

EX-LIBRIS
R·C·BOER

STANFORD UNIVERSITY
LIBRARIES

HRÓLFS SAGA KRAKA

OG

BJARKARÍMUR

UDGIVNE FOR

SAMFUND TIL UDGIVELSE AF GAMMEL NORDISK LITTERATUR

VED

FINNUR JÓNSSON

KØBENHAVN

S. L. MØLLERS BOGTRYKKERI

1904

INDLEDNING.

A. Hrólfssaga.

I. **Håndskrifter.** Af Hrólfssaga kraka findes der ingen skindhåndskrifter, men kun papirsafskrifter, der ikke går længere tilbage end til midten af det 17. årh., og flertallet af disse er temlig værdiløst.

Til grund for udgaven er nu som főr lagt AM. 9, fol., kaldt A, skrevet af Jón Erlendsson; der er næppe tvivl om, at dette hdskr. er en afskrift af en — tabt — membran, da retskrivningen tyder herpå (*gh* f. *g* på sine steder, *sampt* og lign., der sikkert ikke var Jóns eller andre afskriveres egen retskrivning i det 17. årh.). Hvad der vides om hdskrs. historie er anført i det AM'ske katalog. Ganske stemmende med denne afskrift er en anden af samme skriver, AM 12 b, undtagen for så vidt som denne afskrift på enkelte steder åbenbart har det rigtige, hvor den anden afskrift har fejl (jfr. noterne); den er da også brugt til at kontrollere A (lejlighedsvis kaldt A1); den er dog ikke udfærdiget med en sådan omhu, som A, hverken med hensyn til bogstavformer eller retskrivning. Begyndelsen er gået tabt; hdskr. begynder nu i Bjarkaþáttr (s. 47 14: *spurðu*), og ender nu s. 107 6, men resten har vist stået på det følgende nu tabte blad.

Sammenlignede med A og benyttede i udg. er følgende håndskrifter:

AM 10, fol., kaldt B; denne afskrift er vistnok noget yngre end Jón Erlendssons; den har i sin tid tilhørt Þorm. Torfason.

AM 285, 4°, kaldt C, skrevet, med undtagelse af begyndelse og slutning (3_{3-8}, *Maðr—eina* og 107_2 *gǫrningum* osv.; skrevet af Arne selv) af Brynjólfur Jónsson på Efstaland (Eyjafjarðarsýsla) 1654. Dette hdskr. hører altså til de ældste og det er skrevet, som det synes, med omhu og uden nogen videre egenmægtige forandringer. En umiddelbar afskrift af membranen er det dog ikke.

AM 922, 4°, kaldt D, skrevet delvis af Arne selv men for største delen af en anden; på hver anden side findes en latinsk oversættelse, skreven af Arne og sikkert udarbejdet af ham. I margen findes enkelte tilskrevne varianter, men disse er betydningsløse, da de findes i de andre benyttede hdskrr. Hvad teksten angår, står denne afskrift C meget nær.

Alle disse 4 håndskrifter er indbyrdes meget nær beslægtede og går tilbage til ét grundhåndskrift; dog indtager B en særstilling, hvorom straks nærmere. I et „Ydmygste memorial“ til en kancelliråd[1]) (efter Werlauffs formodning oversekretær Moths broder) skriver Arne selv følgende: „Udi de to pergamentbøger som velædle hr. cancelliråd ... mig tilstillet haver, med befaling jeg dennem på dansk skulle oversætte, finder jeg intet foruden den ene historie om kong Rolf krage, hvilken hermed ydmygst overleveres, som jeg eragter værd at transfereres“ osv. Det vilde ligge nær at antage, at D var en afskrift af denne membran; men uheldigvis er det sikkert ikke så, ti det af Arne omtalte hdskr. er vistnok intet andet end Gl. kgl. sml. 1002, fol. (se nedf.).

ACD er, som varianterne viser, overordentlig nærbeslægtede; de enkelte afvigelser kunde særdeles vel bero på afskrivernes bekendte vilkårligheder og unöj-

---

[1]) Trykt i Werlauffs afhdl. om AM i Nord. Tidsskr. f. Oldkh. III, 126—27.

agtigheder, så meget mere som C (og D?) næppe er skreven efter skindbogen, men en papirsafskrift. Hvad B angår, vil man af varianterne se, at de fleste hidrører fra dette. Disse afvigelser beror dog for störste delen ikke på et forskelligt håndskrift på membran, men på skriverens, og netop B-skriverens, vilkårlighed; han har egenmægtig ændret og især forkortet tekstens ordlyd. Den til grund liggende tekst har åbenbart været meget nærbeslægtet med A, men haft læsemåder fælles med D.

Det nærmere slægtskab mellem disse fire håndskrifter forekommer det mig umuligt at bestemme f. eks. i stamtavleform. Jeg har i udgaven givet A fortrinet, da det uden tvivl må siges at stå nærmest af dem alle ved en membran; men jeg har efter de andre optaget rettelser og enkelte læsemåder; jeg har da særlig lagt vægt på C. Jeg har i noterne anført alle virkelige afvigelser, men udeladt de ubetydeligste og ligegyldigste varianter, f. eks. forskellige ordomstillinger og lign.

Alle andre håndskrifter, der findes, er værdiløse for en udgave af sagaen. De er dels yngre, dels vilkårlig behandlede, og viser alle tilbage til de nævnte afskrifter eller andre med dem nærbeslægtede. Disse afskrifter er følgende.

Nærmest beslægtede med A er AM 11, fol., skr. af Jón Gissursson; den første side og slutningen (nogle linjer) er skrevne med en anden hånd (Þórður Þórðarsons; men teksten er her også A's). For teksten er denne afskrift værdiløs; den er på sine steder vilkårlig ændret, som når det f. eks. 5_2 hedder: *við ok við reikuðu þeir* (f. *viðruðu þeir*), *vænna* (f. *sýnna*) 5_6 osv. — AM 12a indeholder sagaens begyndelse eller så meget som der mangler i Jón Erlendssons anden afskrift (12 b) og er bleven benyttet (eller udarbejdet)

som supplement til denne; det slutter med *ferðir* 47_{15}. Teksten er hovedsagelig A's, men dog undertiden sluttende sig til B, foruden at der i den findes vilkårlige ændringer. — AM 12 c, fol., fra 17. årh.; også i slægt med C, men en meget vilkårlig afskrift. — AM 283, 4°, er så godt som ganske stemmende med A; indeholder nogle rettelser, hvor det er afvigende; jfr. AM's notits (aftrykt i kataloget). — AM 109 a, 8°, skrevet af Björn Jónsson på Skarðsá; har nogle gange læsemåder, stemmende med C.

Noget beslægtet med B, men i øvrigt mest stemmende med A, er Gml. kgl. samling 1002, fol.; dette er et hdskr. på skind, men skrevet af Páll Sveinsson i 17. århs sidste halvdel og ikke værdifuldere end ethvert papirshåndskrift; teksten er vilkårlig behandlet.

Med C stemmer nærmest AM 284, 4°, fra 17. årh.s sidste halvdel; hdsk. er defekt, idet der her mangler et större stykke (s. 38_6—76_2). — Rask. 31, fra 18. årh. — Ny kgl. sml. 1148, fol., skrevet ved eller efter 1765 af præsten Ólafur Gíslason til Staðarhóll og Hvol (1765—67 og 1770—c. 1790; d. 1802).

Med D stemmer nærmest AM 591 c, 4°, fra 17. århs sidste halvdel, skrevet af præsten Ólafur Gíslason til Hof i Vopnafjord (1675—1712; død 1714). — Thotts saml. 1755, 4°, skrevet i 18. årh.

I Stockholm findes nogle hdskrr., uden betydning for en udgave, nemlig Pap. 1., fol. (17. årh.) = 38, 4° (17. årh.; herefter er 25 fol. skrevet), 13, 4° (skrevet for det meste af Jón Eggertsson; Hrólfss. afsluttet 28. febr. 1673), beslægtet med A, B og D (er et kontaminations-hdskr), 17, 4° (sagaen her skrevet af samme mand som C 1668 og meget nöje sluttende sig til dettes tekst, men har dog også læsemåder stemmende med D's og A's).

I AM 576 a findes et kortfattet, betydningsløst udtog af Einar Eyjólfsson. — I Gml. kgl. sml. 1019, fol. findes en oversættelse (jfr. D) af sagaen ved Þormóður Torfason, ligeledes i 2450, 4° og en anden Ny kgl. sml. 906, 4°, bægge vistnok efter et C-hdskr. [339, 8° (bindet) kun ét blad (tekst = C) med en latinsk oversættelse].

Teksten er, som bemærket, aftrykt efter A, dog således, at den på sine steder er rettet efter de andre håndskrifter, hvor dette fandtes at være nødvendigt. Herom giver noterne fuldstændige oplysninger. Det er meget muligt, at forskellige fra de andre hdskrr. anførte læsemåder er bedre og oprindeligere end i A, men jeg har dog anset det for rigtigst intet at ændre, da man her meget let kunde begå vilkårligheder og enhver konsekvens er umulig. Alle hdskrr. har et meget efterklassisk sprog, både med hensyn til ordformer og fraser, for ikke at tale om retskrivning. At aftrykke A med dets retskrivning kunde der næppe være tale om, med mindre det havde været givet, at Jóns afskrift var nöjagtig; men det er den sikkert ikke, undtagen i nogle enkelte tilfælde; ellers er det for det meste hans egen. Der var ingen anden udvej end at normalisere retskrivningen og indsætte enkelte gamle former for de senislandske; således er allevegne *-r* indsat for *-ur, eigi* f. *ei, þykk-* f. *þyk-, engi* f. *enginn, hví* f. *því, hin* f. *enu* (formen *hinn* gennemført), *sér* f. *sért, sé* f. *séu, fôrtu* f. *fôrstu, gerr* f. *gjörður, flýð-* f. *flúð-, þó* f. *þvoði* osv. Derimod har jeg ikke ændret en form som *lusti* (f. *laust*); normaliseringen skulde heller ikke stræbe efter særlig gamle former; der skelnes ikke mellem *œ* og *æ*; former som *okkar* og *ykkar* (f. *okkarr* og former deraf osv.) er bibeholdte. Uislandske ord og vendinger forekommer

nogle steder; dem har jeg beholdt, hvor alle hdskrr. har dem: således *hvar fyrir* 43$_{27}$, *hoffrakt* 46$_{6}$, *strax* 59$_{5}$, 98$_{23}$, medens det 54$_{25}$ er udeladt, da det her ikke findes i B, *sinni* 72$_{1}$, *jaga* 73$_{6}$, osv.; *skammfæra* (-*ða*) i AC mangler i BD (88$_{16}$). *at* og *er* er tilföjede, ikke blot hvor de andre hdskrr. (alle eller ét eller to) havde dem, men også hvor de mangler i alle hdskrr.; i dette tilfælde er de kursiverede.

II. Sagaens nuværende form og forhold til andre kilder. Man behøver ikke at have læst meget af sagaen, især hvad enkelte afsnit deraf angår, for at være på det rene med, at vi i den har et meget ungt produkt. Bortset fra de anførte fremmede og unge låneord, der jo kan skyldes og tildels i al fald sikkert også skyldes afskrivere, er der flere udtryk og sætninger, som er talende og pålidelige nok. Man læse således f. eks. begyndelsen af kap. 27 (s. 78), den umulige, af de romantiske og efterklassiske lögnesagaer påvirkede beskrivelse af Upsala, de ligeså umulige forestillinger om kongens hal sammesteds (s. 79 ff.), jfr. den om Rolvs egen hal (s. 67$_{6}$ f.), der ikke stemmer med den s. 73. Sproglige udtryk er tit og ofte temlig almueagtige og ganske usagamæssige (som f. eks. 73$_{6}$ *at jaga sik sem aðra gyltu sá fúll merarson,* 81$_{7}$ *sem aðra hunda,* 81$_{10}$ *mestu mannfýlur,* osv.); følgelig røber de også en meget sen tid. Uagtet det på den anden side må siges, at der findes afsnit af et temlig alderdomligt præg, er sagaen i dens nuværende form helt i gennem mer eller mindre præget af de omtalte efterklassiske ord og vendinger, beskrivelser osv. For så vidt udgör sagaen et hele. Men som helhed er den dog ingenlunde dadelfri eller konsekvent. Den lider af forskellige mangler og modsigelser. Agnarr Hróarsson forsvinder fra skuepladsen (i kap. 9) og den

kostbare ring, arveklenodiet, med ham; hvad der således fortælles om ham spiller ingen rolle for sagaens økonomi. Man formoder, at Agnarr oprindelig må have spillet en ganske anden og mere væsenlig rolle, og dette bekræftes, som vi snart skal se, ved andre kilder. I kap. 11 fortælles om Skulds oprindelse; hendes moder er her en forgjort kvinde; hun kaldes *álfkona* 32_{10}. Ikke just nogen modsigelse hertil i egenlig forstand kan side 94_{28} siges at indeholde *(ok var út af álfum komin í móðurætt sína)*, men udtrykkene er dog höjst påfaldende og unaturlige, for ikke at tale om sætningens overflødighed; fra samme oprindelige forfatter kan bægge fremstillinger ikke stamme; den samme forf. vilde slet ikke have skrevet sætningen s. 94 eller også formuleret den anderledes (f. eks. *hún var dóttir álfkonu*). En endnu bestemtere modsigelse findes s. 44_{19-20} og 74_{20}; på det første sted omtales to døtre af Rolv, Skúr og Drífa, på det sidste hans „eneste datter Drífa". Sætningen s. 44_{13-14} er lidet forståelig; der tages senere intet hensyn til den. Derimod er dette den slags ting, man atter og atter træffer hos bearbejdere og kompilatorer, der grunder deres fremstilling på forskellige kilder, som de kritikløst forbinder med hinanden. Som vi senere vil se, afviger sagaen stærkt fra andre kilder. Den falder i afsnit, hvoraf nogle har lidet eller intet med Rolvssaga som sådan at göre (Svipdags og Bödvars forhistorie);[1]) ser

[1]) En sen tildigtning er alt hvad der findes om de 12 bersærker hos Rolv, der er forskellige fra hans 12 bekendte helte, nemlig $44_{16-19, 24}$—45_{11}; dog synes her at foreligge en sammenblanding; tydeligere er fremstillingen i kap. 24 (71_{19}—73_{28}). Her foreligger en reminiscens dels fra Aðils's bersærker, dels fra bersærkehistorier i andre ældre sagaer; disse bersærker forsvinder da også ganske og spiller ingen rolle hverken under Upsalatoget eller Skuldslaget. Dette er

man nærmere efter, er fremstillingen i stilistisk henseende ikke lidet afvigende, især i Bödvarsafsnittet: her har bearbejderen (eller forf.) ikke, lige så lidt som ellers, gennemført en ensartet sprogbehandling. Det forekommer mig, at man med sikkerhed heraf kan slutte, at sagaen i dens nuværende form virkelig er sammensat af forskellige selvstændige afsnit, der atter dels beror på mundtlig fortælling (eller forf.s vilkårlige bearbejdelse af en sådan; herfor vil beviset senere føres), dels på skriftlige ældre optegnelser, og hertil regner jeg særlig Bjarkaþáttr; men samleren har ikke været i stand til at udarbejde et i alle henseender konsekvent og fejlfrit sagaværk, foruden at han viser sig så stærkt påvirket af senere romantiske sagaer, at han er ganske ude af stand til at give sin saga et ægte gammelt nordisk heltepræg. En sådan sagas tilblivelse beror, som i enkelte andre tilfælde vi kender, på, at den ældre Hrólfssaga — hvorom nedenfor — var gået tabt, i al fald for forfatteren selv, så at han derfor mente at måtte redde hvad der reddes kunde.

Rolvs egen saga er overmåde ubetydelig; der fremstilles egenlig ingen af hans bedrifter; så meget desto mere forsikres vi om hans fremragende dygtighed og øvrige egenskaber; om nogen karakterskildring er der ikke tale. Vi får intet at vide om Rolv, undtagen hans fødsel (kap. 9 slutn.) og at han ikke er med på faderens hærtog (kap. 11 slutn.); i Svipdagsþ. (kap. 14, s. 43) beskrives han som den berömte, mægtige konge i Lejre; dernæst nævnes i kap. 16 hans krigstog i almindelighed, samt omtales hans forhold til Hjörvarðr, hans svoger, hvilket peger på det sidste

---

en af forf.s uheldigste og mest håndgribelige tildigtninger. Mærkeligt er det også, at Rolvs kæmper først mod sagaens slutning opregnes ved navne.

afsnit og forbereder dette; men det billede vi her får af den underfundige Rolv er alt andet end tiltalende. Så kommer Upsalatoget; her spiller Rolv i virkeligheden en ynkelig rolle; han holder sig skjult blandt sine mænd i Adilses hal, så at denne ikke kender ham, og han begår bagefter den dumhed, at afslå Hrane-Odins gave; forf.s opfattelse af Rolvs forhold til de hedenske guder er også overmåde betegnende. Så sidder Rolv længe i dybeste fred i sin kongeborg. Endelig er der så den sidste kamp; her er han den sorgløse Rolv, der lader sig overliste; hvad der fortælles om hans personlige deltagelse i kampen er overmåde lidet. Rolvs egenlige saga bliver således til næsten ingen ting. Derimod er det Svipdag, Hjalte og Bödvar-Bjarke, hvorom det hele så at sige drejer sig, og det er dem, der er hovedheltene i Rolvs egen saga.

Sagaens forhold til andre kilder. Fróðaþáttr. Her møder vi da først de to brødre Hálfdan og Fróði; deres fader nævnes ikke; Halvdan har sönnerne Hróarr og Helgi og datteren Signý (gift med jarlen Sævil). I Skjǫldungasaga, der blandt de islandske kilder har störst betydning, har vi herfor Hálfdan og Ingjaldr, der er halvbrødre, bægge sönner af kong Fróði frœkni; Halvdans moder er en datter af kong Jörund i Sverrig, Ingjalds moder er en datter af Sverting og Frodes virkelige hustru; herom ved vor saga altså intet. Halvdan er ifg. Skj. gift med en Sigríðr (således også i Hrs, hvor hun pludselig dukker op 16 22-23). Deres börn er de samme som i sagaen; også her er Signý gift med Sævil. Ingjald dræber sin broder Halvdan og gifter sig med hans enke (heri finder vi motivet til at hun lader sig indebrænde med Frode i Hrs., hvilket dér står ganske umotiveret). Med Sigrid har Ingjald sönnerne Hrörek

og Frode, hvilket har sin store betydning senere, derimod er Agnarr en sön af Ingjald og Svertings datter. I Skj. (her har vi kun Arngrims latinske fremstilling) findes intet om Helges og Hroars ophold hos Regin eller noget, der svarer til Hrs. kap. 1 (fra s. 4_{14})—kap. 4; det hedder blot, at de blev opfødte uden kongens vidende „in insula quadam Scaniæ“ og at de, da de blev voksne, hævnede deres fader og dræbte Ingjald. Det er rimeligt, at Arngrim her har forkortet sin original, da alt hvad der i sagaen fortælles om Hroar og Helge ikke kan være opfundet ved år 1400 eller derefter. Der er her i sagaen sikkert bevaret gamle ægte sagn; fosterfaderens forhold til sine fostersönner og den hjælp, han yder dem; han er troldkyndig (tågen og mørket over hans ø; 6_{9-10} jfr. 7_4); trækket med hundene (Hopp og Ho) — alt dette er ægte nok; hertil hører også opholdet hos Signy og Sævil og brødrenes navneskjul; trækket med ridtet (Helge sidder med ansigtet mod halen på hesten, der er utæmmet; det samme fortæller Saxo om Amled, hvor det ubetinget passer bedre; her er det egenlig ganske umotiveret og ligegyldigt for situationen); hele sagaens fremstilling her (s. 10—11) er i øvrigt noget unaturlig og sikkert ikke den oprindelige. De her bevarede vers er ældre end 1400, men næppe ældre end det 12. årh., da i hvert fald det ene (nr. 2) er bygget over reminiscenser (lån fra Brages lausavísa i kong Hjörs hal). Völvens optræden (s. 11—13) stemmer i det hele godt med völvers optræden ellers (ovnrøgen s. 12_{17} er derimod en slem tidsstridighed). Gammelt træk er Regins færd 14_4 ff., Frodes dröm og vers 6; ordspillet med *Reginn* og *regn* (16_2) er måske ikke så gammelt, men at et sådant virkelig her foreligger, er utvivlsomt, til trods for benægtelsen deraf i Eddica minora (s. LIII). At Fróðaþáttr for största delen skulde bero på et

ældre digt, som antaget i Edd. min. (LIV), kan jeg umulig antage; hovedindholdet deraf må gå tilbage til den gamle Skjǫldungasaga, uagtet vi i Arngrims udtog finder det meste af det her fortalte udeladt.

Til sagnformen i Skj. svarer nöje *Bjarkarímur* (VII). Her finder vi kongeslægten således: Frodes sönner er *Ingjaldr* og *Halfdan*; dennes sönner er Hróar og Helgi, der opfostres hos den gamle Vífill; Ingjaldr „indebrænder“ Halfdan; Ingjalds sönner er Fróði, Hrærekr sløngvanbaugi og Agnar, hvorom mere senere; derpå indebrænder Hróar og Helgi Ingjald. Dette beror sikkert på en *ældre* fremstilling af sagaen, der, så vidt vi kan se, stemte med Skj.

Hróars þáttr ok Helga er med hensyn til sprog og fremstilling et af de bedste afsnit, som der i og for sig er lidet at udsætte på. Indholdet består af Helges forhold til dronning Olov, som hersker over Saksland, er ugift og betragtes som enslags valkyrje-kvinde, Yrsas fødsel og Skulds oprindelse, samt Helges forhold til Yrsa, Rolvs fødsel, Yrsas giftermål med Adils og Helges fald i en kamp med denne. Jævnsides hermed går en anden tråd, nemlig broderen Hroars skæbne, (han bliver gift med kong Nordres datter Ǫgn i England), samt søsteren Signys sön Hrókrs færd og skæbne, og her spiller atter en *ring* sin rolle, der dog for sagahelheden er betydningsløs. For så vidt kunde denne tråd undværes, men vi aner dunkelt at sammenhængen oprindelig er en anden og inderligere. Vi finder her det almindelige folkesagns-motiv, sövntornen og en hånlig behandling af en person, som man har gjort beruset, og dennes hævn; men sövntornen er ganske overflødig, rusen er nok.

Snorre har i sin Yngl. s. kap. 28 og 29 (Hkr. I, 54—55) et stykke, der er hentet fra Skjǫldungasaga (der udtrykkelig citeres); i følge dette er Adils, Ottars

sön, på hærtog, kommer til Saksland, hvorover der hersker en kong Geirtjov; dennes hustru er Álof den mægtige (en afvigelse fra sagaen, der intet ved om Geirtjov); Adils plyndrer og træffer Yrsa som en hyrdepige; hun føres ned til skibene og senere ægter Adils hende;[1]) dette er som man ser egenlig det samme som Hrs. fortæller om Helge. Senere kommer Helge til Sverrig, Adils flygter bort og Helge tager dronning Yrsa til fange, fører hende bort med sig til Lejre, ægter hende og avler med hende sönnen Rolv; da denne var 3 år, kommer Álof og åbenbarer Yrsa hemmeligheden, hvorefter denne drager tilbage til Adils. Helge falder på vikingetog. Her er der vendt op og ned på begivenhedernes gang, og i det hele er afvigelsen stor; i Hrs. frir Adils til Yrsa, efter at hun har forladt Helge, på almindelig høvisk vis. Helge falder på vikingetog, ti efter Skj. var det ganske umotiveret at lade ham overfalde kong Adils og falde for ham. I Arngrims fremstilling får vi det samme, kun noget udførligere. Geirtjov kaldes „dux“ og er gift med Olov, der kaldes „dives“; da Helge kom der, var Geirtjov udenlands. Helge vil have Olov hos sig om natten, men efter et prægtigt gilde, hvor der sørges for at Helge bliver døddrukken (sövntornen fattes ganske), føres han til sovestuen, men Olov er meget længe om at klæde sig af, så at Helge imidlertid falder i dyb sövn; hun lader ham nu sætte på en vogn (den samme hånlige behandling omtales i øvrigt) og føre ned til skibene. Året efter kommer Helge tilbage og hævner sig; men den list, han i sagaen anvender — og som i og for sig er mistænkelig —, kender Arngrim ikke; Helge træffer

[1]) Dette er, mærkeligt nok, også Saxos fremstilling, der i øvrigt er ganske anderledes og mindre ægte m. h. t. Yrsas moder.

ifl. denne Olov med sine hirdmøer og fører hende bort med sig med magt ind i skoven. Herefter forholder han sig rolig i nogen tid, medens „Roa" nu bliver søkonge og ægter Anglerkongens datter. Så fortælles kort det samme om Yrsa osv. som hos Snorre; Arngrim tilföjer et træk, nemlig at Roa skal have advaret Helge, idet han sagde, at han af Yrsas åsyn kunde skönne, at hun var „sua consanguinea". Helge falder i krig fem år efter. Overensstemmelsen med Snorre er fuldstændig.

I Bjarkar. findes ikke meget herhenhørende, men dog noget, der til gengæld er af særlig interesse. Det bemærkes i al almindelighed, at Aðils er gift med Yrsa (V, 36). I VII, 14 ff. nævnes, ganske vist noget knapt og utydelig, ringen, som Ingjald (sagaens Fróði) skal have ejet; Hróar er i besiddelse af den (v. 17) og Hrærekr spiller her Hróks rolle som den, der kaster ringen overbord (v. 19), og her kaldes Hrærekr og Hróar for brødre, hvad de også i følge Skj. er (ɔ: halvbrødre). Vi får tillige den oplysning, at ringen ingen anden er end den berömte Svíagríss (v. 14). Fremdeles finder vi i v. 26, også i overensstemmelse med Skj., at Agnarr var en sön af Ingjaldr og Svertings datter, altså endnu en halvbroder til Hróarr og Helge og til Hrærekr; denne Agnarr gör fordring på Danmarks rige; i en havnemunding på Jyllands vestkyst[1]) dykker han tre gange og henter ringen, men fældes kort efter af Bjarke; ringen kommer derved i kong Rolvs eje, men han sender den til sin moder i Sverrig som foræring (VIII, 13); så vidt når vi at følge ringens historie; den er naturlig nok og uden al tvivl ægte nok. Arngrim udelader i sit udtog så godt som alt

[1]) Står navnet Ringkøbing *(Hring-kaupangr)* i forbindelse med dette?.

om ringen. Vi er nu i stand til at bedömme Hrolfssagaens afsnit herefter. Det er med alle sine afvigelser en åbenbart meget ung digtning begrundet på afblegede reminiscenser og derfor uden videre sagnhistorisk betydning; det som bedst har holdt sig i hukommelsen er naturlig nok den forsmædelige behandling af Helge i Olovs hal, og dog er den ikke uden forvanskning og unødvendig motivophobning. I Skj.—Bjarkar. fås en god episk skæbne- og slægtstrids-sammenhæng, som sagaen ikke kender eller misforstår. Det skal endelig tilföjes, at ifg. rimerne falder Helge først i sin alderdom i en kamp med Sakserne (VII, 21).

Kap. 13 (s. 34—35) er et overgangskapitel, der dels handler om forholdet mellem Adils og Yrsa, som efter Helges drab naturligvis forværres; herigennem forberedes også hvad der senere fortælles om forholdet mellem Adils og Rolv; også den sidste bemærkning om Adilses troldkyndighed er af forberedende art, men stemmer ikke med andre kilder.

Vi kommer nu til de to större afsnit, der som sådanne falder udenfor den egenlige Hrólfssaga.

Svipdagsþáttr, efter hovedpersonen, den svenske bonde Svips sön Svipdag. Snorre kender heltene Svipdag og Geigad (v. l. Beigad; åbenbart Hrs.s Beigad), der er brødre; de slutter sig til kong Hugleik og kæmper med ham; hver af dem kæmper med kong Hakes 6 kæmper, men bliver tagne tilfange. Dette sker længe för Adilses og Rolvs dage. Svipr har i Hrs. 3 sönner: Svipdag, Beigad og Hvitserk, der er den ældste; nu væntede man netop, at denne, som den ældste, først skulde begive sig til kong Adils, men så er ikke tilfældet; i Bjarkar. (V, 42) er det derimod Hvitserk, der først begiver sig til Adils, og der fortælles om ham omtrent det samme, som Hrs. fortæller om Svipdag. I øvrigt fortælles i Svipd.þ. om hans forhold til

Adils og især til dennes bersærker, hvorledes han, støttet af Yrsa, beskæmmer dem og fordriver dem, at han så forlader Adils og begiver sig til Rolv med sine to brødre, som hans fader havde sendt ham til hjælp under den sidste kamp. Her optræder Adils som den rænkefulde, ganske som senere mod Rolv selv. I dette afsnit finder vi den unaturlige fortælling om Rolvs bersærker (jfr. ovf.). Til dette afsnit slutter sig et kapitel (16) om Rolv og Hjörvard (se ovf.), hvorledes Rolv med en dårlig motivering gör denne til sin skatkonge. Den egenlige Svipdagsþ. slutter med kap. 15, til trods for bemærkningen efter kap. 16; dette kapitel er forberedende overgangskapitel til afsnittet om Skulds kamp.

Vender vi os til Skj. hos Arngrim, har den ganske sikkert på sædvanlig sagamæssig måde omtalt Rolvs regeringstiltrædelse (cap. XII) og i forbindelse dermed Hroars endeligt (dræbt af Hrørek [der svarer til Hrs.s Hrókr] og Frode, Ingjalds sönner); dernæst Vögg, hvorom senere; så nævnes Rolvs to døtre (ligesom i kap. 15), men her siges Driva at være bleven gift med Hvitserk, en mand af svensk herkomst og stort ry, så at han ikke stod tilbage for Starkad; han siges ene at have dræbt på engang 6 „gigantes“ (ɔ: bersærker; jfr. Hrs., der dog er noget anderledes) i en kamp med dem alle 12, hvorimod Starkad aldrig havde fældet så mange på engang. Det er vanskeligt heraf at slutte, hvormeget der i Skj. har stået om Svipssönnerne; efter Arngrim har det ikke været ret meget. I Bjarkar. (V, 40 ff.) finder vi Svipr og hans 3 sönner, og Hvitserk som den tapreste; han nævnes også først og han rider til kong Adils. Svip giver Hvitserk gode råd (= Hrs). Hvitserk kommer under afholdelsen af lege; der er et skigærde om borgen og ledet lukket (= Hrs); bersærkerne vredes straks på ham og han dræber straks

2 (i Hrs 4 i „en holmgang“ den følgende morgen). Der fortsættes i r. VI: Hvitserk sætter sig hos kongen uden forlov, kæmper dagen efter med bersærkerne og dræber 5, hvorpå de øvrige jages bort fra hirden; Hvitserk får guld og hæder og bliver et slags landeværnsmand; dette stemmer temlig godt med Hrs (s. 38—39). Bersærkerne kommer for at kæmpe; Hvitserk drager ud imod dem, og Adils lover ham hjælp, men viser sig svigefuld. Svip sender sine 2 sönner til hjælp; Hvitserk sejrer, men har fået et sår i panden foruden 18 andre. Han ligger 15 uger inden han bliver rask og begiver sig så til kong Rolv med sine brødre; de slutter sig til Bjarke, der altså er der i forvejen. Hele dette afsnit i sagaen er det, der bedst stemmer med den ældre kilde (den til grund for rimerne liggende sagaform). Arngrim må her have forkortet sin tekst ganske overordenlig, og sammenligningen med Starkad er vistnok hans egen.

Bǫðvar-Bjarkaþáttr, kap. 17—24. Findes kun i Hrs og i Bjarkar. Vi vil her give en kort sammenstilling af indholdet.

Kong Ring hedder i rimerne Bjór jarl og han bor på Álandssíða (navnet dog ikke sikkert), sagaens Uppdalir (I, 20). Bjór har 3 sönner med sin hustru, Bǫðvarr, Fróði og Þórir (den ældre række af disse navne); i sagaen har han kun én sön, Björn. Rådgiveren Björn („landets indbyggere og rådgivere“ Hrs) råder ham til at gifte sig på ny, og jarlen sender ham ud for at fri til Ása, en datter af Þrándr på Hálogaland (Hrs.: sendemændene skal rejse *suðr í lǫnd* og der nævnes ingen bestemt person); de får udtrykkeligt pålæg om ikke at fri til „økvinder eller næssekvinder“, hvorved der hentydes til de så ofte i de isl. folkesagn og æventyr forekommende jættekvindehistorier, hvor troldkyndige jættekvinder viser sig som unge, forfulgte

dejligheder ganske som den her optrædende Hvít. Mændene lander først nordpå i Vargø (Hrs. bestemmer ikke stedet, men siger blot Finnmarken), træffer tjæneren Surt (ukendt i Hrs.) og to møer, Hvít og (tjænestekvinden) Svǫrt (Hrs. Finnekongens frille Ingibjörg og deres datter Hvít, samt en tjænestekvinde); dette er ganske som i de isl. æventyr; Hvít indvilliger i at blive Bjórs hustru (Ingibjörg i Hrs. går ind derpå for Hvíts vedkommende, og hun alene rejser med mændene). Brylluppet holdes med megen pragt og hermed ender r. I (kap. 17 i Hrs.), idet der dog bemærkes, at Hvíts jættekvindenatur begyndte at vise sig (i sagaen, at hun straks ringeagtede sin gamle ægtemand).

I sagaen fortælles så, hvorledes Hvít vil forføre Björn, især under kongens fraværelse på et hærtog. Björn, om hvis forhold til den unge bondedatter Bera der er fortalt, afslår hendes tilnærmelser og slår hende, hvorpå hun slår ham med en ulvehanske og forvandler ham til en björn („hibjörn“; kap. 19); så fortælles om björnen og Bera; Björn er om natten menneske, Bera er hos ham og bliver frugtsommelig ved ham. Sagaens fremstilling er fuldstændig æventyrlig, og ender naturligvis med, at björnen bliver dræbt. Björn giver Bera gode råd, advarer hende for dronningen og siger, hvad deres sönner skal hedde (Elgfróði, Þórir, Bǫðvarr; i det første navn er *Elg-* allerede her ganske ulogisk). Björnen omringes af kongens mænd, bliver dræbt og flåt; Bera beder om lov til at tage, hvad der findes under björnens venstre bov; det var en ring (et motiv, der kendes fra danske folkeviser; her er det så temlig ørkesløst, uagtet ringen benyttes i kap. 22 som bevis for, hvad i øvrigt ingen betvivlede). Dernæst fortælles om, hvorledes Hvít tvinger Bera til at spise af björnens kød; virkningen heraf viste sig på sönnerne; en fik elgsdyrs skikkelse fra navlen af, den anden

hundefødder, medens der intet var i vejen med den tredje. De vokser op, Frode kommer til kongen, mishandler hans folk, må forlade hjemmet efter at have fået et sværd i faderens hule efter moderens anvisning; han drager til Kølvejen og bliver en stimand (kap. 20).

Rimernes fremstilling heraf er følgende. Hvít vil göre sig gode venner med de 3 jarlesönner; engang træffer hun dem og giver dem 3 kjortler; derved forvandledes Frode til en elg, Tore til en hund, og de rev hinanden itu, medens BǫÞvarr blev til en björn. der rev sin faders hjord ihjæl. Så nævnes bonden Hrói og hans hustru Ǫnd (navnene ikke i Hrs); deres datter er Hildr (ikke Bera), der vogter sin faders ko; engang i en tåge forvilder hun sig og finder en hule; der kommer björnen, ɔ: BǫÞvarr, og træffer hende, og det går nu som i sagaen; hun besøgte ham oftere, og føder 3 sönner, altså för björnens død — hvilket er langt naturligere end i sagaen —. Her indskydes en bemærkning om, at jarlen dør og at hans sön, Frode, bliver hans eftermand (hans og Hvíts sön skal han være!). Bödvar viser sig i drömme for Hildr, der siger hende, at han nu vil blive dræbt, giver hende råd og omtaler gaverne til sönnerne. Björn forfølges, flygter ud i et skær og dræbes der af jarlens mænd på et skib (en stærk afvigelse fra sagaen). Noget af björnens kød sender Hvít til Hildr (om ringen under boven er der ikke et ord); medens hun er fraværende, suger Frode et stykke kød og får elgsdyrfødder til knæene, Tore får hundeklo på venstre tå, Bödvars tå kom i berøring med en dråbe væske (blod?) fra kødet og fik en björnenegl. Som man ser er hele denne fremstilling langt mere simpel og naturlig end sagaens og uden al tvivl mere ægte. Så fortælles om Frode omtrent som i sagaen; Hildr følger ham til hulen, hvor han

får et sværd *(skálm)*; så begiver han sig til Urarhede og lever som stimand (rime II).

I kap. 21 fortælles om Tore hundsfod, hvorledes han vil bort, får en økse og begiver sig til Elgfrode, der råder ham til at gå til Gøterne, der lige skulde til at vælge en konge; ifg. skik og brug skulde den, der kunde fylde en stol, der rummede to mænd af den sædvanlige art, blive valgt. Tore fylder stolen og bliver valgt til konge. Dette er ikke digtning fra c. 1400, men gode gamle sagnminder (jfr. udtrykket ***hǫfundr*** i betydning „dommer"). Rimerne (III) har en ganske anden fremstilling. Ifølge denne begiver Tore sig til Hálogaland, efter at have dræbt flere af jarlens mænd og taget sin økse. Han kommer netop til Trand, hvis datter Ása jarlen Bjór havde villet bejle til. Det viser sig, at hun er ugift(!); der forekommer da atter her en urimelighed (ligesom med Frode, jarlens og Hvits sön), at hun endnu betragtes som en ungmø, uagtet der må tænkes at være gået en snes år siden hun var giftefærdig. Tore slår en bersærk ihjæl, der frir til hende (et ganske almindeligt motiv i fornaldarsagaer), ægter hende selv og får Bjarkø med dens 13 gårde. Fra ham skal nedstamme *œttir gildar* (v. 29). Meningen er åbenbart, at han skal være stamfaderen til den berömte Bjarkøæt, hvortil Þórir hundr, bekendt fra Olav d. helliges saga, en af de störste hövdinger i den første halvdel af 11. årh., hørte.

Når vi ser på begge fremstillinger af alt det foranstående, kan det ikke nægtes, at rimerne på flere punkter er langt mere naturlige og logiske, så at der er formodning for, at de har bevaret det ægte. Men på den anden side indeholder de også noget, der ikke eller næppe kan være det oprindelige. Således den ældre række af de 3 brødre; her er sagaens fremstilling (kun én sön med navnet Bjǫrn) langt mere

naturlig og mere stemmende med andre stemødre-historier af velbekendt art. Fremdeles er navnet *Bera* („hunbjörnen") sikkert mere ægte end Hildr. Alt er her björne og björnenavne. I sagaen hedder den 3. broder Bǫðvarr, med tilnavnet *bjarki*, og således er det almindelig blevet opfattet på Island, i hvert fald i senere tider. Men der er ingen tvivl om, at den for længst givne forklaring og opfattelse er den rigtige. *Bjarki* („den lille björn", „björneunge"; kælenavn) er det egenlige navn, medens *bǫðvarr* er en forvanskning af *bǫðvar*, gen. af *bǫð* („kamp"), jfr. *Skǫglar-Tósti* f. eks. Hos Saxo kaldes han altid *Biarco*, i Málsh.kv. hedder han *Bjarki* (hvor *Bǫðvarr* lige så godt kunde være anvendt); dette er dog ikke afgörende, eftersom tilnavne med forkærlighed brugtes for de egenlige navne i daglig tale.[1]) Fremdeles forekommer det mig, at sagaens fremstilling af Tores skæbne sagnmæssig betragtet bærer langt ægtere præg end rimernes, så at jeg antager, at sagaen her viser tilbage til en ældre sagnform.

Nu fortsætter sagaen med en fortælling om Bödvar, hvorledes han får sandheden at vide af sin moder, dræber Hvit (fortællingen herom åbenbart ganske uklassisk), bliver selv konge efter Hringr, der nu dør; selv vil han imidlertid bort og bortgifter sin moder til en jarl, der så skal være konge. Bödvar opsøger nu sin broder Elgfrode, efter at have fået sværdet i hulen osv., hvorpå han drager til kong Rolv, osv. (Hjalte og han kap. 22—23). I rimerne findes noget lignende om Bödvar (III, 30 ff.); han dræber Hvít på den sædvanlige måde (bælg om hovedet, hun sænkes i en sump) tager så sværdet og begiver sig til sin broder Tore

[1]) Det er ikke stedet her at udforske sagnets ælde i den skikkelse, det her har fået, men det er utvivlsomt meget ældre end det 11. årh.

(på Hålogaland); i sagaen træffer han ham efter mødet med Elgfrode; de viser hinanden i sagaen ingen venlighed og skilles med forstemthed (hvorfor siges ikke), men Bödvar ligner sin broder, så at alle tror, at han er Tore. Dette træk findes også i rimerne, men her er der fuldt venskab mellem brødrene, og Bjarke opholder sig hos Tore om vinteren. För end han forlod Tore, bad han ham om hans økse (kendes ikke i sagaen); dette er et ganske unaturligt og sikkert uoprindeligt træk. Derpå kommer Bjarke til Elgfrode, men giver sig ikke tilkende for ham (= sagaen) og de brydes (IV, 6 ff.), indtil Frode genkender ham. Efter en måneds ophold begiver Bjarke sig bort, men Frode giver ham først sit blod at drikke, blandet med vand, hvorved Bjarke bliver uovervindelig stærk; omtrent det samme findes i sagaen, men her findes endnu mere, nemlig sporet i klippen, som skal fyldes med forskellige bestanddele, når Bödvar dør, efter som dødsmåden er. Frode lover at hævne ham (v. 24; = sagaen). I rimerne kommer nu Bjarke til Hjaltes forældre i Danmark (ifg. sagaen først til Tore i Gøtland). Der er nu i hovedtrækkene temlig god overensstemmelse tilstede. Dog er der vigtige afvigelser. Rimerne antyder en stor sten i Lejre, som kæmperne skal løfte (v. 31), samt to hunde i porten (jfr. Fjǫlsvinnsmál); konen giver ham to leve for at give hundene; intet af dette kender sagaen. Konen beder ham (= sagaen) at skåne sönnen. Bjarke rejser til borgen og dræber naturligvis hundene. Kongen og hans mænd befinder sig i hallen (modsat sagaen); Bödvar trænger sig ind, og da hirdmændene vil anfalde ham, slår han to af dem ihjæl, og får anvist plads hos Hjalte ude ved dören. Så trækker han Hjalte op og sætter ham på bænken; herpå følger benkastningen, hvorpå Bjarke får en anden plads; alt dette mangler i sagaen. Det

kan ikke nægtes, at rimernes fremstilling her langt overgår sagaen i naturlighed. At Bjarke i denne kommer til hallen og finder den ganske tom undt. for så vidt som Hjalte alene er der, er höjst mærkeligt.

Nu følger i rimerne (v. 58 ff.) scenen med Hjalte og dyret, der her er en frygtelig ulvinde *(ylgr)*, som alle er bange for; Bjarke og Hjalte er tilfældig ude da uhyret kommer, men Bjarke dræber det og lader Hjalte drikke dets blod, så at han bliver lige så stærk som Bjarke (hermed slutter rimen). I steden for dette har sagaen historien om et frygteligt dyr med vinger på ryggen, der kun kommer ved juletid, og det er tredje gang det ventes; det kommer ogsa, men Bjarke dræber det og lader Hjalte drikke dets blod. Bjarke lader dyret stå oprejst, så at kongens mænd morgenen efter tror, at det er levende og på vej til hallen, hvorpå Hjalte „dræber“ det og får sværdet Gullinhjalte af kongen (og deraf sit navn, som i rimerne), men denne er klar over sagens rette sammenhæng. Hertil skal föjes, at i rimerne (V, 5—14) er der endnu tale om en „gråbjörn“, der kommer og dræber Rolvs får og kvæg i foldene; denne dræbes af Hjalte med et sværd, hvorved han også fik sit tilnavn: Hjalte, og han bliver nu hirdmand. Spörger vi om, hvad der er oprindeligst, er der i og for sig næppe tvivl om, at rimerne her har af ét dyr gjort to (ulvinden og gråbjörnen), så at sagaen på dette punkt må antages at have bedre bevaret det ægte. Dette bestyrkes kraftig ved, at dette hallen hjemsøgende uhyre intet andet er end et om end ændret og afbleget minde om Grendel i Bjovulf. Men dette beviser sagaens fortrin for rimerne på dette punkt.

Til Bödvar-Bjarkes-afsnittet må endvidere regnes kap. 24, der handler om Bjarkes forhold til Rolvs 12 „bersærker“; dette har jeg för betegnet som höjst

mistænkeligt. Denne mistanke styrkes ved rimerne (v. 15—32), der her indfører bersærker af den sædvanlige slemme art, som flakker omkring og begår alle onde streger, kræver bøndernes døtre osv. I rimerne er de „vanir að vappa um land“ og de står i intet som helst forhold til kongen. Fremstillingen er også noget anderledes: særlig er Rolvs døtres forhold her mærkeligt, skönt ikke aldeles klart; fælles for sagaen og rimerne er. at Bjarke er den som skæmmer skurkene, og fælles, at denne episode står på samme sted, men rimernes fremstilling er upåtvivlelig den ægte og oprindelige. I kap.s slutning omtales den ære, kongen viser Bjarke, og hans giftermål med Driva; i rimerne göres han til hærfører; i VIII. 12 ægter han kongens datter og får 12 store gårde. I rim. V, 35 ff. nævnes „Aðals“, hvorved henvises til de følgende konflikter; Adals er gift med Yrsa og deres datter er Skuld (v. 37), hvilket jo er i den stærkeste strid med sagaen, men stemmer med Arngrim. Herefter følger i rim. Svipdagsafsnittet (Hvitsærk) osv.

Vi kommer nu for sagaens vedkommende til Upsalatoget (kap. 25—30); det er Bjarke, der foranlediger det, og hans motivering er, som man kunde vænte det, at faderhævnen skulde fuldbyrdes eller. rettere sagt, at Rolv skal kræve sin fader a r v, det guld og de kostbarheder, Adils må tænkes at have bemægtiget sig ved Helges fald. I Skj., hvoraf vi netop har et afsnit herom hos Snorre og hvormed Arngrim stemmer, motiveres toget som en følge af Venerslaget med Åle den oplandske; men denne kamp og alt hvad dertil hører kender sagaen intet som helst til; dette afsnit havde altså den mundtlige tradition, der ligger til grund for sagaen, fuldstændig glemt, hvilket kan synes mærkeligt nok. Men følgen heraf var naturligvis

den, at Helge måtte falde for Adils og Rolv hævne ham på denne. En fuldstændig ny årsagsammenhæng måtte med andre ord skabes, netop fordi episoden med Venerslaget var bortfaldet. Nu ser vi grunden til, hvorfor sagaen — hvad enten det er med velberåd hu eller ej — lader Helge ægte Yrsa för Adils, i stf. at hun (i Skj.) sendes til ham igen, efter at den sande sammenhæng med hendes herkomst er røbet.

Kap. 26—30 handler om det store Upsalatog. Rolv rejser tillands med 100 mand og de 12 kæmper, træffer på vejen to gange Hrane-Odin, kommer så til Upsala; enkeltheder blandt begivenhederne er: hestenes behandling, Rolvs høg dræber alle Adilses høge, de farlige grøfter i hallen, de stærke bål, de bekendte vers-replikker (s. 83 og 84), Yrsa giver Rolv Vögg til tjæner; denne må vel altså være opfattet som svensker; den bekendte historie om navnegaven og Vöggs edsløfte; fremdeles kampen mellem galten og hunden og kampen med Adilses mænd, Yrsas gaver og endelig ridtet over Fyrissletten og guldudstrøningen, og her dukker ringen Sviagris op. Endelig tilföjer Rolv Adils et meget svært sår og de skilles. Rolv møder atter Hrane-Odin, men afslår hans gaver og pådrager sig hans vrede, så at Bödvar giver ham det råd, i fremtiden at afholde sig fra kamp. Bortset fra de romantiske udsmykninger og lign. (jfr. ovf.) er sammenhængen i og for sig ikke dårlig eller ulogisk. Men vi møder atter her en ophobning af handlinger, som ikke er oprindelig. På forhånd kunde man slutte, at der fra først af kun havde været ét møde mellem Hrane-Odin og Rolv. Skjǫld. (og Arngrim) har på mange punkter en afvigende fremstilling. Her rejser Rolv til søs — kan altså ikke træffe Hrane-Odin (som uddraget hos Snorre i Edda heller ikke kender noget til). Med sine 12 bersærker alene rider han til Upsala; Arngrim

fortæller det samme om hestene og høgen som sagaen (omtales ikke hos Snorre), Arngrim omtaler også én grøft i hallen, som Rolv og hans mænd springer over. Bægge har samme fortælling om bålene og versene. Yrsa giver Rolv gaver (dyrehorn fuldt af guld; Arngrim anfører desuden hjælm og brynje og en udmærket hest). Adils tager Sviagris, men såres ikke af Rolv. Arngrim tilföjer, at natten efter var de hos en bonde, ɔ: Hrane, hvis gaver de afslog.[1]) Hvorledes Rolv rejste videre, siges ikke i nogen af kilderne. Det er klart heraf, at Arngrims fremstilling står sagaen nærmere end Skj., hvilket næppe kommer af, at Snorre skulde have udeladt det som Arngrim har; det har været den yngre bearbejdelse af Skj., som A. Olrik vistnok med rette har ment at kunne påvise, som Arngrims fremstilling beror på. Hrs. er den yngste fremstilling, der dog for det meste indeholder det samme som de øvrige, men med romantiske udsmykninger, overdrivelser, moderne ord og uklassisk fortællemåde. V. 9 (s. 80) hører til den gamle tradition, som sagaen altså i alle hovedtræk har bevaret. Én ting er indkommet i sagaen på en fuldstændig forkert måde; det er episoden med Vögg. I Skj. (Snorres Edda) sker hans møde med Rolv længe för, og Vögg er dér utvivlsomt dansk; det samme er tilfældet hos Arngrim; alle 3 har Rolvs replik *(litlu verðr V. feginn)*, der jo er blevet til et ordsprog, der endnu er almindeligt på Island. Rimerne om Bjarke slutter sig (I, 9 ff.) ganske til Skj.-Arngr. De siger udtrykkelig, at ringen vejede en $^1/_2$ mark og at Vögg blev hirdmand.

Resten af sagaen (kap. 31—34) er kampen med Skuld og Hjörvard. Hermed stemmer Arngrim i det

---

[1]) Her træffer vi sikkert det oprindelige forhold, kun ét møde med Odin.

væsenlige. Sagaen lader Hjörvard bede om 3 års skattefrihed, Arngrim har 2 år; denne lader ham anvende pengene til at hverve mandskab (ikke i sagaen). Sagaen nævner „juletid“ for overfaldet, hvilket sikkert er forf.s eget påfund. Arngrim forudsætter åbenbart sommeren. I øvrigt anfører han kort resultatet af kampen. Om Hjalte og frillen har han intet, og dog er dette et ældgammelt sagnminde[1]) (jfr. Saxo); heller intet om Bjarkes deltagelse i kampen, hvorimod han antyder Odins direkte indgriben, som sagaen også antyder. Sagaen kender Hjaltes opfordring (jfr. Bjarkemål), Bjarkes mærkelige sövn og den kæmpende björn. I det hele gælder det samme om dette afsnit, at dets fremstilling er i alle hovedtræk stemmende med de gamle kilder eller traditionen; dette viser Saxo særlig. Til slutning meddeler sagaen, at Skuld har fået sin velfortjænte straf ved Vögg, og den lader Hjörvard falde i kampen (anderledes som bekendt Saxo).

Denne gennemgang, der viser sagaens forhold til andre ældre, isl. kilder, gör det utvivlsomt, at den er bygget over mundtlige traditioner i det 14. årh. eller omkr. 1400; den er næppe ældre end fra 15. årh.s første halvdel. Dens forf. har ikke kendt Skjǫld., hverken i dens ældre eller yngre form (Arngrims), og han har vel ment, hvis han overhovedet har haft nogen forestilling om denne, at den var gået til grunde. Forholdet er noget lignende som ved begyndelsen af Gísla saga Súrssonar i den længere bearbejdelse og fremgangsmåden så at sige den samme. Det er altså klart, at sagaen umulig kan betragtes som betydningsfuld

[1]) Jeg indser ikke, at sagaens fortælling er „grovere“ (A. Olrik) end Saxos; i det hele er Olriks bedömmelse af sagen (Dansk helted. I, 121) ikke rigtig.

kilde;[1]) den kan kun meget varsomt benyttes som sådan og da under en skarp kontrol ved hjælp af de ældre kilder, Skjǫldungasaga, Arngrims fremstilling og Bjarkarímur. Alligevel fortjæner den. at der tages hensyn til den.

Da det ikke her er hensigten at komme ind på det egenlige sagnhistoriske indhold og udrede dette, behøver vi heller ikke at komme ind på sagaens forhold til Saxo eller de andre olddanske kilder.[2]) I det hele kan der henvises til A. Olriks bog Danmarks Heltedigtning I; jeg er dog langt fra enig med forfatteren på alle punkter. Særlig må jeg hævde, at Islændernes traditioner om Rolv og hans kæmper er langt rigere og uden tvivl mere alderdomsagtige og ægte med hensyn til den sagnmæssige sammenhæng end Saxos.

Til alt det foranstående skal endnu blot föjes, at om det besynderlige „citat“ i sagaens slutning (106$_9$) *„sagði meistarinn Galterus“* kan jeg henvise til min litteraturhistorie II, 833. Når jeg der har gjort sagaen

---

[1]) Arne Magnusson bedömte den strængt, kalder den for „quisquiliæ“ og forf. for „nugator, historiæ effictor verius quam scriptor“ (Nyerup, Alml. Morsk. 39); P. E. Müller bedömmer den mere alsidigt og rigtig i sit Sagabibl. (II, 522—23); han taler om „uensartede bestanddele“, Bjarkeafsnittet kalder han „fabel“, Svipdagsþ. „en sandsynligvis opdigtet fortælling“, Hjaltaþ. „et rimeligvis gammelt sagn, og alt det øvrige oprindeligen grundet på ældgamle minder, som senere tider måske har udpyntet“. Jfr. G. Vigfússon Proll. Sturl. I CXCVI.

[2]) Jeg skal dog her anføre, at hvad sagaen meddeler om Hjalte og frillen genfindes om end i en noget anden orden og mindre ægte form hos Saxo; kong Adils er hos Saxo gærrig og grisk ganske som i sagaen; Saxo kender ikke Venerslaget, og motiveringen af Rolvs tog til Upsala er en anden end i Skj. og minder en del om sagaens.

noget ældre end her, beror det på, at jeg anså sagaen i dens nuværende form for en bearbejdelse af en ældre saga omtrent af samme indhold.

B. Rimerne.

Disse rimer, hvoraf slutningen åbenbart mangler, findes kun i to håndskrifter. De har eksisteret i Jón Finnssons rimeafskrift, AM. 146 a, 8⁰ (med titlen *Bjarkarímur*), sikkert skrevne efter en membran, men her findes der nu kun den allerførste begyndelse 1—3₃ *(einatt)*. En afskrift af dette hdskr., tagen medens det var fuldstændigt, findes i Ny kongelig samling 1135, fol., i udg. kaldt A, skrevet for Suhm af Torl. Adeldahl. Afskriften er ikke udført med nogen særlig omhu og indeholder sikkert endel fejl. Til alt held findes en anden afskrift på membran, rigtignok meget ung, i Stockholmerhdskr. 22, 4⁰, perg. Hdskr. ender her lidt för end A, nemlig i VIII, 20, men teksten har måske ikke dér været længere end i A. Dette hdskr. viser sig at være overordenlig nærbeslægtet med A, hvilket bedst ses af de mange fælles fejl; ikke desto mindre har det på mange steder bedre læsemåder end A. Der er formodning for, at flere (eller de fleste) af fejlene skyldes papirsafskrifterne selv (Jón Finnsson—Adeldahl); mange af dem havde jeg rettet för jeg fik membranen i hænde på en sådan måde som viste sig at være rigtig; andre steder havde jeg betegnet som urigtige uden at kunne rette dem helt, hvor mbr. har det rigtige; enkelte steder viste sig at være sådanne, at man overhovedet ikke kunde opdage fejlen, uagtet den var der. På den anden side har mbr. fejl, hvor A har det rigtige. Under sådanne omstændigheder var det omtrent ligegyldigt, om mbr. eller A lagdes til grund ved udgaven. Efter forskellige overvejelser besluttede jeg mig til at

lægge A til grund og rette det efter mbr.: dennes afvigelser, hvor de ikke er optagne i teksten, er uden undtagelse anførte i noterne. Teksten må siges efter omstændighederne at være ret god, men den er ganske sikkert ikke allevegne den oprindelige. Jfr. anmærkningerne.

Det meste af rimerne er allerede blevet sammenlignet med sagaen og de andre isl. kilder. Det fremgår heraf, at de, for så vidt dette kan kontrolleres, slutter sig meget nær til Skjǫldungasaga, særlig i Arngrims form. Det er foran blevet fremdraget, hvor rimernes sagnform synes at stå tilbage for sagaens (f. eks. m. h. t. de 3 brødre, sönner af Bjór jarl osv.). Rimerne hjælper os godt på flere punkter, f. eks. m. h. t. ringen, dens skæbne og rolle. Forf. har ikke blot holdt sig til sin sagas Böðvarsþáttr, men har forskellige hentydninger også til andre steder og afsnit deri. Således til fortællingen om Vögg (I, 9 ff.), jfr. foran; for ikke at tale om Svipdagsafsnittet (V, 35 ff.). I VI, 34 nævnes bersærken Agnar og senere omtales udførlig hans forhold til ringen og kamp med Bödvar og fald (VII, 26 ff.); smilende dør han (VIII, 10—11) (jfr. Skíðaríma 146—47, hvor det samme siges om Agnar, der udentvivl er identisk med denne i Bj.r.). Hvad der her meddeles om Agnar er, sagnhistorisk set, særdeles værdifuldt. Saxo har en parallel hertil, nemlig kampen mellem Agnar og Bjarke og Agnars fald (med smil), men sammenhængen er ellers meget forskellig, idet Agnar først holder bryllup med Rolvs søster Rude (som Bjarke senere ægter). Herefter følger i rimerne (VIII, 14) en kort beskrivelse af Venerslaget og i forbindelse dermed en hentydning til et tog af Hvitsærk mod Sakserne, der ellers er ukendt (VIII, 19—21). Det sidste vers peger hen på Upsalatoget.

Men her afbrydes rimerne, hvad enten dette er afskrifternes eller forfatterens skyld; snarest det første.

Bjarkar. er, som det heraf ses, en ret betydningsfuld kilde for os. De kan sættes med et rundt tal til 1400. De hører til den ældste gruppe af rimer, skönt de ikke hører til den allerældste gruppe af arten. Dette fremgår af alle de kriterier, der står til vor rådighed, de korte mansange, de simple versemål og ikke mindst sprogformerne (enkelte rim beror på unöjagtigheder, udtale, som II, 26 *son: kvón*; II, 34 *er: verr* — enkelte steder foreligger der åbenbare forvanskninger).

Retskrivningen i rimerne er normaliseret i henhold til rimernes sprog omkr. 1400 i det hele; i de eksisterende håndskrifter er der overhovedet ikke tale om retskrivning. Mbr. har dog, skönt meget ung, været til adskillig nytte, men først og fremmest rimernes egne rim. For *enginn* (i A) er der således indsat *engi*, for *Þórir(s)* og lign. (A) i acc.-dat.-gen. er indsat *Þóri(s)* osv., for *því hví*. Jeg har i visse tilfælde holdt mig til membranens former som f. eks. *þanninn*, hvor A har *þannig*, *aldri* (for *aldrei* i A). I det hele kan jeg henvise til min korte redegörelse i fortalen til Fernir fornislenskir rímnaflokkar (1896), hvor de vigtigste hovedregler er fremhævede, som for det meste her er fulgte.

Til slutning udtaler jeg min tak til Det kgl. bibliotek i Stockholms bestyrelse, fordi den har udlånt rimemembranen til mig til benyttelse, samt til hr. bibliotekar dr. Kr. Kålund for forskellige oplysninger.

København, i oktober 1904.

F. J.

HRÓLFS SAGA KRAKA

Hér byrjar sǫgu af Hrólfi konungi kraka.

Fróða þáttr.

Kap. 1. Maðr hét Hálfdan, en annarr Fróði, bræðr tveir ok konungasynir, ok stýrði sínu ríki hvárr þeira; Hálfdan konungr var hýrr ok hægr, gæfr ok góðlyndr, en Fróði konungr var hinn mesti ribbaldi. Hálfdan konungr átti þrjú bǫrn, tvá syni ok eina dóttur, er Signý hét; hún var elzt ok gipt Sævil jarli, en synir Hálfdanar váru þá ungir, hét annarr Hróarr, en annarr Helgi. Reginn hét fóstri þeira ok unni hann sveinunum mikit. Ein ey lá þar skamt frá borginni; bjó þar í einn karl, er Vífill hét, hann var aldavinr Hálfdanar konungs.

---

1. *Overskr. fra B, og C (men her tilföjes:* og skrifast hier fyrst þattr Froda kongs); Saga af Hrólfe kónge kraka *D. Kapiteloverskr. fra A (jfr. C).* 3. hét: er nefndr *C.* Fróði: þeir voru *tf. B.* 4. tveir: *ul. B.* kga: konungs *B.* 5. Hálfdan kgr: Fróði *B.* 6. gæfr: *ul. A; i de øvr.* 6—7. en—ribbaldi: þó var Hálfdan enn betr skapi farinn *B;* rif- *skr. ACD.* 7. kgr: *ul. BC.* þrjú bǫrn: *ul. D.* 8. er S. hét: hét hún S. *A.* ok: var *tf. CD.* 9. Sævil jarli: jalli einum er Sævar hét *B;* Sævar *skr. her ACD (her af AM. rettet til* -il); þetta bar til tíðinda *tf. A og skr.* er *for det følg.* en. 9. Hálfdanar: hans *A.* synir H.: sveinarnir *B.* þá: *ul. B.* 11. hann: *ul. C.* sveinunum: þeim *D.* 12. þar*(1): ul. B.* frá: undan *C.* bjó þar: *omv. B, C og ul.* í. einn: sá *C.* einn karl: *omv. B;* karl sá D. 12—13. er—hét: *ul. A;* Virfill *skr. B;* ok við hann var eyin kend ok kǫlluð Vífilsey *tf. C;* ok var við hann eyin kend *tf. D.*

Hunda tvá átti Vífill karl, hét annarr Hoppr, en annarr Hó. Karl var gagnauðigr ok kunni mart í fornum fræðum, ef á hann var leitat. Nú er þar til at taka, at Fróði konungr sitr í ríki sínu, ok 4 ǫfundar hann fastliga bróður sinn Hálfdan konung, at hann skyldi stýra Danmǫrk einn, en þótti sinn hluti ekki hafa orðit svá góðr; því safnar hann saman múg ok margmenni ok heldr til Danmerkr ok kemr þar á náttarþeli, brennir þar alt ok bælir. Hálfdan konungr kemr lítilli vǫrn við; er hann hǫndum tekinn ok drepinn, en þeir flýja, sem því koma við; en allr borgarmúgr varð at sverja trúnaðareiða Fróða konungi, elligar lét hann pína þá ýmisligum píningum. Reginn, fóstri Helga ok Hróars, kom þeim undan ok út í ey til Vífils karls; hǫrmuðu þeir mjǫk skaðann; sagði Reginn, at þá mundi fokit í flest skjól, ef Vífill gæti eigi geymt þá fyrir Fróða konungi. Vífill segir: „hér er við ramman reip at draga“, en kvað skyldu mikla til, at hjálpa sveinunum; svá tók hann við þeim ok lét

1. Hunda—karl: V. á. tv. h. *D.* Hoppr: *sål. B;* Hópur *D;* Hopp *AC.* 2. -auðigr: af fé *tf. B.* 3. fræðum: *sål. C;* kvæðum *A;* listum *B;* brǫgðum *D.* 3—4. þar—taka: at segja frá því *C.* 5. hann fastl.: *ul. D og omv.* sinn bróður. hann—kg: bróður sinn sakir vinsælda *B.* 6—7. at—góðr: ok honum þótti sinn hlutr ei svá góðr sem hans, því H. stýrði Danmǫrk einn *B.* 6. D. einn: *omv. C;* einn *ul. D.* 7. hluti: hlutr *D.* safnar: dregr *B.* 9. náttarþeli: óvart *B.* alt: *ul. D.* bælir: *sål. D;* brælir *ABC.* 10. er: verðr *B.* 12. koma við: mega við koma *B.* allr: *ul. B.* varð: verðr *B.* 12—13. trún.—kgi: Fr. trún. *B.* 13—14. lét—píningum: hótar hann þeim ýmisligum pintingum *B;* píslum *skr. D.* 15. Vífils: Virf- *AB.* 16. at: *sål. B; ul. de øvrr.* 18. er: *ul. B.* 19—20. kvað—at: kvaðst skyldi til *D.* 19. skyldu mikla: *sål. C;* skylda mikil *A;* skyldu sína *B og ul.* til. 20. lét: þá *tf. CD.*

í eitt jarðhús, ok váru þar optast á nætr, en um daga viðruðu þeir út um skógarrunna karls, því *at* eyin var hálf skógi vaxin, ok skiljaz þeir svá við Regin. Reginn átti miklar eignir í Danmǫrk ok þar með konu ok bǫrn, ok sá Reginn sér ekki annat sýnna en ganga til handa Fróða konungi ok sverja honum trúnaðareiða. Lagði Fróði konungr nú alt Danmerkr ríki undir sik með skǫttum ok skyldum; gengu þar flestir nauðigir til, því *at* Fróði konungr var allra manna óvinsælastr, ok svá líka skattgildi hann Sævil jarl. Eptir alt þetta unnit hægiz Fróða konungi lítit at hann finnr ekki sveinana Helga ok Hróar; setr hann nú gislingar fyrir þá á allar síður, nærri ok fjarri, heitr hann þeim stórgjǫfum, sem sér kann nøkkut segja til þeira, en þeim, sem þeim leyna, ýmisligum píningum, ef þat verðr uppvíst, ok þykkiz engi kunna at segja konungi til þeira; þá lætr hann sækja vǫlvur ok vísindamenn um alt landit ok lætr þá kanna landit upp ok ofan, eyjar ok útsker, ok finnaz þeir eigi; ok nú lætr hann

---

1. á nætr: *sål. B; ul. ACD.* 1—2. um daga: *sål. BC;* á daginn *AD.* 2. viðruðu: fóru *B.* þeir: sik *tf. D.* um: í *B.* skógarrunna: skóg *D.* karls: *ul. B.* 3—4. ok—Regin: *ul. B; D skr.* skilja *og* fóstra sinn (*f.* Regin). 4—5. ok—með: *sål. C;* ok þar *D;* einnin *B; ul. A.* 5. konu . . bǫrn: *omv. A.* 5—7. sá—eiða: sór hann kgi trúnaðareið *B.* 6. sýnna · ráð *D.* til handa: á hǫnd *CD.* sverja: sverr *D.* 7. Lagði Fr.: leggr *B.* 7—8. alt—sik: undir sik alt ríkit *B;* Danaríki *skr. CD.* 9—10. gengu—óvins.: *ul. B.* 10—11. svá —hann: einninn *B.* 11. Sævil: Sævar *AB.* 12. ekki: hvergi *C.* 13. gislingar: *B* (gist-) *CD;* geislung *A.* 14. fjarri: norðr ok suðr (s. ok n. *C*), austr ok vestr *tf. AC.* hann: *BD; ul. AC.* 15. kann: kunni *BD;* kunna *C.* 16. píningum: pintingum *B;* pínum *D.* ef—víst: ok verði þat opinbert *C;* um þá *tf. D.* 19—*s. 6, l.* 3. landit—þeir: land, ok kunna þeir ekki neitt til þeira at frétta; þó segja þeir at þeir muni ekki á meginlandi upp fæðast, en muni þó *B.*

sækja galdramenn, sem eptir ǫllu geta rýnt, því sem þeir vilja, en þeir segja honum, at eigi munu þeir á landi fæddir, en þó muni þeir eigi fjarri konunginum. Fróði konungr segir: „víða hǫfum vér þeira leitat, ok þykki mér þat sízt ván, at þeir sé hér nærri, en ey er hér nálægt, er vér hǫfum ekki þrátt um leitat, ok nærri engi bygð í, nema einn fátækr karl býr þar“. „Leitið þangat fyrst, sǫgðu galdramenninir, því *at* mikil þoka ok hulda liggr yfir eyju þeiri, ok verðr oss ekki þangat auðsét um hýbýli karls þess, ok ætlum vér hann forvitra ok eigi allan þar *er* hann er sénn“. Konungr 6
sagði: „þangat skal þá enn leita, ok þykki mér undr, at fiskikarl einn fátækr skal halda sveina þessa ok þora svá at halda mǫnnum fyrir oss“.

Kap. 2. Þat var einn morgin snemma, at karlinn Vífill vaknar ok mælir: „mart er kynligt á ferð ok flugi, ok miklar fylgjur ok máttugar eru hingat komnar í eyna; standið upp Hálfdanar synir, Hróarr ok Helgi, ok haldið ykkr í skógarrunnum mínum í dag“. Þeir hlupu í skóginn. Nú fór þetta eptir því sem karl gat til, at sendimenn Fróða konungs kómu á eyna ok leita þeira hvervetna, sem þeim kemr í hug, ok finna hvergi sveinana. Þeim

5. þeira: *ul. B.* þat: *ul. B.* 6. hér nálægt: *B; ul. ACD, men tf.* þat. 7. þrátt um: *ul. B.* nærri—í: byggir enginn *B.* 8. fátækr —þar: karl, sem rær til fiski *B.* Leitið: Leitum *B.* fyrst: *ul. D.* 9. sǫgðu g.: *i sing. D.* þoka ok: *ul. B.* ok hulda: *ul. D.* 10. liggr: jafnan *tf. B.* þangat: jafnan *B; ul. D.* 11. þess: þessa *B.* 11—12. forvitra ok: *ul. B.* 13. þá enn: *ul. B.* 14. fiskik. einn: karl þessi *B.* 15. svá: *ul. B.* 17. vaknar: við *tf. A.* kynligt: kýmiligt *B.* 18. ok flugi: *ul. B;* flug *skr. A.* 20. Hr.—H.: *ul. C.* 23. á: í *B;* við *CD.* 23—24. þeira—hug: þeir hvern veg sem þeir kunna *B;* hvar sem *skr. D.*

sýniz karl vera heldr skuggaligr, fara þó í burt við svá búit ok segja konungi, at þeir kunni þá ekki at finna. „Illa munu þér leitat hafa, segir konungr, ok er karl þessi margkunnugr, ok farið nú í stað aptr sǫmu leið, svá at karl verði sízt við búinn til at bregða þeim undan, ef þeir eru þar“. Þeir verða nú at gera svá sem konungr bauð, fara nú aptr í annat sinn til eyjarinnar. Karl mælti við sveinana: „ekki er ykkr til setu búit, haldið til skógar sem skjótast“; sveinar gerðu svá. Eptir þat þustu konungsmenn at ok báðuz rannsóknar, ok lætr karl alt opit fyrir þeim standa, ok finna þá hvergi um eyna, hvar sem þeir leita, ok fara svá
7 aptr við svá búit ok segja konungi. Fróði konungr segir: „nú skal ekki með laufsegli lengr fara at við þenna karl; skal ek fara sjálfr til eyjarinnar þegar á morgin“. Ok svá var nú gert, at konungr fór sjálfr. Karl vaknar ok heldr mæðiliga ok segir nú enn, at skjótt muni verða til ráða at taka; hann mælti við þá bræðr: „þit skuluð kannaz við, ef ek kalla hátt Hopp ok Hó, hunda mína; hlaupið þá til jarðhúss ykkar ok hafið þat at marki, at þá mun ekki friðr kominn í eyna, ok forðið þit ykkr þar, því *at* Fróði frændi ykkar er nú sjálfr í leitinni,

1. þó: svá *B.* 4. ok er: því *B og tf.* er *efter* þessi ·kunnugr: kunnandi *B.* 5. sǫmu leið: *ul. B.* sízt: eigi *B* 6. til—þar: *ul. B.* 7. gera svá: fara eptir því *B.* 7—8. fara —aptr: ok róa *B.* 9. búit: boðit *BCD.* 10. sveinar: þeir *D;* ok svá (gerðu þeir) *C;* sveinarnir *B.* 13. hvergi: hvorki *B.* um eyna: *ul. C;* né í hýbýlum karls *tf. B og ul.* hvar—leita. 15. laufsegli: daufleika(!) *B.* lengr . . . at: *omv. D;* fara lengr *C.* 16. þegar: *ul. BC.* 18. segir: sér *ABC.* 19. enn: *ul. BD.* 21. Hó: á *tf. BD.* 22. jarð-: jarðar- *A.* at marki: til marks *B.* 23. ekki: ó- *B.* þit: *ul. BC.* þar: *ul. C.* 24. er nú: mun *B.*

en hann leitar eptir lífi ykkar með allskyns vígvélum ok brǫgðum, ok sé ek nú ekki, hvárt ek mun geta haldit ykkr". Karl ferr þá til strandar, ok er þá komit konungsskipit; hann lætr sem hann sjái þat eigi ok læz skima at fé sínu svá hvatliga, at hann lítr aldrei til konungs né manna hans. Konungr býðr mǫnnum sínum at handtaka karl, ok svá var gert ok var hann leiddr fyrir konung. Konungr mælti: „þú ert mikill bragðakarl ok mjǫk slægligr; segðu mér, hvar konungssynir eru, því *at* þat veiztu". Karl segir: „heilir svá, herra, haldið mér ekki, því *at* vargrinn vill rífa í sundr fé mitt". Karl kallar þá hátt: „Hoppr ok Hó, hjálpið fénu, fyrst ek má ekki forða því". Konungr mælti: „hvat kallar þú nú?" Karl segir: „hundar mínir heita 8
svá, en leiti þér nú, herra, sem yðr líkar, en ekki vænti ek þess, at konungssynir finniz hér, ok mjǫk undrar mik, at þér ætlið, at ek muni halda mǫnnum fyrir yðr". Konungr sagði: „þú ert víst bragðakarl, en ekki munu þeir þó í ǫðru hirðaz mega upp frá þessu, þótt þeir hafi hér áðr verit, ok væri makligt, at þú værir af lífi tekinn". Karl segir: „þér eigið þat nú undir yðr; hafi þér þá heldr erindi átt í eyna heldr en at fara svá búnir". Konungr sagði: „eigi nenni ek at láta drepa þik, en þó ætla ek, at þat sé misráðit". Ferr konungr nú heim við svá búit. Karl hittir nú sveinana ok

---

1. en hann: ok *B.* 3. ykkr: eða eigi *tf. B.* 5. hvatliga: huǫrvetna(!) *C.* 9. mjǫk: heldr *C.* 13. hátt: *ul. C.* Hoppr—Hó: *gentaget B;* Hóp ok Hó *D.* 14. forða: hjálpa *B.* 15. nú: karl *tf. B.* 17. þess: *ul. CD.* 18. at*(2): ul. AC.* 20. þó: hér *D;* hér *tf. C.* 20—21. upp—þessu: hér *B.* 23. þat -yðr: nú ráð á því *B.* 24. heldr: *ul. CD.* 25. nenni: kann *A.* 26. mis-: *sål. CD;* vijst *AB.* -ráðit: at þú munir af þeim vita *tf. B.*

segir nú, at þeir megi eigi lengr þar vera — „vil ek senda ykkr til Sævils mágs ykkar, ok munu þit verða frægir menn, ef þit lifið lengi“.

Kap. 3. Hróarr var þá tólf vetra, en Helgi tíu; hann var þó þeira meiri ok fræknari. Þeir fara nú í burt, ok nefndiz annarr þeira Hamr, en annarr Hrani, hvar sem þeir kómu eða fundu menn at máli. Sveinar þessir kómu til Sævils jarls ok váru þar viku, áðr þeir ræddu um þarvist sína við jarl. Hann sagði: „lítit mannkaup ætla ek í ykkr vera, en ekki spara ek mat við ykkr um stundarsakir“. Þar eru þeir um hríð ok eru heldr ódælir; ekki verðr þat vitat, hvaða mǫnnum þeir eru eða ætt
9 þeira; ekki grunar jarl þá, enda gera þeir honum engan kunnugleika um hagi sína. Þat segja sumir menn, at þeir muni með geitum vera fæddir, ok dára þá; þeir váru jafnan í kuflum ok tóku aldrei ofan kuflshǫttuna, ok ætluðu þat margir, at þeir mundu hafa geitr; þeir eru þar um þrjá vetr. Ok eitt hvert sinn býðr Fróði konungr Sævil jarli til veizlu, ok er honum þar helzt grunr á, at hann muni halda sveinana fyrir tengda sakir. Jarl býz nú til ferðar ok er fjǫlmennr; sveinarnir bjóðaz til at fara með honum; jarl kvað þá eigi fara skyldu. Signý kona jarls var ok í ferðinni. Hamr fær sér

---

1. vera: því *tf. B.* 2. Sævils: jarls *tf. BD.* þit: *ul. A.* 3. lengi: *ingen kap. B.* 7. kómu eða: *ul. B.* 8. Sveinar—kómu: Þeir koma nú *B.* 9. áðr: en *tf. AB.* ræddu: báðu *B.* þar-: sam-(!) *B og ul.* við. 12. um hríð: nú nokkura stund *B.* eru: *ul. B.* 13. mǫnnum: menn *BD.* 15. engan: enga *C.* sumir: *ul. C;* þá nokkurir *B.* 17. þá: því *tf. ACD.* 18. kufls-: kufl- *B.* ok: því *tf. C.* þat: *ul. BCD.* margir: flestir *D.* 19. um: *B;* upp á *AD; ul. C og skr.* iij (ɔ: þrjá). 25. jarls: hans *B.*

eitt ótamit tryppi at ríða, er Helgi var reyndar; hleypir nú eptir liðinu ok horfir aptr til hala ok lætr sér alla vega heimskliga. Hrani bróðir hans fær sér reiðskjóta annan eins ok horfir réttleiðis. Jarl sá nú til, at þeir fara eptir sér ok fá eigi ráðit við reiðskjótana; hlupu flókatryppin aptr ok fram undir þeim, ok rekr ofan kuflhǫttinn af Hrana. Þetta getr at líta Signý systir þeira ok kennir hún þá þegar ok grætr mjǫk sárt. Jarl spyrr, hví hún gráti. Hún kvað þá vísu:

1. Ǫll er orðin
ætt Skjǫldunga,
lofðungs Lundar,
at limum einum;
bræðr sák mína
á berum sitja, 10
en Sevils rekka
á sǫðluðum.

Jarl sagði: „mikil tíðindi ok lát eigi upp koma“. Hann reið þá aptr til þeira ok bað þá aptr dragaz, segir mikla smán at þeim í góðra manna fǫruneyti; váru þá sveinarnir báðir gangandi. En því mælti hann svá, at hann sá við, at engi mátti af hans orðum ráða, hvaða sveinum þeir væri. Þeir skotta

1. eitt: *ul. B.* at ríða: *ul. B.* 3. sér: *ul. D.* alla vega: allz *B.* 4. -skjóta: -skjót *C.* 5. Jarl: *med art. AC.* 6. -skjótana: -skjóta sína *CD.* 7. rekr . . . hǫttinn: hrøkkr . . . hǫttrinn *D.* 8. Signý: drotning *tf. D.* 9. sárt: *ul. B.* 11. er eru *C.* 15. sák: sá eg *alle.* 17. Sevils: Sæ- *alle.* 19. tíðindi: eru þetta *tf. B.* 21. þeim: vera *tf. B.* 23. hann*(1)*: jarl *B.* hann*(2)*—mátti: eigi skyldi mega *C.* at engi: *sål. D;* svá eigi *A.* 23—24. hann*(2)*—ráða: aðrir skyldu ei eptir taka *B.* 24. sveinum: *C;* sveinar *ABD.* þeir: þat *B;* þetta *D.*

nú við utan ok vilja ekki aptr snúa at heldr ok ríða nú í síðara lagi; koma þeir nú til veizlunnar ok hlaupa aptr ok fram eptir hǫllinni, ok eitt sinn berr þá þar at, sem Signý systir þeira var. Hún mælti til þeira heldr lágt: „verið ekki í hǫllinni, því *at* lítill er þroski ykkar“. Þeir gefa ekki gaum at því. Fróði konungr hefir uppi þat mál, at hann vill láta leita at sonum Hálfdanar konungs ok segiz þeim munu mikinn sóma veita, sem sér kann at segja til þeira. Vǫlva ein var þar komin, sem Heiðr hét; hana bað Fróði konungr at neyta listar sinnar ok vita, hvat hún kynni at segja til sveinanna; gerði hann þá gilda veizlu í móti henni ok setti hana á seiðhjall einn háan. Konungr spyrr þá, hvat hún sæi til tíðinda — „því *at* ek veit, sagði hann, at nú mun mart fyrir þik bera, ok sé ek nú mikla gæfu á þér ok svara mér sem skjótast“. Seiðkonan
11 slær þá í sundr kjǫptunum ok geispar mjǫk, ok varð henni þá ljóð á munni:

2. Tveir ro inni,
trúik hvárigum,
þeirs við elda
ítrir sitja.

1—2. vilja—nú: fara aptr ok fram *B.* 2. ríða: fara *C.* 3. ok—fram: fara þeir ok ganga utar ok innar *B.* 6. ykkar: *B; ul. ACD.* gefa: gáfu *BC.* 7. uppi: upp *B.* 8. vill: vili *C.* at: sveinunum *tf. B.* 9—10. kann—segja: segir *B.* 12. kynni: kunni *B.* 13. gilda: mikla *B.* 15. sæi: sjái *B.* tíðinda: sveinanna *B.* 16. mun: muni *BD.* 17. Seiðkonan: *D;* hún *C;* seiðkona“. Hún *AB.* 18. sundr: á sér *tf. B.* kjǫptunum: kjaptinum *BCD.* 19. henni þá: *ul. C.* ljóð: ljóður(!) *ACD.* á: af *B.* 20. ro: eru *alle.* inni: menn *BD.* 21. trúik hvár.: trúi ek hv. *A;* í mildings hǫllu *D.* 22. þeirs: þeir er *alle.* elda: eld *D.*

Konungr mælti: „hvárt eru þat sveinarnir eða þeir, sem þeim hafa bjargat?“. Hún svarar:

3. Þeirs í Vífilsey
váru lengi
ok hétu þar
hunda nǫfnum
[Hoppr ok Hó].

Ok í því kastaði Signý til hennar gullhringi; hún varð glǫð við sendingina ok vill nú af bregða. „Hví varð nú svá? sagði hún, ok er þetta lygð ein, er ek segi, ok villiz nú mjǫk spádómr minn allr“. Konungr mælti: „þik skal pína til sagna, ef þú vilt ekki þiggja hit betra, ok veit ek nú ekki gjørr en áðr í svá miklu fjǫlmenni, hvat þú segir, eða hví er Signý ekki í sæti sínu, ok kann vera, at hér ráði vargar með úlfum“. Konungi var sagt, at Signý væri sjúk orðin af reyk þeim, sem af ofninum legði. Sævill jarl biðr hana sitja upp ok bera sik hraustliga — „því *at* mart kann at verða sveinunum til lífs, ef þat á til at vilja, ok láttu sem sízt finna á þér, hvat sem þér þykkir, því *at* vér megum ekki at hafaz at svá búnu at hjálpa þeim“. Fróði kon- 12
ungr herðir nú at seiðkonu fast ok biðr hana at segja hit sanna, ef hún skuli ekki pínd verða; hún gapir þá mjǫk ok verðr erfiðr seiðrinn ok nú kvað hún vísu:

4. Sék hvar sitja
synir Hálfdanar,

2. hafa: hefir *C.* 3. Þeirs: Þeir er *alle.* 7. Hoppr: Hópr *D.* 10. nú: þetta *D.* 11. nú mjǫk: mér nú *D.* 12. sagna: hin arma *tf. B.* 13. betra: *BCD;* bezta *A.* 15. at: *ul. A.* 17. legði: lagði *B.* 18. Sævill: *ul. B.* 22. búnu: komnu *D.* 25. verðr: þá *tf. B;* henni *tf. CD.* 27. Sék: se ek *alle.*

Hróarr ok Helgi,
heilir báðir;
þeir munu Fróða
fjǫrvi ræna,

nema þeim sé fljótt fyrirfarit, en þat mun eigi verða", sagði hún; ok eptir þetta stiklar hún ofan af seiðhjallinum ok kvað:

5. Ǫtul eru augu
Hams ok Hrana;
eru ǫðlingar
undra djarfir.

Eptir þat hlupu sveinarnir út ok til skógar með mikilli hræzlu; kendi Reginn fóstri þeira þá, ok þótti mikit um. En þat heilræði kendi vǫlvan þeim, at þeir skyldu forða sér, þá *er* hún hljóp utar eptir hǫllinni. Ok nú biðr konungr menn upp spretta ok leita eptir þeim. Reginn sløkkr nú ǫll ljósin í hǫllinni, ok heldr nú maðr á manni, því at sumir vildu, at þeir kæmiz undan, ok með þetta kómuz þeir til skógar. Konungr mælti: „nærri gengu þeir nú, ok munu hér vera margir í ráðum ok í brǫgðum með
13 þeim, ok grimmliga skal þessa hefna, þegar tóm er til; en drekka munum vér nú mega kveldlangt, því *at* þeir munu því hafa fegnir orðit, at þeir hafa í burt komiz, ok munu nú fyrst leita at forða sér". Reginn gengr at byrla mǫnnum ok bar þá ǫlit með ákafa ok margir aðrir með honum vinir hans, svá

3. munu Fr.: Fróða konung *B.* 5. fyrir-: til *C.* 12. þat: þetta *B.* út ok: *ul. B.* 15—16. þá—nú: *ul. D.* 16. spretta: standa *B.* 17. eptir: at *B.* 21. ok í br.: *ul. B.* 24. fegnir: fegnastir *C.* 24—25. hafa—komiz: kómuz í burt *D.* í—komiz: komiz undan *B.* 26. bar: á *tf. C.* með: í *D.* 27. aðrir: *ul. D.*

at þar fell hverr um þveran annan niðr sofandi. Þeir bræðr sitja nú í skóginum, sem áðr er sagt; er þeir hǫfðu verit þar um hríð, gera þeir at líta, at maðr ríðr þangat at þeim heiman frá hǫllinni; þat kenna þeir algløgt, at þar er kominn Reginn fóstri þeira; verða þeir honum fegnir ok heilsa honum vel. Hann tekr ekki kveðju þeira, en víkr hesti sínum heim aptr at hǫllinni; þeir undra þetta ok ræða um með sér, hverju þetta muni gegna. Nú snýr Reginn til þeira hestinum í annat sinn ok lætr ófrýnliga, sem þá ok þá muni hann á þeim vinna. Helgi segir: „skynja þykkiz ek, hvat er hann vill“. Fór hann nú heim til hallar, en þeir eptir; „því lætr fóstri minn svá, segir Helgi, at hann vill ekki rjúfa eiða sína við Fróða konung ok vill því ekki við okkr mæla, en þó vill hann gjarnan hjálpa okkr“. Lundr einn stóð nærri hǫllinni, er konungr átti, ok sem þeir kómu þar, þá mælti Reginn við sjálfan sik: „ef ek ætti stórar sakir við Fróða konung, skylda ek brenna upp lundinn“. Ekki mælti hann fleira. Hróarr mælti: „hvat mun þetta?“. 14
„Þat vill hann, segir Helgi, at vit fǫrum heim til hallarinnar, ok berum at eld nema at einni útgǫngu“. „Hvat munum vit þat mega, ungmenni tvau, slíkt ofrefli sem fyrir er?“. „Svá skal vera þó, sagði Helgi, ok munu vit eitt hvert sinn verða til at hætta, ef vit skulum hefnt geta harma okk-

1. niðr: *ul. D.* 2. er: var *C.* 4. þangat: *ul. CD.* 5. þat—algl.: þeir kenna *D.* þar: þat *B og ul.* kominn. 7. en: ok *CD.* 8. aptr: þaðan *tf. A.* þeir undra: þá undrar *B;* undrast *skr. D.* 11. ófrýn-: ófrið- *B.* á: at *A.* 12. skynja: skilja *D.* er hann: fóstri várr *B;* er *ul. D.* 13. eptir: hánum *tf. B.* 15. ok: en *A.* 21. þetta: þýða *tf. B;* eiga *tf. CD.* 23. at*(1):* henni *tf. B.* 24. þat mega: mega þat gera *B.*

arra". Ok svá gera þeir. Þessu næst er Sævill jarl út kominn ok allir hans menn. Hann mælti þá: „aukum nú eldana ok veitum lið sveinum þessum; er mér engi vandi við Fróða konung". Fróði konungr átti tvá smiði, er vǫlundar váru at hagleik ok hétu báðir Varr. Reginn heimti út lið sitt at hallardyrum, vini sína ok tengdamenn.

Kap. 4. Fróði konungr vaknar nú í hǫllinni, ok blés við hátt ok mælti: „draum hefir mik dreymdan, sveinar, ok ekki byrligan; mun ek segja yðr hann. Mik dreymdi þat, at mér þótti vera kallat á oss, ok var mælt svá: Nú ertu kominn heim, konungr, ok þínir menn; ek þóttiz svara ok heldr stygt: heim hvert? Þá bar kallit svá nærri mér, at ek hafða veðrit af þeim, sem kallaði; heim til heljar ok heim til heljar, sagði sá, sem kallaði, ok við þat vaknaði ek". Ok í þessu heyra þeir utar til hallardyra, at Reginn kvað vísu:

15 6. Reginn er úti
ok rekkar Hálfdanar,
snæfir andskotar,
segið þat Fróða;
Varr sló nagla,
ok Varr hǫfðaði,
en Varr vǫrum
varnagla sló.

5. er: þá er *B.* 8. *Kap. indledes i B med:* Þat er nú þessu næst at. 10. ekki: mjǫk *tf. B.* 12. mælt: sagt *B.* kgr: Fróði *D.* 13. stygt: stutt *B.* 14. bar kallit: var kallat *BCD.* 14—15. hafða veðrit: þóttiz hafa vindstæðit *B.* 15. ok: *ul. A.* 17. til .. dyra: við .. dyrnar *B.* 18. Reginn: fóstri *tf. A.* 19. Reginn: *i A og D først skr.* regn, *men i D rettet af Arne;* regn *C.* 21. snæfir: sæfir *B.* 25. Varr: vær *B.*

Þá mæltu konungsmenn, sem inni váru, at þetta væri lítil tíðindi, þó at regn væri úti eða konungssmiðir smíðuðu, hvárt sem þeir gerðu nagla eða annat smíði. Konungr mælti: „þykkir yðr þetta engi tíðindi?; eigi mun oss at því verða; nú mun Reginn hafa sagt oss fyrir nøkkurn ótta ok hefir hann gert mér varúðarbending ok mun hann oss slægvitr ok brǫgðóttr“. Gengr konungr þá til hallardyra ok sér, at ófriðr er úti fyrir; tekr þá hǫllin ǫll at loga. Fróði konungr spyrr, hverr fyrir eldinum réði. Þeir sǫgðu, at Helgi réði fyrir ok Hróarr, bróðir hans. Konungr býðr þeim sætt fyrir sik ok bað þá eina ráða þeirra í milli — „ok ferr þetta óskapliga í millum vár frænda, at hverr skal vilja vera banamaðr annars“. Helgi segir: „engi má þér trúa, ok muntu okkr eigi síðr svíkja en Hálfdan fǫður minn? ok nú skaltu þess gjalda“. Fróði konungr sneri þá frá hallardyrum ok til jarðhússmunna síns ok ætlaði svá til skógar at forða sér, ok sem hann kemr í jarðhúsit, er þar Reginn fyrir ok ekki 16 mjǫk friðligr; snýr konungr þá aptr ok brennr þar inni ok mart lið með honum. Þar brann inni Sigríðr, móðir þeira bræðra Helga ok Hróars, því *at* hún vildi ekki út ganga. Þeir bræðr þǫkkuðu góða liðveizlu Sævil jarli mági sínum ok Regin fóstra sínum ok ǫllum lýð ok gáfu mǫrgum góðar gjafir

1. þetta: þat *B.* 2. regn: *sål. CD;* reginn *AB.* 3. hvárt —gerðu: *ul. C; for* gerðu *har D* smíðuðu; hvárt þat væri (naglar) *B.* 11. at—fyrir: *sål. CD;* fyrir honum réðu þeir Helgi *B;* honum *tf. D;* at honum réði fyrir Helgi *A.* 12. bróðir hans: bræðr *B.* 14—15. vilja vera: verða *B.* 16. eigi: *ul. A.* 17. minn: várn *B.* 21. friðligr: fríðr *D.* aptr: ok í hǫllina *tf. B.* 22. með honum: hans *B.* 26. mǫrgum: ǫllum *B.*

ok tóku svá ríkit undir sik ok alla fjárhluti, sem Fróði konungr hafði átt, lǫnd ok lausafé. Þeir váru ólíkt skapi farnir bræðr; Hróarr var maðr hýrr ok hægr, en Helgi var hermaðr mikill ok þótti alt meira til hans koma, ok leið nú svá fram um hríð.

Ok endar hér nú Fróða þátt, en upp byrjaz frá Hróar ok Helga, Hálfdanar sonum.

Af Hróar ok Helga Hálfdanarsonum.

Kap. 5. Konungr hét Norðri; hann réð fyrir nǫkkurum hluta Englands; hans dóttir hét Ǫgn. Hróarr var lǫngum með Norðra konungi, honum til landvarnar ok styrktar, ok var með þeim hin mesta vinátta, ok um síðir gekk Hróarr at eiga Ǫgn ok settiz þar at ríki með Norðra konungi mági sínum; en Helgi réð fyrir Danmǫrk, fǫðurleifð þeira. Sævill jarl réð fyrir sínu ríki ok þau Signý; Hrókr hét sonr þeira. Helgi konungr Hálfdanarson í Danmǫrk
17 var ókvæntr. Reginn tók sótt ok deyr; þat þótti mǫnnum mikill skaði, því *at* hann var vinsæll mjǫk.

Kap. 6. Fyrir Saxlandi réð í þann tíma ein drotning, er Ólof hét; hún var á þá leið sem herkonungar; fór hún með skjǫld ok brynju ok gyrt sverði ok hjálm á hǫfði; þanninn var henni háttat,

---

1. ríkit: ríkin *B*. 1—2. sem—átt: Fróða kgs *C*; bæði *tf. D*. 2. fé: aura *D*. 3. hýrr: kyrr *C*. 5. hríð: tíma *D*. 6. upp b.: b. aptr *B*. frá: þeim *tf. D*. 7. H. sonum: *ul. D*. 8. *Overskr. kun i A*. 10. nǫkkurum: miklum *B*. 15. Danmǫrk: á *tf. AC*. 16. sínu ríki: *CD; omv. AB*. 18. deyr: dó *C*; andaðist *BD*. 19. mjǫk: *B*; maðr mjǫk *C*; *ul. A*. 20. ein: *ul. B*; sú *C*. 21. er: sú er *B*. Ólof: Óluf *BCD her og andre steder*. 22. kgar: kongr *D*.

væn at yfirliti, en grimm í skapi ok stórmannlig. Þat var mál manna, at sá væri beztr kostr í þann tíma á Norðrlǫndum, er menn hǫfðu spurn af, en hún vildi þó ęngan mann eiga. Helgi konungr fréttir nú til drotningar þeirar hinnar stórlátu, ok þótti sér mikill frami í aukaz, at fá þessarrar konu, hvárt sem henni væri þat viljugt vel eða miðr. Ok einhverju sinni fór hann þangat með miklu herliði; hann kom þar við land, er þessi hin ríka drotning réð fyrir ok kemr þar á óvart; hann sendi menn sína heim til hallar ok biðr at láta segja Ólofu drotningu, at hann vili þar veizlu þiggja með sínu liði. Sendimenn segja þetta drotningu, ok kom þetta á hana óvart, ok var engi kostr liði at safna; tók hún þá þenna af, sem betr var, at hún býðr Helga konungi til veizlu með ǫllu liði sínu. Helgi konungr kemr nú til veizlunnar ok skipar hásæti hjá drotningu; drekka nú bæði samt um kveldit, ok skortir þar ekki neitt, ok fann engi ógleði á Ólofu drotningu. 18
Helgi konungr mælti til drotningar: „svá er háttat, sagði hann, at ek vil, at vit drekkum brullaup okkart í kveld; er hér nú ærit fjǫlmenni til þess, ok skulu vit bæði byggja eina rekkju í nótt“. Hún sagði: „ofbrátt, herra, þykki mér at þessu farit, en eigi þykki mér annarr maðr kurteisligri en þú, ef ek skal þat verða upp at taka at þýðaz karlmann, enda

1. -liti: -litum *B.* 2. sá: sú *A.* 5. þeirar: Olufu *B.* 6. aukaz: *ul. D.* 7. viljugt—miðr: með eða móti *B.* vel: *ul. CD.* miðr: eigi *CD.* 9. réð: var *B.* 10. á: *ul. B.* sína: *ul. BD.* 11. biðr . . láta: *ul. D*; láta *ul. B.* 12. vili: vill *BD.* 13. þetta*(2)*—hana: henni þetta *C.* 14. ok var: var því *B.* 14—15. þá—var: þat ráð *B.* 15. af . . betr: kost . . betri *D.* 17. hjá: með *D.* 18. samt: saman *CD.* skortir: *B,* skortar *ACD.* 21. okkart: okkar *CD.* 25. kurteisligri: kurteisari *B.*

vænti ek, at þér vilið þat eigi með svívirðingu gera". Konungr sagði, at henni væri þat makligt fyrir dramblæti sitt ok stórlæti, — „at vit búum nú bæði saman slíka stund, sem mér líkar". Hún sagði: „kjósa mundu vér hér fleiri vára vini, ok get ek nú ekki at gert ok munu þér hljóta at ráða ok munu þér sæmiliga til vár gera". Var þá drukkit fast um kveldit ok lengi á nótt fram, ok er drotning allkát ok finnr engi annat á henni, en hún hyggi allgott til ráðahagsins; ok um síðir er honum fylgt til sængr, ok var hún þar fyrir. Konungr hafði drukkit svá fast, at hann fell þegar sofandi niðr í hvíluna. Drotningin neytir nú þessa ok stingr honum svefnþorn; ok sem allir menn eru í burtu gengnir, þá stendr drotning upp; hún rakaði þá af honum hárit alt ok neri í tjǫru; síðan tók hún eitt húðfat ok lét þar í koma nǫkkur klæði; eptir þat tekr hún konunginn ok reifar hann inn í þessu húðfati; síðan fær hún til menn ok lætr flytja hann til
19 skipa sinna; hún vekr þá upp menn hans ok segir, at konungr þeira sé til skipa kominn ok vili sigla, því *at* nú sé kominn góðr byrr. Þeir hlupu upp, hverr sem skjótast mátti, ok váru ǫlóðir ok vissu ógerla, hvat þeir hǫfðuz at; svá kómu þeir til skipa ok sáu hvergi konunginn, en eitt húðfat sáu þeir þar komit ógurligt; vilja þeir nú forvitnaz, hvat í er, ok bíða svá konungsins; ætla hann muni koma nǫkkut síðarr; en er þeir hafa leyst, finna þeir þar í kon-

1. vilið: munuð *B.* gera: vilið(!) til vár *tf. B.* 3. dramblæti: dramb *B.* 5. mundu: *CD* (-um); munu(m) *AB.* 7. munu þér: gera *B og ul. det følg.* 8. lengi: langt *B.* 10. honum: Helga (kgi *tf. D*) *CD*; henni(!) *B.* 12. þegar: *ul. B.* 20. skipa sinna: *omv. A.* 21. kominn: genginn *B.* 23. hverr: *ul. B.* 26. ógurligt: *ul. C.* 28. er: *CD*; þá *AB.* hafa leyst: sjá í húðfatit *D.*

ung sinn svívirðiliga leikinn; hrýtr þá í burtu svefnþorninn, ok vaknar konungr eigi við góðan draum ok er nú í illu skapi til drotningar. En í annan stað er þat at segja, at Ólof drotning safnar liði um nóttina, ok skortir ekki fjǫlmenni, ok sér Helgi konungr sér nú ekki færi á hana at leita. Þeir heyra nú lúðragang ok herblástr á landit upp; sér konungr at sá muni vera vænstr, at halda í burt sem skjótast; er þá ok góðr byrr; siglir Helgi konungr nú heim í ríki sitt með þessa sneypu ok svívirðing ok unir nú stórilla ok hugsar opt, hversu hann megi fá á drotningu hefnt.

Kap. 7. Ólof drotning sitr nú í ríki sínu um hríð, ok hefir hennar ofsi ok ójafnaðr aldrei verit meiri en nú; hefir hún nú á sér varðhǫld sterk eptir veizluna, sem hún gerði Helga konungi. Þetta spyrz nú víða um lǫnd; þykkir ǫllum hin mestu ódæmi, er hún skyldi hafa spottat slíkan konung. 20
Ok eigi miklu síðar heldr Helgi skipi sínu úr landi, ok í þessarri ferð kemr hann skipi sínu við Saxland, þar sem Ólof drotning á atsetu; hefir hún þar mikit fjǫlmenni fyrir; hann leggr skipi sínu í einn leynivág ok mælti síðan við lið sitt, at þeir skyldu hans þar bíða til hinnar þriðju sólar, en fara þá leið sína, ef hann kæmi þá eigi aptr. Hann hafði með sér kistur tvær, fullar af gulli ok silfri; hann

5. skortir: skortar *A.* 6. ekki: ekkert *A.* hana—leita: sín at hefna *B.* 7. herblástr: vápnabrak *B.* landit: land *BC.* 8. vænstr: kostr *tf. B.* 10. nú: í burt ok *tf. B.* ríki sitt: *omv. ACD.* 11. opt: um fyrir sér *B.* 12. megi—hefnt: fái sín hefnt á drotningu *C*; megi á dr. hefna *D.* drotningu: sín *tf. B.* 14. ójafnaðr: hofmóðr *B.* 18. hafa spottat: spotta *B.* hafa: getat *tf. CD.* spottat: gabbat *D.* 19. skipi sínu: skipum sínum *C.* 20. skipi sínu: *ul. BC.*

fær sér vándan búning yztan klæða; síðan ferr hann leið sína til skógar ok varðveitir þar féit, gekk síðan í burt ok í nánd við hǫll drotningar; hann hittir einn hennar þræl fyrir sér ok spyrr hann tíðinda burt úr landi. Þrællinn segir frið góðan ok spyrr, hverr hann væri; hann léz vera einn stafkarl; „en þó hefir mér til handa borit mikill fjárfundr í mǫrkinni, ok líz mér ráðligt, at sýna þér, hvar féit er“. Ganga nú aptr til skógar, ok sýnir hann honum féit, ok þykkir þrælnum mikils vert, hvert happ hann hefir sótt. „Hversu fégjǫrn er drotning?“, segir stafkarl; þræll segir, at hún væri kvenna fégjǫrnust. „Þá mun henni líka, segir stafkarl, ok mun hún þykkjaz þetta fé eiga, er ek hefi hér fundit, því *at* þetta mun land hennar; skal nú
21 ekki gera happ sitt at óhappi, ok skal eigi leyna fé þessu ok skal drotning skapa mér af þann hlut, sem hún vill, ok mun mér þat bezt gegna, eða hvárt mun hún vilja þat til vinna, at sækja hingat féit?“. „Þat ætla ek, segir þrællinn, ef með leynd er at farit“. „Hér er men ok hringr, er ek vil gefa þér, segir karl, ef þú kemr henni einni hingat í skóginn, en ek skal setja þar ráð við, ef henni mislíkar til þín“. Þessu ráða þeir ok kaupa. Ferr hann nú heim ok segir drotningu, at hann hafi fundit fé mikit í skógi, svá *at* þat er margra manna sæla, ok biðr hana skyndiliga fara með sér eptir fénu. Hún segir: „ef þetta er satt, sem þú segir,

3. í burt: *ul. C.* 4. hennar: *CD; efter* sér *A; ul. B.* 5. Þrællinn: Hann *A og tf.* þrællinn *efter* góðan. 7—8. fjárfundr: fǫgnuðr; ek hef fundit fé *D*; fjársjóðr *B.* 9. Ganga: gengu *D*; gengr *C.* 10. hann: *BD; ul. AC.* mikils: um *tf. CD.* 11. hvert—sótt: *ul. B.* 13. fégjǫrnust: *CD*; féágj. *A*; ágjǫrnust *B.* 16. ok—eigi: at ek *D.* 23. við: til *C.*

þá mun þér verða at þessarri sǫgn gæfa, ella hǫfuðbani; en þó áðr at ek hefi reynt þik at trúlyndum manni, þá mun ek trúa þessu, er þú segir". Hún sýnir nú þat, at hún sé fégjǫrn, ok ferr með honum á laun á náttarþeli, svá *at* engi maðr veit nema þau tvau. Ok er þau koma í skóginn, er Helgi þar fyrir ok gripr hana hǫndum ok segir þá vera skapligan fund þeira at hefna sinnar svívirðingar. Drotning sagðiz hafa illa breytt við hann — „ok vil ek þat nú alt bæta við þik, ok gerðu til mín brúðkaup sæmiligt". „Nei, sagði hann, eigi skal þér þess kostr; skaltu fara til skipa með mér ok vera þar þá stund, sem mér líkar, því *at* ek nenni eigi fyrir metnaðar sakir at hefna þér engu, svá illa sem ek var leikinn ok háðuliga". „Þér munuð nú ráða verða at sinni", sagði hún. Konungr hvíldi hjá drotningu margar nætr; ok eptir 22
þat ferr drotning heim, ok er henni nú þvílíkt hefnt, sem nú var sagt, ok unir hún stórilla við hag sinn. Eptir þat heldr Helgi konungr í hernað ok var ágætr maðr. Ok er stundir liðu fram, fæðir Ólof barn; þat var mær; hún leggr á barn þat alla óstund. Hún átti hund þann, er Yrsa hét, ok þar eptir kallaði hún meyna, ok skyldi hún heita Yrsa; hún var væn at áliti. Ok sem hún var tólf vetra gǫmul, skyldi hún gæta hjarðar ok aldrei annat vitaz en hún væri karls dóttir ok kerlingar, því *at* drotningin hafði svá leynt með þessu farit, at fáir

1. at—sǫgn: at þessu *B*; sǫgu *CD og D tf.* gagn ok. gæfa: hin mesta *tf. B.* ella: mun þér verða þat *tf. B.* 2. þó áðr: meðr því *D.* 4. fé-: féá- *B.* 5. laun *BCD*; launungu *A.* 9. breytt: gert *B.* við hann: til hans *B.* 14. þér: á þér í *B.* 19. við—sinn: sínum hlut *CD.* 27. vitaz: vinna né vita *B.*

menn vissu, at hún hafði barn fætt. Svá ferr nú fram, þar til at mærin er þrettán vetra. Þá varð sá atburðr, at Helgi konungr kom við land ok forvitnar at hafa tíðindi af landinu; hann hefir eina stafkarls-gørvi; hann sér við skóg einn marga hjǫrð, ok þar gætti ein kona ung at aldri ok svá fríð, at hann þykkiz ekki hafa sét fríðari konu; hann spyrr, hvat hún heiti eða hverrar ættar hún sé. Hún segir: „ek em karlsdóttir ok heiti ek Yrsa“. „Óþrælslig augu hefir þú“, sagði hann, ok rennir hann þegar ástarhug til hennar ok sagði, at þat væri makligt, at karl ætti karls dóttur. Hún bað hann þat eigi
23 gera, en hann tekr hana sem áðr ok hefir til skipa með sér ok siglir síðan heim í ríki sitt. Ólof drotning varð fláráð við þetta ok eigi heilbrjóstuð, þá er hún vissi; lét hún sem hún vissi eigi, hvat um var, ok gerði þat í hug sér, at þetta mundi Helga konungi vera til harms ok svívirðingar, en til einskis frama né yndis. Helgi konungr gerir nú brullaup til Yrsu ok ann henni mikit. Hann átti hring, er mikil ágæti fylgdi, ok þeir bræðr vildu hann báðir eiga ok Signý systir þeira. Hróarr konungr kom eitt sinn í ríki Helga konungs bróður síns;

1. fætt: *CD*; átt *B*; átt ok fætt *A*. 2. þar—er: at mærin var orðin *B*. 3. kom: kemr þar *B*. 4. hefir eina: tekr á sik *C*. 5. gørvi: búning *C*; yfir sér *tf. B*. við: *ul. B*. marga hjǫrð: ok hjǫrð mikla *B*. 6. þar—fríð: konu unga at aldri ok svá fríða *B*. 8. hvat—eða: hana at heiti ok *B*. sé: væri *C*. 8—9. hvat—Yrsa: hana at nafni; hún kvaz Yrsa heita ok vera karls dóttir *D*. 11. væri: sé *C*. 12. karl—dóttur: *B*; stafkarl ætti hana, fyrst hún er k. d. *ACD*. 13. hann: þat stoðar ekki ok *B*. sem áðr: *ul. B*. 13—14. til—sér: *B*; sik til skipa *ACD*. 14. ríki sitt: *omv. ACD*. 15. flá-: fá- *A*. 16. eigi: *mgl. A*. 17. Helga kgi: Helge kgr(!) *A*. 17—18. Helga—vera: Helgi kgr verit hafa ok vildi þetta yrði *D*, *mulig rigtigt*. 18. til einskis: ekki til *B*.

gerir Helgi konungr prýðiliga veizlu í móti honum. Hróarr konungr mælti: „þú munt vera okkar meiri maðr, en fyrir þá sǫk, at ek hefi staðfest mik í Norðimbralandi, þá ann ek þér vel þessa ríkis, er vit eigum báðir, ef þú vilt miðla mér nǫkkut lausafé; vil ek fá hringinn þann, sem beztr gripr er í þinni eigu, ok vit vildum báðir eiga“. Helgi sagði: „eigi sómir annat, frændi, en þú eigir hringinn víst við þessi ummæli þín“. Ferr nú Hróarr konungr á burt ok heim í ríki sitt ok sez um kyrt.

Kap. 8. Þat bar til tíðinda, at Sævill mágr þeira andaðiz, ok tók Hrókr sonr hans ríki eptir 24 hann; hann var grimmr maðr ok harla ágjarn. Móðir hans segir honum mikit frá hringnum, er þeir bræðr áttu — „ok þótti mér, sagði hún, ekki ósannligt, at þeir bræðr mintuz okkar um nǫkkut ríki, því *at* vér studdum þá í hefndum eptir fǫður várn, ok hafa þeir ekki minz þess við fǫður þinn né mik“. Hrókr sagði: „þú segir dagsanna, ok er slíkt firnafult, ok æ skal ek eptir leita við þá, hvern sóma várn þeir vilja gera þar fyrir“. Ferr hann síðan á fund Helga konungs ok krefr hann þriðjung ríkis í Danmǫrk eða hringsins góða, því *at* hann vissi þá ekki, at Hróarr átti hann. Konungr sagði: „þér mælið allfrekliga til ok geysistórliga; unnu vér

1. gerir—honum: H. kgr fagnar honum einka vel ok gerir á móti honum pr. v. *B.* 5. nǫkkut: *CD*; nokkurú *AB.* 7. eigu: eign *B.* 8—9. hringinn víst: hann ok er þó alls oflítit *B.* 9. þín: *sål. CD*; þá *A*; *ul. B og interpungerer (= A) foran* við þ. u. 10. á—ok: *ul. BC.* 11. Sævill: jarl *tf. BD*; jarl *har også C men ul.* mágr þ. 17. hefndum: hefnd *CD.* 18. þess: þessa *B.* 19. dagsanna: þetta satt *D.* 19—20. ok—fult: *ul. D*; firn *skr. B.* 20. æ: *ul. D.* 23. hringsins: hringinn *CD.* 25. geysistórl.: heldr stórl. *C*; *ul. D.*

ríkit með hetjuskap, svá at vér lǫgðum várt líf í veð, með atstuðning fǫður þíns ok Regins fóstra míns ok annarra góðra manna, er oss vildu lið veita; nú vilju vér þér víst laun á gera, ef þú kant at þekkjaz, vegna frændsemi okkar, en svá mikit hefir mik kostat ríki þetta, at þat vil ek fyrir engan mun missa; en Hróarr konungr hefir nú tekit við hringnum, ok vænti ek, at hann sé ekki lauss fyrir þér“. Við þetta ferr Hrókr í burt ok unir allilla við; sækir nú á fund Hróars konungs; hann tók við honum vel ok sæmiliga, ok er hann með honum um hríð. Ok eitt sinn, er þeir fara fyrir land fram ok lágu á firði einum, þá mælti Hrókr: „þat þætti mér þér sómi, frændi, at þú gæfir
25 í mitt vald hringinn góða ok mintiz svá várrar frændsemi“. Konungr sagði: „svá hefi ek mikit til gefit, at fá hring þenna, at ek vil hann fyrir engan mun láta“. Hrókr segir: „þá munt þú lofa mér at sjá hringinn, ok er mér á honum hin mesta forvitni, at vita, hvárt hann er slík gersemi, sem sagt er“. „Þat er þér lítil veizla, segir Hróarr, ok skal þat víst láta eptir þér“, ok fekk honum hringinn. Nú hugði Hrókr at hringnum um stund ok kallaði ekki mega ofsǫgum frá segja — „ok hefi ek enga gersemi séna slíka, ok er þat hin mesta varkunn, at ykkr þykki allgóðr hringrinn; mun þat nú bezt ráð, at hvárgi okkar njóti ok engi annarra“; fleygir síðan af hendi hringnum ok út á sjóinn, sem lengst mátti hann. Hróarr konungr mælti: „þú ert allillr maðr“.

---

2. at-: *ul. D.* 6—7. fyrir—mun: með engu móti *B.* 10. allilla: illa *D.* 17. fá: eiga *B.* 18—19. lofa—hringinn: vilja sýna mér hann *B.* 24. -sǫgum: -sǫgn *A.* frá: af *D.* 26. ykkr: yðr *CD.* nú: ok *B.* 27. ok—annarra: né neinn annarr *D.*

Hann lét síðan fóthǫggva Hrók ok flytja svá til
ríkis síns; varð hann skjótt heill maðr, svá at greri
fyrir stúfinn; þá safnar hann sér liði ok vill hefna
sinnar skammar; hann fær mikit lið ok kemr við
Norðimbraland á óvart, þar sem Hróarr konungr
var á veizlu heldr fámennr. Hrókr leggr þegar at,
ok tókz þar harðr bardagi ok er mikill liðsmunr;
fellr þar Hróarr konungr, en Hrókr leggr undir sik
landit; hann lætr gefa sér konungsnafn; síðan bað
hann Agnar, dóttur Norðra konungs, er áðr hafði
átt Hróarr konungr frændi hans. Norðra konungi
þótti nú fallit til sín mikit vankvæði, því *at* hann
var þá maðr gamall ok lítt fallinn til at vera í 26
baráttu, sagði nú Ǫgn dóttur sinni, hvar komit var,
ok léz eigi vilja teljaz undan at halda upp bardaga,
þótt hann væri gamall, ef þetta væri á móti hennar
skapi. Hún sagði með harmi miklum: „víst er þetta
í móti mínum vilja, en þó ek sé, at líf þitt liggr
við, þá vil ek honum eigi frá vísa með því móti,
at frest sé gert nǫkkurt, því *at* ek em með barni,
ok verðr þat mál fyrst at greiðaz, ok á þat barn
með mér Hróarr konungr“. Nú er þetta mál borit
fyrir Hrók, en hann vill frestit til gefa, ef hann
skal þá auðvelligar komaz at ríki ok ráðahagnum;
þykkiz Hrókr hafa mjǫk framaz í þessarri ferð, er
hann hefði feldan svá frægan konung ok ríkan. En

1. fóthǫggva: hǫggva fót af *D*. 2. svá at: ok *BD*. 4. skammar: svívirðingar *B*. 6. -mennr: *CD*; mentr *AB*. 9. landit: ríki hans *B*; ríkit *D*. 10—11. áðr—átt: átt hafði *C*. 12. vankvæði: vandræði *B*. 13. fallinn: færr *B*. 13—14. at —baráttu: bardaga *B*. 15. upp: *C*; uppi *A*; *ul. BD*. 16. væri: eigi *tf. alle, men udstreget i D*. 18. ek sé: *omv. D*. 20. gert: á *tf. CD* (*foran* frest). em: *D*; er *de øvrr*. 24. auðvelligar: auðveldara *B*. 26. feldan svá: *omv. A*. ok ríkan: *ul. B*; unnit *tf. A*.

í þessum svifum sendi Qgn menn á fund Helga konungs ok bað svá segja honum, at hún mundi eigi koma í rekkju Hróks, ef hún væri sjálfráð ok ónauðug — „fyrir þá sǫk, at ek er með barni Hróars konungs“. Sendimenn fóru ok sǫgðu svá, sem boðit var. Helgi konungr sagði: „þetta er vitrliga sagt hennar vegna, því *at* hefna mun ek Hróars bróður míns“. En Hrók grunar þetta ekki.

Kap. 9. Qgn drotning fæðir nú son þann, er Agnarr hét; hann var snemma mikill ok efniligr.
27 En er Helgi konungr spurði þetta, safnar hann liði ok ferr á fund Hróks; tekz þar bardagi, ok svá lýkr, at Hrókr verðr handtekinn. Þá mælti Helgi konungr: „þú ert allillr hǫfðingi, en því mun ek eigi drepa þik, at þér er meiri skǫmm at lifa við harmkvæli“. Síðan lét hann brjóta fótleggi hans ok handleggi ok sendi hann svá aptr í ríki sitt, at hann var til einskis færr. En er Agnarr Hróarsson var tólf vetra, þóttuz menn ekki hafa sét þvílíkan mann, ok um alla atgervi var hann fram yfir aðra menn. Hann gerðiz hermaðr mikill ok svá frægr, at hans er víða getit í fornum sǫgum, at hann hafi mestr kappi verit at fornu ok nýju. Hann spurðiz eptir, hvar fjǫrðr sá væri, sem Hrókr hefði slengt hringnum utan borðs; margir hǫfðu eptir honum leitat með alskonar vígvélum ok náðu honum eigi. Ok svá er sagt, at Agnarr kemr skipi sínu á þenna fjǫrð ok mælti: „þat væri nú snarræði at sækja eptir hringnum, ef menn hafa hér gløgg mið á“.

2. svá: at láta *tf. A.* 3. væri: er *CD.* 8. þetta ekki: hér ekki neitt um *B.* 9. þann: *ul. D.* er: *ul. AC.* 17. ok handleggi: *ul. D.* at: ok (v. h.) *D.* 21. svá: *foran* mikill *i A.* 23. spurðiz: spurði *B.* 24. hefði: hafði *A.*

Menn sǫgðu honùm þá, hvar honum hefði verit á sjóinn kastat. Síðan býr Agnarr sik til ok kafar í djúpit ok kemr upp ok hefir eigi hringinn; ofan fór hann í annat sinn ok hefir eigi nát honum, nú mælti hann: „slæmliga er nú eptir sótt“, ok fór svá niðr í þriðja sinn, ok kom þá upp með hringinn; af þessu varð hann ágætliga frægr, ok frægri 28 en hans faðir. Helgi konungr sitr nú í ríki sínu um vetrinn, en í víkingu á sumrum, ok gerðiz frægr maðr. Þau Yrsa unnuz mikit ok áttu einn son, þann *er* Hrólfr hét, er mikill mætamaðr varð síðan.

Kap. 10. Ólof drotning spyrr, at þau Helgi konungr ok Yrsa unnuz mikit ok una vel ráði sínu; þat líkar henni ekki vel ok ferr á fund þeira; ok sem hún kom þar við land, sendir hún orð Yrsu drotningu; ok sem þær hittaz, býðr Yrsa henni heim til hallar með sér; hún kvez þat eigi vilja, kvez engan sóma eiga at launa Helga konungi. Yrsa mælti: „óvirðuliga gerðir þú til mín, er ek var með þér, eða kantu nǫkkut at segja mér frá ætt minni, hver hún er, þvi *at* mik grunar, at eigi sé svá, sem mér er til kent, at ek væri ein karls dóttir ok kerlingar“. Ólof sagði: „ekki er þess ørvænt, at ek kunni at segja þér nǫkkut þar af; var þat mitt mest erindi hingat, at ek vilda kunn-

1. á: í *D.* 4. honum: er hann kemr upp *tf. A.* 5. slæm-: *CD*; slag- *A*; slæg- *B.* 8. Helgi: *CD*; Hróarr *AB.* 9. vetrinn: vetr *CD.* sumrum: *C*; sumrin *AB*; sumar *D.* 10. maðr: ok meiri en hans faðir (f. h. *BD*) *tf. ved ur. gentagelse alle.* Þau: Helgi kgr ok *tf. B (jfr.* Hróarr *l. 8).* unnuz: untuz *alle* = *l. 14.* 11. son: til samans *tf. B.* 15. ekki vel: stórilla *B.* 21. frá: af *B.* 23. kent: kynt *BD.* væri: sé *C.* 26. mest: *C*; mesta *ABD.*

gera þér þat, eða unir þú vel við ráðahaginn?“ „Já, segir hún, ok má ek vel við una, því at ek á hinn ágætasta konung ok hinn frægasta“. „Ekki er svá gott við at una, sem þér þykkir, segir Ólof, því *at* hann er faðir þinn, en þú ert dóttir mín“. Yrsa mælti: „mína ætla ek móðurina versta vera ok grimmasta, því *at* þetta eru þau ódæmi, er eigi
29 munu fyrnaz um aldr“. „Helga hefir þú goldit at í þessu, segir Ólof, ok reiði minnar, en nú vil ek bjóða þér til mín með sæmd ok virðingu ok gera til þín í alla staði eptir því, sem ek kann bezt“. Yrsa segir: „eigi veit´ek, hverninn þat gefz, en eigi mun ek hér vera, þegar ek veit þessi ódæmi, sem á liggja“. Hún hittir síðan Helga konung ok segir honum, hversu þungliga er til komit. Konungr sagði: „ærit grimma áttu móðurina, en þat vilda ek, at svá búit væri“. Hún kvað ekki svá búit vera mega, at þau sé samvistum þaðan í frá. Ferr Yrsa nú með Ólofu drotningu ok er í Saxlandi um hríð. Svá bítr þetta á Helga konung, at hann lagðiz í rekkju ok var allókátr. Ekki þótti þá annarr kostr betri en þar, sem Yrsa var, en þó gerðuz konungar seint til at biðja hennar, ok bar þat mest til, at aldrei þótti ørvænt, at Helgi kæmi eptir henni ok léti sér mislika, ef hún væri gipt ǫðrum.

Kap. 11. Aðils hét konungr, ríkr ok ágjarn; hann réð fyrir Svíaríki ok sat at Uppsǫlum; hann spyrr til þessarar konu Yrsu ok býr síðan skip sín; hann ferr á fund þeira Ólofar ok Yrsu. Ólof gerir veizlu

1. þat: þetta *B.* 2. una: sem ek vil *tf. B.* 4. þér þykkir: þú ætlar *B.* 6. ætla: veit *B.* vera: *ul. B.* 15. er— komit: komit sé *B.* 17. væri: stæði *BD.* 22. þar: *D*; þat *ABC.* gerðuz: girntust *B.* 24. at*(2)*: *ul. A.* 25. -líka: *D*; þóknaz *ABC.* 27. at: hǫfuðborginni *tf. ABC; ul. D.*

í móti Aðils konungi ok tekr við honum með allri kurteisi; hann biðr Yrsu drotningar sér til eiginkonu. Ólof svarar: „spurt muntu hafa slíkan málavǫxt, sem er á hag hennar, en ekki setjum vér hér syn fyrir með hennar ráði“. Er nú málit borit upp 30 fyrir Yrsu; hún sagði svá, kallaði eigi góðu at skipta — „því *at* þú ert óvinsæll konungr“. Þetta gengr þá fram, hvárt sem hún hefir haft þar um orð fleiri eða færi, ok ferr Aðils í burt með hana, ok er ekki at þessu kvaddr Helgi konungr, því at Aðils þóttiz þeira meiri konungr. Ekki varð Helgi konungr varr við þetta, fyrr en þau koma heim til Svíþjóðar; gerir þá Aðils konungr virðuligt brullaup til hennar. Ok nú spyrr Helgi konungr þetta, ok unir nú við hálfu verr en áðr; hann hvílir í einni útiskemmu ok ekki fleira manna. Ólof er nú burt úr sǫgunni. Þanninn ferr nú fram um hríð. En einn jólaaptan er þess getit, þá *er* Helgi konungr er kominn í rekkju, ok var veðr ilt úti, at komit var við hurðina ok heldr ómáttuliga; honum kom nú í hug, at þat væri ókonungligt, at hann léti þat úti, sem vesalt var, en hann má bjarga því; ferr hann nú ok lýkr upp dyrunum; hann sér, at þar er komit eitthvat fátækt ok tǫtrugt. Þat mælti: „vel hefir þú nú gert, konungr“, ok ferr þat síðan inn í skemmuna. Konungr mælti: „ber á þik hálm ok bjarnfeldi, svá at þik kali eigi“. Þat mælti: „veittu mér rekkju þína, herra, ok vil

---

2. kurteisi: *D*; blíðu *B*; list ok kurteisi *AC*. 4. á: um *tf. B*. 6. sagði svá: *ul. B*. eigi góðu: þá góðum *B*. 7. óvinsæll: óvins *A*. 10. at*(2)*: *ul. AB*. 13. virðuligt: *ul. B*. 14. hennar: Yrsu *B*. 15. unir: *CD*; verðr *A*; varð *B*. 16. úti-: út- *A*. fleira: fleiri *alle*. 18. þá: at *BC*. 20. máttu-: mátu- *ABC*; máttug- *D*. 22. úti: deyja *tf. D*. 24. tǫtrugt: tǫtrótt *B*. 26. skemmuna: *uden art. A*. 27. bjarnfeldi: hey *B*.

ek hjá þér hvíla, því *at* líf mitt er í veði“. Konungr segir: „rís mér hugr við þér, en ef svá er, sem þú segir, þá ligðu hér við stokkinn í klæðum
31 þínum, ok mun mik ekki saka“. Hún gerir nú svá; konungr snýr sér frá henni. Ljós brann í húsinu; ok er stund leið, varð honum litit um ǫxl til hennar; þá sér hann, at þar hvílir kona svá væn, at eigi þykkiz hann aðra konu fríðari sét hafa; hún var í silkikyrtli; hann snýr sér þá skjótt at henni með blíðu. Hún mælti: „nú vil ek fara í burt, segir hún, ok hefir þú leyst mik úr miklum nauðum, því *at* þetta var mér stjúpmóður skǫp, ok hefi ek marga konunga heimsótta, enda ligðu nú eigi með lýtum; vil ek nú hér ekki lengr vera“. „Nei, sagði konungr, engi er þess kostr, at þú farir svá skjótt, ok munu vit eigi svá skilja; skal nú gera til þín skyndibrullaup, því *at* mér líz vel á þik“. „Þér hljótið at ráða, herra“, sagði hún. Ok svá hvíldu þau þá nótt; en um morguninn tekr hún til orða: „meðr lostum hefir þú nú til mín gert, en þat skaltu vita, at vit munum barn eiga; ger nú, sem ek mæli, konungr, vitjaðu barns okkar annan vetr í þetta mund at naustum þínum, eða muntu gjalda, ef þú gerir eigi svá“. Eptir þetta fór hún í burt. Helgi konungr er nú nǫkkut kátari en áðr; líða nú stundir fram ok gefr hann at þessu engan gaum. Ok á þriggja vetra fresti verðr þat til tíðinda, at þar

1. er í v.: liggr við *B*. 5. brann—húsinu: brá í húsit *A*. 7—8. eigi—hafa: hann hafði enga slíka sét *B*. 9. þá skjótt: þegar *B*. 13. enda: ok *B*. ligðu: *B*; leigðu *A*; legðu *CD*. eigi: hjá mér *tf*. *B*. með lýtum: meira til mín *D*; á mik *tf*. *AM. 11*; *hele sætn. er i Sth. 13 omdannet til:* ok hefir engi við mér orðit. 14. vil—vera: *ul*. *B*. 15—17. ok—brullaup: *ul*. *B*. 16. skilja: skjótt *tf*. *A*; fljótt *har D foran* skilja. 18. hvíldu: lágu *B*. 20. lostum: lǫst- *A*; løst- *BC*. 23. eða: enda *CD*.

ríða þrír menn at því sama húsi, sem konungr sefr í, þat var um miðnætti; þeir fóru með meybarn ok 32
settu þat þar niðr hjá húsinu. Kona sú tók til orða, er með barnit fór: „þat skaltu vita, konungr, sagði hún, at ættmenn þínir munu þess gjalda, er þú hafðir þat at engu, sem ek bauð þér, en þú nýtr þess, er þú leystir mik úr nauðum, ok vittú þat, at mær þessi heitir Skuld; hún er okkar dóttir“. Eptir þetta riðu þessir menn í burt. Þetta hafði verit ein álfkona; aldrei varð konungr varr við þessa konu síðan. Skuld vex þar upp ok er brátt grimmúðig í skaplyndi. Þat er sagt eitthvert sinn, at Helgi konungr býr ferð sína úr landi ok ætlar svá at hyggja af harmi sínum; Hrólfr sonr hans er eptir; hann herjar nú víða ok vann mǫrg stórvirki.

Kap. 12. Aðils konungr sitr nú at Uppsǫlum. Hann átti tólf berserki ok váru þeir honum til landvarnar ok við ǫllum háska ok ófriði. Helgi konungr býr nú ferð sína til Uppsala at ná í burtu Yrsu; hann kemr þar við land. Ok sem Aðils konungr spyrr þetta, at Helgi konungr er þar kominn við land, þá spyrr hann Yrsu drotningu, hversu hún vill láta fagna Helga konungi. Hún segir: „þú sér þar ráð fyrir, en þú veizt þat áðr, at engi er sá maðr, at mér sé meiri vandi við heldr en hann“. Ok þat sýniz Aðils konungi af, at bjóða honum til veizlu, en ekki ætlar hann, at þetta skuli prettalaust vera. Helgi konungr þekkiz þetta; ferr til veizlu

6. hafðir—engu: helzt þat ei *D*. 9. þessir menn: þau *B*. 12. -úðig: -auðig *ABC*; -úðleg *D*. 22. hann: at *tf. B*. 25. at—vandi: sem ek er meir vandabundin *B*. við: á *CD*. hann: Helgi *B*. 27. ekki—hann: þat ætlar hann sér *B*. prettalaust: með prettum *B*.

með hundrað manna, en fjǫldinn er við skip niðri;
33 Aðils konungr tekr við honum báðum hǫndum. Yrsa drotning ætlar at sætta konungana, ok gerir hún alt sæmiliga til Helga konungs. Helgi konungr verðr svá feginn drotningu, at hann lætr hjá sér líða alt annat; vill hann við hana tala allar þær stundir, sem hann má nýta, ok sitja svá at veizlu. Þat bar til tíðinda, at berserkir Aðils konungs kómu heim; ok þegar þeir' váru við land komnir, ferr Aðils konungr at finna þá, svá *at* ekki verða aðrir vísir; hann biðr þá at fara á skóg þann, sem í millum borgar er ok skipa Helga konungs, ok bað þá þaðan hlaupa at Helga konungi, er hann færi til skipa sinna — „mun ek ok senda lið til fulltings við yðr, ok skal þat koma á bak þeim, svá *at* þeir verði i klofanum, því at ek vil nú um trútt vinna, at Helga konung reki eigi undan, því *at* ek skil, at hann hefir þá ást á drotningu, at ek vil eigi hætta á tiltæki hans“. Helgi konungr sitr nú at veizlunni ok er vandliga leyndr þessu vélræði ok svá drotningin. Yrsa drotning segir Aðils konungi, at hún vill hann gefi stórmannligar gjafir Helga konungi at skilnaði, ok svá gerir Aðils konungr, at hann gefr Helga gull ok gersimar, en ætlaði sjálfum sér reyndar. Ferr Helgi konungr í burt við þetta, ok fylgir Aðils konungr ok drotningin honum á gǫtu, ok skiljaz þau nú drotningin ok konungarnir heldr líkliga. Ok eigi miklu síðar en Aðils konungr

6. sér: *ul. BD.* hann: feginn *tf. B.* 7. nýta—veizlu: *ul. B.* 10. at finna: til fundar við *B.* 13. þaðan: síðan *B.* at: á (H. kg *C*; hann *D*) *CD.* 14—15. fullt.—yðr: yðar *B.* 16. at: *mgl. ABD.* 17. H. kg: Helgi kgr *A.* 20. þessu vélr.: ǫllum þessum vélræðum *B.* 21—22. hún—gefi: hann skuli gefa *B.* 23—24. at skiln.—Helga: *sål. CD; mgl. A.* 23—25. at skiln. —reyndar: *ul. B.* 24. gersimar: hann heitir því *tf. A.*

hafði aptr horfit, urðu þeir Helgi konungr varir við 34 ófrið, ok brestr þegar í bardaga. Helgi konungr gekk vel fram ok barðiz hraustliga, en fyrir ofrefli því, sem í móti var, þá fell þar Helgi konungr með góðan orðstír með mǫrgum sárum ok stórum, ok kom sumt liðit á bak þeim Aðils konungs, ok urðu svá á milli steins ok sleggju. Yrsa drotning varð ekki fyrr vǫr við, en Helgi konungr var fallinn ok lokit var bardaganum; þar fell með Helga alt þat lið sem upp hafði gengit, en hitt flýði heim undan í Danmǫrk.

Ok lýkr hér þætti Helga konungs.

Kap. 13. Aðils konungr hrósaði nú sigri ok þóttiz mjǫk hafa framaz, er hann vann konung svá ágætan, sem Helgi var, ok svá víðfrægr. Yrsa drotning mælti: „eigi er einsætt at hælaz svá mjǫk, þótt þú hafir svikit þann mann, sem mér er mestr vandi við ok ek unna mest, ok fyrir þetta hit sama verð ek þér aldri holl, ef þú átt við venzlamenn Helga konungs; berserkjum þínum ræð ek þegar bana, er ek má, ef nǫkkurir eru svá vaskir, at þat vili gera fyrir mínar sakir ok sinnar snildar“. Aðils konungr bað hana at heitaz ekki við sik né berserki sína — „því *at* þat skal þér eigi duga; en ek vil

1. hafði—horfit: er aptr snúinn *B.* urðu—varir: verðr H. kgr varr *B.* 2. ófrið: þat at ófriðr er í skóginum *D.* í bardaga: bardagi *A.* 3. fyrir: með *B.* 4. í móti: fyrir *B.* 5—7. ok*(2)*—sleggju: *ul. B.* 9. lokit—bard.: afstaðinn bardaginn *B.* 10. hafði gengit: gekk með honum *B.* 10—11. undan í D.: til Danmerkr *B.* 13. *Kap. skiftet markeres stærkt i A.* 15. ágætan: ok (víð- *B*) frægan *tf. BC.* ok—víðfr.: *ul. BCD.* 17. er: var *B.* 19. holl: trú *BD.* 21. nǫkkurir *osv.: i sing. CD.* 22. mínar—ok: mik sakir *D*; mín orð ok *B.*

bæta þér fǫðurdauðann stórmannligum gjǫfum
með miklum fjárhlutum ok góðum gersimum, ef þú
kant at þekkjaz". Drotning sefaz við þetta ok
þiggr sæmdir af konungi; hún er þó óhæg síðan í
35 skapsmunum, ok opt sat hún um þat, at gera ber-
serkjum mein ok svívirðu. Aldri finna menn, at
drotning yrði allkát síðan eða í góðu skapi eptir
fall Helga konungs, ok meira varð ósamþykki í hǫll-
inni, en áðr hafði verit, ok ekki vildi drotning sæma
við Aðils konung, ef hún skyldi ráða. Aðils kon-
ungr þóttiz nú stórum frægr geraz, ok þykkir nú
sá mestr maðr vera, er með honum er ok hans
kǫppum; sitr hann nú um hríð í sínu ríki ok hugsar
at engi muni reisa rǫnd við sér ok sínum berserkjum.
Aðils konungr var hinn mesti blótmaðr ok fullr af
fjǫlkyngi.

Kap. 14. Einn bóndi er nefndr Svipr; hann bjó í Svíþjóð fjarri ǫðrum mǫnnum; hann var ríkr at fé, ok hafði verit hinn mesti kappi ok eigi í ǫllu þar er hann var séðr, ok kunni hann mart fyrir sér. Þrjá átti hann syni, sem hér eru nefndir; hét einn Svipdagr, annarr Beigaðr, þriði Hvítserkr; hann var þeira elztr; allir váru þeir miklir fyrir sér, sterkir ok vænir at áliti. Ok er Svipdagr var átján vetra gamall, sagði hann svá til fǫður síns einn dag: „dauflig er vár æfi at vera hér við fjǫll uppi
36 í afdǫlum ok óbygðum ok koma aldri til annarra

1. -dauðann: -banann *D.* 2. með—gersimum: *ul. D.* með: ok *B.* -hlutum: -hlut *C.* ok—gersimum: *ul. B.* 4. síðan: *ul. B.* 7. eða .. góðu: *ul. B.* 10. hún skyldi: átti at *B.* skyldi: eigi *tf. D.* 13. hríð: kyrt *D (mulig rigt.).* 14. at: *ul. ACD.* 19—20. í—þar: þar allr *B.* 20. er: *B*; sem *D; ul. AC.* 22. Beigaðr: Beigurðr *A.* 24. at áliti: álits *B.* 25—26. einn dag: *ul. B.* 27. ok ób.: *ul. D.*

manna né aðrir til vár; væri hitt meira snarræði, at fara til Aðils konungs ok ráðaz í sveit með honum ok hans kǫppum, ef hann vildi við oss taka". Svipr karl svarar: „ekki sýniz mér þetta ráðligt, því *at* Aðils konungr er grimmr maðr ok ekki heill, þótt hann láti fagrt, en menn hans ǫfundarfullir ok þó miklir fyrir sér, en víst er Aðils konungr ríkr maðr ok frægr". Svipdagr segir: „hætta verðr á nǫkkut, ef menn skulu fá frama, ok má þat eigi vita, fyrr en reynt er, hvar gipta vill til snúaz, ok víst vil ek hér eigi sitja lengr, hvat sem annat fyrir liggr". Ok sem hann var í þessu ráðinn, þá fekk faðir hans honum øxi mikla, væna ok bitrliga; hann mælti þá við son sinn: „vertu óágjarn við aðra, láttu eigi stórliga, því *at* þat er ilt til orðs, en ver hendr þínar, ef á þik er leitat, því *at* þat er mikilmannligt, at dramba lítit yfir sér, en gera mikil afdrif, ef hann kemr í nǫkkura raun". Hann fær honum ǫll herklæði vǫnduð ok góðan hest. Svipdagr ríðr nú í burt, ok at kveldi kemr hann at borg Aðils konungs; hann sér, at leikar eru úti fyrir hǫllinni, ok sitr Aðils konungr hjá á miklum gullstóli ok berserkir hans hjá honum. Ok sem Svipdagr kemr at skíðgarði, var borgarhliðum læst, því *at* þat var þar siðr, at biðja leyfis inn at ríða; Svipdagr hefir ekki starf fyrir því, brýtr þegar upp hliðit ok ríðr svá í garðinn. Konungr mælti: „þessi maðr ferr ógætiliga, ok hefir þessa aldri fyrr verit 37
freistat; kann vera, at hann eigi mikit undir sér ok

5. grimmr: *BC*; grimmligr *AD*. 11—12. annat—liggr: fyrir snýz *B*. 17. mikil: mikit *C*. 18. nǫkkura: mikla *B*. 19. vǫnduð: *ul. D*. 22. hjá: *ul. A*. 24. skíðgarði: borgarhliði *B*. borgarhl.: þeim *B*; hliðit *skr. CD*. 25. þar: *BC*; þá *A* (þar var sá *skr. B*). 28. þessa: *CD*; þess *AB*.

varðaði eigi, þótt hann reyndi þat“. Berserkir ygldu*z* þegar mjǫk ok þótti þeim hann láta heldr stórliga. Svipdagr ríðr fyrir konung ok kveðr hann vel; kunni hann á því góða list. Aðils konungr spyrr, hverr hann væri; hann segir til sín. Konungr kanna*z* skjótt við hann, ok ætluðu allir at hann mundi vera hin mesta kempa ok mikils háttar. Leikrinn var eigi at síðr drifinn; sez Svipdagr á tré eitt ok horfir á leikinn; berserkirnir líta illa til hans; ok nú mæla þeir til konungs, at þeir muni freista hans. Konungr segir: „þat hygg ek, at hann sé ekki lítill fyrir sér, en vel þykki mér, þótt þit reynið, hvárt hann er slíkr, sem hann þykki*z*“. Síðan drífa menn inn í hǫllina. Berserkir ganga til Svipdags ok spyrja, hvárt hann sé kappi nǫkkurr, er hann lætr svá stórliga; hann sagði*z* vera slíkr sem nǫkkurr þeira einn. Ok við þessi orð hans óx þeim móðr ok kapp, en konungr bað þá vera kyrra um kveldit. Berserkir ygldu*z* ok grenjuðu hátt ok mæltu til Svipdags: „þorir þú at berja*z* við oss, ok þarftu þá fleira í frammi at hafa en stóryrði ein ok damblæti, ok vilju vér reyna hversu mikit þar er fyrir, sem þú ert“. Hann segir: „því vil ek játa, at berja*z*
38 við einn í senn ok vita svá, ef meira vildi at vinna*z*“. Konungi þótti allvel, þótt þeir reyndi með sér. Yrsa drotning mælti: „þessi maðr skal hér vel kominn“. Berserkir svǫruðu henni: „vissu vit þat fyrir, at þú

3. ríðr: þegar *tf. B.* 4. kunni—list: *ul. D.* 5. sín: ok svá (til *tf. BC)* fǫður síns *tf. BCD.* 6. kanna*z*: kenni*z C*; kannaði*z BD.* at: *ul. AB.* 8. drifinn: *ul. CD.* 9. berserkirnir: *CD*; ok sér at þeir *B*; ok segir *A.* 10. muni: vili *C*; munu *D.* 13. þykki*z*: lætr eða þyki*z* vera *B.* 14. til Sv.: fyrir Svipdag *D.* 16—17. nǫkkurr: hverr *D.* 17. þeim: honum *A.* 18. kapp: mikit *tf. B.* 24. ok—vinna*z*: *ul. D.* 25. reyndi: reyndu *AC.* 27. vissu—fyrir: Altjafnt vissu þær þat *D*; lǫngu *tf. B*; fyrri *skr. C.*

vilt oss alla í helju, en heldr erum vér máttar meiri, en vér fǫllum við orð ein eða illan vilja“. Drotning sagði, at ekki yrði at því, at konungr reyndi þat, hvat hann ætti —, „þar sem þér eruð, er hann trúir svá mjǫk á yðr“. Sá berserkr, sem fyrir þeim var, mælti: „ek skal setja þik ok semja dramb þitt, svá at vér skulum óhræddir vera fyrir honum“. Ok um morguninn tókz þar hǫrð hólmganga ok skorti þar eigi stór hǫgg; sáu þat allir, at þessi enn komni kunni sverði at beita með miklu afli, ok hrøkkr berserkrinn allr fyrir honum, ok drepr hann hann þar; ok þegar vill annarr hefna hans, ok ferr hann slíka fǫr; ok eigi léttir hann fyrr en hann hefir drepit þá fjóra. Þá mælti Aðils konungr: „mikinn skaða hefir þú mér gert ok þess skaltu nú gjalda“, ok bað menn upp standa ok drepa hann; í annan stað fær drotning sér lið ok vill veita honum ok kvað konung mega þat sjá, at miklu meira ágæti væri at honum einum, en ǫllum þeim; kemr nú drotning griðum á með þeim, ok þykkir ǫllum Svipdagr vera mikill afreksmaðr. Sitr hann nú á bekk annan gagnvart konungi með ráði Yrsu drotningar; ok sem náttar, litaz hann um ok þykkiz enn oflítit 39
hafa at gert við berserki ok vill egna til fundar við þá, ok þykkir honum þat líkligt, ef þeir sjá hann einn saman, at þeir muni snúa at honum; ok þat gekk eptir því, sem hann ætlaði, því *at* þegar berjaz

1. máttar: *D*; máta *ABC*. 3. yrði: myndi *B*. at*(2)*: af í *D*. 6. setja—ok: *ul. D*. 9. þessi—komni: nýkomni maðr *skr. B*; komumaðr *CD*. 11. allr: undan *tf. A*. hann*(1)*: *D; ul. ABC*. 12. annarr: drepa hann ok *tf. AB*. hans: hins *B*. ferr: *BD*; fær *AC*. 13. ok: *CD*; þá mælti Aðils kgr *A; ul. B*. 17. vill: bað þá *B*. 19. þeim: berserkjum *tf. AD*. 22. með—drotn.: *ul. D*. 24. vill: enn *tf. B*. 26. saman: *ul. D*. snúa: veitaz *B*.

þeir; ok þá kemr konungr at, er þeir hǫfðu bariz um hríð, ok skilr þá. Eptir þat gerir konungr berserki útlæga, þá sem eptir váru, er þeir báru eigi af einum manni allir, ok léz eigi fyrr vitat hafa, at þeir væri svá litlir fyrir sér nema í orðum einum drembiligum. Þeir verða nú í burt at fara, en heitaz við at herja á ríki Aðils konungs; konungr léz aldri hirða um heitingar þeira ok kvað enga dáð í bikkjum þeim; fara þeir nú í burt með skǫmm ok svívirðing. Aðils konungr hafði þó eggjat þá raunar í fyrstunni at ganga at honum ok drepa hann, þá *er* þeir sæi Svipdag einn ganga úr hǫllinni, ok hefna sín svá, at drotning yrði ekki vǫr við; Svipdagr hafði þó drepit einn, þá *er* konungr kom til at skilja þá. Aðils konungr biðr nú Svipdag veita sér eigi minna lið nú en áðr, er honum veittu allir berserkir —, „allra helzt at drotning vill, at þú sér í staðinn berserkjanna“. Þar er nú Svipdagr nǫkkura hríð. Nǫkkuru síðar er konunginum sǫgð hersaga, at berserkir hafa þá fengit sér lið mikit ok herja á land hans. Aðils konungr biðr nú Svipdag at rísa í móti berserkjum ok kallar þat vera hans skyldu ok kveðz skyldu fá honum 40 svá mikit lið, sem hann þyrfti. Ekki er honum um þat, at vera fyrirmaðr hersins, en vill fara með konungi þangat sem hann vildi. Konungr vildi ekki annat, en hann sé fyrirmaðr. Svipdagr segir: „þá

1—2. er—hríð: *ul. B.* 2. skilr: skildi *B.* 2—3. berserki: þá *B.* 3. váru: af berserkjum *tf. B.* 7. við: nú *A.* 12. þá—ganga: er hann gengi einn *B.* 13. ok—sín: *ul. B.* 14. þá er: er *C*; áðr *D.* 16. nú: *ul. B.* 16—17. áðr—veittu: *ul. B*; áðr hǫfðu veitt honum *CD.* 18. staðinn bers.: þeira stað *B*; st. þeirra *CD.* 21. land hans: ríki A. kgs *B.* 22. rísa: fara *BD.* 23. skyldu*(2)*: *C*; skyldi *ABD.*

vil ek þiggja tólf manna líf af yðr þá er ek vil". Konungr segir: „því vil ek játa þér". Eptir þat ferr Svipdagr til orrostu þessarrar, en konungr sitr heima; hann hefir mikit lið. Svipdagr lét gera herspora ok kasta niðr, þar sem orrostustaðrinn var markaðr, ok með mǫrgum ǫðrum brǫgðum lét hann þar um búa. Þar tekz orrosta ok harðr bardagi, ok hrǫkk fyrir mjǫk lið víkinga, ok fá þeir ilt af, er þeir kenna hersporanna. Þar var drepinn berserkr einn ok fjǫldi liðs, en þat flýði til skipa, sem eptir lifði, ok svá í burt. Svipdagr kemr nú heim til Aðils konungs ok á nú sigri at hrósa; Aðils konungr þakkar honum nú vel sinn framgang ok landvǫrn. Yrsa drotning mælti: „víst er þat rúm betr skipat, er slíkr drengr sitr í sem Svipdagr er, en þá *er* berserkir þínir skipuðu þat". Konungr sannar þat. Berserkir safna nú liði aptr, þeir sem undan kómuz, ok herja enn á ríki Aðils konungs: ok enn skorar konungr á Svipdag at ganga í móti þeim ok kvaðz mundu fá honum frítt lið. Svipdagr ferr til orrostu ok hefir nú þriðjungi minna lið en berserkir. Aðils konungr hét at koma til móts við hann með hirðina. Svipdagr hafði þá enn skjótara brugðit við en berserkir hugðu; ok nú hittaz þeir, ok tekz þar hǫrð orrosta. Aðils konungr safnar liði 41
ok hafði ætlat at koma í opna skjǫldu berserkjum.

1. þá er: þeira er *D*; þá *A*. 3. þessarrar: með mikit lið *B og ul. det følg.* hann—lið. 5. ok-niðr: *ul. B*; setja *skr. D*. 7. orrosta ok: *ul. C*. orrosta—bardagi: hǫrð orrosta *B*. 13. sinn framg.: sína framgǫngu *CD*. 15. er—Sv. er: sem hann sitr í *B*. 16. þá er: þat *C*. skipuðu þat: váru þar *B*. 17. þat: satt at vera *tf. B*. 21. þriðjungi: *CDB* (-ung); þriðjungs *A*. lið: liðs *B*. 22. móts: liðs *B*. 26. hafði ætlat: ætlar sér *B*. berserkjum: *D; med art. C;* berserkja *AB; herefter nyt kap. i BD.*

Þar er nú til at taka, at Svipr karl er; hann vaknar einn tíma af svefni sínum, blæss mæðiliga ok mælti til sona sinna: „þurfa þykkiz nú Svipdagr liðs við, bróðir ykkarr, því *at* hann heldr bardaga ekki langt heðan ok á við mikinn liðsmun„ ok mist hefir hann auga sitt annat ok hefir þó mǫrg sár ǫnnur, en felda hefir hann þrjá berserki, ok nú eru eptir aðrir þrír“. Þeir bræðr bregða við skjótt ok vápna sik; fara síðan þangat sem orrostan er, ok hǫfðu víkingar lið hálfu fleira. Svipdagr hafði mikit af sér gert ok er þó þá sárr mjǫk ok úr honum annat augat; er þá drepit lið hans at handamáli, en konungr kemr ekki til liðs við hann. Ok sem þeir bræðr hans koma til orrostu, þá ganga þeir vel fram ok þar at sem berserkir eru fyrir; svá fór leikr með þeim, at berserkir falla þar allir fyrir þeim bræðrum; snýr nú skjótt mannfall í lið víkinga, ok þeir, sem lífit þágu, gengu á hendr þeim bræðrum. Ok eptir þetta fara þeir á fund Aðils konungs ok sǫgðu honum þessi tíðindi; konungr þakkar þeim vel þrekvirki þetta. Svipdagr hafði fengit tvau sár á hǫndum; hann hafði mikit sár á hǫfði ok var einsýnn alla æfi síðan; liggr hann um hríð í sárum þessum, ok græddi Yrsa drotning hann.
42 En þá *er* hann var orðinn vel heill, þá sagði hann konungi, at hann vildi í burtu þaðan — „vil ek sækja heim þann konung, sem meira sóma vill til vár gera en þú, konungr; illa hefir þú launat mér

1. er; hann: *ul. B.* 2. einn tíma: *ul. B.* 3—4. liðs við br. y.: *omv. BCD.* 6. hefir þó: þar með fengit *C.* 7. felda: *CD*; felt *AB.* 11. þá: orðinn *CD (der også ul.* þó*).* úr—augat: mist hefr hann auga sitt annat *D.* 17. -fall: -falli *D*; -fallinu *C.* 18. hendr: hǫnd *B.* 22. hafði: ok *tf. C.* 25. vel: *ul. B.* 26. þaðan: fara *B.* 27. meira sóma: betr *B.* 28. gera: ok meiri sóma veita *tf. B.*

landvǫrn ok slíkan sigr, sem vér hǫfum yðr unnit“. Aðils konungr bað hann heima vera ok léz mundu gera allvel til þeira bræðra ok kvaðz enga skyldu meta fram yfir þá. Svipdagr vill ekki annat en ríða burt ok mest fyrir þat, at Aðils konungr kom eigi fyrr til bardagans en lokit var, því *at* hann var tvískiptr í, hvárir sigrinn hlyti, Svipdagr eða berserkir, því at konungr var þar í skógi einum ok horfði þaðan á leik þeira ok átti kost at fara, þegar hann vildi, en honum þótti raunar ekki máli skipta, þótt Svipdagr fengi ósigr ok styngi niðr nǫsum.

Kap. 15. Nú búaz þeir bræðr í burt ok stoðar ekki at hamla þeim. Aðils konungr spyrr eptir, hvert þeir ætli at fara; þeir kváðuz ekki svá ráð hafa gert fyrir því, — „en skilja munu vér at sinni; vil ek nú kynna mér annarra manna siðu ok konunga, en eldaz eigi hér í Svíþjóð“. Þeir ganga nú til hesta sinna ok þakka drotningu vel þann sóma, sem hún hafði gert til Svipdags; stíga nú á hesta sína ok ríða alla sína leið, þar til er þeir koma til fǫður síns, ok spyrja hann ráða, hvat upp skal taka — „eða hvat skulum vér af snúa?“. Hann kallaði þat mestan frama, at vera með Hrólfi konungi í 43
Danmǫrk ok kǫppum hans, — „ok þar er yðr vænast til nǫkkurs frama, til at stǫðva yðvarn ofsa, því *at* ek hefi þat sannspurt, at þangat sé komnir hinir

1. vér—yðr: ek hefi þér *B.* unnit: ok vit bræðr *tf. B.* 2. heima: kyrran *B.* 6. lokit var: orrostan var úti *B.* 7. hvárir: *B*; hverr *ACD.* 11. fengi: hefði fundit *C* (*og* stungit). ok—nǫsum: *ul. D.* 14. fara: ferðaz *B.* 16. manna: konunga *C og ul.* ok kga (*dette ul. også B*). 19—20. stíga—ríða: þeir ríða nú *B.* hesta sína: bak *CD.* 21—22. upp—snúa: þeir skulu af ráða *D.* 22. hvat—af: af skyldi *B.* 26. komnir: allir *tf. B.*

mestu kappar á norðrlǫndum". „Hverninn er honum háttat?", segir Svipdagr. Faðir hans segir: „svá er mér sagt frá Hrólfi konungi, at hann sé ǫrr ok stórgjǫfull, trúfastr ok vinavandr, svá at hans jafningi mun eigi finnaz; hann sparir eigi gull né gersemar nær við alla, er þiggja vilja; hann er lágligr at líta, en mikill at reyna ok torveldr, manna fríðastr, stórlátr við ómilda, en ljúfr ok hógværr við vesala ok við alla þá, sem ekki brjóta bág í móti honum; manna lítillátastr, svá at jafnblítt svarar hann fátækum sem ríkum; svá er hann mikill ágætismaðr, at hans nafn mun eigi fyrnaz á meðan verǫldin er bygð; hann hefir ok skattgilt alla konunga þá, sem eru í nánd honum, því *at* allir vilja honum fúsir þjóna". Svipdagr segir: „hér hefir þú þá sǫgu at segja, at ek em ráðinn í, at fara á fund Hrólfs konungs ok allir vér bræðr, ef hann vill taka við oss". Svipr bóndi mælti: „þér munuð ráða ferðum yðar ok athǫfnum, en bezt þætti mér, at þér værið heima með mér". Þeir kváðu, at ekki mundi þess tjá at leita. Síðan báðu þeir fǫður sinn vel lifa ok svá móður, en þeir fara leið sína á burt ok alt þar til, er þeir
44 kómu á fund Hrólfs konungs. Svipdagr gekk þegar fyrir konung ok kvaddi hann; konungr spyrr, hverr hann væri. Svipdagr segir honum nafn sitt ok svá allra þeira ok kveðz hafa verit með Aðils konungi um hríð. Hrólfr konungr mælti: „hvar fyrir fórtu hingat, því *at* ekki er mikil vinátta á milli Aðils ok várra manna?". Svipdagr sagði: „veit ek þat,

8. hógværr: hægr *C*; lítillátr *D*. 12. mun: uppi ok *tf. B*. er bygð: varir *B*; stendr *D*. 15. þá—segja: sagt þá sǫgu *B*. 20. at—leita: þess mundi ekki tjá at letja *B*. 24. fyrir kg.: á fund Hrólfs kgs *B*. 28—29. Aðils ... várra: vár ... Aðils *C*.

herra, þó vil ek leitaz við at geraz yðarr maðr, ef kostr er á, ok vér bræðr allir, en þó mun yðr þykkja litit koma til vár". Konungr segir: „ekki hafða ek þat ætlat, at gera mér vini af mǫnnum Aðils konungs, en fyrst þér hafið sótt á minn fund, þá mun ek taka við ykkr, því at ek hygg, at sá hafi betr, er ykkr vísar ekki frá, því at ek sé, at þit eruð gildir garpar; hefi ek spurt, at þit hafið mikla frægð unnit, drepit berserki Aðils konungs ok unnit mǫrg þrekvirki ǫnnur." „Hvar vísar þú mér til sætis?". sagði Svipdagr. Konungr segir: „sitið hjá þeim manni, er Bjálki heitir, ok látið liggja tólf manna rúm innar frá ykkr". Heitit hafði Svipdagr Aðils konungi at koma til hans, áðr hann færi í burt. Nú ganga þeir bræðr til rúms þess, sem konungr hafði vísat þeim. Svipdagr spurði Bjálka, hví þau rúm skyldi auð liggja innar frá þeim. Bjálki segir, at þar siti berserkir tólf konungsins, þá *er* þeir kæmi heim; þeir váru þá í hernaði. Skúr hét dóttir Hrólfs konungs, en ǫnnur Drífa; hún var heima með konunginum ok allra kvenna kurteisust. Drífu [45] var vel til þeira bræðra ok þokkaði alt heldr vel fyrir þeim. Svá fór nú fram um sumarit ok alt þar til *er* berserkir kómu heim um haustit til hirðarinnar; ok eptir siðum sínum þá gengu þeir fyrir hvern mann, er þeir kómu í hǫllina, ok spurði sá, er fyrir þeim gekk, hvárt sá teldiz jafnsnjallr honum, sem fyrir sat, ok leituðu menn sér þar ýmsra

8. garpar: kappar *B.* 10. mér: oss *C.* 13. frá: fyrir *A.* 17. innar—þeim: *ul. B.* 18. þar siti: þeir siti þar *A*; þeir *tf. B.* 19. hét: heitir *A.* 20. hún: Drífa *A.* 21. kurteisust: fríðust *B.* 22—23. ok—þeim: *ul. D.* 24. *er*: at *B.* 25. siðum sínum: siðvenju *D.* þá gengu: ganga *C.* 26. er: *sál. BD*; þá *AC.*

atkvæða um, þat sem þeim þótti bezt sóma, ok mátti þat þó heyra á orðum hvers, at þeim þótti sik mikit vanta á at vera jafnsnjalla; ok nú gengr hann fyrir Svipdag ok spyrr, hvárt hann þættiz jafnsnjallr. Svipdagr sprettr upp ok bregðr sverði ok kveðz í engan stað ósnjallari en hann. Berserkr mælti: „hǫgðu þá í hjálminn“. Svipdagr gerði svá, ok beit ekki á, ok síðan vildu þeir berjaz. Hrólfr konungr hljóp í milli þeira ok sagði þeim skyldi þat ekki hlýðaz ok skyldu þeir heita jafnir þaðan í frá — „ok báðir mínir vinir“. Ok eptir þat sættuz þeir ok eru jafnan á einu ráði, liggja í hernaði ok hafa sigr, hvar sem þeir kómu. Hrólfr konungr sendi nú menn til Svíþjóðar á fund Yrsu drotningar, móður sinnar, ok bað hana at senda sér fé þat, sem Helgi konungr hafði átt, faðir hans, ok Aðils konungr hefði tekit til sín, þá er Helgi konungr var drepinn. Yrsa kvað þat makligt, at hún kæmi því áleiðis, ef henni væri þat mǫguligt — „en ef þú
46 leitar sjálfr eptir fénu, þá skal ek þér holl í ráðum, sonr minn, en Aðils konungr er maðr svá fégjarn, at hann hirðir aldri, hvat hann vinnr til þess“ —, ok svá bað hún segja Hrólfi konungi ok sendi honum þar með sæmiligar gjafir.

Kap. 16. Hrólfr konungr liggr nú í hernaði, ok dvelz nú fyrir þat, at hann fari til fundar við Aðils konung; hann kemr nú undir sik miklum afla, ok alla konunga, sem hann finnr, þá gerir hann skattgilda undir sik, ok bar þat mest til, at allir hinir

---

2. þeim: *B*; þá *ACD*. 4. þættiz: teldiz *B*. 13. hafa: jafnan *tf. B*. 17. hefði: hafði *CD*. 18. at: *C*; þó *ABD*. því: til *tf. A*. 22. -gjarn: *CD*; ágjarn *AB*.

mestu kappar vildu með honum vera ok engum ǫðrum þjóna, því *at* hann var miklu mildari af fé en nǫkkurir konungar aðrir. Hrólfr konungr setti þar hǫfuðstað sinn, sem Hleiðargarðr heitir; þat er í Danmǫrk ok er mikil borg ok sterk, ok meiri rausn ok hoffrakt var þar en nǫkkur staðar, ok í ǫllu því sem til stórlætis kom eða nǫkkurr hafði spurn af. Hjǫrvarðr hét einn ríkr konungr; hann fekk Skuldar, dóttur Helga konungs, en systur Hrólfs konungs; þat var gert með ráði Aðils konungs ok Yrsu drotningar ok Hrólfs bróður hennar. Ok eitt hvert sinn bauð Hrólfr konungr Hjǫrvarði mági sínum til veizlu. Þat var einn dag, er hann var at veizlunni, at svá bar til at þeir váru úti staddir konungarnir, at Hrólfr konungr brá brókabelti sínu ok fekk Hjǫrvarði konungi á meðan sverð sitt; ok sem Hrólfr konungr hafði brugðit um sik aptr bróka- 47
beltinu, tók hann aptr við sverðinu ok mælti til Hjǫrvarðs konungs: „þat vitu vit báðir, sagði hann, at þat hefir lengi verit mælt, at sá skal vera undirmaðr annars jafnan síðan, er tekr við sverði annars, á meðan hann bregðr brókabelti; skaltu nú vera undirkonungr minn ok þola þat vel sem aðrir“. Hjǫrvarðr varð þessu ákafliga reiðr ok verðr þó at láta svá standa; ferr heim við svá búit ok unir illa við sinn hlut; seldi þó skatt Hrólfi konungi eptir því sem aðrir hans undirkonungar, þeir sem honum áttu hlýðni at veita.

Ok endar hér Svipdags þátt.

---

1. mestu: beztu *C.* 6. -frakt: -phract *B.* ok*(2)*: *ul. C.* 7. eða—hafði: ok menn hǫfðu *C.* 9. dóttur—en: *ul. C.* 22. -belti: sínu *tf. B.* 26. hlut: hag *B.*

Kap. 17. Þar er nú til máls at taka, at norðr í Nóregi fyrir Uppdǫlum réð sá konungr, er Hringr hét. Hann átti þann son, er Bjǫrn hét. Þat er nú sagt, at drotning andaðiz, ok þótti þat mikill skaði konungi ok mǫrgum ǫðrum út í frá. Landsmenn ok ráðuneyti hans báðu hann kvángaz aptr, ok þat verðr, at hann sendir menn suðr í lǫnd at biðja sér konu; en á móti þeim kómu andviðri mikil ok stórir stormar, ok verða nú at snúa stǫfnum ok halda undan veðrinu; ok þar kemr máli, at þá rekr norðr á Finnmǫrk ok váru þar um vetrinn. Þeir fóru einn dag á land upp ok kómu at húsi einu; þar sátu inni tvær konur, vænar at áliti; þær fǫgnuðu þeim vel ok spurðu, hvaðan þeir væri at komnir. Þeir sǫgðu alt
48 um ferðir sínar ok hvat at erendum var; þeir spurðu, hvaða konum þær væri eða fyrir hverja sǫk þær væri komnar þar einmana ok svá langt frá ǫðrum mǫnnum, svá fríðar konur ok vænar. Sú eldri sagði: „til als ber nǫkkut, sveinar; vér erum hér fyrir þær sakir, at einn ríkr konungr bað dóttur minnar, en hún vildi ekki eiga hann, en hann hét henni afarkostum aptr í mót, ok því hefi ek hana hér í leyni, á meðan faðir hennar kemr ekki heim, því *at* hann liggr í hernaði“. Þeir spurðu, hverr hennar faðir væri; móðir hennar sagði: „hún er dóttir Finna konungs“. Þeir spurðu, hvat þær héti. Sú eldri sagði: „ek heiti Ingibjǫrg, en Hvít heitir

---

4. drotning: tók sótt ok *tf. B.* 5. Landsmenn ok: Landsins *B*; ok *mgl. A.* 5—6. ok—hans: *ul. D.* 6. kvángaz: kvænaz *B.* 7. suðr—lǫnd: *ul. D.* biðja: sækja *D.* konu: aptr *tf. D.* 8. mikil: *ul. B.* 9. stǫfnum—halda: *ul. D*; ok halda *ul. B.* 10. máli: *ul. CD.* 16. konum: konur *B.* 22. aptr í mót: *ul. B.* 23. í leyni: á laun *B.* kemr—heim: er ekki heima *B.* 26. héti: heita *C*; heiti *D.* 27. Sú: Hin *B.*

dóttir mín; er ek frilla Finna konungs“. Ein mær var þar at þjóna þeim. Konungsmǫnnum leiz vel á þær, ok þat er ráðagerð þeira, at leitaz eptir. ef Hvít vildi fara með þeim ok giptaz Hringi konungi; bar sá þetta mál upp fyrir hana, sem fyrir konungs erendum var. Hún svaraði þessu ekki fljótt. en veik þó til forsjá móður sinnar. „Svá er, sem mælt er, at úr hverju vandræði verðr nǫkkut at ráða, sagði móðir hennar, ok þykki mér illa, at faðir hennar er gerr fornspurðr at þessu, en þó verðr á þetta at hætta, ef hún skal at nǫkkuru nær vera“. Eptir þetta býz hún til ferðar með þeim. Síðan fóru þeir leið sína ok fundu Hring konung, ok þegar fréttu sendimenn eptir, hvárt konungr vildi eiga þessa konu, eða færi hún aptr sǫmu leið. Konungi leiz vel á vífit ok gerði þegar brullaup til hennar; vill hann ekki gefa gaum at, þótt hún sé 49
eigi rík; er konungr nǫkkut við aldr, ok fanz þat brátt á drotningu.

Kap. 18. Karl einn átti þar bú skamt frá konungi; hann átti sér konu ok dóttur eina barna, er Bera hét; hún var á ungum aldri ok væn at áliti. Bjǫrn konungsson ok Bera karlsdóttir léku barnleikum saman, ok fellz vel á með þeim. Karl var auðugr at fé ok hafði lengi legit í hernaði á unga aldri ok var hinn mesti kappi. Þau Bera ok Bjǫrn unnu hvárt ǫðru mikit ok hittuz þau jafnan; liðu nú svá stundir fram, at ekki verðr til tíðinda; þroskaz Bjǫrn konungsson mikit ok geriz hann bæði

3. eptir: við *B.* 5. fyrir: við *B.* 7. forsjá: *ul. B.* 9. illa: ilt *B.* 15. konu: kvinnu *A.* sǫmu: sína *C.* 17. vill—gefa: gefr hann engan *C.* þótt: at *tf. A.* 20. átti—bú: bjó *B.* 25. at: af *B.* 25—26. á—aldri: *efter* kappi *C.*

mikill ok sterkr; hann var vel mannaðr um allar íþróttir. Hringr konungr var lǫngum úr landi ok í hernaði, en Hvít var heima ok stjórnaði landi; ekki var hún vinsæl af alþýðu, en við Bjǫrn lét hún allblítt, en hann þektiz þat lítt. Ok eitt sinn, er konungr fór heiman, ræddi drotning við Hring konung, at Bjǫrn sonr hans skyldi heima vera með henni til landstjórnar; konungi þótti þat ráðligt. Gerðiz drotning nú ríklunduð ok drambsǫm. Konungr sagði syni sínum Birni, at hann skuli vera heima ok gæta lands með drotningu; Bjǫrn sagði sér lítit
50 um þat vera ok sagði, at sér sé stórilla til drotningar; konungr sagði, at hann skyldi eptir vera; ferr konungr nú úr landi með miklu fjǫlmenni.

Kap. 19. Bjǫrn gengr nú heim eptir viðtal þèira fǫður hans, ok þótti mjǫk sinn veg hvárum þeira; hann gekk til rúms síns ok var heldr fákátr ok var rauðr sem blóð; drotning gengr til tals við hann ok vill gleðja hann ok mælti til vináttu við Bjǫrn; hann bað hana í burtu fara; hún gerir svá at sinni. Opt kom hún þó at máli við hann ok sagði, at þat væri vel fallit, at þau bygði eina rekkju, á meðan konungr væri í burtu, ok kallaði miklu betri þeira samvistu, en þat hún ætti svá gamlan mann sem Hringr konungr var. Bjǫrn tekr þessu máli þungliga ok sló hana kinnhest mikinn ok bað hana dragaz í burt ok hratt henni frá sér. Hún kvaðz þessu óvǫn, at hún væri hrøkt eða barin — „ok þykki þér betra, Bjǫrn, at spenna heldr karls-

2. úr—ok: *ul. C.* 8. -stjórnar: -varnar *B.* 9. -sǫm: gjǫrn *B.* 12. sér sé: *omv. A (ikke A1).* 16. mjǫk: *ul. B.* 18. blóð: í andliti *tf. B.* 19—20. til—Bj.: blíðliga til hans *C.* við Bj.: *ul. B.* 21. þó: *ul. B.* 27. burt: *her har C* frá sér. henni: í burt *tf. C.* 29. heldr: Beru *B.*

dóttur, ok er þér þat makligt, sem verra er ok svívirðiligra en njóta minnar ástar ok blíðu, ok væri þat ekki fjærri, þótt nǫkkut kæmi í mót þrá þinni ok heimsku". Hún lýstr nú til hans með úlfhanzka ok segir, at hann skyldi verða at einum híðbirni ólmum ok grimmum — „ok nýta þér þó enga fæzlu aðra en fé fǫður þíns; skaltu drepa þat þér til matar meir en dæmi sé til, ok aldrei skaltu úr þessum álǫgum fara, ok skal þér þessi minning verri en engi".

Kap. 20. Eptir þat hverfr Bjǫrn í burt, ok veit engi hvat af honum verðr; ok er menn sakna Bjarnar, 51
þá er hans farit at leita, ok finz hann hvergi, sem líkligt er. Frá því er nú at segja, at fé konungs er drepit niðr at handamáli, ok einn grábjǫrn legz á þat bæði mikill ok grimligr. Eitt kveld berr þat til, at karlsdóttir sér þenna hinn grimma bjǫrn; bjǫrn ferr at henni ok lætr allblítt við hana; í þessum birni þykkiz hún kenna augu Bjarnar konungssonar, ok forðaz hún þat lítt; dýrit gengr þá frá henni, en hún ferr eptir því ok alt til þess *er* þat kemr at helli nǫkkurum; ok sem hún kemr at hellinum, þá er þar maðr fyrir ok heilsar Beru karlsdóttur; hún kennir, at þetta er Bjǫrn Hringsson, ok verðr þar mikill fagnaðarfundr. Þar eru þau í

1. verra er: *sål. CD*; ván er á *(ul. B) AB.* 3—4. þrá þinni: *ABD* (*men her rettet til* þrái þínu); þrái *efter* heimsku þinni ok *(sål.) C.* 5. hanzka: sínum *tf. D.* 7. þat: *ul. B* (*og altså ingen interpunktion efter* þíns). 9. fara: komaz *B.* 10. verri: betri *D.* 11. þat: þetta *BCD.* 12. Bjarnar: hans *B*; Bjǫrns *A og B her og i det følg.* 13. þá—leita: er at honum leitat *D*; leita þeir hans nærri ok fjærri *B.* 14. er*(1)*: var *B.* 16. grimligr: grimmr *B.* 17. at: Bera *tf. B.* þenna —bjǫrn: þetta dýr hit grimma *B.* 18. bjǫrn: þat *B.*

hellinum um hríð, því *at* hún vildi ekki skiljaz við hann, á meðan hún á kost; hann kallar henni þat ósæmiligt at vera þar hjá honum, því *at* hann sé dýr um daga en maðr um nætr. Hringr konungr kemr nú heim úr hernaðinum, ok er honum sagt, hver tíðindi til hafa borit, á meðan hann hefir verit í burt, hvarf Bjarnar sonar hans ok þat annat um þat mikla dýr, sem komit væri í landit ok mest legðiz á sjálfs hans fé. Drotning eggjaði fast at láta drepa dýrit, en þó frestaðiz þat um hríð; lætr konungr sér fátt um þetta finnaz ok þykkir með
52 undarligu móti vera. Einhverja nótt, er þau Bera váru í rekkju sinni ok Bjǫrn konungsson, tók Bjǫrn til orða ok mælti: „svá grunar mik, at banadagr minn muni vera á morgun, ok munu þeir fá mik veiddan, enda þykki mér ekki gaman at lífinu fyrir óskǫpum þeim, sem á mér liggja, þó *at* þat eina sé mér til yndis, sem vit erum bæði, en þó mun því nú bregða. Hring þenna mun ek gefa þér, er undir vinstri hendi mér er. Þú munt sjá liðit á morgin, sem at mér sækir, ok þá *er* ek er dauðr, farðu til konungsins ok biddu hann at gefa þér þat, sem er undir bóg dýrsins vinstra megin, en hann mun því játa þér; drotning mun gruna þik, þá er þú ætlar í burt, ok mun hún gefa þér at eta af dýrsslátrinu, en þat skyldir þú eigi eta, því *at* þú ert kona eigi heil, sem þú veizt, ok muntu fæða

---

1. skiljaz: skilja *C.* 2. á kost: má *B*; á *tf. D.* 6. hver—hafa: hvat tíðinda við hafi *B*; *efter* tíð. *tf. A:* at. borit: fallit *C.* 7. Bj.: *ul. B.* 8—9. komit—legðiz: legz *B.* 10. láta: *ul. C.* 12—13. Bera—kgsson: Bjǫrn ok Bera lágu í einni rekkju *B*; Bera ok Bj. váru í rekkju *D.* 12. Bera: ok kgsson *tf. C og ul.* ok—kgsson. 14. svá: Nú *C.* 16. lífinu: lifa *D.* 18. vit—bæði: þú ert *C*; saman *tf. B.* 21. sækir: ferr *B.* 23. þat: *ul. A.* 24. gruna: um *tf. C.*

sveina þrjá, er vit munum eiga, ok á þeim mun þat sjá, ef þú etr af dýrsslátrinu, en drotning þessi er hit mesta trǫll. Síðan far þú heim til fǫður þíns ok þar muntu fæða sveinana; einn mun þér þó beztr þykja; ok ef þú mátt eigi annaz þá heima fyrir óskǫpum þeira ok ófyrirleitni, leiddu þá í burtu ok farðu hingat til hellisins með þá. Hér muntu sjá kistu með þrimr gólfum; þat munu segja rúnir þær, sem þar eru hjá, hvat hverr þeira skal eignaz; vápn þrjú eru í berginu, ok skal þat hverr hafa, sem honum er ætlat. Sá sem fyrst kemr til sonr okkar skal Elgfróði heita, annarr Þórir, þriði 53
Bǫðvarr, ok þykki mér þat líkara, at þeir verði eigi litlir fyrir sér, ok þeira nǫfn munu lengi uppi vera“. Hann segir henni fyrir marga hluti, ok steypiz síðan bjarnarhamrinn yfir hann, ok gengr bjǫrninn svá út ok hún eptir honum ok litaz um ok þá sér hún koma mikit lið fram fyrir fjallsǫxlina, ok fara margir hundar ok stórir fyrir liðinu. Bjǫrninn rennr nú frá hellinum ok með fjallinu fram; koma hundarnir ok konungsmenninir í móti honum, ok varð hann þeim torsóttr; meiddi hann marga menn fyrir þeim, áðr hann yrði sóttr, ok alla hunda deyddi hann. Þar kom at þeir slógu hring um hann, ok sveimaði hann þá innan um hringinn ok sér, í hvert efni komit er, at hann fær eigi undan komiz; snýr hann þá þangat, sem konungr stendr, ok þrífr þann mann,

2. dýrs-: dýr- *A.* 5. beztr: *sål. CD;* verstr *AB.* 6—7. leiddu —ok: *ul. C.* í—farðu . . með þá: *ul. D.* 8. gólfum: gǫflum *B*; hvólfum *D.* segja: þeim *tf. D.* 9. hjá: á *C*; þá *D.* eignaz: af fé *tf. B.* 10. þrjú: þrenn *B.* 11. sonr: sona *C.* 12. Elgfr.: Fróði *B.* Elgfr. . . . Þórir: *ombyttet; omv. alle hds.; jfr. det følg.* 13. þat: þess *A.* 15. marga: óorðna *tf. B.* 17. ok(2): er hún *tf. C og ul. det følg.* ok. litaz: hún *tf. DB.* 22. fyrir þeim: *ul. B.* 23. yrði: varð *B.* 27. stendr: er fyrir *B.*

sem næstr stóð honum, ok reif hann kvikan í sundr; þá var bjǫrninn svá móðr, at hann kastaði sér flǫtum niðr; hlaupa þeir þá skjótt at ok drepa hann. Þetta sér karlsdóttir; hún gengr at konungi ok mælti: „vili þér, herra, gefa mér þat, sem undir vinstra bóg dýrsins er?“. Konungr játaði því, sagði þat eitt mundu þar vera, at honum mundi vel sóma at veita henni þat. Konungsmenn hǫfðu þá flegit bjǫrninn mjǫk; Bera gekk þá at ok tók í burt hringinn ok
54 varðveitti, en eigi sáu menn, hvat hún tók, enda var þar ekki eptir leitat. Konungr spyrr, hver hún væri, því *at* hann kendi hana eigi; hún sagði til sín sem henni sýndiz ok annat en var. Konungr ferr nú heim ok er Bera í ferð með konungi; drotning var allkát ok tók vel við henni ok frétti, hver hún væri; hún sagði sem fyrr eigi hit sanna til. Drotning gerir nú veizlu mikla ok lætr búa bjarnarslátrit til fagnaðar mǫnnum. Karlsdóttir er í skemmu drotningar ok náir eigi burt at fara, því *at* drotningu grunar, hver hún muni vera, ok þar kemr drotning með disk vánum bráðara — var þar á bjarnarholdit — ok bað Beru neyta. Hún vildi eigi eta. „Þetta eru firn mikil, segir drotning, at þú trumsar við fagnaði þessum, er drotning sjálf virðiz at bjóða þér, ok tak við skjótt, elligar skal þér annarr verri“. Hún bitar fyrir hana, ok þat verðr af leiknum, at hún etr þann bita; drotning skerr þá annan ok lætr í munn henni, ok þar kemr lítit korn niðr af þeim bita, ok sló þá úr munni

7. þar: *ul. B.* honum: sér *B.* 13. ok: þó *tf. C.* 14. er: *sål. C*; var *D; ul. AB.* í ferð: *ul. B.* 19. fara: komaz *B.* 20. muni vera: er *B.* 21. vánum bráðara: *ul. D.* 22. -holdit: -slátrit *B.* 24. trumsar: *med* n *A.* 26. verri: kostr gǫrr *tf. C.* 27. leiknum: *ul. D.* 29. ok: hún *C.* þá: hún *B.*

sér ok kveðz eigi meir mundu eta, þó *at* hún píndi hana eða deyddi. Drotning mælti: „vera kann at nú dugi nǫkkut“, ok hló at. Síðan fór Bera í burt ok heim til fǫður síns; hún hefir óhæga hǫfn meðferðar. Hún sagði nú fǫður sínum alla málavǫxtu um sitt ráð, hverninn háttat er; ok litlu síðar tók hún sótt ok fæddi sveinbarn þó nǫkkut með undarligum hætti; þat var maðr upp en elgr niðr frá 55
nafla; hann er nefndr Elgfróði. Annarr sveinn kemr þar til ok er kallaðr Þórir; hundsfætr váru á honum frá rist, ok því var hann kallaðr Þórir hundsfótr; hann var maðr fríðastr sýnum fyrir annat. Hinn þriði sveinn kom til ok var sá þeira vænstr; sá er kallaðr Bǫðvarr, ok var honum ekki neitt til lýta. Bǫðvari ann hún mest. Þeir renna nú upp sem gras; ok þá *er* þeir eru at leikum með ǫðrum mǫnnum, eru þeir grimmir ok óvægnir um alt; fá menn harðleikit af þeim; meiðir Fróði marga menn fyrir konungi en deyddi suma með ǫllu. Svá fór fram um hríð, þar til at þeir eru tólf vetra gamlir; þeir eru þá svá sterkir, at engir konungsmenn stóðuz fyrir þeim, ok mega þá ekki at leikum vera. Þá sagði Fróði móður sinni, at hann vill fara í burt — „ok má ek ekki við menn eiga, því *at* þeir eru ǫlmusur einar ok meiðaz, þá *er* við er komit“. Hún sagði honum ekki hent í fjǫlmenni fyrir óvægni sína. Móðir hans ferr nú með honum til hellisins ok vísar

2. Drotn.: hló at ok *tf. B og ul. det følg.* ok hló at. 7. þó nǫkkut: þat var *B.* 10. til: næst *B.* 12. fyrir annat: *ul. D;* en þetta *tf. B.* 13. þeirra: allra *A.* vænstr: fríðastr *B.* 14. til: meins eða *tf. B.* 17. -vægnir: -vægir *B.* fá: opt fengu *B.* 22. stóðuz: stóðu *B.* fyrir: við *CD.* 24. ǫlmusur: ǫlmislur *B*; mýslur *D.* 25. meiðaz: strax *tf. ACD.* þá er: ef *B.* 26. -vægni: -vægi *B.* 27. Móðir—vísar: Hún vísar honum til hellisins ok segir *D (mulig rigt.).*

honum til þess fjár, sem faðir hans hafði honum ætlat, því *at* Bjǫrn hafði þat alt á kveðit, hvat hverr skyldi hafa. Fróði vildi taka meira ok náði ekki, því at þat var minst féit, sem honum var ætlat; ok nú sér hann hvar vápnin taka fram úr berginu; tekr hann fyrst til hjaltanna, ok er sverðit fast, svá *at* hann náir því eigi; þá þrífr hann til
56 øxarskaptsins, ok er eigi lausara. Þá mælti Elgfróði: „má vera, at sá einn hafi ætlat, er gripum þessum hefir hér komit, at vápnaskipti skuli fara eptir fjárskiptum ǫðrum“ —, þrífr nú til heptisins, ok var þat þegar laust; þar fylgdi ein skálm heptinu; hann leit á skálmina um hríð ok mælti síðan: „ójafngjarn hefir sá verit, er þessum gripum hefir átt at skipta“; leggr nú skálminni tveim hǫndum í bergit ok vill brjóta hana í sundr, en skálmin hljóp inn í bergit, svá at skelliz við heptit, en þó brotnaði hún ekki at heldr. Þá mælti Elgfróði: „hvat mun varða, hverninn ek fer með óþokkagrip þenna, því *at* ekki er ørvænt at bíta kunni“. Eptir þat ferr hann í burt ok kvaddi ekki móður sína at skilnaði. Fróði ferr nú á kjalveg einn ok geriz þar illvirki ok drepr menn til fjár sér ok smíðar sér skála ok býz þar um.

Kap. 21. Hringr konungr þykkiz nú vita, hverjum kynstrum þetta muni gegna alt saman ok hefir ekki orð um þat fyrir alþýðu ok lætr þó vera kyrt

2. þat alt: *ul. B.* 3. hafa: eignaz *B.* 5. taka: koma *CD*; standa *B.* 6. hjaltanna: sverðsins *tf. B og ul.* sverðit. 7. svá—eigi: *ul. B.* 7—8. til øxarsk.: øxina *B* (*og* lausari). 9. hafi: svá til *tf. C.* 21. ferr—ok: *sål. CD* (fór); *ul. AB.* ekki: *sål. CD*; hann *AB.* sína: ferr hann burt *tf. A.* 22. Fróði—nú: ok ferr *B.* 23. -virki: *CD*; -virkr *AB.* 27. orð: *sål. CD (efter* þat*); ul. AB.*

jafnt sem áðr. Litlu síðar beiðiz Þórir hundsfótr at fara í burt, en móðir hans vísar honum til hellisins ok svá til þess fjár, sem honum var ætlat, ok segir honum til vápnanna ok bað hann taka øxina ok kvað hún svá fǫður hans hafa fyrir mælt; síðan fór Þórir í burt ok bað móður sína vel lifa. Hann þrífr fyrst til hjaltanna ok er sverðit fast; þá tekr hann í heptit, ok er øxin laus, því *at* hún var hon- 57
um ætluð; síðan tekr hann féit ok ferr leið sína; hann leggr svá leið, at hann ferr fyrst á fund Elgfróða, bróður síns; hann ferr inn í skála hans ok sez niðr í sætit ok lætr síga hǫttinn. Litlu síðarr kemr Fróði heim ok lítr ekki hýrliga til hins komna manns, bregðr nú skálminni ok mælti:

7. Grenjar skálm,
gengr ór slíðrum,
minniz hǫnd
hildar verka,

ok keyrir niðr á stokkinn hjá sér ok geriz mjǫk ólmr ok illiligr. Þórir kvað þá:

8. En ek læt víðs
á vegi ǫðrum
øxi mína
jafnt hljóð bera.

Ok þá duldiz Þórir ekki lengr, ok kendi þá Fróði bróður sinn ok bauð honum alt at helmingi við sik,

---

5—7. síðan—sverðit: hann þreif fyrst til sverðsins ok var þat *B*. 7. þrífr: kemr *CD*. 8. í heptit: til axarinnar *B*. øxin: hún þegar *B*. 8—9. því—ætluð: *ul. B*. 9. ok—sína: bað móður sína vel lifa; ferr síðan burtu *B*. 11. -fróða: fróðs *A*. 18. verka: *CD*; verki *AB*. 19. mjǫk: nú *C*. 20. ok illiligr: *ul. D*. 25—26. Fróði—ok: hvárr annan; Fróði *B*.

þat sem þá hafði hann saman dregit, því *at* þar skorti eigi auð mikinn. Þórir vill þat eigi þiggja; -dvelz hann þar um hríð ok fór í burt síðan. Elgfróði vísaði honum til Gautlands ok sagði honum, at nýdauðr sé konungr þeira Gautanna ok bað hann koma í ríki þeira. Hann sagði honum fyrir marga hluti. „Þat eru lǫg þeira Gautanna, at þar er stefnt fjǫlment mót, ok
58 stefnt þangat ǫllum Gautum; einn stórr stóll er settr á mótit, svá *at* sitja mega í rúmliga tveir menn, en sá skal konungr vera, er þat rúm fyllir, en mér þykkir, sem þú munir þat rúm ótæpt fylla“. Eptir þat skiljaz þeir, ok mælir hvárr vel fyrir ǫðrum. Fór Þórir nú leið sína, þar til er hann kemr til Gautlands til jarls eins, ok tók jarlinn honum vel, ok var þar um nóttina. Þat sagði hverr maðr, sem Þóri sá, at hann mætti vel vera yfir Gautum konungr fyrir vaxtar sakir, ok sǫgðu, at færi mundu þar slíkir. Ok þá *er* komit er at þingstaðnum, þá ferr þetta eptir því, sem Fróði bróðir hans hafði sagt honum fyrir. Hǫfundr einn var þar til settr, at skora þetta mál með sannindum; settuz margir í þetta sæti, ok kallaði hǫfundr engum sæma. Þórir gengr seinastr ok sez hann þegar í stólinn. Hǫfundr mælti: „þér er sætit hæfiligast, ok muntu dæmdr til þessarrar stjórnar“. Síðan gefa landsmenn honum konungsnafn, ok er hann kallaðr Þórir konungr hundsfótr, ok eru miklar sǫgur frá honum. Hann var vinsæll ok háði margar orrostur ok hafði optast sigr; sitr hann nú í ríki sínu um hríð.

5. honum—kgr: nýdauðan konung *C.* 8. mót: þing *B.* 11. vera: hjá þeim *tf. B.* 20. þetta: fram *tf. B.* 20—21. hafði —fyrir: gat til *B.* 22. skora: skýra *CD*; dæma *B.* 28. honum: komnar *tf. B.* 29. vinsæll: mjǫk *tf. B.*

Kap. 22. Bǫðvarr er heima með móður sinni. Hún unni honum mikit; allra manna var hann gerviligastr ok fríðastr sýnum; ekki var hann mjǫk málkunnugr mǫnnum. Hann spyrr móður sína eitt sinn, hverr faðir hans væri; hún sagði honum líflát hans ok allan atburð ok hversu hann varð fyrir óskǫpum af stjúpmóður sinni. Bǫðvarr sagði: „ilt 59
eigu vér þessu flagði at launa“. Þá sagði hún honum, hverninn hún var neydd af drotningu, at eta af bjarnarholdinu — „ok þat sér nú á bræðrum þínum, Þóri ok Elgfróða“. Bǫðvarr mælti: „eigi þætti mér Fróða óskyldara at hefna fǫður várs á þessu blauða flagði en at drepa menn saklausa til fjár sér ok gera illvirki, ok svá þótti mér Þórir fara undarliga í burt, at hann gerði eigi skessu þessarri nǫkkura áminning, ok vænti ek, *at* þat sé bezt ráð at ek seti henni nǫkkura áminning fyrir vára hǫnd“. Bera mælti: „stiltu svá til, at hún megi eigi fjǫlkyngi við koma, svá *at* þik megi skaða“. Hann kvað svá vera skyldu. Eptir þat fara þau Bera ok Bǫðvarr á konungs fund, ok nú segir hún konungi alt hverninn háttat er með ráði Bǫðvars, ok sýnir honum hringinn, sem hún hafi tekit undan bóg dýrsins, ok at Bjǫrn sonr hans hafi áttan. Konungr léz at vísu kenna hringinn — „hefir mik næsta grunat, at þetta mundi af hennar ráðum vera um kynstr þessi ǫll saman, sem hér hafa við borit, en fyrir ástar sakir við drotningu hefi ek látit kyrt

2. mikit: mest allra sona sinna *B*. 2—3. allra—fríðastr: hann var gjørviligr ok fríðr *B*. 5. hverr .. væri: hvat .. héti *B*. honum: þat ok *tf. B*. 10. -holdinu: -slátrinu *B*. 11. -fróða: *BD*; fróð *A; fork. C*. þætti: þótti *C*. 12. -skyldara: skyldast *AB*. 14. gera illv.: geraz illvirkr *B*. 15. í burt: *ul. B*. 16. ráð at: *ul. C*; at *ul. A*. 17. áminning: minning *B*; skript *C*. 22. með—B.: *ul. D*. 23. sem: *D*; hvern *ABC*. bóg: bógnum *A*.

vera“. Bǫðvarr mælti: „lát hana nú í burt fara, ella munu vér hefna á henni“. Konungr kvaðz vilja bæta honum fé eptir því, sem hann vildi, ok væri enn kyrt, ok gefa honum ríki til forráða ok jarlsnafn nú strax, en eptir sinn dauða konungdóm ok
60 væri henni ekki gert til meins. Bǫðvarr kvaðz ekki konungr vilja vera, heldr kvaðz hann vilja með konungi vera ok honum þjóna — „ertu svá fanginn fyrir þessum óvætti, at þú heldr varla viti þínu né réttum konungdómi, ok skal hún hér aldrei þrífaz upp frá þessu“. Bǫðvarr var þá svá ólmr við at eiga, at konungr þorði ekki at fáz við hann. Bǫðvarr gengr til skemmu drotningar ok hefir í hendi skreppu nǫkkura; konungr fór á eptir ok móðir hans; en er Bǫðvarr kom í skemmuna, snýr hann at Hvít drotningu ok setr belg skorpinn á hǫfuð henni ok dregr at hálsinum fyrir neðan; setti hann henni síðan vangahǫgg ok barði hana til heljar með ýmisligum píningum ok dró hana svá um ǫll stræti; þótti mǫrgum eða flestum þar innan hallar þetta ekki verra en hálfneytt, en konungi þótti stórilla, ok gat þó ekki at gert; lét Hvít drotning svá sitt arma líf; var Bǫðvarr þá átján vetra, er þetta var tíðinda. Litlu síðar tekr Hringr konungr sótt ok andaz. Eptir þat tekr Bǫðvarr þar við ríki ok unir þar litla hríð; síðan stefnir hann þing við lands-

5. strax: *sål. alle, men uden tvivl indsat for et ældre* þegar. dauða: dag *CD*. kgdóm: kgsnafn *B*. 7. kvaðz—vilja: *ul. B*. 8. ertu: eða ertu, segir Bǫðvarr *B*. 9. þessum: þessu *D*. 11. ólmr: reiðr *B*. 14—15. móðir hans: Bera *D*. 16. skorpinn: skarpan *C*; skreppuna *D*; skreppinn *B*. 18. síðan: nokkur *B*. vangahǫgg: vanhag *CD*. 21. verra: verr *B*. þótti: *BC*; *ul. A*; líkar *D*. 22. þó: *ul. AD*. 23. var*(2)*: gerðiz *B*. 25. Eptir—ríki: Tekr Bǫðvarr þar þá við ríki eptir hann *B*. 26. hann: fjǫlment *tf. B*.

menn ok talar þar á þinginu, at hann vili í burtu fara, en hann gipti móður sína manni þeim, sem Valsleitr hét —, hann var þar áðr jarl —, ok sitr Bǫðvarr í veizlunni, áðr en hann ríðr.

Kap. 23. Eptir þetta ríðr Bǫðvarr í burt einn saman ok ekki hefir hann með sér mikit gull né silfr né aðra fjárhluti, nema hann er vel búinn at vápnum ok klæðum; hann ríðr nú sínum góða hesti 61
fyrst til hellisins eptir tilvísan móður sinnar; verðr sverðit laust, þá *er* hann tekr til hjaltanna; þat fylgdi því sverði, at aldrei mátti því bregða utan þat væri mannsbani; þat skyldi eigi undir hǫfuð leggja ok eigi á hjalt reisa; eggja skyldi þrisvar sinnum á allri æfi sinni ok eigi mátti bregða annat skeið; svá var þat torsótt; þenna mæta grip vildu þeir bræðr allir eiga. Bǫðvarr sótti á fund Elgfróða bróður síns; hann gerði umgjǫrð at sverðinu af bǫrk. Ekki verðr tíðinda í ferð hans, fyrr en hann kemr aptan dags at skála miklum; þar réð fyrir Elgfróði. Bǫðvarr leiðir inn hest sinn ok þykkiz eiga at heimilu þat alt, er hann þykkiz þurfa. Fróði kemr heim um kveldit ok rennir illa augum á hann. Bǫðvarr ferr ekki at því ok lætr hefjaz við; svá hestarnir eigaz ok ilt við ok vill hvárr reka annan af stallinum. Fróði tekr þá til orða: „þetta er ofsamaðr mikill, er þorir at setjaz hér inn at ólofi mínu“. Bǫðvarr lét slúta hǫttinn ok svarar

4. ríðr: í burtu *tf. C.* 5. Bǫðvarr: hann *A.* 6. mikit: *ul. B.* 8. nú: á *tf. C.* 9. til-: á- *B; ul. A.* 10. þá er: er *D.* 13. eggja: *CD*; eggjar *AB (der tf.* brýna *efter* sinni). 15. þat . . sótt: hann . . sóttr *CD.* 18. bǫrk: *D*; bjǫrk *ABC.* 19. aptan: síð *B.* 21. heimilu: helmingi(!) *B.* þykkiz þurfa: með þyrpti *B.* 22—23. á hann: *ul. B*; til komumanns *C.* 24. ok*(1)*: líka *B.* 27. -lofi: -leyfi *CD.* slúta: síga *B.*

engu. Elgfróði stendr upp ok bregðr skálminni ok skellir síðan upp at heptinu, ok ferr svá tvisvar sinnum; Bǫðvarr bregðr sér ekki við; í þriðja sinn bregðr hann skálminni ok stefnir nú at honum ok hyggr hann, at sá maðr kunni ekki at hræðaz, er kominn var; ætlar nú hann skuli undir sér taka; ok sem Bǫðvarr sér, í hvert efni komit er, vill hann 62 eigi lengr bíða, stendr nú upp ok rennr undir hendr honum. Elgfróði var harðari undir hǫndum, ok eigaz þeir við miklar sviptingar, ok þá ferr ofan hǫttr Bǫðvars, ok þá kennir Fróði hann ok mælti: „velkominn frændi, ok hǫfum vit helzt til lengi þessar sviptingar haft“. „Ekki sakar enn til“, segir Bǫðvarr. Elgfróði mælti: „varligar mun þér þó enn, frændi, við mik at eiga, ef vit skulum þat þreyta, ok muntu hér enn aflsmunar kenna, ef vit skulum eigaz við ok ekki hlífaz við“. Fróði bauð honum þar at vera ok eiga alt hálft við sik; Bǫðvarr vill þat eigi ok þótti honum þat ilt, at drepa menn til fjár sér. Hann ferr nú á burt eptir þetta. Fróði fór á leið með honum ok segir honum þat, at hann hafi mǫrgum manni grið gefit, þeim er litlir váru fyrir sér, ok við þat gladdiz Bǫðvarr ok sagði, at hann

1—2. ok—heptinu: svá skellr við heptit *B*. 2. ferr svá: þetta gerir hann *B*. 4. nú—honum: á hann miðjan *B*. 5—6. hyggr—var: *ul. B*. 8. hendr: hǫnd *A*. 9—10. Elgfróði—miklar: verða þar harðar *B*. 9. var: þess *tf. A*. 10. sviptingar: Elgfr. var þess harðari undir hǫndum *tf. B*. 11. hǫttr: *BD*; hattr *AC*. ok—hann: Fr. kennir þá bróður sinn *B*. mælti: vertu *tf. B*. 12. til: til of *B*; of *C*; *ul. AD*. 13. þessar—haft: þetta þreytt *B*. 14. varligar—enn: ekki mun þik um þat gilda *D*. 14—15. varligar—eiga: varliga muntu mega fara *B*. 15. þat þreyta: þreyta til lengdar *B*. 16—17. vit—við*(2)*: ek skal eigi við hlífaz *B*; ek blífiz ekki við *D*. 19. þótti honum: sagði hann sér þætti *B*. 21. at hann: *ul. A*. 22. manni: mǫnnum *A*. 23. at: *B*; *ul. ACD*.

gerði þat vel — „ok flesta skyldir þú í friði láta fara, þó *at* þér þætti nǫkkut við þá“. Elgfróði segir: „mér eru allir hlutir illa gefnir, en þat er þér eitt til, at fara á fund Hrólfs konungs, því *at* þar vilja allir vera hinir mestu kappar með honum, því at stórlæti hans er miklu meira, rausn ok hugprýði en allra konunga annarra“. Síðan tók Fróði ok stjakaði honum. Þá mælti Fróði: „ekki ertu svá sterkr, frændi, sem þér hæfir“. Fróði nam sér blóð í kálfanum ok bað hann drekka, ok svá gerir Bǫðvarr; þá tók Fróði til hans í annat sinn, ok þá stóð 63 Bǫðvarr í sǫmu sporum. „Helzt ertu nú sterkr, frændi, sagði Elgfróði, ok vænti ek, at þér hafi komit at haldi drukkrinn, ok þú munt verða fyrirmaðr flestra um afl ok hreysti ok um alla harðfengi ok drengskap, ok þess ann ek þér vel“. Eptir þetta sté Fróði í bergit, er var hjá honum, alt til lagklaufa. Þá mælti Fróði: „til þessa spors mun ek koma hvern dag ok vita, hvat í sporinu er; mold mun í vera, ef þú verðr sóttdauðr, vatn, ef þú verðr sjódauðr, blóð, ef þú verðr vápndauðr, ok mun ek þá hefna þín, því *at* ek ann þér mest allra manna“. Skiljaz þeir nú, ok ferr Bǫðvarr leið sína, til þess er hann kom til Gautlands, ok var Þórir konungr hundsfótr eigi heima; þeir váru menn svá líkir, at hvárigan mátti þekkja frá ǫðrum, ok ætluðu landsmenn, at Þórir mundi heim kominn, ok er hann þar settr í hásæti ok þjónat jafnt sem konungi at ǫllum hlutum ok

1—2. láta fara: sjá *B*. 2. þó—þá: ef ek réði *B*. nǫkkut: at *tf. C*. 4. til: frama *tf. B*. 5—8. því—Þá: ok enn *B*. 6. rausn ok h.: *ul. D*. 7. Fróði: á honum *tf. C*; til *tf. D*. 11. í—sinn: *ul. B*. 13. Elgfr.: Fróði *B*. 14. drukk-: drykk- *D*. 18. koma: ganga *BD*. 19. í vera: verða *A*. 22. manna: minna *A*. 23. er: *B*; at *A*; *ul. DC*. 26. þekkja: kenna *D*. 28. kgi: sjálfum *tf. B*.

skipat í rekkju hjá drotningu, því *at* Þórir var kvángaðr. Bǫðvarr vill eigi liggja undir þeiri blæju, sem hún hefir; þetta þótti henni undarligt, því *at* hún hugði þat sannliga bónda sinn, en Bǫðvarr sagði henni alt, hverninn háttat er; hún lét þá ekki á sér finna; ok svá breyttu þau hverja nótt ok skrǫfuðuz svá við, fram til þess *er* Þórir kom heim, ok verða menn þá at þekkja, hvárr maðrinn er. Verðr þá fagnaðarfundr með þeim bræðrum; segir
64 Þórir, at engum mundi hann svá ǫðrum trúa, at byggja nærri drotningu sinni. Þórir bauð honum þar at vera ok hafa til helminga við hann alt lausafé. Bǫðvarr kveðz eigi vilja þat. Þórir bauð honum þá at fara með, sem hann vildi, eða fá honum lið; eigi vildi hann þat. Reið Bǫðvarr á burt, ok fór Þórir á leið með honum, ok skilja þeir bræðr með vináttu ok þó með leynd nǫkkurri; ok er ekki sagt af ferðum hans, fyrr en hann kemr fram í Danmǫrk ok þar til *er* hann á skamt til Hleiðargarðs. Einn dag var væta mikil, ok verðr Bǫðvarr vátr mjǫk, ok mæðiz fast hestrinn undir honum, er hann reið mikit, en gerðiz geysiliga blautt ok þungreitt; gerðiz mikit myrkr ok ofanfall á nóttinni; ok eigi finnr hann fyrr, en hestrinn drepr fótum í hæð nǫkkura. Bǫðvarr stígr af baki ok leitaz fyrir ok skilr hann, at þar muni vera hús nǫkkut, ok finnr hann, at þar eru dyrr á; hann lýstr á hurðina; þar gengr maðr

4. þat—sinn: bónda sinn vera *B.* 10. ǫðrum: *ul. BD.* 11. byggja: liggja svá *B.* 12. helminga: helmings *B* (at helmingi *D*). 17. ok—nǫkkurri: *ul. D.* 19. Einn: *nyt kap. B.* 19—23. Einn—mikit: Einn dag berr þat við, at B. ríðr, veðr var vátt, er á leið daginn, ok mæddiz hann mjǫk ok hestr hans; hestrinn mæddiz þó enn meir, því bæði var blautt ok þungreitt; þar með váru *B.* 21. hestrinn: ok gerðiz móðr *tf. A.* 23. -fall: -fǫll *B.* 26—27. hann—eru: *ul. C*; at—eru *ul. D.* 27. maðr: bóndi *B.*

út. Bǫðvarr beiðiz þar vistar um nóttina; húsbóndinn sagðiz ekki vísa honum burt á náttarþeli, en hann væri ókunnugr. Bónda þykkir maðrinn vera mikilúðligr, alt þat, er hann má á sjá. Þar er Bǫðvarr um nóttina í góðum beinleika; hann spurði margs frá afreksverkum Hrólfs konungs ok kappa hans, eða hversu langt væri þangat. „Nei, sagði karl, þangat er nú allskamt, eða ætlar þú þangat?“. 65 „Já, sagði Bǫðvarr, þat er ætlun mín“. Karl sagði honum mundu þat vel hent — „því *at* ek sé *at* þú ert mikill maðr ok sterkr, en þeir þykkjaz vera garpar miklir“. Ok við þetta grætr kerling hástǫfum, þá *er* þeir geta Hrólfs konungs ok kappa hans í Hleiðargarði. „Hvat grætr þú, fáráð kerling?“, segir Bǫðvarr. Kerling mælti: „vit karl minn áttum einn son, þann *er* Hǫttr hét, ok einn dag fór hann til borgarinnar at skemta sér, en þeir glettuz við hann konungsmenninir, ok þat stóðz hann illa; síðan tóku þeir hann ok settu í beina sorp; en þat er háttr þeira um matmál ok svá sem af er etit hverju beini, þá kasta þeir til hans; fær hann af því stundum stór mein, ef á hann kemr, ok ekki veit ek, hvárt hann er lífs eða dauðr; en þau laun vilda ek af þér hafa fyrir minn beinleika, at þú kastaðir til hans minna beini heldr en meira, ef hann er ekki dauðr út af“. Bǫðvarr segir: „ek skal gera eptir því, sem þú beiðir, ok ekki þykkir mér þat svá garpligt, at berja menn beinum eða hata bǫrn eða smámenni“. „Þá gerir

2. sagðiz ekki: s. ilt mundi vera at *B.* honum burt: frá einum manni *B.* 3. en—ókunnigr: einkanlega ef honum eru vegir ókunnugir *B.* 6. margs: *B*; mart *A(?)CD.* ok: eða *A.* 9. þat—mín: *ul. D.* 10. þat: þar *B.* 16. áttum: eigum *C.* þann: *ul. BC*; er *ul. A.* 23. ek: af því *tf. C.* 29. eða smámenni: *ul. D.*

þú vel, sagði kerling, því *at* þín hǫnd sýniz mér sterklig ok ek veit víst, at hann á engan stað fyrir þínum hǫggum, ef þú vilt ekki hlífaz við“. Síðan fór Bǫðvarr leið sína til Hleiðargarðs. Hann kemr 66 til konungs atsetu. Bǫðvarr leiðir síðan hest sinn á stall hjá konungs hestum hinum beztu ok spyrr engan at; gekk síðan inn í hǫllina, ok var þar fátt manna. Hann sez utarliga, ok sem hann hefir verit þar litla hríð, heyrir hann þrausk nǫkkut utar í hornit í einhverjum stað. Bǫðvarr lítr þangat ok sér, at mannshǫnd kemr upp úr mikilli beinahrúgu, er þar lá; hǫndin var svǫrt mjǫk. Bǫðvarr gengr þangat til ok spyrr, hverr þar væri í beinahrúgunni; þá var honum svarat ok heldr óframliga: „Hǫttr heiti ek, Bokki sæll“. „Hví ertu hér, segir Bǫðvarr, eða hvat gerir þú?“. Hǫttr segir: „ek geri mér skjaldborg, Bokki sæll“. Bǫðvarr sagði: „vesall ertu þinnar skjaldborgar“. Bǫðvarr þrífr til hans ok hnykkir honum upp úr beinahrúgunni. Hǫttr kvað þá hátt við ok mælti: „nú viltu mér bana, ger eigi þetta, svá sem ek hefi nú vel um búiz áðr, en þú hefir nú rótat í sundr skjaldborg minni, ok hafða ek nú svá gert hana háva utan at mér, at hún hefir hlíft mér við ǫllum hǫggum ykkar, svá *at* engi hǫgg hafa komit á mik lengi, en ekki var hún enn svá búin, sem ek ætlaði hún skyldi verða“. Bǫðvarr mælti: „ekki muntu fá skjaldborgina lengr“.

1. mér: svá *tf. B.* 2. ok: *C*; því *AD.* ok—stað: at hann á engan kost *B.* 3. hǫggum: at lifa *tf. B.* 4. sína: þar til hann kemr *tf. B.* Hann kemr: ok ferr *B.* 5. síðan: þegar *C; ul. BD.* 8. verit: setit *C.* 9. þrausk: þrusk *B.* 17. mér: *ul. B.* 19. hnykkir: rykkir *BD.* upp: burt *A.* 20—21. ger eigi: at þú gerir *C.* 21. sem—nú: hafða ek *B.* 22. rótat: rofit *C* (*og* mína). 23. mér: svá *tf. A.* 24—25. engi—hafa: *D*; ekkert hǫgg *(ul. B)* hefir *ABC.* 27. skjaldb.: gerða *tf. ABC.*

Hǫttr mælti ok grét: „skaltu nú bana mér, Bokki sæll?“. Bǫðvarr bað hann ekki hafa hátt, tók hann upp síðan ok bar hann út úr hǫllinni ok til vats nǫkkurs, sem þar var í nánd, ok gáfu fáir at þessu gaum, ok þó hann upp allan. Síðan gekk Bǫðvarr 67
til þess rúms, sem hann hafði áðr tekit, ok leiddi eptir sér Hǫtt ok þar setr hann Hǫtt hjá sér, en hann er svá hræddr, at skelfr á honum leggr ok liðr, en þó þykkiz hann skilja, at þessi maðr vill hjálpa sér. Eptir þat kveldar ok drífa menn í hǫllina ok sjá Hrólfs kappar, at Hǫttr er settr á bekk upp, ok þykkir þeim sá maðr hafa gert sik ærit djarfan, er þetta hefir til tekit. Ilt tillit hefir Hǫttr, þá *er* hann sér kunningja sína, því *at* hann hefir ilt eitt af þeim reynt; hann vill lifa gjarnan ok fara aptr í beinahrúgu sína, en Bǫðvarr heldr honum, svá *at* hann náir ekki í burtu at fara, því *at* hann þóttiz ekki jafnberr fyrir hǫggum þeira, ef hann næði þangat at komaz sem hann er nú. Hirðmenn hafa nú sama vanda, ok kasta fyrst beinum smám um þvert gólfit til Bǫðvars ok Hattar. Bǫðvarr lætr, sem hann sjái eigi þetta. Hǫttr er svá hræddr, at hann tekr eigi mat né drukk, ok þykkir honum þá ok þá sem hann muni vera lostinn; ok nú mælti Hǫttr til Bǫðvars: „Bokki sæll, nú ferr at þér stór hnúta, ok mun þetta ætlat okkr til nauða“.

1. grét: hátt *tf. B.* 2. sæll: *C*; minn *BD; ul. A.* 3—4. til—nǫkkurs: at einu vatni *B.* 4—5. ok—gaum: *ul. B.* 5. þó: þvoði *alle.* allan: fáir gáfu gaum at þessu *tf. B.* 6. þess: *ul. A.* 9. þó: þat *B.* 10. kveldar ok: *ul. B.* í hǫllina: at hǫllinni *C.* 11. er settr: sitr *B.* á: í *C.* 12. ærit: undra *B.* 18. fyrir: við *B.* 19. komaz: koma *B.* sem—nú: *ul. BC.* 20. sama: samt *CD.* vanda: sinn *tf. DC*; ok fyr *tf. B.* 23. eigi: á *tf. CD.* né drukk: ok eigi neytir hann drykkjar *D.* 25. þér: okkr *BC.* 26. stór: ofsastór *B.* nauða: bana *B.*

Bǫðvarr bað hann þegja; hann setr við holan lófann ok tekr svá við hnútunni; þar fylgir leggrinn með; Bǫðvarr sendi aptr hnútuna ok setr á þann, sem kastaði ok rétt framan í hann með svá harðri svipan, 68 at hann fekk bana; sló þá miklum ótta yfir hirðmennina. Kemr nú þessi fregn fyrir Hrólf konung ok kappa hans upp í kastalann, at maðr mikilúðligr sé kominn til hallarinnar ok hafi drepit einn hirðmann hans, ok vildu þeir láta drepa manninn. Hrólfr konungr spurðiz eptir, hvárt hirðmaðrinn hefði verit saklauss drepinn. „Því var næsta", sǫgðu þeir. Kómuz þá fyrir Hrólf konung ǫll sannindi hér um. Hrólfr konungr sagði þat skyldu fjarri, at drepa skyldi manninn — „hafi þit hér illan vanda upp tekit, at berja saklausa menn beinum; er mér í því óvirðing, en yðr stór skǫmm, at gera slíkt; hefi ek jafnan rætt um þetta áðr, ok hafi þit at þessu engan gaum gefit, ok hygg ek, at þessi maðr muni ekki alllítill fyrir sér, er þér hafið nú á leitat, ok kallið hann til mín, svá *at* ek viti, hverr hann er". Bǫðvarr gengr fyrir konung ok kveðr hann kurteisliga. Konungr spyrr hann at nafni. „Hattargriða kalla mik hirðmenn yðar, en Bǫðvarr heiti ek". Konungr mælti: „hverjar bætr viltu bjóða mér fyrir hirðmann minn?". Bǫðvarr segir: „til þess gerði hann, sem hann fekk". Konungr mælti: „viltu vera minn maðr ok skipa rúm hans?". Bǫðvarr segir: „ekki neita ek, at vera yðarr maðr, ok munu vit ekki skiljaz svá búit, vit Hǫttr, ok dveljaz

3—4. ok—kastaði: *ul. B.* 3. setr: aptr *tf. A.* 4. rétt: *ul. B.* í hann: á þann sem sendi *B.* 5. fekk: þegar *tf. B.* 8. hall-: hirð- *B.* 12. Kómuz: Komst *B*; Kom *D.* 14. skyldi: *ul. B.* 16. óvirðing: gjǫrð *tf. B.* 16—17. at—slíkt: *ul. B.* 17. áðr: við yðr *B.* 19. all-: *ul. B.* 22. kurteisl.: *BD*; listiliga *AC.*

nær þér báðir, heldr en þessi hefir setit, elligar vit fǫrum burt báðir". Konungr mælti: „eigi sé ek at honum sæmd en ek spara ekki mat við hann". Bǫðvarr gengr nú til þess rúms, sem honum líkaði, 69
en ekki vill hann þat skípa, sem hinn hafði áðr; hann kippir upp í einhverjum stað þremr mǫnnum, ok síðan settuz þeir Hǫttr þar niðr ok innar í hǫllinni en þeim var skipat. Heldr þótti mǫnnum ódælt við Bǫðvar, ok er þeim hinn mesti íhugi at honum. Ok sem leið at jólum, gerðuz menn ókátir. Bǫðvarr spyrr Hǫtt, hverju þetta sætti; hann segir honum, at dýr eitt hafi þar komit tvá vetr í samt, mikit ok ógurligt — „ok hefir vængi á bakinu ok flýgr þat jafnan; tvau haust hefir þat nú hingat vitjat ok gert mikinn skaða; á þat bíta ekki vápn, en kappar konungs koma ekki heim, þeir sem at eru einna mestir". Bǫðvarr mælti: „ekki er hǫllin svá vel skipuð, sem ek ætlaði, ef eitt dýr skal hér eyða ríki ok fé konungsins". Hǫttr sagði: „þat er ekki dýr, heldr er þat hit mesta trǫll". Nú kemr jólaaptann; þá mælti konungr: „nú vil ek, at menn sé kyrrir ok hljóðir í nótt, ok banna ek ǫllum mínum mǫnnum at ganga í nǫkkurn háska við dýrit, en fé ferr eptir því sem auðnar; menn mína vil ek ekki missa". Allir heita hér góðu um, at gera eptir því, sem konungr bauð. Bǫðvarr leyndiz í burt um nóttina; hann lætr Hǫtt fara með sér, ok gerir hann þat nauðugr ok kallaði hann sér stýrt til bana. Bǫðvarr segir, at betr mundi til takaz. Þeir ganga

---

4. honum: var ætlat ok(!) *tf. B.* 9. var: *ul. A (= 12 b).* at: á *C*; í *B.* 10. menn: þar *tf. B.* 16. kgs: hinir einna mestu *tf. B og ul. det følg.* þeir—mestir. 17. er: þyki mér *B.* 20. hit: *ul. AD.* 22—23. í nótt—dýrit: *ul. B.* 24. ferr: fari *B.* 29. til: *ul. A.*

70 i burt frá hǫllinni, ok verðr Bǫðvarr at bera hann; svá er hann hræddr. Nú sjá þeir dýrit; ok því næst æpir Hǫttr slíkt, sem hann má, ok kvað dýrit mundu gleypa hann. Bǫðvarr bað bikkjuna hans þegja ok kastar honum niðr í mosann, ok þar liggr hann ok eigi með ǫllu óhræddr; eigi þorir hann heim at fara heldr. Nú gengr Bǫðvarr móti dýrinu; þat hæfir honum, at sverðit er fast í umgjǫrðinni, er hann vildi bregða því. Bǫðvarr eggjar nú fast sverðit ok þá bragðar í umgjǫrðinni, ok nú fær hann brugðit umgjǫrðinni, svá *at* sverðit gengr úr slíðrunum, ok leggr þegar undir bægi dýrsins ok svá fast, at stóð í hjartanu, ok datt þá dýrit til jarðar dautt niðr. Eptir þat ferr hann þangat sem Hǫttr liggr. Bǫðvarr tekr hann upp ok berr þangat, sem dýrit liggr dautt. Hǫttr skelfr ákaft. Bǫðvarr mælti: „nú skaltu drekka blóð dýrsins“. Hann er lengi tregr, en þó þorir hann víst eigi annat. Bǫðvarr lætr hann drekka tvá sopa stóra; hann lét hann ok eta nǫkkut af dýrshjartanu; eptir þetta tekr Bǫðvarr til hans, ok áttuz þeir við lengi. Bǫðvarr mælti: „helzt ertu nú sterkr orðinn, ok ekki vænti ek, at þú hræðiz nú hirðmenn Hrólfs konungs“. Hǫttr sagði: „eigi mun ek þá hræðaz ok eigi þik upp frá þessu“. „Vel er þá orðit, Hǫttr félagi; fǫru vit nú til ok reisum upp dýrit ok búum svá um, at aðrir ætli at kvikt muni vera“. Þeir gera nú svá. Eptir
71 þat fara þeir heim ok hafa kyrt um sik, ok veit engi maðr, hvat þeir hafa iðjat. Konungr spyrr

1. í burt: *ul. A.* 3. Hǫttr: hástǫfum *tf. B.* 4. hans: þá *C.* 7. hæfir: hamlar *B.* 8—10. er—umgj.: *ul. A (men findes i 12 b).* 10. bragðar: brakar *BD.* 12. þegar: *ul. B.* 15. hann upp: Hǫtt *B.* berr: hann *tf. B.* 16. dautt: *ul. B.* 23. nú hirðm.: kappa *B.* 26. um: til *D.* aðrir: menn *C.* 27. at: *B; ul. ACD.* 28—29. ok(2)—iðjat: *ul. B.*

um morguninn, hvat þeir viti til dýrsins, hvárt þat hafi nǫkkut þangat vitjat um nóttina; honum var sagt, at fé alt væri heilt í grindum ok ósakat. Konungr bað menn forvitnaz, hvárt engi sæi líkindi til, at þat hefði heim komit. Varðmenn gerðu svá ok kómu skjótt aptr ok sǫgðu konungi, at dýrit færi þar ok heldr geyst at borginni. Konungr bað hirðmenn vera hrausta ok duga nú hvern eptir því, sem hann hefði hug til, ok ráða af óvætt þenna; ok svá var gert, sem konungr bauð, at þeir bjuggu sik til þess. Konungr horfði á dýrit ok mælti síðan: „enga sé ek fǫr á dýrinu, en hverr vill nú taka kaup einn ok ganga í móti því?“. Bǫðvarr mælti: „þat væri næsta hrausts manns forvitnisbót. Hǫttr félagi, rektu nú af þér illmælit þat, at menn láta, sem engi krellr né dugr muni í þér vera; far nú ok drep þú dýrit; máttu sjá, at engi er allfúss til annarra“. „Já, sagði Hǫttr, ek mun til þessa ráðaz“. Konungr mælti: „ekki veit ek, hvaðan þessi hreysti er at þér komin, Hǫttr, ok mikit hefir um þik skipaz á skammri stundu“. Hǫttr mælti: „gef mér til sverðit Gullinhjalta, er þú heldr á, ok skal ek þá fella dýrit eða fá bana“. Hrólfr konungr mælti: „þetta sverð er ekki beranda nema þeim manni, sem bæði er góðr drengr ok hraustr“. Hǫttr sagði: 72
„svá skaltu til ætla, at mér sé svá háttat“. Konungr mælti: „hvat má vita, nema fleira hafi skipz um hagi þína, en sjá þykkir, en fæstir menn þykkjaz þik kenna, at þú sér enn sami maðr; nú tak við

2. nǫkkut: *ul. B.* þangat: til borgarinnar *efter* vitjat *B.* 3. væri: í kyrðum ok *tf. B.* 4. engi sæi: þar sæiz engi *B.* 5. heim: þangat *B.* 5—6. gerðu—ok*(1)*: *ul. B.* 8—9. eptir —hug: sem drengr væri *B.* 9. -vætt: -viett *AC.* 15. þat—menn: þar aðrir *B.* 16. dugr: hugr nokkurr *B.* 26. svá—ætla: ætla svá til kgr *C.* 28. en*(1)*: er *A.* þykkir: er *B.* en*(2)*: því *C.*

sverðinu ok njót manna bezt, ef þetta er til unnit". Síðan gengr Hǫttr at dýrinu alldjarfliga ok høggr til þess, þá *er* hann kemr í hǫggfæri, ok dýrit fellr niðr dautt. Bǫðvarr mælti: „sjáið nú, herra, hvat hann hefir til unnit". Konungr segir: „víst hefir hann mikit skipaz, en ekki hefir Hǫttr einn dýrit drepit, heldr hefir þú þat gert". Bǫðvarr segir: „vera má, at svá sé". Konungr segir: „vissa ek, þá *er* þú komt hér, at fáir mundu þínir jafningjar vera, en þat þykki mér þó þitt verk frægiligast, at þú hefir gert hér annan kappa, þar *er* Hǫttr er, ok óvænligr þótti til mikillar giptu; ok nú vil ek *at* hann heiti eigi Hǫttr lengr ok skal hann heita Hjalti upp frá þessu; skaltu heita eptir sverðinu Gullinhjalta".

Ok endar hér þenna þátt af Bǫðvari ok bræðrum hans.

Kap. 24. Nú líðr á vetrinn ok þar til, sem berserkja Hrólfs konungs er heim ván. Bǫðvarr spyrr Hjalta um háttu berserkja. Hann segir, at þat sé vandi þeira at ganga fyrir sér hvern mann, er þeir koma heim til hirðarinnar, ok fyrst fyrir konunginn ok spyrja, ef hann teldiz jafnsnjall þeim,
73 en þá segir konungrinn svá: vant er þat at segja, jafnhraustir menn sem þér eruð, þar sem þér hafið framit yðr í bardǫgum ok blóðsúthellingum við ýmsar þjóðir svá vel í suðrálfu heimsins sem norðrálfunni, ok svarar konungr þessu þeim meirr af hug-

1. til: vel *A (men ikke 12 b).* 10. frægi-: fræki- *A.* 11. er ok: *ul. B.* 12. óvænl. þótti: *omv. B.* 13. ok: heldr *B.* 14. skaltu: skal hann *B.* 16. þenna: *ul. B.* af: frá *CD.* 16—17. af—hans: Bǫðvars ok hans bræðra *B.* 19. berserkja: -serkir(!) *AB.*

prýði en lítilmensku, því *at* hann þekkir sinni þeira, ok þeir vinna konunginum mikinn sigr ok mikit fé; þá ganga þeir þaðan ok spyrja hins sama hvern mann, sem í hǫllinni er, en engi þykkiz jafnsnjallr þeim". Bǫðvarr segir: „þat er lítit drengjaval, *er* hér er með Hrólfi konungi, at allir skuli bera bleyðiorð fyrir berserkjum". Nú hætta þeir þessu tali, ok hefir Bǫðvarr nú verit eitt ár með Hrólfi konungi, ok svá kemr nú annarr jólaaptann, at eitt sinn at Hrólfr konungr sat undir borðum, at spruttu upp dyrr hallarinnar, ok gengu þar inn tólf berserkir, allir gráir af járnum, svá sem á eina ísmǫl sæi. Bǫðvarr spyrr Hjalta í hljóði, hvárt hann þorir at reyna við einhvern þeirra. „Já, sagði Hjalti, ekki við einn, heldr við alla, því *at* ek kann ekki at hræðaz, þótt ofrefli mitt sé mér á móti, ok ekki skal einn þeira skelfa mik". Nú ganga berserkir fyrst innar eptir hǫllinni ok sjá þeir, at fjǫlgat hefir kappa Hrólfs konungs, síðan þeir fóru heiman, ok hyggja vandliga at þeim komnu mǫnnum, ok líz þeim hann ekki lítill fyrir sér annarr þeira, ok er sagt, at þeim hafi brugðit nǫkkut undarliga við, 74
þeim sem fyrir þeim gekk. Nú ganga þeir eptir vanda innar fyrir Hrólf konung ok spyrja hann sǫmu orða, sem þeir eru vanir, en konungr svarar, sem honum þykkir þar til hæfa eptir vanda, ok ganga

2. ok: því *AD*; ok þat *B*. sigr: styrk *B*. 2—3. ok*(2)*—fé: *ul. C*. 3. mikit: *ul. B*. þaðan: ok fyrir hvern mann *tf. B og ul. det følg.* hvern mann—er. 7. berserkjum: hans *tf. B*. 10. at: ok *C*. at—at: ok sem *B*. 10—11. sat—at: er undir borð kominn ok hirð hans, þá *B*. 12. af: fyrir *BC*. 14. reyna: sik *tf. B*. 16. þótt: vit *tf. C*. mér—móti: at eiga *C*. 19. hefir kappa: hafa kappar *C*. 24. innar: sínum *C*. hann: *ul. C*. 25. orða: orðum *C*. 26. hæfa: *D*; hlýða *B*; horfa *AC*.

svá fyrir hvern mann í hǫllinni, en seinast ganga þeir fyrir þá félaga, ok spyrr sá, sem fyrir þeim er, Bǫðvar, hvárt hann teldiz jafnsnjallr hánum. Bǫðvarr segir, at hann teldiz ekki jafnsnjallr, heldr snjallari, hvat sem þeir reyndu, ok þyrpti hann ekki at jaga sik sem aðra gyltu, sá fúll merarson, ok støkkr fram á berserkinn ok undir hann, þar *er* hann var í ǫllum herklæðunum, ok rekr hann niðr fall mikit, svá *at* honum lá við beinbrot. Hjalti í annan stað leikr slíkt hit sama. Þá varð mikit óhljóð í hǫllinni, ok þótti Hrólfi konungi horfaz til stórs váða, ef sínir menn dræpiz niðr; hleypr hann úr hásætinu ok at Bǫðvari ok biðr at láta alt vèra kyrt, en Bǫðvarr segir, *at* hann skuli lífit missa, nema hann teldiz sér minni maðr. Hrólfr konungr sagði, at þat væri auðgert, ok lét hann berserkinn svá upp standa; ok svá gerði Hjalti eptir konungs skipan. Settuz menn síðan hverr í sitt sæti, en berserkir í sín með þungri áhyggju. Taldi Hrólfr konungr fyrir þeim miklar fortǫlur, at þeir mætti
75 nú sjá þat, at eigi væri neitt svá ágætt, sterkt eða stórt, at ekki mætti þvílíkt finna — „fyrirbýð ek ykkr at vekja nǫkkur vandræði í minni hǫllu, en ef þit bregðið út af þessu, þá skal þat gilda ykkar líf, en verið sem ólmastir, þá *er* ek á við óvini mína at skipta, ok vinnið svá til heiðrs ok sæmdar; hefi ek nú þat kappaval, at ek þarf ekki upp á yðr at synjaz“. Allir gerðu góðan róm at máli konungs,

4. at—teldiz: *ul. B.* 6. gyltu: bikkju *B.* 7. støkkr: síðan hýðir hann *B.* 9. fall mikit: *B*; bǫlvat fall *ACD.* -brot: -broti *BC.* 12. váða: vandræðis *B.* 14. kyrt: ok í góðan máta *tf. ACD.* 15. teldiz: teliz *A.* 16. at: *D; ul. ABC.* 20. miklar: margar *B.* 26. svá: þá *B.* 28. synjaz: sínka *D*; sínkaz *Sth. 13. Disse ord giver ingen god mening*; *mulig er* heljaz *det oprindelige.* at: á *A.*

ok sættuz svá allir heilum sáttum, ok var svá skipat mǫnnum í hǫllunni, at Bǫðvarr var mest metinn ok haldinn, ok sat hann upp á hægri hǫnd konunginum ok honum næst, þá Hjalti hinn hugprúði, ok gaf konungr honum þat nafn; því mátti hann hugprúðr heita, at hann gekk hvern dag með hirðmǫnnum konungs, sem hann léku svá út, sem fyrr var frá sagt, ok gerði þeim ekki grand, en var nú orðinn miklu meiri maðr en þeir, en konungi þótti várkunn, þótt hann hefði gert þeim nǫkkura minning eða drepit einhvern þeira; en til vinstri handar konungi sátu þeir bræðr þrír: Svipdagr, Hvítserkr ok Beigaðr, svá váru þeir orðnir mikils háttar, ok þá tólf berserkir ok annat drengjaval svá á báðar síður um allan kastalann, sem hér eru eigi nefndir. Lét konungrinn þessa sína menn fremja alskyns leika ok listir, með allri gamni ok skemtun, ok reyndiz Bǫðvarr mestr allra hans kappa, hvat sem reyna þurfti, ok í svá miklar virðingar komz hann hjá Hrólfi 76
konungi, at hann eignaðiz hans einkadóttur, Drífu; ok leið nú svá fram um stund, at þeir sitja at sínu ríki ok eru allra manna frægastir.

Kap. 25. Þat er nú sagt einhvern dag, at Hrólfr konungr sat í sínum konungligum sal ok allir

1. sáttum: í hǫllinni *tf. B.* 2. í hǫllunni: um herbergit *B.* 3. ok haldinn: *ul. B.* 3—4. upp—næst: næsta (næst *D*) kginum á (til *D*) hægri hǫnd (handar *D*) *CD*; til hægri síðu kginum ok honum næst (*og ul. det følg.* þá) *B.* 8. ekki: *D*; ekkert *ACB.* grand: mein *B.* nú: þó *B*; þó *tf. CD.* 11. eða: jafnvel *tf. B.* 13. Beigaðr: *CD*; -aldi *A*; -aldr *B.* svá—ok: *ul. B.* 15. allan: *ul. B.* sem—nefndir: *ul. B.* 16. -kyns: konar *D.* 17. allri: *B*; allrahanda *ACD.* skemtun: ok gleðskap *tf. B.* 18. mestr allra: *omv. A.* 19. miklar virð.: mikinn kærleika *B.* 20. eign. hans: gipti hánum sína *B.* 21—22. þeir—frægastir: ekki bar til tíðinda *B.* 24. -ligum *D*; -liga *ABC.*

hans kappar ok stórmenni hjá honum ok at hann helt eina kostuliga veizlu. Nú sér Hrólfr konungr á báðar hendr ok mælti: „mikit ofrefli er hér saman komit í eina hǫll“. Þá spurði Hrólfr konungr Bǫðvar, hvárt hann vissi nǫkkurn konung slíkan sem hann ok stýri slíkum kǫppum. Bǫðvarr segiz eigi vita — „en einn hlutr er sá at mér þykkir hnekkja yðar konungligri tign“. Hrólfr konungr spurði, hverr hann sé. Bǫðvarr mælti: „þat skortir yðr, herra, at þér heimtið ekki fǫðurarf yðar til Uppsala, er Aðils konungr mágr yðar sitr yfir með rǫngu“. Hrólfr konungr segir, at torsótt muni eptir því at leita — „því *at* Aðils er ekki maðr einfaldr, heldr fjǫlkunnigr, slægvitr, kyndugr, klókr, grimmúðugr ok hinn versti við at eiga“. Bǫðvarr segir: „þó sómir yðr, herra, at leita eptir yðrum hlut ok finna Aðils konung eitt hvert sinn ok vita, hverninn hann svarar þessu máli“. Hrólfr konungr sagði:
77 „mikill málstaðr er þetta, sem þú vekr upp, því *at* þar eigum vér eptir fǫðurhefndum at leita; er Aðils konungr hinn ágjarnasti ok prettvísasti, ok skulum vér á hætta“. „Ekki mun ek þat lasta, segir Bǫðvarr, at reyna um sinn, hvat þar er fyrir, er Aðils konungr er“.

Kap. 26. Hrólfr konungr býz nú til ferðar sinnar með hundrað manna ok auk kappar hans tólf ok berserkir tólf. Ekki er sagt frá ferðum

3. hendr: sér *tf. B.* 6. hann—stýri: stýrði *B.* kǫppum: ok hann *tf. B.* segiz: hann *tf. B.* 11. er: ok *BD.* 14. slægvitr: slægr *B.* 17. hverninn: hverju *BD.* 18. þessu máli: yðr um þetta mál *B.* 21. ágjarn.—prettv.: *D*; ágjarni ok prettvísi (ok pr. *ul. B*) er *ABC.* 23. er(*1*): býr *C.* 27. frá: af *B.*

þeira, fyrr enn þeir koma til eins bónda; hann stóð úti, er þeir kómu, ok bauð þeim ǫllum þar at vera. Konungr sagði: „þú ert hraustr maðr, eða hefir þú nǫkkur efni til þess, því *at* vér erum eigi svá fáir saman, ok er þat ekki smábónda at taka við oss ǫllum“. Hann hló ok mælti: „já, herra, sagði hann, sét hefi ek menn stundum ekki færi koma, þar sem ek hefi verit, ok ekki skal yðr skorta drykk né svá annat nætrlangt eða þat sem þér þurfið at hafa“. Konungr sagði: „þá munum vér á þetta hætta“. Varð bóndi glaðr við þetta; eru nú teknir hestar þeira ok unninn þeim beinleiki. „Hvert er nafn þitt, bóndi?“, sagði konungr. „Hrana kalla mik sumir menn“, sagði hann. Þar er svá beint, at varla þykkjaz þeir hafa komit í beinna stað, ok er bóndi allkátr, ok þess spyrja þeir hann einskis, at hann kynni eigi úr ǫllu at leysa, ok þykkir þeim hann vera hinn óheimskasti; tóku nú 78
á sik svefn; ok er þeir vǫknuðu, kól þá svá, at þeim hristuz tennr í hǫfði, ok hrukku upp allir saman ok báru á sik klæði ok alt þat, sem til fekz, nema kappar Hrólfs konungs; þeir hlíttu þeim klæðum, sem áðr hǫfðu þeir; alla kól þá um nóttina. Þá spurði bóndi: „hversu hefir ykkr sofnaz?“. Bǫðvarr svarar: „vel“, segir hann. Þá mælti bóndi við konung: „veit ek, at hirðmǫnnum þínum þykkir heldr svalt hafa verit í skálanum í nótt, ok þat var svá, ok ekki mega þeir ætla sér at standaz þær þrautir, er Aðils konungr at Uppsǫlum mun reyna

4. þess: *ul. B.* 12. þeim: *ul. BD.* 15. þykkjaz þeir: þóttiz kgr *C.* 17. einskis: ei *C.* 18. þeim: honum *A.* 19. þá: um nóttina *tf. B.* 20. í: úr *B.* 21. alt: annat *tf. B.* sem—fekz: þeir til fengu *B.* 24. sofnaz: í nótt *tf. B.* 27. heldr: vind- *B; ul. C.* nótt: heldr mjǫk *tf. B.*

við yðr, er þeim þótti þetta svá erfitt, ok sentu heim herra, hálft lið þitt, ef þú vilt halda lífinu, því *at* ekki muntu með fjǫlmenni sigraz á Aðils konungi". „Mikill ertu fyrir þér, bóndi, sagði konungr, ok þetta skal ráð hafa, sem þú leggr til". Fara nú leið sína, þá *er* þeir eru búnir, ok biðja bónda vel lifa, en konungr sendir aptr helming liðs síns. Ríða nú leið sína, ok þegar verðr annarr bær fyrir þeim lítill. Hér þykkjaz þeir kenna hinn sama bónda, sem þeir hǫfðu áðr hjá gist; þeim þykkir nú undarliga við bregða; tekr bóndi enn vel við þeim ok spyrr, hví þeir komi svá opt. Konungr svarar: „vér vitum varla, hverjum brǫgðum vér erum beittir, ok máttu heita réttr bragðakarl".
79 Bóndi sagði: „eigi skal enn illa við yðr taka". Þar eru þeir þá nótt aðra í góðum beina ok tóku svefn á sik ok vǫknuðu við þat, at þorsti var svá mikill kominn á þá, at þeim þótti náliga óbæriligr, svá *at* þeir gátu varla hrært tunguna í hǫfði sér; þeir stóðu upp ok fóru þangat til, sem skaptker eitt stóð með vín, ok drukku þar úr. Um morguninn mælti Hrani bóndi: „enn er svá komit, herra, at þér hlýðið mér, ok þykki mér lítit þol í þeim mǫnnum, sem drekka verða um nætr; meiri raun munu þér verða at þola, þá *er* þér komið til Aðils konungs". Lusti þá á miklu illviðri, ok sitja þeir þar þann dag, ok kemr nótt hin þriðja; en um kveldit var gerr eldr fyrir þeim, ok þótti þeim helzt heitt um hǫnd, sem við eldinn sátu; flestir flýðu úr því rúmi, sem Hrani bóndi hafði

3—4. sigraz—kgi: sigra Aðils kg *B.* 8. Ríða—sína: *ul. C.* 20. fóru—sem: fundu fyrir sér *B.* 21. stóð: fult *B.* 23. lítit: lítil *A (ikke 12 b).* 25. þér*(1)*: þeir *B.* þér komið: þeir koma *B.* 26. Lusti: lysti *D.* 28. gerr: gerðr *alle.* 30. flýðu: flúðu *ligeledes.* hafði: ætlat þeim ok *tf. B.*

skipat þeim, ok stukku allir frá eldinum út utan Hrólfr konungr ok kappar hans. Bóndi mælti: „velja megi þér, herra, úr liðinu enn, ok er þat mitt ráð, at ekki fari nema þér ok kappar yðar tólf, ok er þá nǫkkur ván, at þér komið aptr, en engi elligar“. „Svá líz mér á þik, bóndi, sagði Hrólfr konungr, sem vér munum hafa ráð þín“. Eru þeir þar þrjár nætr; ríðr konungr þaðan við hinn tólfta mann, en sendi aptr alt sitt lið annat. Aðils konungr hefir njósn af þessu ok kallaði þat vel, at Hrólfr konungr vildi hann heimsækja — „því at hann skal hingat víst erindi hafa, svá *at* frásagnar skal þykkja vert, áðr en vit skiljum“.

Kap. 27. Eptir þetta ríðr Hrólfr konungr ok 80
kappar hans til hallar Aðils konungs, ok flykkiz allr borgarlýðr upp í hina hæstu turna borgarinnar, at sjá prýði Hrólfs konungs ok kappa hans, því *at* þeir váru búnir skartsamliga, ok þykkir mǫrgum mikils um vert um svá kurteisa riddara. Þeir ríða fyrst seint ok ríkmannliga, en þá er þeir áttu skamt til hallarinnar, þá létu þeir hestana kenna spora ok hleyptu heim at hǫllinni, svá at alt stǫkk undan þeim, sem fyrir þeim varð. Aðils konungr lætr fagna þeim vel með allri blíðu ok bauð, at láta taka hesta þeira. Bǫðvarr mælti: „hyggið svá til, sveinar, at hvárki bregði lagi sínu toppr né tagl í hestunum ok gætið þeira vel ok geymið hugalt, at eigi saurgiz þeir“. Þetta var þegar sagt Aðils konungi, hvat vandliga þeir hefði

---

1. út: *ul. CD.* 5. nǫkkur: nokkut *A (ikke 12 b).* komið aptr: komiz af *A.* 8. hinn—mann: *er urigtigt, da Hrolf jo er den trettende.* 11. at: *ul. A.* 22. heim: *CD*; þeim *AB.* 24. vel: *ul. C.* 29. hvat: hversu *C.*

fyrir mælt um hestageymsluna. Hann sagði: „harla mikit er um ofstopa þeira ok dramb; hafið nú mitt ráð, gerið sem ek býð; hǫggvið úr rófurnar nær fǫllum við rass upp ok skerið úr toppana, svá *at* þar fylgi með ennileðrit ok leikið þá út sem háðuligast í ǫllu þit getið, nema látið þá tóra at eins“. Þá er þeim fylgt at hallardyrum, en eigi kemr Aðils konungr í augljós. Þá mælti Svipdagr; „mér er kunnugt hér fyrir ok mun ek ganga inn fyrstr, því *at* mér er hinn mesti grunr á, hverninn við oss mun tekit eða fyrir mun búit; gerum ekki orð á, hvar
81 Hrólfr konungr er, svá *at* Aðils konungr þekki hann ekki úr flokki várum“. Gekk þá Svipdagr undan ǫllum ok þeir bræðr hans eptir honum, Hvítserkr ok Beigaðr, ok þá Hrólfr konungr ok Bǫðvarr ok svá hverr eptir ǫðrum; var þá ekki við sveina at metaz, því *at* horfnir váru þeir, sem þeim buðu til hallarinnar. Þeir hǫfðu hauka sina sér á ǫxlum, ok þótti þat mikil prýði í þær mundir, en Hrólfr konungr átti þann hauk, er Hábrók hét. Svipdagr gengr nú undan ok gætir vandliga at ǫllum hlutum; hann sér mikla umbreyting á víða; kómuz þeir yfir svá marga ófæru, sem fyrir þá var sett, at eigi er hægt at greina, ok var þess erfiðar, sem innar dró í hǫllina; ok nú komaz þeir svá langt í hǫllina alt þangat til *er* þeir sjá, hvar Aðils konungr rembiz í hásætinu, ok þykkir hváru-tveggjum mikils um vert, at hvárir sjá aðra; þó sjá þeir, at ekki er

3. nær fǫllum: *ul. BD.* 4. rass: lend *B.* 4—5. svá—fylgi: ok látið fylgja *B.* 5. enni-: ennis- *D.* -leðrit: leðrin *B.* 8. -ljós: -sýn *C.* 11. tekit: verða *tf. B og ul.* eða—búit. hvar: hvor *D.* 15. Beigaðr: Beigaðe *AC.* Bǫðvarr: ok Hjalti *tf. B.* 16. eptir: af *B.* 18. sina: *ul. B.* 19. þær mundir: þann tíma *B.* 23. svá: *ul. B.* 25. ok—hǫllina: *ul. C.* 25—26. alt—er: at *B.* 28. at*(1)*: er *C.*

auðvelt enn at ganga fyrir Aðils konung, en þó eru þeir komnir svá hvárr nær ǫðrum, at skiljaz má tal þeira. Þá tók Aðils konungr til orða: „ok þú ert nú kominn hér Svipdagr félagi, eða hvert mun erindit kappans?, eða mun ekki vera sem mér sýniz,

9. dalr er í hnakka,
auga er ór hǫfði,
ǫrr er í enni,
hǫgg eru á hendi tvau,

ok svá er Beigaðr bróðir hans allr knýttr“. Svip- 82
dagr mælti svá hátt, at allir máttu heyra: „nú vil ek þau grið af þér þiggja Aðils konungr eptir því, sem ek átti skilit af yðr, fyrir þá tólf menn, sem hér eru saman komnir“. Aðils konungr svarar: „ek vil játa þessu ok gangið inn í hǫllina skjótt ok skǫruliga með øruggu hjarta“. Þat þykkjaz þeir skilja, at tálgrafir eru gervar um hǫllina fyrir innan þá ok mun eigi fritt at reyna, hverninn fyrir er búit, en svá mikil dimma var yfir Aðils konungi, at þeir sáu ógløgt í andlit honum; þat sjá þeir ok, at tjǫldin, sem í kringum hǫllina eru innan henni til prýðis, eru fram brotin ok muni þar menn vera undir með vápnum; þetta var orði sannara, at þar þusti brynjaðr maðr undan hverju skauti, þá *er*

1. fyrir: til (A. kgs) *B.* 2. hvárr . . ǫðrum: *ul. C.* 2—3. skiljaz—þeira: skilja mega hvárir annars tal *C.* 10. Beigaðr: Beigalldr *B.* 12. eptir því: *ul. C.* 13. ek—yðr: þú hézt mér *B.* átti: fyrri *tf. C.* af yðr: *ul. C.* þá: þessa *C.* 14. saman: nú *C.* 14—15. ek—ok: *ul. B.* 15. gangið: þá *tf. B.* 16. hjarta: þá vil ek því játa *tf. B.* 17—18. innan þá: þeim *B.* 18—19. ok—búit: *ul. B.* 20. andlit: augu *B.* 21. sem: *ul. B.* 21—22. eru—prýðis: *ul. B.* 22. muni: munu *BCD.* 23. orði: orðum *B.* 24. brynjaðr: *ul. B.*

þeir hǫfðu komiz yfir grafirnar, ok gerði Hrólfr konungr ok kappar hans þar hina hǫrðustu hrið ok klufu fólkit í tennr niðr; fór svá um stund, ok kenniz ekki Hrólfr konungr, hvar hann er, en fólkit fell niðr undvǫrpum. Aðils konungr þrútnar nú í hásætinu, þá *er* hann sér at Hrólfs kappar brytja niðr sitt lið sem aðra hunda ok sér hann, at ekki mun duga svá leikit, stendr upp ok mælti: „hverju gegnir þetta hit mikla hark?, ok eru þetta hinar mestu mannfýlur, hvat þér takið til bragðs, at þér látiz leita á þvílíka afburðamenn, sem oss hafa
83 heimsótt, ok hættið skjótt ok setiz niðr, ok tǫkum á oss fagnað, Hrólfr mágr, allir samt“. Svipdagr mælti: „lítt haldi þér enn griðin Aðils konungr, ok fremdarlauss ertu í þessu“. Setjaz þeir síðan niðr eptir þat; Svipdagr inst, þá Hjalti hinn hugprúði, en Bǫðvarr sitr saman ok konungr, því *at* þeir vildu eigi, at hann væri kendr. Aðils konungr sagði: „þat sé ek, at þit farið ekki at mannvirðingu í ókunnu landi, eða hví hefir Hrólfr mágr ekki fleira lið?“. Svipdagr sagði: „þat sé ek, at þú sparir ekki at sitja á svikráðum við Hrólf konung ok menn hans, ok er þar lítit undir, hvárt hann ríðr hingat fámennr eða fjǫlmennr“. Ok skildu þeir svá tal sitt.

1. hǫfðu komiz: váru komnir *C*. 4. hvar: hverr *CD*. 5. und-: ǫnd- *ACD*; and- *B*. nú: mjǫk *tf. B*. 11. afburða-: afburðar- *BC*. 13. Hrólfr—samt: *ul. B*. 15—16. síðan . . . eptir þat: *ul. B*. 16. inst: fyrst *B*. 19—20. -virðingu: virðingum *BC*. 20. mágr: *ul. B*. 21. fleira: meira *B*. 23. er: eru *A*. lítit: komit *tf. B*.

Kap. 28. Eptir þat lét Aðils konungr ræsta hǫllina; váru þá í burtu bornir hinir dauðu, því *at* margr var drepinn af Aðils konungs mǫnnum, en fjǫldi sárr orðinn. Aðils konungr mælti: „gerum nú langelda fyrir vinum várum ok veitum af alvǫru slíkum mǫnnum, svá at oss líki ǫllum vel“. Eru nú menn fengnir til at kynda upp eldinn fyrir þeim. Þeir Hrólfr konungr sátu ávalt með vápnum sínum ok vildu aldrei þau af hǫndum láta. Eldrinn tundraði skjótt, því *at* þar var ekki til sparat biki ok þurrum skíðum. Aðils konungr skipar ǫðrumegin eldsins sér sjálfum ok hirðmǫnnum sínum, en Hrólfi konungi ok kǫppum hans ǫðrumegin, ok sitja á 84
langstólum hvárutveggju, ok talaz við alllíkliga sín á millum. Aðils konungr mælti: „ekki er ofsǫgum sagt af hreysti ykkar Hrólfs kappa ok harðfengi, enda þykkiz þér hverjum meiri, ok er ekki logit af mætti yðar. Aukið nú eldana, sagði Aðils konungr, því *at* ek skil eigi gløgt, hvat konungrinn er, ok munu þér eigi flýja eldinn, þótt ykkr megi nǫkkut válgna“. Ok svá var nú gert, sem hann sagði fyrir, ok vildi svá verða viss, hvar Hrólfr konungr væri, því *at* hann þóttiz vita, at hann mundi eigi geta staðiz hitann svá sem kapparnir, ok þótti sér þá mundu verða auðveldara at ná honum, er hann vissi hvar hann var, því *at* hann vildi Hrólf konung sannliga feigan. Bǫðvarr skildi þetta ok svá þeir fleiri ok hlífðu honum nǫkkut við hitanum, sem

5. alvǫru: alúð *B.* 8. Þeir—kgr: *CD*; Hrólfs kappar *AB.* 11. þurrum skíðum: þunnum spónum *B.* 14. all-: *ul. B.* 17. hverjum: manni *tf. B.* 17—18. af—yðar: frá yðr ok *B.* 20. þér: þeir *CD.* ykkr: þeim *CD.* 22. hvar: hvor *D*; eð *tf. AC.* 24. hitann: brunann *CD.* 26. hvar: hvor *D.* 27. feigan: svíkja *D.*

þeir máttu, en eigi svá, at hann yrði kendr at heldr. Ok sem eldrinn gekk at sem fastast, þá ætlar Hrólfr konungr þat fyrir sér, at minnaz þess, er hann hafði áðr heitit, at flýja hvárki eld né járn, ok sér hann nú, at Aðils konungr vill raun til þess gera, at þeir brenni þar eða ella efni eigi heitstrenging sína. Þat sjá þeir, at stóll Aðils konungs er kominn alt út at hallarveggnum, ok svá manna hans; nú gengr fast at eldsneytit, ok sjá þeir at bruninn fellr á þá, nema nǫkkut sé við gert; eru nú brunnin mjǫk á
85 þeim klæðin, ok kasta þeir þá skjǫldunum á eldinn. Þá mæltu þeir Bǫðvarr ok Svipdagr:

10. Aukum nú eldana
at Aðils borg.

Þreif þá sinn mann hvárr þeira, þá sem haldit hǫfðu upp eldunum, ok fleygðu þeim út á eldana ok mæltu: „njótið nú vermans af eldinum fyrir handaverk ykkar ok erfiði, því *at* vér erum nú fullbakaðir; bakið ykkr nú, því *at* þit váruð svá iðnir at um stund at elda fyrir oss“. Hjalti þrífr hinn þriðja ok fleygir honum á eldinn á sínum enda, ok svá hverjum þeira, sem eldana æstu; þar brunnu þeir til ǫsku ok varð þeim ekki bjargat, því *at* engi þorði svá nærri at koma. Eptir þetta unnit tekr Hrólfr konungr til orða:

2. sem*(2)*: *CD*; þeim *A*; þeim sem *B*. 3. þat—sér: *ul. C.* 6. ella: hann *B*; *ul. CD.* 8. at: úr *A (ikke 12 b).* 9. at*(1)*: á þá *B.* 11. klæðin: taka þeir þá skjǫlduna *tf. B.* þeir—skjǫldunum: þeim *B.* 14. borg: kóngi *B.* 15—16. þá—eldana: ok fleygðu þeim út á eldinn af þeim sem eldinn hǫfðu tendrat *B.* haldit—eldunum: kynt hǫfðu eldinn *D.* 17. vermans: verms *A.* 19. iðnir at: ólmir *B.* 21. á*(2)*—enda: *ul. D.* 21—22. ok*(2)*—þar: ok sinn mann tekr hverr þeira kappanna ok fleygja þeim á eldana, ok *D.* 22. þeir: þar *D.* 23. ǫsku: kaldra kola *D.* bjargat: hjálpat *D.*

11. Eigi flýr sá eldinn
sem yfir hleypr.

Ok eptir þetta stikla þeir allir yfir eldinn, ok ætla nú at Aðils konungi ok taka hann hǫndum; ok sem Aðils konungr sér þetta, forðaði hann sér ok hljóp at trénu, sem stóð í hǫllinni, ok var þat holt innan, ok svá komz hann úr hǫllinni með fjǫlkyngi sinni ok gǫldrum; ok svá kemr hann í sal Yrsu drotningar ok finnr hana at máli, ok tekr hún á honum hrakliga ok mælir mǫrgum stórum orðum við hann: „þú lézt fyrst drepa bónda minn, Helga konung, sagði hún, ok níddiz á honum ok heldr fénu fyrir þeim, sem átti, ok nú á svá gert ofan viltu drepa son 86
minn, ok ertu maðr miklu verri ok grimmari en nǫkkurir aðrir; nú skal ek alls við leita, at Hrólfr konungr nái fénu, ok muntu hljóta af óvirðing, sem makligt er“. Aðils konungr sagði: „þann veg mun hér fara, at hvárigir munu trúa ǫðrum; mun ek ekki koma í augsýn þeira heðan í frá“. Eptir þat skilja þau talit. Gengr Yrsa drotning þá á fund Hrólfs konungs ok fagnar honum afarvel; hann tekr ok vel kveðju hennar; hún fær til mann at þjóna þeim ok gera þeim góðan beina; ok sem þessi maðr kom fyrir Hrólf konung, þá mælti hann: „þunnleitr er þessi maðr, ok nǫkkurr kraki í andlitinu, eða er þetta konungr yðarr?“. Hrólfr konungr mælti: „nafn hefir þú gefit mér, þat sem við mik mun festaz, eða hvat gefr þú mér at nafnfesti?“. Vǫggr svaraði: „alls ekki hefi ek til, því at ek em félauss“.

2. sem: er *B*. 6. trénu: tré nǫkkuru *B*. 9. hrak-: harð- *D*. 13. viltu: vilt *A*. 15. nǫkkurir: *ul. BD*. 17. makligt: verðugt *B*. 18. munu: hér *tf. CD*. 19. þeira: þeim *CD*. 22. mann: menn *A*. 23. þeim: honum *C*.

Konungr mælti: „sá hlýtr þá at gefa ǫðrum, sem til á“. Hann dregr þá gullhring af hendi sér ok gefr þessum manni. Vǫggr mælti: „gef þú allra manna heilastr, ok er þetta hin mesta gersemi“. Ok sem konungr fann, at honum þótti mikils um vert, mælti hann: „litlu verðr Vǫggr feginn“. Vǫggr mælti ok sté upp á stokk ǫðrum fæti: „þess strengi ek heit, at ek skal þín hefna, ef ek lifi lengr, ef þú verðr af mǫnnum sigraðr“. Konungr svarar: „vel ferr þér, segir hann, en þó væri ekki til aðrir óvænni en þú“. Þat skilja þeir, at þessi maðr
87 muni vera hollr ok trúr í því hinu litla sem hann má, en lítils hyggja þeir hann muni orka mega, því *at* maðrinn var auvirðiligr. Nú leynaz þeir ekki fyrir honum. Síðan ætluðu þeir at sofa ok þóttuz þeir vita, at þeir mundu mega liggja óhræddir í þeim herbergjum, sem drotning hafði fengit þeim. Bǫðvarr mælti: „vel er hér fyrir oss búit ok vill drotning oss vel, en Aðils konungr vill oss svá mikit ilt sem hann má; þykki mér mikit, ef vér verðum at hafa svá búit“. Vǫggr segir þeim, at Aðils konungr sé hinn mesti blótmaðr — „svá *at* ekki finz dæmi til; blótar hann einn gǫlt, ok skil ek ekki, at slíkr óvinr megi verða, ok veri þér varir um yðr, því *at* hann leggr þar alt kapp á at fyrirkoma ykkr með einhverju móti“. „Meiri ván þykki mér, segir Bǫðvarr, at hann muni muna oss þat, hvernig hann stǫkk úr hǫllinni fyrir oss í kveld“. „Svá skulu þér til ætla, segir Vǫggr. at hann muni

7. ǫðrum fæti: nokkurn *B*. 13. lítils: litlu *CD*. 14. au-: auð- *alle*. 15. at sofa: til svefns *B*. 16. liggja: vera *B*. 21. segir þeim at: mælti *B og* er (*f.* sé). 23. finz: finniz *C*; finnaz *D*. til: þvílíks *tf. B*. einn: *BD*; einum *AC*. 24. slíkr óvinr: slíkir *B*; óvættur *skr. C*. 27. muni: megi *C*.

slægr ok grimmúðigr“. Þeir sofna eptir þat ok vakna við, at gnýr svá mikill er úti at heyra, at undir alt tekr, ok skjálfa þótti húsit, sem þeir lágu í, svá sem alsolla léki. Vǫggr tók þá til orða: „nú mun gǫltrinn kominn á gang ok mun sendr til hefnda við ykkr af Aðils konungi, ok er þat svá mikit trǫll, at engir mega þat standaz“. Hrólfr konungr átti einn hund mikinn, er Gramr hét; hann var með þeim; hann 88
var mjǫk frábærr at hreysti ok sterkleik. Því næst kemr þar inn trǫll í galtar líki ok lætr aumliga i því illa trǫlli. Bǫðvarr sigar hundinum á gǫltinn, ok lætr hann sér ekki bilt verða ok réz í móti geltinum; þar verðr nú atgangr harðfengr. Bǫðvarr veitir hundinum lið ok høggr til galta, en aldrei bítr á hans hrygg; svá er hundrinn Gramr harðr, at hann rífr hlustirnar af galtanum ok þar með alla kinnfilluna, ok er þat alt í senn, at gǫltrinn ferr þar niðr sem hann er kominn. Ok þá kemr Aðils konungr at húsinu með mikit fjǫlmenni ok slær þegar eldi í húsit, ok við þetta verða þeir Hrólfr konungr varir at eigi mun þá enn skorta eldsneytit. Bǫðvarr mælti: „illr dauðdagi er þetta, ef vér skulum hér inni brenna, ok køra ek heldr at falla fyrir vápnum á sléttum velli, ok ill verða þá ævilok kappa Hrólfs konungs, ef svá skal til ganga; sé ek nú ekki annat ráð vænna, en ganga svá fast á at undan gangi þilin, ok brjótumz vér svá burt úr

1. grimmúðigr: grimmr *B.* 3. skjálfa þótti: *ul. B.* 4. svá—léki: lék sem á þræði *B.* alsolla: á solli (hjóli *i margen) C.* mun: er *B.* 5. gǫltrinn: galtinn *A.* 11. illa trǫlli: *ul. D.* 12. bilt: við *tf. B.* 13. harðfengr: harðr *D.* 14. galta: galtarins *BD*; galtans *C.* 14—15. en—hrygg: á hrygginn en ekki beit á *B.* 21. elds-: eld *A.* 25. kappa: *sål. CD; ul. A.* kgs: ok kappa hans *tf. B.* 26—27. svá—þilin: á þilin sem fastast svá þau brotni *B.* 26. á: *sål. CD (og her* þilin *D); ul. A.*

húsinu, ef þat má leikaz“ — en þat var þó ekki barnaspil, húsit var rammbyggiliga smíðat — „ok hafi svá hverr mann fyrir sik, er vér komum út, ok munu þeir þá enn skjótt blotna“. „Þetta er þjóðráð, sagði Hrólfr konungr, ok þetta mun oss fullvel duga“.

Kap. 29. Nú taka þeir þetta til ráðs, at þeir hlaupa á þilin svá hart ok heimsliga, at þau brotna
89 í sundr, ok komaz svá út; er þá alþakit stræti borgarinnar af brynjuðu fólki; tekz þar þá hinn harðasti bardagi með þeim, ok gengr Hrólfr konungr ok kappar hans grimmliga fram; verðr mjǫk rýrt fyrir þeim liðit; mæta þeir aldrei neinum svá stoltum né dramblátum, at ekki verði at krjúpa fyrir þeira stórum hǫggum. Ok í þessum harða bardaga kemr haukr Hrólfs konungs fljúgandi úr borginni ok sez á ǫxl Hrólfs konungs svá látandi svá sem hann eigi miklum sigri at hrósa. Bǫðvarr mælti: „svá lætr hann nú, sem hann hafi nǫkkurn frama unnit“. Sá maðr skundaði til eins lopts, sem haukana átti at annaz ok þeir váru í geymdir, ok þykkir honum undarligt, at haukr Hrólfs konungs er í burtu, en hann finnr dauða alla hauka Aðils konungs. Lýkr með því bardaganum, at þeir drepa þar fjǫlda manna, ok stenz eigi neitt fyrir þeim; en Aðils

1. en—var: ok er þat *B*. 2. -byggi-: *ul. B*. 3. hafi—sik: ok hǫfum vit svá mann fyrir okkr hverr um sik *B*; sér *skr. A*. 5—6. fullvel: *ul. B*. 6. duga: *ing. kap. B*. 7—8. taka—hlaupa: hlaupa þeir *B*. 8. ok heimsl.: *ul. BD*. heims-: hraust- *C*. 12. grimmliga: hart *B*. 18. miklum: *ul. B*. 19. nǫkkurn: mikinn *B*. 21. annaz: geyma ok annaz *B*. ok—geymdir: *ul. BD*. 22. undarligt: undarliga við bera *D*. Hrólfs: *ul. A*. 23. hann—kgs: allir haukar Aðils kgs eru dauðir *B*. 25. fyrir: við *BCD*.

konungr er þá horfinn, ok eigi þykkjaz þeir vita, hvat af honum er orðit. Þeir biðja sér griða sem uppi standa af mǫnnum Aðils konungs, ok veita þeir þeim þat. Eptir þetta ganga þeir til hallar ok inn í hǫllina djarfliga; þá spyrr Bǫðvarr á hvárn bekk Hrólfr konungr vill sitja. Hrólfr konungr svarar: „á konungspallinn sjálfan skulum vér setjaz, ok mun ek setjaz í ǫndvegi“. Aðils konungr kom eigi í hǫllina ok þóttiz hann þungt af bíða ok mikla smán hafa fengit, hverra bragða sem hann leitaði. Þeir sátu nú um hríð með hvíld ok ró. Þá mælti 90 Hjalti hinn hugprúði: „mun ekki ráð, at einhverr viti hesta várra ok vita, hvárt þá skortir eigi þat, sem þeir þurfa við“. Ok nú var svá gert; en þegar sá kom aptr, sagði hann hestana háðuliga útleikna, ok sagði frá, hverninn þeir váru útleiknir, svá sem fyrr var sagt. Ekki gaf Hrólfr konungr sik at þessu, nema hann sagði, at alt færi á einn veg fyrir Aðils konungi. Nú kemr Yrsa drotning í hǫllina ok gengr fyrir Hrólf konung ok kvaddi hann með list ok prýði; hann tók vel kveðju hennar. Hún mælti: „eigi er þér svá fagnat, frændi, sem ek vildi ok vera ætti, ok eigi skaltu hér lengr dveljaz, son minn, í slíkum ófagnaði, því at liðsdráttr er mikill um alt Svíaveldi ok ætlar Aðils konungr at drepa yðr alla, sem hann hefir viljat fyrir lǫngu, hefði hann því fram komit, ok hefir nú

3. uppi standa: eptir eru *B.* 8. ok—setjaz: *ul. B.* 14. við: at hafa *B.* 16. útleikna: ok skammfæra (-færða *C*) *tf. AC.* útleiknir: til búnir *D.* 16—17. ok—sagt: *ul. B.* 18. þessu: því *B.* 22. svá: vel *tf. B.* 24. ófagnaði: því at til þess ætlar Aðils kgr, at þit skuluð allir lífit missa, ef hann má *tf. B.* 25. mikill: *ul. B.* 25—27. ok—komit: *ul. B.*

meira mátt auðna þín, en trǫllskapr hans. Ok nú er hér eitt silfrhorn, sem ek vil fá þér ok varðveittir eru í allir hinir beztu hringar Aðils konungs ok sá einn, er Svíagriss heitir, ok honum þykkir betri en allir aðrir". Ok þar með fær hún honum mikit gull ok silfr í ǫðru lagi; þetta fé var svá mikit alt saman, at varla kunni einn at virða. Vǫggr var þar viðstaddr ok þiggr mikit gull at Hrólfi konungi fyrir sína dygðuga þjónustu. Drotning lætr leiða
91 fram hesta tólf, alla rauða at lit, nema einn, sá var hvítr sem snjór; þeim skyldi Hrólfr konungr ríða; þessir váru þeir, sem bezt reynduz af ǫllum Aðils konungs hestum, allir albrynjaðir. Hún fekk þeim skjǫldu ok hjálma ok herklæði ok ǫnnur góð klæði, sem bezt funduz, því *at* eldrinn hafði áðr spilt þeira klæðum ok vápnum; alla hluti fekk hún þeim stórkostliga, þá sem þeir þurftu at hafa. Hrólfr konungr mælti: „hvárt hefir þú fengit mér þvílíkt fé, sem ek átti at réttu ok faðir minn hafði átt?". Hún segir: „mǫrgum hlutum er þetta meira, en þú áttir at heimta, ok hefir þú hér mikinn frama unnit ok þínir menn; búið yðr nú sem bezt, svá *at* eigi megi á yðr ganga, því *at* þér munuð enn reyndir verða". Eptir þetta stigu þeir á hesta sína. Hrólfr konungr mælir ástsamliga til móður sinnar, ok skilja þau með blíðu.

---

1. auðna: gæfa *B.* 2. fá: gefa *B.* 5. allir: hinir *D.* 6—7. alt saman: *ul. CD.* 7. kunni—at: mátti *B.* kunni—virða: gat einn reiknat *D.* 10. einn: *ul. B.* sá: *ul. C.* 11. sem—kgr: er kóngr skyldi *B.* 12. ǫllum: *ul. B.* 13. allir: váru *tf. C.* 17. þá: þat *C.* 18—19. þvílíkt fé: meira fé eða þvíl. *B.* 19. at: með *B.* 20. meira: fé *tf. B.* 21. hefir þú: *BC*; hafi þér *AD.*

Kap. 30. Hrólfr konungr ok kappar hans ríða nú leið sína ofan frá Uppsǫlum ok þar um, sem heitir á Fýrisvǫllum, ok sá Hrólfr konungr, at gullhringr mikill glóaði í gǫtunni fyrir þeim ok glumraði við, er þeir ríða yfir hann. „Því gellr hann svá hátt, sagði Hrólfr konungr, at honum þykkir ilt einum" — ok rennir hann af sér gullhring ok í gǫtuna til hins ok mælti: „þat skal fyrirberaz, at ek taki ekki upp gull, þótt á gǫtu liggi, ok sé engi minna manna svá djarfr at hann taki upp; því er honum hér kastat, at hann skuli hepta ferð vára". Þeir hétu honum því, ok í því heyra þeir lúðra- 92
gang í allar áttir; þeir sjá ógrynni liðs fara eptir sér; þetta lið ferr svá geyst, at hverr hleypir slíkt alt, er hans hestr má af taka. Þeir Hrólfr konungr ríða rétt áfram hit sama. Bǫðvarr mælti: „þessir sækja hart eptir, ok víst vilda ek, at nǫkkurir hefði erindi, ok þeir vilja víst oss finna". Konungr mælti: „gefum oss lítit at; þeir munu sjálfir dveljaz". Réttir hann nú hǫndina til hornsins, þess sem gullit var í ok Beigaðr reið með ok helt í hendi sér; hann sáir nú gullinu víða í gǫtuna, þar sem þeir ríða um alla Fýrisvǫllu, svá at gǫturnar glóa sem gull; en er liðit sér þat, sem eptir ferr, at gullit glóar víða í gǫtunni, þá hlaupa flestir af baki, ok þykkiz sá bezt leika, sem skjótastr verðr til upp at taka, ok verða þar hinar mestu hripsingar ok áhǫld, ok hefir sá helzt, sem sterkastr er, ok sóttiz því seint eptirferðin. Ok er þetta sér Aðils konungr, liggr hon-

4. mikill: einn *C; ul. B.* fyrir þeim: *ul. B*; honum *skr. CD.* 6. ilt: langt *B.* 7. einum: *C*; einsǫmlum *ABD.* gullhring: *med art. A.* ok*(2)*: ofan *tf. B.* 13. í: *CD*; um *AB*; alt Svíaveldi(!) ok *tf. B.* 16. hit sama: *ul. B.* 19. lítit: fátt *B.* 26. leika: hafa *B.* 28. sóttiz—seint: verðr sein *B.* 29. ferðin: reiðin *B.*

um við at ganga af vitinu ok ávítar þá með hǫrðum orðum ok segir, þeir taki upp hit minna, en láti sleppa hjá sér hit meira — „ok mun þessi fúla skǫmm á hvert land spyrjaz at þér skuluð láta eina tólf menn rekaz hér undan oss svá ótǫluligum fjǫlda, sem ek hefi nú saman dregit af ǫllum heruðum Svíaveldis“. Aðils konungr hleypir nú undan ǫllum,
93 því *at* hann var hinn reiðasti, en múgr manns eptir honum. Nú sem Hrólfr konungr sér Aðils konung þeyta næst sér, þá tekr hann hringinn Svíagrís ok kastar á gǫtuna; ok sem Aðils konungr sér hringinn, mælti hann: „hollari hefir sá verit Hrólfi konungi en mér, sem honum hefir fengit þessa gersemi, ok eigi at síðr skal ek nú njóta hans, en eigi Hrólfr konungr“, — réttir nú til spjótskapt sitt þar sem hringrinn lá ok vildi fyrir hvern mun ná honum; beygiz nú mjǫk á hestinum, er hann stakk niðr spjótinu í buginn á hringnum. Hrólfr konungr sér nú þetta. Þá snýr hann aptr hestinum ok mælti: „svínbeygða ek nú þann, sem Svíanna er ríkastr“. En er Aðils konungr ætlar at draga at sér spjótskaptit ok þar með hringinn, þá hleypir þar at honum Hrólfr konungr ok hjó af honum báða þjóhnappana alt niðr at beini með sverðinu Skǫfnung, er allra sverða bezt hefir verit borit á norðrlǫndum. Hrólfr konungr mælti þá til Aðils konungs ok bað hann halda þessarri skǫmm um hríð — „ok máttu nú kenna Hrólf kraka, hvar

3. sleppa—sér: hjá líða *B.* mun: muni *A.* 5. oss: *ul. B.* ótǫlul.: miklum *B.* 8. hinn reiðasti: *C;* reiðastr *ABD.* múgr: *B*; múga *ACD* (*her rettet til* múgi). 9—10. Aðils—sér: þetta *B.* 13. en mér: *BD*; *ul. AC* (*der dog har* heldr). 17—18. er—hringnum: *ul. B.* 22. spjótskaptit: spjótit *B.* 28. hvar: hvor *D.*

hann er sem þú hefir lengi eptir sótt“. Aðils konung sækir þá mikil blóðrás, svá *at* hann ómættir af, ok verðr nú at snúa aptr við verr búit, en Hrólfr konungr tók aptr Svíagrís; skilr þar með þeim at sinni. Er þat ok ekki sagt, at þeir hafi fundiz síðan; drepa þeir ok alla þá menn, sem mest hǫfðu fram riðit ok mest hǫfðu hætt, því *at* ekki 94 þurftu þeir lengi at bíða Hrólfs konungs ok kappa hans ok þóttiz engi þeira ofgóðr at embætta þeim, ok mattiz engi þeira við annan, þegar færit gafz. Þeir Hrólfr konungr ok hans menn fóru nú veg sinn ok ríða þann dag nær allan. Ok sem nátta tók, finna þeir bæ einn, ok kómu til dyra; er þar fyrir Hrani bóndi ok býðr þeim allan greiðskap ok kallaði, at ekki hefði farit fjarri því, sem hann gat til um ferðir þeira; konungr sannar þat ok kallar hann vera óreykblindan. „Hér eru vápn herra, er ek vil gefa þér“, segir Hrani bóndi. Konungr mælti: „ferlig vápn eru þetta, karl“, en þat var skjǫldr ok sverð ok brynja. Ekki vill Hrólfr konungr þiggja vápnin. Hrani bregz við þetta nær reiðr ok þykkir ger til sín svívirðing mikil í þessu — „ekki ertu þér svá hagfeldr í þessu, Hrólfr konungr, sagði Hrani, sem þú munt ætla, ok eru þér jafnan eigi svá vitrir, sem þér þykkiz“, ok tók bóndi á þessu hrakliga; varð nú eigi af nætrgreiðanum, ok vilja þeir nú ríða veg sinn, þó at nótt sé myrk. Hrani

3. verr: svá *B*. 6. síðan: þaðan í frá *B*. 7. ok—hætt: *ul. BD*. 10. ok—gafz: *ul. B*. mattiz: mettiz *A*. 13. ok kómu: bóndi kom *C*; ok var komit *B*; ok ganga (at dyrum) *D*. 14. greiðskap: greiða *B*. 15. fjarri: eptir *tf. ABD*. 16. þat: satt at vera *tf. B*. 17. óreykbl.: óheimskau *D*. herra: *B*; *ul. AD*; *efter* þér *C*. 20. sverð: hjálmr *B*. 21. nær: mjǫk *B*. 22. mikil: *ul. BD*. 25. á: *ul. B*. 26. nætr-: nátt- *B*. 27. nótt: myrkt *B og ul.* myrk.

er óhýrligr undir brún at líta ok þykkiz nú lítils virtr, er þeir þágu eigi gjafir af honum; letr hann nú eigi at þeir ríði sem þeim líkar; riðu þeir nú á burt við svá búit, ok varð ekki af kveðjum. Ok sem þeir eru ekki langt komnir, nemr Bǫðvarr bjarki staðar; hann tók svá til orðs: „eptir koma ósvinnum ráð í hug, ok svá mun mér nú fara; þat grunar mik, at oss muni ekki allsvinnliga til tekiz hafa, at vér hǫfum því neitat, sem vér áttum at játa, ok munu vér sigri hafa neitat“. Hrólfr konungr segir:
95 „þat hit sama grunar mik, því *at* þetta mun Óðinn gamli verit hafa, ok at vísu var maðrinn einsýnn“. „Snúum nú aptr sem hvatast, segir Svipdagr, ok reynum þetta“. Þeir koma nú aptr, ok er þá horfinn bærinn ok karlinn. „Eigi stoðar hans at leita, segir Hrólfr konungr, því *at* þat er illr andi“. Þeir fara nú leið sína, ok er ekki sagt af ferðum þeira, fyrr en þeir koma í Danmǫrk í ríki sitt ok setjaz nú um kyrt. Þat ráð gaf Bǫðvarr konunginum, at hann sé lítt í orrostum þaðan í frá; líz þeim þat líkara, at lítt mundi á þá leitat, ef þeir væri kyrrir, en léz hræddr vera um þat, hversu konungrinn mundi sigrsæll upp frá þessu, ef hann treysti nǫkkut á þat. Hrólfr konungr segir: „auðna ræðr hvers manns lífi, en ekki sá illi andi“. Bǫðvarr sagði: „þik vildum vér sízt láta, ef vér ættum at ráða, en þó hefi ok meiri grun, at skamt muni til stórra tíðinda fyrir oss ǫllum“. Hættu þeir svá þessu tali, ok urðu þeir stórliga frægir af þessarri ferð.

---

1. brún: brýn *B.* 2. er—honum: *ul. B.* þeir þágu: kgr þá *C.* 4. kveðjum: með þeim *tf. B.* 6. hann—orðs: ok mælti *B*; orða *skr. D.* 6—7. ósvinnum: manni *tf. B.* 8. at: *ul. A.* ekki all-: alló- *B.* 14. koma: snúa *C*; sneru *B.* 15. bærinn . . karlinn: *uden art. C.* 18. í r. sitt: *ul. B.* 20. þat: þá *A.* 23—24. ef—þat: *ul. BD.* 25. illi: illr *B.*

Kap. 31. Nú leið svá langar stundir, at Hrólfr konungr ok kappar hans sátu með friði í Danmǫrk; 96
leitaði engi á þá; stóðu allir hans skattkonungar í hlýðni við hann ok guldu honum sína skatta ok svá gerði Hjǫrvarðr mágr hans. Nú var þat eitt hvert sinn, at Skuld drotning mælti við Hjǫrvarð konung bónda sinn með þungum anda: „þat fellr mér lítt, at vit skulum gjalda skatt Hrólfi konungi ok vera nauðpínd undir hann, ok skal þat ekki vera lengr, at þú sér undirmaðr hans“. Hjǫrvarðr segir: „þat mun oss bezt gegna sem ǫðrum, at líða þat ok láta alt vera kyrt“. „Þat er . . . . lítill þú ert fyrir þér, sagði hún, at þú vilt þola hvers kyns skammir, er þér eru gervar“. Hann sagði: „þat er ekki mǫguligt, at fáz við Hrólf konung, því *at* engi þorir móti honum rǫnd at reisa“. „Því eru þér svá litlir fyrir yðr, sagði hún, at engi krellr er í yðr, ok hefir sá eigi jafnan, sem ekki hættir; nú má slíkt eigi vita fyrr en reynt er, hvárt Hrólfi konungi má ekki bella né kǫppum hans; en nú er svá komit, sagði hún, at ek ætla at hann muni með ǫllu sigrlauss, ok eigi þætti mér fjarri at reyna þat, ok þótt hann sé mér skyldr, þá skal ek honum ekki hlífa, ok því er hann einatt heima, at sjálfan hann grunar, at hann muni missa sigrinn. Skal ek nú setja ráð til, ef bíta vildi, ok skal nú ekki af draga allra bragða í at leita at yfir taki“. Var Skuld hin mesta galdrakind ok var út af álfum komin í móðurætt

1. leið: líða *C*; liðu *D*. 12. lítill: lítilfjǫrlegr *B*; *foran dette ord må noget være udfaldet (f. eks.:* skǫmm hvé). 15. kg: ok kappa hans *tf. B.* 16. móti honum: við þeim *B.* eru þér . . litlir: ertu . . lítill *B.* 17. at—yðr: *ul. B.* krellr: kvellr *CD.* 18. eigi . . . ekki: *ul. D.* jafnan: *ul. B.* 19—20. hvárt—hans: *ul. B.* 24. grunar: sjálfkrafa *tf. B.* 25. missa sigrinn: sigrlauss *B.* ráð: *ul. B.* 27. í: við *B.*

97 sína, ok þess galt Hrólfr konungr ok kappar hans. „Skal nú fyrst senda menn til Hrólfs konungs ok biðja hann þess, at hann unni mér at gjalda eigi skattinn á þrem árum hinum næstu, ok þá mun ek gjalda hann allan í senn upp, eptir því sem hann á at réttu; nú þykki mér meiri ván, at þetta bragð dugi, ok ef þetta gengz eigi við, þá skulu vit kyrru fyrir halda“. Nú fara sendimenn í milli eptir því, sem drotning beiddi. Hrólfr konungr játar þessu um skattinn, sem beðit var.

Kap. 32. Á þessarri stundu safnar Skuld saman ǫllum þeim mǫnnum, sem mestir váru fyrir sér, ok ǫllu illþýði af ǫllum næstu heruðum. Þessum svikum er þó leynt, svá at Hrólfr konungr verðr ekki varr við, ok eigi grunar kappana neitt um þetta, því at þetta váru mestu galdrar ok gerningar; setr Skuld hér til hinn mesta seið, at vinna Hrólf konung bróður sinn, svá at í fylgd er með henni álfar ok nornir ok annat ótǫluligt illþýði, svá at mannlig náttúra má eigi slíkt standaz. En Hrólfr konungr ok kappar hans hafa gleði mikla ok skemtun í Hleiðargarði ok alls kyns leika, þá er menn kunnu skyn á, þá frǿmdu þeir með list ok kurteisi; hverr þeira hafði frillu til skemtunar sér. Ok nú er frá því at segja, at albúit er liðit Hjǫrvarðar konungs

1. sína: *ul. B.* 2. fyrst: *ul. B.* 5. hann*(1):* hánum *B.* í—upp: *ul. B.* 6. at*(1):* með *B.* 7. eigi: *sål. A over linjen; ul. alle de øvr., også 12 b.* 8. milli: þeirra *tf. B.* 10. var: ok líðr nú svá þessi tími *tf. C.* 11. þess. stundu: þessum tíma *B.* 12. ǫllum: *ul. D.* 12—13. ok—illþýði: *ul. B.* 14. at: *ul. A.* 14—16. verðr—gerningar: veit ekki neitt af né kappar hans *B.* 16. mestu: *CD*; mestir *A.* 18. er: eru *B.* 19. annat ótǫlul.: alt *B.* at: *ul. AB.* 22—23. þá—þá: *ul. B.* 25. liðit: lið þeira *B.* -varðar: -varðs *AB.*

ok Skuldar, at þau fara til Hleiðargarðs með þenna ótǫluliga lýð ok koma þar at jólum. Hrólfr kon- 98
ungr hefir látit hafa mikinn viðrbúnað í móti jólunum, ok drukku menn hans fast jólakveldit. Þau Hjǫrvarðr ok Skuld reisa tjǫld sín utan borgar; þau váru bæði stór ok lǫng ok með undarligum búnaði; þar váru margir vagnar ok allir skipaðir at vápnum ok herklæðum. Eigi gaf Hrólfr konungr gaum at þessu; hugsar hann nú meira á stórlæti sitt ok rausn ok hugprýði ok alla þá hreysti, sem honum bjó í brjósti, at veita þeim ǫllum, sem þar váru til komnir ok hans vegr færi sem víðast, ok alt hafði hann þat til, sem einn veraldligan konungs heiðr mátti prýða. En ekki er þess getit, at Hrólfr konungr né kappar hans hafi nǫkkurn tíma blótat goð, heldr trúðu á mátt sinn ok megin, því *at* þá var ekki boðuð sú heilaga trú hér á norðrlǫndum ok hǫfðu þeir því lítit skyn á skapara sínum, sem bjuggu í norðrálfunni. Þessu næst er þat at segja, at Hjalti hinn hugprúði gengr til húss þess, sem frilla hans er inni; hann sér þá gløggliga, at eigi mun vera friðsamligt undir tjǫldum þeira Hjǫrvarðar ok Skuldar; lætr hann þó kyrt vera ok lætr sér ekki í brún bregða; leggz nú með frillunni; hún var kvenna fríðust; ok sem hann hefir verit þar um hríð, sprettr hann upp ok mælti til frillunnar: „hvárt þykki þér betri tveir tvíelleptir eða einn áttræðr?“. Hún svarar: „tveir tvíelleptir þykki mér

1. at—fara: nú fara þau *B*. 2. ótǫlul.: mikla *B*; -an *skr. CD*. 3. -búnað: -búning *B*. 5. reisa: settu *B*. 6. búnaði: búningi *B*. 7. at: af *D; ul. B*. 9. á: um *B*. 13. til: at bera *tf. CD*. veraldl.—heiðr: vǫldugan kóng *D*. kgs heiðr: konung *B*. 16. trúðu: þeir *tf. CD*. þá: *ul. A (ikke 12 b)*. 17. heilaga: kristiliga *B*. 20. húss: lopts *B*. 23. þó—lætr: *ul. B*. 25. fríðust: vænst *BD*. 26. um hríð: litla stund *B*.

betri heldr en áttræðir karlar“. „Þessarra orða
99 skaltu gjalda, sagði Hjalti, þín hóra“ — ok gekk
at henni ok beit af henni nefit — „kendu mér um,
ef nǫkkurir fljúgaz á um þik, ok vænti ek, at flest-
um þykki lítil gersemi at þér upp frá þessu“.
„Illa gerðir þú nú til mín ok ómakliga“, sagði hún.
„Ekki verðr við ǫllu sét“, sagði Hjalti. Hann þrífr
síðan vápn sín, því *at* hann sér, at alþakit er í
kring um borgina af brynjuðu fólki ok merki eru
upp sett; skilr hann nú, at ekki þurfi at dyljaz við
lengr, at ófriðr sé fyrir hǫndum; hann leitar til
hallarinnar ok þangat, sem Hrólfr konungr sat ok
kapparnir. Hjalti mælti: „vakið, herra konungr,
því *at* ófriðr er í garðinum ok er meiri þǫrf at
berjaz en spenna konur, ok þat hygg ek, at lítt
aukiz gull í hǫllinni við skattinn Skuldar systur
þinnar, ok hefir hún grimd Skjǫldunga, ok þat
kann ek þér segja, at þetta er ólitill herr með
hǫrðum sverðum ok hervápnum, ok þeir ganga í
kring um borgina með reiddum sverðum, ok mun
Hjǫrvarðr konungr óvingjarnligt erindi við þik eiga
ok eigi mun hann optar heðan í frá ætla at krefja
þik ríkis; þat er nú til, sagði Hjalti, at vér munum
stýra liði konungs várs, er ekki neitt sparir við oss;
efnum nú vel heitstrengingar várar at vér verjum
vel hinn frægasta konung, sem nú er á ǫllum norðr-
lǫndum, ok látum þat á hvert land spyrjaz mega,
100 ok launum honum nú vápn ok herklæði ok mart
eptirlæti annat, því *at* vér munum þetta eigi for-
verkum gera; hafa hér ok stórar bendingar fyrir

4. vænti—at: mun *B og så* þykkja. 6. nú: *ul. A.* 10. skilr: sér *B.* þurfi: þarf *B.* 11. sé: er *B.* 16. skattinn: skattgjald *B.* 19—20. ok*(2)*—sverðum: *ul. B.* 26. ǫllum: *ul. B.* 27. á—land: *ul. B.* 29—30. því—gera: *ul. B.*

borit, þótt vér hǫfum duliz við langa tíma, ok er mér meiri grunr á, at hér munu stórir tilburðir eptir koma, svá at í minni munu verða, ok munu sumir þat kalla, at ek mæli nǫkkut af æðru, en vera kann, at Hrólfr konungr drekki nú hit síðasta sinn með sínum kǫppum ok hirðmǫnnum. Upp nú allir kapparnir, segir Hjalti, ok gerið skjótt at skilja við frillur yðar, því *at* annat liggr nú brýnna fyrir, at búaz við því, sem eptir ferr; upp allir kappar með harðri svipan ok vápniz allir“. Þá stǫkk upp Hrómundr harði ok Hrólfr skjóthendi, Svipdagr ok Beigaðr ok Hvítserkr hinn hvati, Haklangr hinn sétti, Harðrefill hinn sjaundi, Haki hinn frækni hinn áttundi, Vǫttr hinn mikilaflaði hinn níundi, Starólfr hét hinn tíundi, Hjalti hinn hugprúði hinn ellepti, Bǫðvarr bjarki hinn tólpti, ok var hann því svá kallaðr, at hann rýmdi á burt ǫllum berserkjum Hrólfs konungs vegna þeira ofsa ok ójafnaðar, en drap suma, svá *at* engi þeira þreifz fyrir honum, því *at* þeir váru svá sem konur hjá honum, þá *er* á átti at reyna, ok þóttuz þó honum ávalt meiri ok sátu ávalt á svikráðum við hann. Bǫðvarr bjarki stóð strax upp ok herklæddiz ok mælti, at nú væri Hrólfi 101
konungi þǫrf á stoltum drengjum — „ok mun þeim ǫllum duga hjarta ok hugr, sem eigi standa á baki Hrólfs konungs“. Hrólfr konungr sprettr þá upp ok tekr til orða með engum ótta: „takið oss þann

2. á: *ul. C.* 8. brýnna: beinna *BD.* 11. -hendi: -henti *alle.* 12. hinn hvati: *ul. B.* 12—13. hinn sétti: *D ul. alle tallene undt. det sidste.* 14. mikil-: mikli *alle.* -aflaði: ofláti *C; ul. B.* Star-: Stór- *BD*; enn harði *tf. 11.* 18. vegna —ójafnaðar: *ul. B.* 19. svá—honum: *ul. B.* 20. konur: bǫrn *CD.* 21. ok—ok: *ul. B.* 22. ávalt: þeir þó jafnan *B.* 23. strax: *sál. alle.* 23—26. ok*(2)*—kgs: *ul. B.* 24. stoltum: hraustum *C.* 26. sprettr: stóð *B.*

drykk sem beztr er til, ok skulum vér drekka áðr ok geraz kátir ok sýnum svá, hvaða mǫnnum þetta eru, Hrólfs kappar, ok stundum þat eina, at í minni sé vár hreysti, því *at* hingat hafa sótt hinir mestu kappar af ǫllum lǫndum, sem í nánd eru, ok hinir fræknustu; segið þat Hjǫrvarði ok Skuld ok þeira gǫrpum, at vér munum drekka oss glaða, áðr en vér tǫkum við skattinum". Svá var gert, sem konungrinn mælti. Skuld svarar: „ólíkr er Hrólfr konungr bróðir minn ǫllum ǫðrum, ok er at slíkum helzt skaði, en þó skal til skarar skríða alt at einu". Svá mikit fanz um Hrólf konung, at hann var lofaðr bæði af vinum sínum ok óvinum.

Kap. 33. Hrólfr konungr sprettr nú úr hásætinu, er hann hafði áðr drukkit um hríð, ok allir hans kappar; skilja nú við drukkiun góða at sinni ok eru úti því næst nema Bǫðvarr bjarki; hann sjá þeir hvergi ok undraz þat mjǫk ok þykkir þeim ekki ørvænt, at hann sé annathvárt hertekinn eða drepinn. Ok þegar sem þeir eru út komnir, brestr í ógurligr bardagi. Hrólfr konungr fylgir sjálfr fram merkjunum ok kappar hans þar með á báðar síður ok allr annarr borgarmúgr, hverr eigi var fár at
102 telja þó *at* þeir kæmi til lítils. Þar mátti sjá stór hǫgg í hjálmum ok brynjum, sverð ok spjót mátti þar mǫrg á lopti sjá, ok svá margr hrævardalr, at þaktar váru allar grundir. Hjalti hinn hugprúði

---

1. drykk: drukk *A.* 1—2. drekka—ok*(1)*: *ul. B.* 2—3. ok*(2)*—kappar: *ul. B.* 2. mǫnnum: *CD*; menn *A.* 5. ǫllum: þeim *B.* 5—6. ok—fræknustu: *ul. B.* 6—7. ok—gǫrpum: *ul. B.* 12. var: svá *tf. B.* 13. bæði—óvinum: af óvinum sínum sem vinum *B.* 16. drukk-: drykk- *CD.* 19. her-: hand- *B.* 20. þegar—komnir: *ul. B.* brestr: þegar *tf. B.* 24. telja: tǫlu *B.* þeir: þat *B.* 26—27. ok—grundir: *ul. B.*

mælti: „mǫrg brynja er nú slitin ok mǫrg vápn brotin ok margr hjálmr spiltr ok margr hraustr riddari af baki stunginn, ok hefir konungr várr gott skap, því *at* nú er hann svá glaðr sem þá *er* hann drakk ǫl fastast, ok vegr jafnt með báðum hǫndum, ok er hann mjǫk ólíkr ǫðrum konungum í bardǫgum, því *at* svá líz mér hann sem hann hafi tólf karla afl, ok margan hraustan mann hefir hann drepit, ok nú má Hjǫrvarðr konungr sjá þat, at sverðit Skǫfnungr bítr, ok gnestr hann nú hátt í þeira hausum“ — en náttúra Skǫfnungs var sú, at hann kvað við hátt, þá *er* hann kendi beinanna. Lýstr nú í bardaga allákafan, svá *at* ekki neitt stendr við Hrólfi konungi ok kǫppum hans. Hrólfr konungr vegr svá með Skǫfnung at undrum þótti gegna, ok orka nú mjǫk á liðit Hjǫrvarðar konungs, ok fellr þat at handamáli. Þat sjá þeir Hjǫrvarðr ok menn hans, at bjǫrn einn mikill ferr fyrir Hrólfs konungs mǫnnum ok jafnan þar næst, sem konungrinn var; hann drepr fleiri menn með sínum hrammi en fimm aðrir kappar konungs; hrjóta af honum hǫgg ok skotvápn, en hann brýtr undir sik bæði menn ok hesta af liði Hjǫrvarðar konungs ok alt þat, sem í 103
nánd er, mylr hann með sínum tǫnnum, svá at illr kurr kemr í lið Hjǫrvarðar konungs. Hjalti litaz nú um ok sér eigi Bǫðvar félaga sinn ok mælti til Hrólfs konungs: „hverju mun þetta gegna, at Bǫðvarr hlífir sér svá ok kemr ekki nærri konunginum,

2. ok—spiltr: *ul. B.* 3. af baki: ofan *B.* 5. fastast: í kveld *tf. B.* 7. karla: *CD*; konunga *AB.* afl: magn *B.* 10. gnestr: gnístir *CB*; gellr *D.* 12. beinanna: *uden art. B.* 15. þótti gegna: gegndi *B.* 15—16. ok—ok: *ul. B.* þat: nú lið Hjǫrv. kgs *B.* 17. menn: lið *C.* 23. -varðar: -varðs *A* = *l. 16 (B fork.).* 25. -varðar: -varðs *AB.* 26. félaga sinn: *ul. B.*

þvílíkan kappa sem vér hugðum hann vera ok hann opt reynz hefir". Hrólfr konungr segir: „þar nǫkkur mun hann vera, sem oss bezt gegnir, ef hann er sjálfráðr; haltu þinni prýði ok framgǫngu en hallmæl honum ekki, því *at* engi yðar er hans jafningi, ok áfrý ek þó engan yðar, því *at* þér eruð allir hinir hraustustu kappar". Hjalti hefir nú á rás ok heim til konungsins herbergja ok sér, hvar hann sitr ok hefz ekki at; Hjalti mælti: „hversu lengi skulu vér bíða hins frægasta kappa, ok er þetta mikil ódæmi, at þú stendr ekki á þína réttu fætr ok reynir nú þína styrku armleggi, sem svá eru sterkir sem alibirnir. Upp nú Bǫðvarr bjarki ok minn yfirmaðr, ella mun ek brenna húsit ok sjálfan þik, ok er þetta hǫfuðskǫmm, þvílíkr kappi sem þú ert, at konungrinn skuli leggja sik í háska fyrir oss ok týnir þú svá þínu mikla lofi, sem þú hefir um stund haft". Bǫðvarr stóð þá upp ok blés við ok mælti: „ekki þarftu Hjalti at hræða mik, því *at* ekki er ek enn hræddr, ok nú em ek albúinn at fara; þá *er* ek var ungr, flýða ek hvárki eld né
104 járn, en eld hefi ek sjaldan reynt, en járngang hefi ek stundum þolat ok fyrir hvárigu gengit hingat til, ok skaltu at sǫnnu segja, at ek vil fullvel berjaz, ok jafnan hefir Hrólfr konungr kallat mik kappa fyrir sínum mǫnnum; á ek honum ok mart at launa, fyrst mægð ok tólf bú, er hann gaf mér, þar með marga

1. sem: at *tf. A.* 1—2. ok—hefir: *ul. B.* 2. nǫkkur: einhvers staðar *B.* 7. allir ... kappar: *ul. B.* 8. hann: Bǫðvarr *B.* 10. kappa: manns *CD.* er: eru *CD.* 12. styrku: sterku *B.* 14. -maðr: -mann *alle.* 15—16. þvílíkr—oss: *ul. B.* 17—18. um stund: áðr *B.* 18. við: mæðiliga *tf. B.* 20—21. at fara: *ul. B.* 22. járn-: járna- *CD.* 23—24. ok—ok: *ul. B.* 24. at sǫnnu: ok þat *B.* 25—26. fyrir—mǫnnum: sinn *B.* 27. er—marga: gull ok *B.*

dýrgripi. Ek drap Agnar berserk ok eigi síðr konung, ok er þat verk haft í minnum“ — telr nú upp fyrir honum mǫrg stórvirki, er hann hafði unnit ok banamaðr orðit margra manna ok bað hann svá til ætla, at hann mundi óhræddr til bardaga ganga, „en þó hygg ek hér við miklu meiri undr at eiga, en hvervetna þar sem vér hǫfum áðr komit, en ekki hefir þú konunginum verit svá hagfeldr í þessu tilbragði, sem þér þykkir, því *at* nærri mundi nú lagt hafa áðr, hvárir sigraz hefði, en þér hefir nú orðit meir vitfátt, en hitt, at þú mundir ekki vel vilja konunginum, ok engum skyldi ǫðrum hans kappa enz hafa þetta nema þér, at kalla mik út, nema konunginum, en hvern annan skylda ek drepit hafa, ok vill nú dragaz til þess, sem verða vill, at engi ráð skuli duga; ek segi þér at sǫnnu, at nú má ek mǫrgum hlutum minna lið veita konunginum, en áðr þú kallaðir mik upp heðan“. Hjalti sagði: „þat er ljóst, at mér er vandaz við þik ok Hrólf konung, en þó er vant úr at ráða, þá *er* svá fellr“. Eptir þessa eggjan Hjalta stendr Bǫðvarr upp ok 105
gengr út til bardagans; er þá bjǫrninn horfinn burt úr liðinu, ok tekr nú bardaginn at þyngjaz fyrir; hafði Skuld drotning engum brǫgðum við komit á meðan bjǫrninn var í liði Hrólfs konungs, þar sem hún sat í sínu svarta tjaldi á seiðhjalli sínum. Skiptir nú svá um, sem dimm nótt komi eptir

1. Agnar: *CD*; Angar *A*; Angantýr *B*. 2. ok—minnum: *ul. B.* telr: hann *tf. B.* 3—4. ok—manna: *ul. B.* 7. þar: þat *A.* áðr: *ul. B.* 9. nærri: nær *CD.* lagt: legit *B.* 12—13. skyldi—hafa: hans kappa skylda ek hafa þolat þetta *B.* 13. nema—nema: ǫðrum en þér ok *B.* 15. dragaz: draga *CD.* 16. ráð: *ul. B.* 17. mǫrgum hlutum: miklu *B.* 18. upp heðan: út *B*; út *skr. D.* 20. þá er: er *B.* 21. Hjalta: *ul. B.* 27. sem: þá *tf. B.* komi: kemr *B.*

bjartan dag. Sjá nú menn Hrólfs konungs, hvar kemr fram úr liði Hjǫrvarðar konungs einn ógurligr galti; hann var eigi minni tilsýndar en þrévett naut ok var úlfgrár at lit, ok flýgr ǫr af hverju hans bustarhári ok drepr hann hirðmenn Hrólfs konungs hrǫnnum niðr með fádæmum. Bǫðvarr bjarki ruddiz nú um fast ok hjó á tvær hendr ok hugsaði nú ekki annat en vinna sem mest, áðr hann felli, ok fellr nú hverr um þveran annan fyrir honum, ok blóðugar hefir hann báðar sínar axlir ok hlóð valkǫstu á alla vega í kring um sik; lét hann líkt sem hann væri óðr; en svá margan mann sem hann drepr ok fleiri aðrir Hrólfs kappar af liði þeira Hjǫrvarðar ok Skuldar, at þau ódæmi eru, at aldrei þverrar lið þeira at heldr, ok er sem þeir hafiz ekki at, ok aldrei þykkjaz þeir hafa komit í slík undr. Bǫðvarr mælti: „drjúgt er liðit Skuldar, ok grunar mik nú, at þeir dauðu sveimi hér ok rísi upp aptr ok beriz í móti oss, ok mun þat verða
106 torsótt at berjaz við drauga, ok svá margr leggr sem hér er klofinn ok skjǫldr rifinn, hjálmr ok brynja í smátt sundr hǫggvinn ok margr hǫfðingi í sundr bolaðr, þá eru þeir nú grimmastir hinir dauðu viðreignar, ok ekki hǫfum vér mátt við þessu, eða hvar er sá kappi Hrólfs konungs, sem mér frýði mest hugar, ok mik kvaddi optast útgǫngu, áðr en ek

2. -varðar: *CD*; -varðs *AB*. 3—4. hann—var: *ul. B*. 4. lit: svá stórr sem naut *tf. B*. 9—10. fyrir honum: *ul. B*. 10. blóðugar—axlir: báðar sínar hendr hefir hann blóðugar til axla *B*. 11. -kǫstu: *CD*; -kǫstum *A*; -kǫst *B*. á—vega: *ul. B*. 13. hann—aðrir: þeir drepa *B*. fleiri aðrir: þeir allir *C*. 13—16. af—at: þá þvarr aldri lið þeira Hjǫrv. ok Skuldar *B*. 18. sveimi—ok: *ul. B*. 20—22. margr—bolaðr: margir sem hér hafa fallit *B*. 24. eða: enda *A*. 25. Hr. kgs: *ul. B*. frýði: fruði *AC*; fríaði *B*. 26. optast: *ul. B*.

svaraði honum? ok eigi sé ek hann nú, ok em ek þó eigi vanr at hallmæla mǫnnum". Þá sagði Hjalti: „þú segir satt, eigi ertu hallmælasamr; hér stendr sá, sem Hjalti heitir, ok hefi ek nú nǫkkut verkaefni fyrir hǫndum, ok er eigi alllangt í millum okkar ok þarf ek við góðra drengja, því *at* af mér eru hǫggnar allar hlífar, fóstbróðir, ok þykkiz ek þó allákaft vega ok get ek nú eigi hefnt allra minna hǫggva, en eigi skal nú við hlífaz, ef vér skulum í Valhǫll gista í kveld, ok víst hǫfum vér aldrei hitt slík undr fyrir, sem hér eru nú, ok hefir oss lengi fyrir boðat þessum tíðindum, sem nú eru fram komin". Bǫðvarr bjarki mælti: „nem hvat ek segi. Ek hefi bariz í tólf fólkorrostum ok jafnan verit kallaðr fullhugi ok hliðat fyrir engum berserk; ek hvatta Hrólf konung, at sækja heim Aðils konung, ok mættum vér þar nǫkkurum brǫgðum ok var þat lítils vert hjá þessum ófagnaði; en nú er svá lagt til míns hjarta, at mér er ekki jafnglatt at vega 107
sem áðr; ek mætta Hjǫrvarði konungi áðan í fyrri hríðinni, svá *at* okkar fund bar saman, ok kastaði hvárgi okkarr lǫstum á aðra; áttu vit vápna viðskipti um stund; sendi hann mér lag, hvar ek kenda heljarfǫr, en ek hjó af honum hǫnd ok fót, ok kom annat hǫggit á ǫxl honum, ok klauf ek svá ofan

1—2. ok*(1)*—mǫnnum: *ul. B.* 5. verka-: verk- *B.* 6. ok—drengja: *ul. B.* 7. fóstbróðir: *ul. B.* 8. allákaft—eigi: ekki geta *B.* 9. hǫggva: sára *B.* 10. skulum: allir *tf. B.* í: *ul. B.* 11. sem—nú: *ul. B.* 12. boðat: borit *B.* þessum: slíkum *B.* 12—13. sem—komin: *ul. B.* 14. bariz: verit *B.* fólk-: flokk- *alle.* 14—15. ok—berserk: *ul. B.* 19. -glatt: -hægt *CD.* 22. lǫstum: lastorðum *B.* aðra: annan *C.* við-: *ul. CD.* 23. um stund: *ul. B.* 24. heljar-: harða *C*; huar *D.* 25. annat: *ul. B.* ek: hann *tf. B.*

með síðunni ok með hryggnum, en svá brá hann sér við, at hann andvarpaði eigi, ok svá sem hann sofnaði um stund, en ek hugða hann dauðan, ok fáir munu slíkir finnaz, ok eigi barðiz hann síðar ódjarfligar en áðr, ok aldrei kann ek at segja, hvat hann eflir. Hér er nú mart manna saman komit á móti oss ríkra ok tíginna, er úr ǫllum áttum at drífr, svá *at* eigi má rǫnd við reisa, en Óðin kann ek ekki at kenna hér enn; mér er þó mesti grunr á, at hann muni hér sveima í móti oss, herjans sonrinn hinn fúli ok hinn ótrúi, ok ef nǫkkurr kynni mér til hans at segja, skylda ek kreista hann sem annan versta ok minsta mýsling, ok þat illa eitrkvikindi skyldi verða svívirðiliga leikit, ef ek mætti hann hǫndum taka, ok hverjum mundi vera meiri heipt í hug, ef hann sæi sinn lánardrottin svá út leikinn, sem vér sjáum nú". Hjalti mælti: „ekki er forlǫgin hægt at beygja né á móti náttúrunni at standa". Ok hættu þeir svá sínu tali.

Kap. 34. Hrólfr konungr varðiz vel ok drengi-
108 liga ok af meiri hugprýði en nǫkkurr maðr vissi dæmi til. Sóttu þeir at honum fast ok varð sleginn hringr um hann af einvalaliði Hjǫrvarðar konungs ok Skuldar. Skuld er nú komin til bardagans ok eggjar í ákafa sitt illþýði at sækja at Hrólfi kon-

1. með—svá: *ul. B.* 1—2. hann sér: honum *C*; ekki meir *tf. B.* 2. at: en *B.* eigi: *ul. B.* 3—4. ok—finnaz: *ul. B.* 4. ok eigi: en eigi at síðr *B.* 4—6. síðar—eflir: alldjarfliga þar eptir *B.* 6. Hér—komit: margir eru hér saman komnir *B.* 7. tíginna: óríkra *B.* 7—8. er—reisa: *ul. B.* 8. drífr: drífa *CD.* 9. enn: í hernum *B.* 13. annan: hinn *B.* ok minsta: *ul. B.* 13—15. ok*(2)*—taka: *ul. B.* 14. verða—leikit: ek háðugliga út leika *D.* 17. nú: Hrólf kg *tf. B.* 24. komin: sjálf *tf. B.*

ungi, því *at* hún sér, at kapparnir eru ekki allnær honum, ok þetta var þat, sem Bǫðvar bjarka angraði stórliga, at hann gat ekki veitt lið sínum herra, ok svá fleiri kappana, því *at* þeir váru nú svá fúsir at deyja með honum svá sem at lifa með honum, þá *er* þeir váru í blóma æsku sinnar. Var nú gǫrvǫll hirð konungsins fallin, svá *at* ekki stóð einn uppi, en kapparnir flestir særðir til ólífis, ok fór þetta eptir líkindum. Sagði meistarinn Galterus, at mannligir kraptar máttu ekki standaz við slíkum fjanda krapti utan máttr guðs hefði á móti komit. ok stóð þér þat eitt fyrir sigrinum Hrólfr konungr, at þú hafðir ekki skyn á skapara þínum. Kom nú á sú galdrahríð, at kapparnir tóku at falla hverr um þveran annan ok Hrólfr komz úr skjaldborginni ok var svá sem fallinn af mæði. Þarf þat ekki með orðum at lengja, at þar fell Hrólfr konungr ok allir hans kappar með góðum lofstír. En hvat mikit slag þeir veittu þar, þat verðr ekki með orðum skýrt. Þar fell Hjǫrvarðr konungr ok alt hans lið, nema fáir níðingar stóðu upp eptir með Skuld. Tók hún svá ríkin Hrólfs konungs undir sik ok 109
stýrði þeim illa ok skamma stund, ok hefndi Elgfróði Bǫðvars bjarka bróður síns, sem hann hét honum, ok Þórir konungr hundsfótr sem segir í fjórða þætti, ok fengu mikinn styrk úr Svíaríki frá Yrsu drotningu ok segja menn, at Vǫggr hefði þar verit flokksforingi fyrir. Heldu þeir ǫllum her til

---

1. því at: *ul. B.* 4. ok—kappana: *ul. B.* 6. þá—váru: *ul. B.* 8. flestir: allir *B.* 10 mannl.—máttu: mannligr máttr kunni *C.* 12. þér: *ul. B.* Hr. kgr: Hrólfs kgs *B*: sagði meistarinn *tf. CD.* 13. þú hafðir: hann hafði *B og så* sínum. 18. kappar: ok hirð *tf. B.* góðum: góðan *B.* 20. fell: ok *tf. B.* 21. fáir: fáeinir *C*; fáir einir *D.* 22. ríkin: ǫll *tf. CD.* 26. fjórða: *sål. rettet;* Fróða(!) *alle.* 28. fyrir: *ul. C.* ǫllum: þessum *tf. BCD.*

Danmerkr á óvart Skuld drotningu; gátu þeir nát henni hǫndum svá *at* hún kom engum gǫrningum við, ok alt hennar illþýði drápu þeir en kvǫldu hana ýmisligum píningum ok kómu svá ríkjunum aptr undir dætr Hrólfs konungs ok helt svá hverr heim til sinna heimkynna. Var haugr orpinn eptir Hrólf konung ok lagt hjá honum sverðit Skǫfnungr ok sinn haugr handa hverjum kappa ok nǫkkurt vápn hjá.

Ok endar hér sǫgu Hrólfs konungs kraka ok kappa hans.

2. henni: *C*; hana *ABD (her står dog* at taka *efter* náð *men udstreget)*. 4. píningum: pintingum *B*; píslum *D*. 6. sinna heimk.: síns heimkynnis *D*. 8. kappa: kappanna *B*.

BJARKARÍMUR.

Hér hefjast Bjarkarímur.

Fyrsta ríma.

1. Mér ferr líkt sem manni þeim,
minnist á hag sinn góðan,
genginn er frá gleði og seim,
gjǫrir af elli móðan.

2. Reipa-gangan og reyna sund,
rétt að hlaupa og steðja,
alt er þetta á eina lund,
engan má eg nú gleðja.

3. Fyrri var eg fagr og fríðr,
fimr við leika alla,
nú er eg einatt síðr ok síðr,
svá vill heimrinn halla.

4. Svó vel neytta eg Suðra vins
af sǫgum og vísum fínum,
gǫfig helt jafnan Gefni lins
gaman að vísum mínum.

5. Þykkist margur svella sá
í sínu hjarta landi,
er aldri kemr við auðar-Ná
upp að sokkabandi.

6. Þó mér unni ein eða tvær
af ungum silkihrundum,
fleira er gaman en fást við þær,
mig fýsir annað stundum.

Overskr. fra 146; Rímur af Bǫðvari Biarka *A.* Biarkarimur *findes i mbr. som sideoverskrift.* 1_1 líkt: riett *mbr.* $_4$ og giorir *mbr.* 3_3 eg: *sål. 146 og mbr.; (ul. A).* siðr ok: *sål. mbr.;* ǫðrum *A.*

7. Þar skal Viðris varra kólf
vekja sem engan varði,
sterkan nefni eg stilli Hrólf,
er stýrði Hleiðargarði.
8. Sá var hilmir hreysti vendr,
hafinn frá ǫllum grǫndum,
hans mun getið meðan heimrinn stendr
helzt á norðurlǫndum.
9. Kemr um dag fyr kóngsins borð
kátra manna jafni,
kalls son einn með keskiorð
og kallast Vǫggr að nafni.
10. „Hugða eg þá er eg heiman rann,
að Hrólfr af flestum bæri,
en eg sé hér minna mann
meir en líkligt væri“.
11. Hvergi frá eg hann hneigði sig,
horfði á kóng og þagði;
„hvað er það þú hugsar um mig?“,
Hrólfur þetta sagði.
12. „Logið er mest um langan veg“,
kvað lýtir gulls hinn mæti,
„hér er einn kraki hugsa eg
hár í kóngsins sæti“.
13. „Hvar er sá gripr, þú greiðir hér,
geymir nǫðru sveita?,
eitthvað muntú ætla mér,
ef eg skal þanninn heita“.
14. „Á því kann eg engi skil,
hvað eg má býta tiggja“.

7_1 varra *rett. fra hdskr.s* varnar *(mbr.-A)*. $_2$ vekja: taka *mbr.* $_4$ Hleiðar: hleidrar *mbr.* 11_2 og horfði *A*. 12_2 lýtir *rett. fra As* líðir; lyder *mbr.* 12_3 eg: þier *tf. mbr.* 14_1 skil: skilí *mbr.*

„Sá skal miðla er meira hefr til,
muntú litið þiggja“.
15. Hrólfur gaf honum hring með gull,
hálfrar merkur þunga,
hirðin sá það heiðursfull,
hvers manns lofar hann tunga.
16. „Heitið hef eg að hefna þín,
Hrólfur kóngr hinn ríki;
það er að ǫllu ætlun mín,
að engi finst hans líki.
17. Eigi ertu auraglǫggr,
áttu góða kosti“.
Furðu litlu feginn varð Vǫggr;
fylkir sitr og brosti.
18. Síðan kemr til hirðar Hrólfs
hreystimaðrinn þessi;
ei var lestir linna kólfs
latr að odda vessi.
19. Hér mun sagt af Hrólfi fátt
heiðurs kappa snjǫllum,
fleiri koma við þenna þátt,
þó er hann frægstr af ǫllum.
20. Bjór var nefndur burðugr jall
bygði Álands síðu,
sá var sagður kaskur kall
í kylfings éli stríðu.

14$_{3}$ meira: *mbr.*; meir *A.* 17$_{1}$ auraglǫggr *rett. i A for* órriggligur(!); *det rigt. har mbr.* 19$_{1}$ sagt: fatt *mbr. men* sagt *skr. over.* — $_{4}$ *efter* af *er et* ȷ *skr. i mbr. med punkt over det følg.* a (aull-); *det er derved betegnet som betydningsløst.* 20$_{1}$ Bjór: *mbr. og sål. A i randen;* Biorn *(ur.) A i teksten.* — $_{2}$ Álands: á lands *A;* å ... landz *mbr.; men efter* å *er noget udraderet.* — $_{4}$ kyflings *mbr.*

21. Blíða átti bauga Ná
sá brodda þing réð stefna,
og við henni arfa þrjá,
allvel má eg þá nefna.
22. Buðlungs arfi Bǫðvar hét,
býsna eru þeir stórir,
frækna drengi falla lét,
Fróði og svó Þórir.
23. Hel bauð til sín hilmis kvón,
hún fór þegar að deyja,
átti jallinn angurs vón
eptir hana að þreyja.
24. Ræðismaðrinn Bjórs hét Bjǫrn,
biðr þá jallinn giptast,
„þá mun harmr í hrygðartjǫrn
helzt í sundur skiptast.
25. Á Hálogalandi er hreinlig mær
og heitir Ása hin fríða,
bú þig skjótt og biðjum vær
bryggju Fófnis skíða.
26. Hennar faðir heitir Þrándr,
hraðr til allra skipta,
hann mun ekki vera svó vándr,
hann vili ei meyna gipta“.
27. „Farðu Bjǫrn og bið þú nú
brúðar mér til handa,
ef hún er fǫgr og einka trú,
en eg mun geyma landa.

21 $_1$ Blíða: *mbr.;* Blíður *A.* — $_2$ réð: kann *mbr.* — $_4$ eg *ul. mbr.* 24 $_1$ Bjórs: Bior *A;* Bior *med* s *skr. over i linjens slutn. synes mbr. at have.* 25 $_1$ Á *ul. mbr.* — $_3$ þig: *mbr.;* sik *A.* — $_4$ Fófnis: frænings *mbr.* 26 $_3$ ekki: eigi *A.* — $_4$ hann vili: ad uilie hann *mbr.* 27 $_1$ Far þv *mbr.*

28. En ef sætan synjar sjálf,
sæk mér aðra brúði,
gæfa er undir gipting hálf“,
garpur svarar hinn prúði.
29. „Eyja konur og anness fljóð
enga vil eg af nýta,
mǫrg er fǫgr og misjafnt góð,
mart berr þeim til lýta“.
30. Síðan siglir Bjǫrn í braut,
beint var það fyr illu,
gjǫrði þoku að þorna Gaut,
þar með fekk hann villu.
31. Hundrað dægra hvarflar sá
hreytir nǫðru sanda,
heiðan aldri himin sá,
hvergi kom hann til landa.
32. Unnum spyrnir ægis sporðr,
ýfist strengrinn trausti,
virðar lenda í Vargey norðr,
var þá komið að hausti.
33. Þar var í nausti nǫkkur skeið
neðan af reyðar veldi,
hǫldar gengu heim á leið
og hittu bygð að kveldi.
34. Kall stóð úti og klýfur hrís
og kallast Surtr að nafni;
„gangið inn því greiði er vís,
gǫfugra manna jafni“.
35. Fegnir urðu fyrðar þá
og fóru inn með kalli;
haglig vóru þar hús og smá,
og hreinlig mær á palli.

---

28 $_1$ ef: ad *tf. mbr.* — $_4$ garpurinn *mbr.* 31 $_3$ himininn(?) *mbr.* 33 $_2$ veldi: vellí *mbr.*

36. Spreytir orðum spjalda Ná
og spjátrar fingrum réttum,
Surtur biðr að sitja þá
og síðan spyrr að fréttum.
37. Bjǫrn kvaðst segja í fréttum fátt.
„farið hef eg viltur lengi;
til Hálogalands hef eg erindi átt
með alla mína drengi.
38. Átta eg fyr jall að fá
Ásu Þrándar dóttir,
þar hafa byrirnir bægt oss frá,
bæði myrkr og ótti“.
39. Anza réð þannig auðar nipt,
„angra þrautir tvennar;
nú er hún Ása ǫðrum gipt,
eg sat brullaup hennar.
40. Flest alt var þar fólkið hljótt“;
fréttir Bjǫrn að slíku,
hvað þar hrygði heimadrótt
eða hina fǫgru píku.
41. Surtur kvaðst það segja hræddr:
„svó finst margr er reynir,
en ef verðr af ýtum fræddr,
engu trúig hann leynir.
42. Þessi mærin heitir Hvít,
hún er að vísu dóttir
Mǫttuls kóngs af meginrít
mæt er pína sóttir.

36_2 spjátrar *mbr.*; spriátrar *A.* 37_1 kuedzt *mbr.* — $_3$ erindit *mbr.* 39_1 þannig: sv *mbr.* — $_2$ angrar *mbr.* 40_2 slíku: lijku *mbr.* 41_1 kvedzt *mbr.* — $_2$ svó: sa *mbr.* — $_4$ leynir *mbr.*; leyni *A.* 42_3 Mǫttuls: Mǫttul *mbr.* *og A.* — rít: *fejl for* hlít? — $_4$ mæt er *mbr.*; mætir *A.*

43. Er sem hættur hrygðar teinn
heitr um brjóstið standi;
beðið hefr hennar berserkr einn
í burt af Kylfings landi.
44. Ágætt hefr hún Menju mjǫl,
má eg af þessu skriptast,
en hún vill fyr austan Kjǫl
engum manni giptast.
45. Þessi mær er blíð og bjǫrt
bæði á hár og enni,
en sú heitir snótin Svǫrt,
er síðan þjónar henni".
46. Bjǫrn hóf þegar upp bónorð sitt
og bað fyr jallinn Hvítar,
„allgott væri erindið mitt
ef ætti hún geymi rítar".
47. Hún gaf sér heldur hægt um það,
er hinir aðrir beiddi;
Surtur gerði allgott að
og einatt málið greiddi.
48. En sá varð þar endir máls
að eiga skyldi hún stilli;
þeim varð lesti lægis báls
lǫngum góðs á milli.
49. Bjǫrn sté þegar á borða hjǫrt
byrr fell þá af landi,
honum réð fylgja Hvít og Svǫrt,
heldur jókst þeim vandi.
50. Átta dagana eptir þeim
óska-byrirnir falla,

---

43 , 1 Er *rett. fra Æ i mbr. og A.* 44 , 1 hefr: eigur *mbr.* Menju *rett. fra* menia *i mbr. og A.* 45 , 1 mærínu *mbr.* blið *rett. for* þíð *i mbr., A.* 46 , 4 rítar *mbr.;* ríta *A.* 47 , 1 hægt: fätt *mbr.* — 2 er *rett. fra* en *i mbr., A.* — 4 málið: málinn *mbr.* 48 , 1 var *mbr.* — 4 góðs *mbr.;* gott *A.* 49 , 2 þá: þegar *mbr.*

glaðr var jall að Hvít kom heim,
hún tók mart að spjalla.
51. Malið var korn en mungát heitt,
mengið drakk í náðum,
buðlung hefr sitt brullaup veitt,
brátt tók Hvít við ráðum.
52. Þar var drotning þenna vetr,
það fór ei svó illa;
engi hefr sér unað að betr,
ǫllu þótti hún spilla.
53. Engum gerist hjá yssu vært,
hún eyðir jallinn bríma,
fylki getr hún ástum ært —
úti er hin fyrsta ríma.

Önnur ríma.

1. Einatt vilda eg auðarskorð
ætti hjá mér mansǫngs orð,
mætta eg svó við mærðar storð
minni áru koma fyr borð.
2. Þó að eg kallmenn káta sjá,
kennist mér nú engi þá
þýðu leikrinn þegnum á,
þegar að engi er kvinnan hjá.
3. Og er sá margur maðrinn giptr
mikilli verður gæfu sviptr,
jafnt sem verðr í annan skiptr,
ef illrar fær hann bauga niptr.
4. Svó fór Bjór sem sagt er frá,
svinna misti hann gullaz Ná,

---

50 $_4$ spjalla: hun var kat vid alla *tf. mbr.* 53 $_2$ eyðir jallinn *læs* æsir jallsins? — $_3$ ástum: æstvm *mbr. (dittogr.)*. — $_4$ hin *mbr.; ul. A.* 1 $_1$ eg: at *tf. mbr.* — $_3$ mærðar *læs* menja?

en nú fekk hann aðra þá,
sem engi þótti mjallinn á.
5. Glaðr varð jall, er Hvít kom heim,
heldur gjǫrðist vel með þeim;
loddi við hana lítið keim,
lék hún sér að brendum seim.
6. Við arfa jallsins eigr hún fátt,
er það skrifað af menja gátt,
Hvít mun kunna að hyggja flátt,
hún mun tefla nǫkkuð grátt.
7. Einnhvern dag með ærinn plóg
að arfar jallsins fóru á skóg,
brúðrin kunni brǫgð í nóg,
búa mun hún þeim eitthvert róg.
8. Rétt þar út í garðinn gá,
gengur Hvít til skemmu þá.
blíðum orðum bræður þrjá
bauga Lofnin kallzar á.
9. „Angrar mig“, segir auðar Lín,
„ef yðr er nǫkkuð fátt til mín,
þó að eg drekki dǫglings vín,
dǫpr er eg fyr þessa pín“.
10. Anza réð svó galdra Gná,
„gjǫrt hef eg yðr stakka þrjá,
fari þér í sem fljótast má,
fegra skal eg, ef lýti eru á“.
11. Fóru í stakk og fengu undr,
Fróði elgr, en Þórir hundr,

---

5 $_1$ var *mbr.* — $_2$ gjǫrðist *mbr.;* gerist *A.* 6 $_3$ hyggja *mbr.;* hryggja *A.* — $_4$ tefla *mbr.;* trefla *A.* — nǫkkuð *mbr.;* mikið *A.* 7 $_3$ brǫgð í *mbr.;* brǫgðin *A.* — $_4$ mun: honum *tf. mbr.* — eitthvert *mbr.;* einhvern *A.* 8 $_1$ gá: *rett. fra* grá *mbr. (i randen tf.), A.* — $_4$ Lofnin *rett. fra* lognin *mbr., A.* 10 $_2$ eg *mbr.; ul. A.* — $_4$ eg *ul. A.*

að birninum varð þá sá bauga lundr,
Bǫðvar sá þeir rifust í sundr.
12. Bjǫrninn víkur heim að hǫll,
hirðin kemur þangað ǫll,
heyrði mikil hunda gǫll,
hljóp hann síðan út á vǫll.
13. Bjǫrninn víkr um bygð og jǫrð.
bæði skóga og eyðifjǫrð,
meiddi bæði menn og hjǫrð,
mǫrg var að honum sóknin gjǫrð.
14. Hróa skal nefna hávan mann,
hafði bygð við skóginn þann,
Ǫnd hét kona sú átti hann,
jafnan þangað bjǫrninn rann.
15. Þeira dóttir heitir Hildr,
Hrói er bæði snarpr og gildr,
fæðist mest við saltar sildr,
sá var ekki af aurum mildr.
16. Garprinn átti gamla kú,
geitur tólf og lítið bú,
ei hans vóru allmǫrg hjú,
átti Hildr að geyma nú.
17. Vantar Hildi kúna kalls,
keifað hefr hún upp til fjalls,
gjǫrði þoku að Gefni spjalls,
gleymdi hún þanninn fjárins alls.
18. Varð fyrir hellir Hildi einn
sem holaðr væri innan steinn,
stóð í bjargi brynju fleinn,
breiðǫx mikil og laufi hreinn.

12_3 mikil *mbr.;* mikið *A.* 15_4 ekki *mbr.;* ei *A.* 16_3 ei—vóru: hans uoru ecki *mbr.* 17_2 keifað *mbr.;* keipad *A.*

19. Hildur inn í hellinn sá,
hér kom að henni bjǫrninn þá,
af sér hristi úlpu grá,
og auðþǫll kendi Bǫðvar þá.
20. Sagði hann henni óskǫp ǫll,
á þá lagði hringa þǫll,
þó að hún drekki í hilmis hǫll,
heita má hún hið mesta trǫll.
21. Bǫðvar legst hjá brúði niðr,
brauzt hún ekki þessu viðr,
gamanið óx og góður friðr,
gjǫrði hún alt sem kappinn biðr.
22. Sofnar Hildur svó að hún hraut,
síðan vaknar menja laut,
þá var allur Bǫðvar braut,
brúði var komið á hǫfuðið skaut.
23. Hildur býst nú heim á leið,
henni tókst ei ferðin greið,
aptur kom hún um aptans skeið
og átti sæng hjá baugameið.
24. Þar var Hildur þriðju nótt,
þetta getr hann Bǫðvar sótt,
þó ekki færi hann að því ótt,
ólétt var hún og fór það hljótt.
25. Fæddi síðan falda grund
Fróða elg og Þóri hund,
Bǫðvar hafði beiska lund,
Bjarki var hann því nefndr um stund.
26. Fylkir á við fljóði son
og fjǫlrætt varð um hilmis kvón,

19_2 þá: sá *mbr.* — $_3$ úlpu: ulfv *mbr.* 20_2 er a *mbr.* — $_3$ hilmis *rett. fra* dǫglings *mbr.*, *A.* — $_4$ hið mesta: ad uijsu *mbr.* 21_2 ekki *mbr.*; eigi *A.* 24_1 var *mbr.*; *ul. A.* — $_3$ ekki *mbr.*, ei *A.* 26_2 hilmis: jallzins *mbr.*

Fróði erfði fold og frón,
farin var ǫll hin betri vón.
27. Eitt sinn þóttist baldinbrá
Bǫðvar sinn í svefni sjá,
af miklum þjósti mælti hann þá,
„mundu nú hvað eg vil tjá.
28. Nú mun eg verða drepinn í dag,
drotning skóp mér aldurs lag,
forðast ekki feigðar slag,
flest alt bið eg þér gangi í hag.
29. Eg mun lagðr og soðinn í salt,
síðan etr mig fólkið alt;
Hvít mun kunna að hyggja kalt,
hafna skaltu slátri ávalt.
30. Ekki láttu arfa þín,
auðþǫll, kenna af slátri mín,
bregður þeim til bræðra mín,
báðir fá þeir harm og pín“.
31. Beiddi hann þessa bauga Lín,
hún brygði ei af ráðum sín,
„ann eg þér og ǫrfum þín,
einhver þeira hefnir mín“.
32. Síðan hverfur bjǫrninn braut,
bauga þóttist skilja laut;
niðr um trýnið haglið hraut,
horfði hún eptir menja Gaut.
33. Þenna dag var dýrið deytt,
sem drjúgum hafði sauði meitt,
ýtar gátu aðfǫr veitt,
ekki tókst þeim það svó greitt.

26_4 var: vard *mbr.* 28_1 eg mun vera *mbr.* — $_3$ ekki *mbr.*; eigi *A.* 30_1 Ekki láttu: *omv. mbr.* — $_2$ af: á *mbr.* — $_3$ þeim: haunum *mbr.* — mín *rett. fra* sín *mbr.*, *A.* 31_2 ei: i ecki *mbr.* — sín: mijn *mbr.* 33_4 ekki *mbr.*; eigi *A.*

34. Fimm tigi drap hann ą̨f hilmis her,
harla sterkr að bjǫrninn er,
elta þeir hann út á sker,
en annað fólkið landið verr.
35. Lǫgðu að hónum á langri skeið,
lýðum tókst þá ferðin greið,
unnu þanninn urðar seið,
olli þessu drotning leið.
36. Sundraðr var hann og soðinn upp allr,
settr á borð og skipaðr pallr,
bergði lýðr og buðlung snjallr,
brúðar fór þá vegrinn hallr.
37. Snótin gjǫrði sú sneyddi lǫnd
að senda nǫkkuð Hildi og Ǫnd,
berr sjálf yssan að sér bǫnd,
upp mun spyrjast hennar grǫnd.
38. Hildr er gengin fyrðum frá,
Fróði sýgur stykkið þá,
en honum svó við átu brá,
að elgs fætr fekk hann upp til hnjá.
39. Þangað rann sem Þórir lá

— — — — — — —

hendi upp í hvóptinn brá,
hunds kló fekk á vinstri tá.
40. Dropi kom einn á diskinn niðr,
drap þar Bǫðvar tánni viðr,
býsnum veldur bragða smiðr,
bjarnar nǫgl hinn fremsti liðr.
41. Hildur kemr í húsið þá,
hún sá glǫgt, hvar Fróði lá,

---

34 $_1$ hilmis: fílkis *mbr.* — $_2$ harla: furdu *mbr.* — ad *mbr.; ul. A.* 36 $_4$ þá: því *mbr.* 37 $_3$ berr sjálf *omv. mbr.* — $_4$ upp *mbr.;* brátt *A.* 39 $_2$ *her mgl. en linje i mbr.. A; i A bemærkes „fattes en Strophe“.* 40 $_4$ nagl *mbr.*

kyndir eld sem kringast má
og kastar út á matnum þá.
42. Þanninn endast yssu mǫk,
ekki varð þar fleira um sǫk,
þó fekk jallinn þunglig tǫk,
þetta urðu hans endarǫk.
43. Fróði erfði foldar hlyn,
á flest alt kunni hann nǫkkuð skyn,
brá honum í sitt betra kyn,
þó brúðrin fremdi galdra dyn.
44. Hildar sona veit engi ætt,
jafnan var svó til þess rætt,
þanninn hefr þá fljóðið fætt,
að fátt hefr þeim í augun blætt.
45. Fróði elgur fóstri kalls
fór í leik með mǫnnum jalls,
þegar hann neytti aflsins alls,
einatt var þeim búið til falls.
46. Í fimtán braut hann fætr og hendr,
fjórum var svó hryggrinn bendr,
þar var þeira aldrinn endr,
illa var hann að slíku kendr.
47. Ýtar reiða járnið kalt,
á sig þótti verða halt,
fólkið sótti að honum alt,
jallinn stóð fyr honum ávalt.
48. Fylkir beiddi Fróða þá
fara burt sem fljótast má,
búinn kveðst hann þegar blítt er á,
bjǫrninn dreymdi Hildi þá.
49. „Fróði skal nú fara í braut,
fylgdu í hellinn, falda laut,

44 ₁ sonum *mbr.* — ₂ svó: þar *mbr.* — ₄ augun *mbr.*; augum *A.* 49₁ Nú sk. Fr. *mbr.*

tel þú það fyr geira Gaut
að gá um vópnið það er hann hlaut".
50. Fylgir Hildur Fróða þá
framm á skóg sem leiðin lá,
vópnið stóð í bergi blá,
berserkrinn tók hjǫltum á.
51. Fastr er Laufi í fjalli blá,
Fróði greip til skálmar þá,
hún var hvǫss en hvergi sljá,
horfði kappinn vópnið á.
52. Fróði kysti falda Ná,
fór hann austr á merkur þá,
á Úrarheiði úti lá
eyðiskógi skamt í frá.
53. Um Úrarheiði er ekki fært,
engum gjǫrist hjá Fróða vært,
þó hefr hann sig þanninn nært,
að það var aldri á þingum kært.
54. Hæsist næsta hljóða smiðr,
ef Herjans dreggin legst á iðr,
tunnan Hárs mun tæmast viðr,
ef tappinn færist lengra niðr.

Þriðja ríma.

1. Enn mun renna af orða stóli óðar snælda,
jafnan hlýtur sǫgur að sælda,
svó eru lygnir þeir eð skælda.
2. Yngismenn hafa atvik tvenn við auðar grundir,
það er mér hvórki á né undir,
af því kveikjast blíðu fundir.

49_3 geira: deina *mbr.* — $_4$ gá um: taki hann *mbr.* 50_3 bergit *mbr.* 53_1 ekki *mbr.*, ei *A.* 54_2 iðr: *i mbr. og A skr.* yðr. 1_1 orða . . . óðar *omv. mbr.* — snælda *i A skr.* snjælda.

3. Kyssa þær ok kvika þær upp með kvæðum
fínum,
hringþǫll spyrr í hróðri sínum,
„hvað er nú blaða í pungi þínum?“.
4. Auðþǫll segir að ei muni finnast afmors kvæði,
„lát mig heyra, lesum á bæði,
lána skal eg þér eitthvert fræði“.
5. Þanninn máttu þorna lindi þýða fanga,
fyr þá Veneris vísu langa
vill hún gjarnan með þér ganga.
6. Þeir skulu yrkja um auðar Bil sem allvel kunna,
hina skal reka, er engum unna,
til Ásaþórs í belgja munna.
7. Dragi þeir enga dygðar frú með dirfð á tálar,
rekum á skarpar Skrýmnis álar,
skulu þær geyma lífs og sálar.
8. Finnum það eg felda niðr í fyrra óði,
upp er kominn á fjallið Fróði,
fæstum þykir hann sveitar góði.
9. Báðir vóru þó bræðr hans heima Bjarki og
Þórir,
bauga lundar býsna stórir,
betra hafa afl en sex og fjórir.
10. Þórir var þá farinn í fǫr með Fróða jalli,
hirti hann ei þó geirinn gjalli,
gǫrpum þótti hann harðr að stalli.
11. Drap fyr jalli drengi sex hinn dygðar hrausti,
ýtar kómu heim að hausti,
honum varð jallinn opt að trausti.

5_2 Venris *mbr.* 7_1 dygðar: dyggva *mbr.* — $_2$ rekum *mbr.;* rekkum *A.* 10_1 farinn *rett.* *fra* kominn *mbr., A.* 11_1 jalli: hilmer *mbr.*

12. Kappinn Bjǫrn, sá kær er Hvít, er kominn til strandar,
um þetta frá eg við Þóri vandar,
þar sé menn kyrktir og missi andar.
13. Þá bað jall að Þórir yrði þaðan í bruttu,
en hann svaraði illa og stuttu,
engir frá eg hans málið fluttu.
14. Bar fyr Hildi bjǫrninn um nótt sem bækur tína,
„hlaup með Þóri í hellinn fína,
hann skal taka þar ǫxi sína“.
15. Hildur fór þá heiman á leið og hitti Þóri,
hǫndum frá eg um hjǫltin klóri,
heldr er fastur laufinn stóri.
16. Breiðri ǫxi bregður út úr bergi Sindra,
það mun sveigi sverða lindra,
síðan aldri nǫkkuð hindra.
17. Hann mun fara til Hálogalands þá heiptin dvínar,
þar mun hann auka ættir fínar,
ekki rjúfast spárnar mínar“.
18. Menjalundur mælti vel fyr móður sinni,
kemr þá framm að kólgu minni
kappinn þessi orku stinni.
19. Með byrðingsmǫnnum fekk sér far sá fór um skóga,
fullvel kunni hann fénu að lóga,
fór hann með þeim norðr í Vóga.

---

12 $_1$ sá *mbr.;* þá *A.* — $_2$ eg: at *tf. mbr.* 13 $_1$ bruttu *rett. fra* burtu *mbr., A.* — $_2$ illu *mbr.* — $_3$ málinn *mbr.* 14 $_2$ hlaup *mbr.;* hljóp *A.* 15 $_1$ heiman *rett. fra* heim *mbr., A.* — hitti: fylgir *mbr.* — $_3$ laufi hinn *mbr.* 17 $_1$ þá: þegar *mbr.* 18 $_3$ þessi: hinn *tf. mbr.*

20. Bauð honum þar einn burgeis ríkur bænda jafni,
þessi kallast Þrándr að nafni,
þangað helt hann skeiðar stafni.

21. Þá var Ása ekki gipt, sú eg gat fyrri,
sat hjá brúði seggrinn kyrri,
sjaldan trúi eg að þetta þyrri.

22. Bað þá Ásu berserkr einn er Bǫlverkr heitir,
þessu frá eg að Þrándur neitir,
það var kært um allar sveitir.

23. Bauð hann Þrándi berðist hann fyr brúði á hólmi,
„á því mun þér þykja þjólmi“,
þetta mælti halrinn ólmi.

24. Þórir biðr að Þrándur láti hann þessu ráða,
hann skal ekki buga okkr báða,
brúði mun þó aldri náða.

25. Sex tigu marka settu út fyr sára lausnir,
þá víða spurðust þessar þausnir,
Þórir mun nú vinna rausnir.

26. Bǫrðust þeir fyr brúðar skuld á breiðum feldi,
þanninn frá eg að þetta kveldi,
að Þórir fótinn undan skeldi.

27. Síðan gipti þorna þilju Þrándur Þóri,
Bjarkey hét sá bærinn stóri,
bygði hann þeim á næsta vóri.

28. Þar í ey eru þrettán bæir þeygi stórir,
eru þar til nú enn þá fjórir,
átti þessi lǫndin Þórir.

---

21 $_1$ sú *mbr.*; sem *A.* — $_2$ brúði *rett. fra* bónda *mbr.*, *A.* — $_3$ að *mbr.*, *ul. A.* 22 $_1$ er: sá *mbr.* — -verkr: -verk *mbr.* 23 $_1$ Þrándi: ad *tf. mbr.* 25 $_1$ tigu: tigi *mbr.* 27 $_3$ þeim *mbr.*; þann *A.* 28 $_1$ eyiu *mbr.* — þeygi: þeyív *mbr.* — $_2$ eru —til: þar eru *A*; þar til eru *mbr.* — þá: þo *mbr.* — $_3$ átti þessi: *omv. mbr.*

29. Var mér sagt að af honum kæmi ættir gildar;
nú er að víkja heim til Hildar,
hvað mun Bjarki gjǫra til snildar.

30. Bǫðvar var þá eptir einn sem eg vil hljóða,
nú er hann kominn í fǫr með Fróða,
fæstir tǫldu það til góða.

31. Átján fældi hann ǫðlings menn með ekka mæddum,
flestum ǫllum helt hann hræddum,
hilmis lýð á skeiðum bræddum.

32. Allir vildu ǫðlings drengir að honum stefna,
jallinn bauð það engum efna,
einhvers mun hann eiga að hefna.

33. Fróði biðr hann fortapa eigi fólki sínu,
„vil eg ei hnekkja valdi þínu,
vertu í burt úr ríki mínu“.

34. Hildi dreymdi bjǫrninn brátt og bað hana ferðar,
„taki nú Bjarki búnar gerðar,
Berlings vóðir eitri herðar.

35. Beri hann út úr breiðum helli brandinn Laufa,
hann mun margan hausinn raufa
heldur sárt og kǫppum þaufa.

36. Hann mun fara til Hleiðargarðs til Hrólfs hins milda,
þar fær marga garpa gilda
geymir runna benja silda.

37. Birtu honum hvað barni minn varð og bræðra minna,
ekki láti hann á sér finna,
elligar mun hann ei hreysti vinna“.

---

30 ₁ hljóða *mbr.*; hlíða *A.* 32 ₂ það *rett. fra* því *mbr, A.* 33 ₃ burtu *mbr.* 34 ₁ hana *mbr.*; hann *A.* — ₃ vodur *mbr.* 36 ₁ Hleið-: Hleidr- *mbr.* 37 ₂ l. h. ekki *mbr.* — ₃ mun hann *rett. fra* muntu *mbr., A.*

38. Hildur gjǫrir sem bjǫrninn bauð við beygi
ritar;
kemr um nótt í hvílu Hvítar, —
hafi þann skǫmm er þetta vitar.

39. Færði hann belg á fenju hár sem fæstir meina,
keyrði niðr í keldu eina
og knepti ofan á þunga steina.

40. Lypti út úr ljótu bergi Laufa breiðum,
kurteinn var með kynjaleiðum,
kveða varð hann ávalt úr skeiðum.

41. Hættliga mun sá hildar vǫndur hausa raufa,
bar hann í stokki brynju skaufa,
Bǫðvar dró svó með sér Laufa.

42. Hann fór norðr á Hálogaland að hitta Þóri,
ei var heima halrinn stóri,
hann kom þangað snemma að vóri.

43. Furðu var þá fagnað blítt þeim fleina lundi,
allir tóku að heilsa Hundi;
hann fór ekki í sæng hjá sprundi.

44. Brǫgnum þótti breytið mjǫg og bregður vanda,
árdags frá eg að eyði branda
áttu menn á þingi að standa.

45. Það hef eg frétt hann fór til þings með fyrð-
um snjǫllum,
þegar hann kemr að þrætum ǫllum,
þá var hann kendur Þórir af ǫllum.

46. Lýðir vildu leiða hann í lǫgmanns sæti,
Bjarka þótti broslig læti,
bændr trúi eg um þetta þræti.

---

38 $_1$ beygi: bígrnínn *mbr.* — ritar *mbr.*; rita *A.* — $_3$ þann *mbr.*; þá *A.* 39 $_1$ hár *rett. fra* hárs *mbr.*, *A.* — fæstir *mbr.*, flestir *A.* — $_2$ keyrði, *skr.* kerði *A.* 40 $_1$ breiðum *mbr.*; einum *A.* — $_3$ kvedia *mbr.* 41 $_1$ Hætt- *mbr.*, Hætti- *A.* 42 $_2$ eigi *mbr.* 43 $_1$ þá: þeim *mbr.* 44 $_2$ eyði, *skr.* eyðir *mbr.*, *A.* 45 $_3$ Þórir v. h. þá kendr *mbr.* 46 $_3$ þræti *ul.* *mbr.*

47. Þórir spyrr að þing var stefnt og þangað skundar,
þá vóru tveir á þingi Hundar,
þetta kynja baugalundar.
48. Þórir heilsar Bjarka blítt nú bróður sínum,
„vertu þar með virðum fínum,
og vælumst um á kosti mínum“.
49. Þá var Bjarki þenna vetur þar hjá Þóri,
hjǫrvalundrinn hǫrku stóri,
hljóðna tók í móti vóri.
50. Þórir spyrr hvað þegni væri þá fyr svefni,
„viltu eg fái þér gullaz Gefni?,
gjǫra má af þér bónda efni“.
51. „Á ǫxi þinni hefr eg hug, kvað halrinn skjóti,
býð eg rangt þeim bauga Njóti,
brandinn fæ eg þér ekki á móti“.
52. „Láttu ei frændi lysta þig til lurka bryðju.
Eg skal hafa í hendi hnyðju,
haf þú skinna kyrtil ryðju“.
53. Bǫðvar frá eg að þakkar Þóri þenna góða,
þá bjóst eyðir ófnis glóða
austr á merkr að vitja Fróða.
54. Austur kemr að einum skógi eyðir stála,
standa lítur stóran skála
stýfir runna Þjassa mála.
55. Kemr hann inn og kveikir ljós hinn kynjaóði,
legst í hálm en léttir móði;
langt var af nótt er heim kom Fróði.
56. Hann var hvórki beinablíðr né boðull við gesti,
hér mun falla af hjǫrva lesti
harka rímu tǫtur hinn mesti.

---

51 ₁ hefr eg: hef eg *A*; ec hefi *mbr.* — skjóti: lioti *mbr.* 52 ₁ bryðju *mbr.*; gyðju *A.* — ₃ haf þu *mbr.*; hafði *A.* 54 ₁ einum: eide *rett. til* eida *mbr.* — ₃ runna *rett. fra* unna *mbr., A.* 55 ₂ en: og *mbr.* 56 ₁ beima *mbr.* — boð-: bavd- *mbr.* — ₃ rímu *rett. fra* rima *mbr., A.*

Fjórða ríma.

1. Jafnan þá er eg yrki spil.
eg ætla að nefna menja Bil,
þar skal eg ætíð aka mér við,
jafnt sem leppur hæfi í svið.
2. Búin kveðst jafnan bauga Grund
blíðu að sýna hjǫrvalund,
þó er sem einhvern undandrátt
ávalt hafi hún menjagátt.
3. Brigð eru jafnan brúðarmál,
brǫgnum gjǫra þau ærin tál,
svó hafa seggir sagt af þeim,
sem snótir brugðust fyrr í heim.
4. Minnist á um menja Ná,
hvað meistarinn talar í sinni skrá,
það veit engi hverr að hlýtr,
hitt sem jafnan undan skýtr.
5. Aðrir kveða um auðar Bil,
eg mun víkja þangað til,
hversu Fróði fagnar þeim
frægðargarp, hann sótti heim.
6. Fróði sér hinn mikla mann,
myrkur kastar þá yfir hann,
stóra ǫxi honum í hjá,
horfast þeir í augu þá.
7. Fróði bregður fetla skálm,
fleygir balinu utar í hálm,
reiðuligr og ramliga skekr,
rekkrinn hinn til ǫxar tekr.

---

1 $_3$ ætíð: iafnan *mbr.* — við: *mbr.*; *A har* til | :við: |. — $_4$ sem leggr *mbr.*, leppur sem *A.* 4 $_1$ Minnvzt *mbr.* 6 $_4$ og horf. *mbr.* 7 $_3$ reiðug- *A.* — $_4$ hinn r. h. *mbr.*

8. Grenjar skálm er gengr úr slíðr,
garprinn sitr þó kyrr og bíðr,
mintist halr á hildar verk,
hetjan talaði þetta sterk.

9. Spanga gýgi spjóta Týr
sprettir nagli utan á hlýr,
jafnan hljóm að ǫxin berr,
ekki syngur hún að verr.

10. Bjarki vill ei bíða lengr,
burt frá sinni ǫxi gengr,
hleypur undir Fróða fyrr,
fær honum þokað utar í dyrr.

11. Fróði tók að fálma í mót,
og faðmar hrygg á geira brjót,
reyndi síðan rifin í rekk,
rekr hann tvǫfaldan utar á bekk.

12. Ferliga gengust fyrðar að,
flestalt tók að ganga úr stað,
Fróði talar við ferligt bann,
„fjandi er þetta en ekki mann".

13. „Aldri barstu af mér hreint,
ansar Bjarki heldur seint,
heima þá við ólumst upp";
en hann Fróði rak upp bupp.

14. „Hefr þú Bjarki bróðir minn
beyglað hér fyr dyrnar inn?,
það var vel eg þekta þig,
þarflaust var þér að erta mig.

15. Velkominn skaltu vera hjá mér,
vilda eg að þú dveldist hér,
fæstir munu með fínum geir,
fara þar um sem við erum tveir".

---

8 $_1$ er *mbr.*; enn *A.* — $_2$ en g. *mbr.* — $_3$ minnizt *mbr.* 9 $_2$ *linjen indledes med* hann *i mbr., A.* 12 $_1$ gengust *mbr.*; gengu *A.* 13 $_3$ olvzt *mbr.* 15 $_3$ fljnann *mbr.*

16. Ansar Bjarki einkaglaðr,
„aldri gjǫrist eg stígamaðr,
næsta er sú nafnbót ill,
njóti hennar hverr er vill“.
17. „Ekki stóð þér Bǫðvar betr,
að biðjast burt af Þóri í vetr
þeirri ǫxi hann helt í hand,
þú hafðir áður góðan brand“.
18. Maðrinn hinn, er móður var,
mánuð fullan sitr hann þar,
frændsemi alls við Fróða naut,
fór hann síðan þaðan á braut.
19. Fræknum segir hann fleina meið,
Fróði gekk með honum á leið
austr á fjǫll með enga hrygð,
alt til þess þeir sáu bygð.
20. Fróði gjǫrir þar lykja leið,
ljósan spurði baugameið,
„hvert skal halda hlýri minn,
hvað mun þyngja stokkinn þinn?“.
21. „Ætlað hef eg að hitta Hrólf,
hann hefr með sér hetjur tólf;
brandinn Laufa ber eg þar í“;
brosti Fróði næsta að því.
22. „Hrólfur hefr svó hrausta menn,
að hlutgengr ertu valla enn,
ef þú fær ei borið þinn brand
þá buðlung ferr að verja land“.
23. „Ógurligt er aflið þitt,
en þú hefur hagað því litt,
hví fórt heiman halrinn bráðr
og hefndir eigi fǫður þíns áðr?“.

16_4 er: eð *A*, ad *mbr.* 17_3 ǫxi þ. *mbr.* 19_4 þess: hann *tf. mbr.* — sáu: j *tf. mbr.* 22_1 hefr *ul. mbr.* — $_3$ þinn, *rett. fra* minn *mbr.*, *A.* — $_4$ þá: er *mbr.* — ferr: þarf *mbr.*

24. „Eigi varð mér auðið þess,
ansar þanninn geymir hess,
hitt kann vera eg hefni þín,
heldur er það ætlun mín“.
25. Elgur talar með ærinn móð,
„okkur skulum við vekja blóð,
látum renna í lítið spor,
er liggur framm á þessi skor“.
26. Fróði blandar vatni við
vel til hálfs en ekki mið,
byrlar síðan og Bjarka gaf,
en Bǫðvar drakk í einu af.
27. Aflið tók að aukast við
um ǫll hans bein og hvern hans lið;
Fróði segir, að menskur mann
mundi engi sigra hann.
28. Bjarki skilst við bróður sinn,
birtir þanninn hróðrinn minn,
ferr hann nú sem leiðin lá,
leitar út í Danmǫrk þá.
29. Ferr hann nú sem vegrinn vanst.
vissi eg hinn fyrsta náttstað hans,
þar sem kall og kelling býr,
kempan frá eg að þangað snýr.
30. Halrinn spyrr að háttum Hrólfs.
hreytir svaraði nǫðru kólfs,
„gjǫra þeir alla að gjalti þá,
sem geta þeir nǫkkuð leikið á.
31. Í Hleiðargarði stendur steinn,
sterkur maðr er haldinn einn,

24 ₁ var *mbr.* 25 ₂ skulu *mbr.* — ₃ renna *rettet fra* vera *mbr., A.* — ₄ þessa *mbr.*; þessari *A.* 27 ₂ hvern: og *tf. mbr.* 29 ₁ hann nú: nu svo *mbr.* — ₂ hinn *mbr., ul. A.* — ₄ að *mbr., ul. A.* 31 ₂ er haldinn: hann *mbr.*

ef hann vill gá í hóp með Hrólf,
honum fá valla loptað tólf.
32. Þar í hliði eru hundar tveir,
harðla grimmir báðir þeir,
þar kemst engi þornalundr,
því þeir rífa alt í sundr.
33. Átta eg son er Hjalti hét,
hefr eg engan fegri sét,
hættur var þeim Hleiðargarðr,
hugrinn allr er frá honum barðr.
34. Kalla þeir nú Hjalta hǫtt,
hornagyltu og arkadrǫtt,
hǫrmuliga hjartablauðr,
hálfu er hann verr en dauðr".
35. Að morni býst hann Bǫðvar braut,
bauga saumar að honum laut,
brúðrin þurkar brúna sætr,
Bǫðvar spurði hví að hún grætr.
36. „Uggir mig að knútu kast
komi við Hjalta heldur fast,
ef þú til með afli slær,
ætla eg honum það gangi nær".
37. „Líkast er eg lemi hann smátt,
launa eg illa gullaz gátt
og ei góðu greiðann þinn,
ef granda eg honum nǫkkut sinn.
38. Heldur skulum, ef hann vill það,
hjálpast okkur báðir að,
vera kann það ef við erum tveir,
að virðar lemi hann ekki að meir".

---

32 ₁ hlídínv *mbr.* 33 ₂ hefr: hef *mbr.*, *A.* — fegri: vænni *mbr.* — ₃ þeim: honum *mbr.* — ₄ frá honum *mbr.*; honum úr *A.* 34 ₂ ok h. *mbr.* 35 ₄ spurði *mbr.*, spyrr *A.* 37 ₄ j nockud *mbr.* 38 ₁ Wid skulum helldr *mbr.* — ₃ þad k. v. *mbr.*

39. Hringþǫll fekk honum hleifa tvá,
hafa skal Bǫðvar með sér þá,
„þar mega garmar grípa við,
ef gengr þú inn um borgarhlið“.
40. Bǫðvar fór til hallar heim,
heldur biðr hann vel fyr þeim,
víkr hann upp að virki því,
sem varðhundarnir lágu í.
41. Báðir hundar bregða viðr,
Bǫðvar kastar hleifum niðr,
ǫxarhamri að þeim víkr,
illa drap hann þær gálgans tíkr.
42. Maðr kom inn í hilmis hǫll,
hann kvað fara að garði trǫll,
„hefr það ekki hagað sér vel,
hunda kóngsins lamið í hel“.
43. Hrólfur biðr hann æpa upp
og elta á burtu þenna skupp,
hinn kvað vera hugboð sítt,
að halnum mundi felmtra lítt.
44. Hirðmenn gjǫrðu hávan klið,
hinn brá sér þar hvergi við,
æpir sjálfur upp með þeim,
hann er nú kominn á strætið heim.
45. Þetta mælti þjóðin lút,
„þrengjum honum í garðinn út“,
hinn er margur hræddur þá,
ef hendur sínar legði hann á.
46. Kom hann í mikla manna þrǫng,
misjafnt gaf honum færi um gǫng,

39 $_3$ garmar *rett. fra* garpar *mbr., A.* 40 $_3$ hann *ul. mbr.* 41 $_3$ honum *mbr.* 42 $_3$ hefr það *omv. A, mbr.* 43 $_3$ hann *A.* — $_4$ mundi: verda *tf. mbr.* 44 $_1$ Hirðin giorði *A.* — $_2$ þar *mbr.,* þá *A.* 45 $_1$ mælti: þeygi *tf. mbr.* — $_4$ legdi, *mbr.,* lagði *A.* 46 $_2$ gaf: var *mbr.*

kreysti hann líf úr kǫppum tveim,
komst hann síðan inn hjá þeim.
47. Halrinn spyrr þá hann kemr inn,
„hvar skal eg sitja Hrólfur minn?“
„Utar hjá Hetti alt við dyrr“,
aldri náði hann griðunum fyrr.
48. Bǫðvar sezt á bekkinn niðr,
beinahrúgan lá þar viðr,
þar var maðr á milli og palls,
margir gjǫrðu að honum kals.
49. Bǫðvar tók á herðum hal,
honum var ekki létt um tal,
„hvórt hefr seggrinn sofnað enn?,
þú sitr ei upp sem aðrir menn“.
50. Hjalti talar og huldi sig,
„hirtu ekki að fást við mig,
beinahrúgan berr af mér,
þó bragnar kasti að gamni sér“.
51. „Set þig upp og sjá hvað ferr,
sá hefr verr er beinin skerr,
sæmra munu þeir senda þér,
ef sitr þú upp á aðra hǫnd mér“.
52. Hjalti tók að hlýða á
og hreyktist upp á pallinn þá,
uxahnútan að honum sveif,
en hann Bjarki á móti þreif,
53. Aptur sendi hann uxabein,
af því fekk sá dauðamein,
að fyrri vakti knútukast,
og kom við eyrað heldur fast.

---

46 $_{3}$ úr *mbr.*; á *A.* 47 $_{1}$ þá: þegar *mbr.* 48 $_{3}$ og *mgl. mbr.*, *A.* 51 $_{1}$ Setztv *mbr.* — $_{2}$ er: vın *mbr.* — $_{3}$ sæmara *mbr.* 52 $_{3}$ sveif *rett. fra* reið *mbr.*, *A.* 53 $_{2}$ mein *mbr.*; bein *A.* — $_{4}$ og *ul. mbr.*

54. Ǫnnur fló um matmál mitt,
misjafnt var þar drengjum fritt,
ǫndvegismanni utar í frá,
ǫfugri hendi greip hann þá.
55. Aptur sendi uxalegg,
ǫndvegismaðrinn hristi skegg,
hræðast mundi hjartablauðr,
hnígr hann upp að þilinu dauðr.
56. Biðr þá Hrólfr að bera hann brutt,
„Bjarka sé þau orð mín flutt,
siti hann aptr í sæti því,
sem sá hefr áður drukkið í“.
57. Bjarki gjǫrir sem buðlung biðr,
í bekkinn setr hann Hjalta niðr,
en hann sezt þeim axlir á,
er honum vóru næstir hjá.
58. Flestir ǫmuðu Hetti heldr,
hann var ekki í máli sneldr,
einn dag fóru þeir út af hǫll,
svó ekki vissi hirðin ǫll.
59. Hjalti talar er felmtinn fær,
„fǫrum við ekki skógi nær,
hér er sú ylgr sem etr upp menn,
okkr drepr hún báða senn“.
60. Ylgrin hljóp úr einum runn,
ógurlig með gapanda munn,
hǫrmuligt varð Hjalta viðr,
á honum skalf bæði leggr og liðr.

---

55 $_1$ sendi: hann *tf. mbr.* 56 $_1$ Hrólfr b. þ. *mbr. og ul.* að. — brutt, *skr.* burt *mbr., A.* 57 $_2$ í—Hjalta *rett. fra* Hjalta setr í sætið *mbr., A (rimbogstavet mangler og de to s'er er temlig stødende).* — $_4$ er: sem *mbr.* — honum *rett. fra* hinum *mbr., A.* 58 $_2$ sneldr *mbr.,* sveldr *A.* 59 $_3$ sú *rett. fra* sá *mbr., A i henhold til 61 $_4$.* — $_4$ hún *rett. fra* hann *mbr., A.* 60 $_2$ -lig *rett. fra* -ligr *A*; -liga *mbr.*

61. Ótæpt Bjarki að henni gengr,
ekki dvelr hann við það lengr,
hǫggur svó að í hamri stóð,
hljóp úr henni ferligt blóð.
62. „Kjóstu Hjalti um kosti tvó,
kappinn Bǫðvar talaði svó,
drekk nú blóð eða drep eg þig hér,
dugrinn líz mér engi í þér“.
63. Ansar Hjalti af ærnum móð,
„ekki þori eg að drekka blóð,
nýtir flest ef nauðigr skal,
nú er ekki á betra val“.
64. Hjalti gjǫrir sem Bǫðvar biðr,
að blóði frá eg hann lagðist niðr,
drekkur síðan drykki þrjá,
duga mun honum við einn að rjá.
65. Hugrinn óx en miklast máttr,
minst var honum í litlu dráttr,
raunmjǫg sterkr og ramr sem trǫll,
rifnuðu af honum klæðin ǫll.
66. Svó er hann orðinn harðr í hug,
hann hræðist ekki járna flug,
burtu er nú bleyðinafn,
Bǫðvari var hann að hreysti jafn.
67. Gott er þá fyr greiða laun
góðan dreng að færa í raun;
þar má Gunnlǫð Grímnis ǫll
grípa nú sinn hvílutoll.

---

61 $_1$ henni *rett. fra* honum *mbr*„ *A*. 62 $_4$ dugrinn *mbr*.; dugr *A*; engi: eínginn *mbr*.; ei *A*. 63 $_3$ nytur *mbr*. 65 $_3$ ramr—trǫll *ul. mbr. (ved linjeskifte)*. 66 $_4$ baudvar *mbr*.

Fimta ríma.

1. Þeir sem ausa með orða skil
af óðar blǫndu,
flytja með sér fagrligt spil
af fræða strǫndu.

2. Hverr hann kemr í kjallara þann,
þar Kjalar er inni,
hann mun verða mentamann
af mælsku sinni.

3. Hǫldar kveði um hringa Grund
og heiminn valta,
eg mun birta bǫgur um stund
af beina-Hjalta.

4. Hann hefr fengið hjartað snjalt
af hǫrðum móði,
fekk hann huginn og aflið alt
af ylgjar blóði.

5. Í grindur vandist grábjǫrn einn
í garðinn Hleiðar,
var sá margur vargrinn beinn
og víða sveiðar.

6. Bjarka er kent, að hjarðarhunda
hafi hann drepna,
ekki er hónum allvel hent
við ýta kepna.

7. Hrólfur býst og hirð hans ǫll
að húna stýri,

---

1 $_1$ sem ausa *rett. fra* skulu rita *mbr., A.*; skil *ligel. fra* stil. — $_3$ flytja—sér *mbr.*; flýta sér með *A.* — fagrligt *mbr.*; fagurt *A.* 2 $_2$ þar: er *mbr.* 3 $_4$ af: um *mbr.* 4 $_3$ fekk—huginn *mbr.*; einnig hǫgg *A.* 5 $_1$ grindur *mbr.*, grindum *A.* — vandist *mbr.*; varðist *A.* — $_2$ garðinn *mbr.*, garði *A.* — $_4$ sveidrar *mbr.* (: hleidrar). 6 $_3$ hónum er e. *mbr.* — $_4$ kepna *mbr.*; keppa *A.*

sá skal mestr í minni hǫll
er mætir dýri.
8. Beljandi hljóp bjǫrninn framm
úr bóli krukku,
veifar sínum vónda hramm,
svó virðar hrukku.
9. Hjalti sér og horfir þá á,
er hafin er róma,
hafði hann ekki í hǫndum þá
nema hnefana tóma.
10. Hrólfur fleygði að Hjalta þá
þeim hildar vendi,
kappinn móti krummu brá
og klótið hendi.
11. Lagði hann síðan bjǫrninn brátt
við bóginn hægra,
bessi fell í brúðar átt
og bar sig lægra.
12. Vann hann það til frægða fyst
og fleira síðar,
hans var lundin lǫngum byst
í leiki gríðar.
13. Hér með fekk hann Hjalta nafn
hins hjartaprúða,
Bjarki var eigi betri en jafn
við býti skrúða.
14. Hrólfur gaf honum hirðmanns stétt
við hetjur snjallar;
hér næst kemr ein fáheyrð frétt
til fylkis hallar.

---

9 $_1$ þá: *ul. mbr.* — $_2$ er*(1)*: þa *mbr.* 11 $_3$ ætt *mbr.* 13 $_4$ býti *mbr.*; beiti *A.* 14 $_1$ stétt: nafn *mbr.* — $_2$ hetjur: prvdar *tf. mbr.* — $_3$ ein *mbr.*; enn *A.*

15. Hér næst kómu hetjur tólf
að Hleiðargarði,
álpa þessir inn fyrir Hrólf,
svó engan varði.
16. Þeir vóru vanir að vappa um land
og vinna þrautir,
ganga á hólm með gildan brand
fyr gullaz lautir.
17. Fantrinn ansar feigðarglaðr,
sá fyr þeim er,
„er sá nǫkkut hér inni maðr,
að jafn telst mér?“
18. Engi taldist jafn við þá
fyr allan harka,
kappar gengu kóngi frá
og kómu fyr Bjarka.
19. Bjarki upp á bekkinn hljóp
og brandinn hristi,
hjó því ekki hinn heimska glóp,
að hann handvópn misti.
20. Fastr er Laufi fetlum í,
en falin er snegða,
hǫldar gjǫrðu að hlæja að því,
er honum skal bregða.
21. Berserkirnir belja þá
að brynjurunni,
litið varð þeim Laufa brá
þá ljóð af munni.
22. „Launaðu mér það Laufi minn,
þig lengi eg bar

16 $_1$ lavnd *mbr.* — $_4$ gullaz *rett. fra* geira *mbr.*, *A.* 17 $_3$ er *rett. fra* mun *mbr.*, *A.* — nokkut *mbr.*; nokkur *A.* 19 $_3$ hjó: hann *tf. mbr.* — $_4$ vópn: *A skr.* vop. 21 $_3$ var *mbr.* — $_4$ þá: ok *mbr.* — 21 $_4$ *Her findes i hdss. 2 vers, der på grund af sammenhængen er flyttede til efter v. 27.* 22 $_2$ eg þ. l. *mbr.*

um myrkvan skóg svó meiðslin stinn
mig meiddu þar.
23. Rekkum aldri í randa þey
eg reidda hjalt,
og svó eigi mæta mey
við mundi galt.
24. Brauzt hann um sem bragðar lax
eða Berlings tundr,
bít þú nú hið bjarta sax
eða brotna sundr“.
25. Skjóma ofan í skjǫldinn lemr
og skemdi allan,
kappinn svó við kjannann kemr
að klýfur skallann.
26. Hausamótin hlupu í sundr
að hǫfuðið klofnar;
margur slær sá menjalundr,
að miðr um hrofnar.
27. Ístrin fell, en opnast kviðr,
út úr skrokki,
skipti honum úr skálmum niðr,
svó skall í stokki.
28. Dǫgling átti dætur tvær,
Drífu og Skúr,
vóru þær þessu vígi nær
svó vænar frúr.
29. Víkur Skúr að skjaldabrjót
og skýrir það,
„haf þinn ekki að fjǫlhǫggi fót“,
að fljóðið kvað.

---

22 $_3$ um *ul. mbr.* — svó—stinn: og langa leid *mbr.* — $_4$ mig—þar: eg modur var *mbr.* 23 $_3$ eigi: alldrí *mbr.* 24 $_3$ bít þú: bíjttu *mbr.* — $_4$ í s. *mbr.* 25 $_1$ Skiomenn . . . kemr *mbr.* *V. 28—29 står i hds. efter v. 21.* 28 $_3$ þær *mbr., ul. A.* 29 $_3$ hǫggi *mbr.*; hófi *A.* — $_4$ að: er *mbr.*

30. Halrinn sendi hǫldum hǫpp,
svó hliðast í sæti,
Bjarki sneið þá bjarnar lǫpp
í burtu af fæti.
31. Hjalti tók upp í eyra eins
og af honum kipti,
lyddu var það lagið til meins,
og hans lífi svipti.
32. Berserkirnir treysta á tær
og troðast úr hǫllu,
rekkar sǫgðu ryttur þær
svó ragar með ǫllu.
33. Bjarka setti hilmir hátt
yfir herlið fínast,
hreystimenn úr hverri átt
að Hrólfi tínast.
34. Bjarki gaf þá beina-Hjalta
brynju gýgi,
ekki hafði hann út að balta
ǫnnur týgi.
35. Aðals er nefndur annar gramr
Óðins líki,
sá hefr ráðið sikling framr
Svíaríki.
36. Milding átti móður Hrólfs,
er merkt var Yssa,
þá var Gefni grafnings kólfs
gaman að kyssa.
37. Skuld hét þeirra dóttir dýr,
að dǫgling gipti,

30 $_{3}$ sneið þá *mbr.*; sneyddi *A.* 34 $_{1-2}$ beina-Hj. | br. g. *omv. mbr.* — $_{3-4}$ út .. b. | ǫ. t.: *omv. mbr.*, *A*; bialta *skr. A.*; uti *skr. mbr.*

ekki hefr sú orðið rýr
á ilsku skipti.
38. Aðals er kóngur einka ríkr
að eignum sterkum,
þó er hann ekki Hrólfi líkr
að hreystiverkum.
39. Svipr er nefndr bóndi beinn
í buðlungs landi,
sá hefr orðið ýtum einn
að æfigrandi.
40. Arfa hefr hann átta þrjá,
svó eg kann nefna,
Hvítserkur bar hreysti yfir þá,
er hjǫr skal stefna.
41. Svipdagr hét hans bróðir blíðr,
en Beigaðr annar,
sá hefr eyðir orðið tíðr
elda hrannar.
42. Hvítserkr beiddi fǫður sinn fá
sér fák að ríða,
hann kvaðst ei mundu honum hjá
hér elli bíða.
43. Faðir hans gaf honum fullgott sverð
og fola til reiðar,
hér með bæði hjálm og gerð
og hlífar breiðar.
44. Faðir hans gjǫrði að fræða hann
svó firðar hófa

37 $_3$ ekki . . . sú: *omv. mbr.* 38 $_1$ er kgr *mbr., omv. A.* — $_2$ eignum: slikvm *tf. mbr.* 40 $_4$ ef hiorvaþing *mbr.* 41 $_2$ ueigardur *mbr.* — $_3$ tiðr *rett. fra* frægr *mbr., A.* 42 $_2$ fakur *skr. mbr.* — $_3$ honum hjá *rett. fra A's* hjá honum hér. — mundu—hjá: hia honum mundi *mbr.* $_4$ hér *rett. fra* til *mbr., A.* 43 $_3$ hialm *mbr.,* hlíf *A.* — $_4$ hlífar br. *mbr.*; hjálminn breiða *A.* 44 $_2$ firðar *mbr.,* friðar *A.*

og verða við sem vaskur mann,
ef virðar prófa.
45. „Haldinorðr og hælstu lítt
við hoska drengi,
gjǫfull og ǫrr en geym vel þitt
hjá gumna mengi“.
46. Hvítserkr reið til Uppsala austr
Aðals að finna,
þar var á leiki lofðung traustr
og lofðungs kvinna.
47. Skíðgarði var skotið í kring,
er skatnar stríða,
hann nenti ekki að hlaupa um hring,
til hliðs að ríða.
48. Hleypr að garði og hrynr í sundr
hlið fyr stilli,
stígr af baki stálalundr
og stundu á milli.
49. Sig hann hneigði og settist niðr
á sǫnghúss rastar;
horfði á leikinn hilmir fríðr,
að hirðin brastar.
50. Hirðmenn sitja hilmi sex
til hvárrar handar,
þeim fanst mikið um rembur rekks,
— „og rjóðum branda“.
51. Berserkirnir biðja hann ekki
brasta meira,
nema það þykki ráðið rekki
að reyna fleira.

44 $_3$ vaskur *mbr.*; vaskan *A.* 45 $_3$ en: og *mbr.* — $_4$ gvnna *mbr.* 46 $_1$ ried *mbr.* 47 $_1$ hring *mbr.* — $_3$ nenti *mbr.*, meinti *A.* 49 $_1$ Hn. h. sig *mbr.* — $_2$ hüs *mbr.* — $_3$ þydur *A, mbr.* 50 $_4$ brandar *mbr.* 51 $_3$ rekki, *skr.* rekk *A*; það— rekki: þier þikir Reckurínu Rad *mbr.*

52. Hilmir spurði hvórt hann þættist
hverjum meiri,
en þeim frá eg að ýtum bættist
andsvǫr fleiri.
53. „Engi er sá í yðvart lið
þar ýtar hófa,
að herðum muni eg horfa við,
hvað skulum prófa.
54. Engi skræfa skal eg fyr þér
né skǫtnum hræðast,
þess mun kostr að mæta mér
og á morgun klæðast“.
55. Berserkur hljóp beint í stað
að baugaskerði,
bar hann sig ekki bernskliga að,
hann bregður sverði.
56. Oddrinn framan í ennið kemr,
svó að bar bráðan,
og svó allan aulann lemr,
að af dró kláðann.
57. Hér næst frá eg hann lagði leik
við loddarann annan,
kom hann því hǫggi á kappans reik,
hann klýfur skjannann.
58. Flestir lofuðu frægðir hans
af firðum snjǫllum,
hǫldar sǫgðu í hildar krans,
að hann bæri af ǫllum.

---

53 $_3$ eg m. herð. *mbr.* — $_4$ hvað: vér *tf. mbr.*, *A.* 54 $_1$ skræfa: uedra *mbr.*, eg *ul. mbr.* — $_2$ né sk.: og ei mvn eg *mbr.* — — $_3$ mun: skal *mbr.* — $_4$ ad morni *mbr.* 55 $_3$ ad *mbr.*, *skr.* |: til :| að *A.* — $_4$ hann: og *mbr.* 56 $_3$ aulann: havsinn *mbr.* 57 $_1$ hann—leik: leikinn lagdí *mbr.*

59. Mátti hann ei fyr mæði lengr
mækinn reiða,
hér skal Herjans hrostafengr
hvíldar beiða.

Sétta ríma.

1. Skikkju Bil hún skipar mér til,
að skemta á hverju kveldi,
seggrinn má hjá seima Gná
sitja undir feldi.
2. „Kom þú á lengr kýminn drengr
og kveð mér rímu þína,
far þú og statt þá fólk er glatt
framan við rekkju mína“.
3. Margan koss fær menja Hnoss,
þá myrkva tekr í glugga,
„ufróm“ mær eg ætla þær
opt í litlum skugga.
4. Hvarf eg frá þar Hvítserkr á
hǫggin stór að veita,
hvórt mun þann hinn mikli mann
meiri frægðar leita?
5. Hvítserkr gengr hraustur drengr
heim með frægðar mengi,
sæti nam hjá sjálfum gram,
svó honum skipaði engi.
6. Víta þann hinn þrifna mann
þeir með kóngi fóru,
drotning sjálf og hirðin hálf
með honum í sinni vóru.

---

59 $_4$ beiða, *rett. fra* njóta *A*; byda *mbr.* 1 $_1$ skrifar *A.* $_3$ nå *mbr.* 2 $_1$ á *mbr.*, ei *A.* — $_3$ þú *mgl. A.* 3 $_3$ ofravm *mbr.* 5 $_2$ frægðar: ʀæsis *mbr.* 6 $_1$ þrifna *mbr.*, mikla *A.* — $_2$ menn þeir *skr. A.*

7. Árla dags var eyðir sax
úti á miðju stræti,
hér fara þeir er hrista geir
og hǫfðu gáskalæti.
8. Berja þeir og bíta geir
og báðu Hvítserk verjast,
en sá bauð, er oddinn rauð,
við einn að sinni berjast.
9. Sá var langur laufa gangr,
léku þeir á velli,
lyddum fimm, er lund var grimm,
lyfjað hefr hann elli.
10. Kóngurinn sjálfur geira gjálfr
gekk þá fyrir og heptir,
rekr á braut í þunga þraut
þá sem nú eru eptir.
11. Hvítserkr á með hilmi að gá
heim í ræsis skála,
gjǫrist hans mann, en gramr lét hann
gæddan stórum mála.
12. Urnis gólfs við ýta tólf
á hann að halda kífi,
ráða þá er þǫrf er á
þrettán manna lífi.
13. Firðar þeir með fránan geir,
sem flæmdir vóru í bruttu,
ǫfunda þann hinn unga mann
og að sér herlið fluttu.
14. Hvítserkr á, sem hermi eg frá,
hilmis land að verja,

7_3 er: og *mbr.* 9_1 Langr v. sa *mbr.* — $_3$ lyddum *mbr.*, lýðum *A.* — er lund var *rett. fra* með lundin *mbr.*, *A.* 10_2 gekk: hann *tf. A.* 12_1 Aurnis *mbr.* — gólfs *rett. fra* gólf *mbr.*, *A.* 13_2 hraktir *skr. mbr.* — bruttu *rett. fra* burtu *mbr.*, *A.*

berserks kind í brodda vind
býst í móti að herja.
15. Hilmir kvest „eg í hernað legst,
heima muntu sitja,
ef þar kemr við að þarftu lið,
þá skal eg yðar vitja“.
16. Það hef eg frétt þeim fórst ei slétt,
fekk hann sér rǫskva drengi;
siklings lið kom síðar við,
sá var með honum engi.
17. „Hvítserks lið bjóst hildi við,
hǫldar mættu skeinum,
frétt hef eg það þeir fundust að,
fimtán gengu að einum.
18. Faðir hans spyrr að stefndr er styrr;
sturlan vóx og pína,
kemr á fætr kóngrinn mætr
og kallar á arfa sína.
19. „Svó er mér flutt, hann sagði stutt,
að son minn ætli að stríða,
ætli þið með ykkart lið
aldri heiman skríða?“.
20. Fljótara þeir með fínan geir
fóru en líkligt þótti,
kómu þar fram í geira glam,
garpar að honum sóttu.
21. Átta og tveir en ekki meir
eru hans menn á lífi,
hundruð þrjú eru hǫldar nú,
sem halda við hann kífi.

---

15 $_1$ eg *rett. fra* og *mbr.*, *A.* — $_2$ mvndv *mbr.* 16 $_2$ hann fekk *mbr.* 18 $_3$ kemr *mbr.*; kempur *A.* — kóngurinn: stillir *mbr.* 20 $_3$ þar *mbr.*, þeir *A.* — $_4$ sóttu *rett. fra* sótti *mbr.*, *A.* 21 $_2$ þa eru *mbr.*

22. Hefr hann felt og í hrúgur velt
hundrað rǫskra manna,
framið sig svó hann feldi tvó
formenn berserkjanna.
23. Hefr hann sár í fleina fár
fengið mitt í enni,
augað mist, og ætla eg víst
að einhver fyrri renni.
24. Átján sár í ǫrva fár
ætla eg hann hafi fengið,
engi fann að fældist hann
ef framan er að honum gengið.
25. Bræður hans meðan bardaginn vanst
beggja handa þurftu,
alt það lið þeir áttu við,
engi komst í burtu.
26. Aðals kom þá, er ekki á lá
ǫrt þeir þangað kómu;
hitt var mælt að hefði hann vælt
hreystimenn í rómu.
27. Arfa Svips var ekið til skips,
undir stórar mæða,
og þurfti hans sár við fleina fár
fimtán vikur að græða.
28. Þegar hann grær og þóttist fær
þá reið hann frá stilli;
fyrir þá þraut, að fylkir hlaut,
fátt var þeirra á milli.
29. Hreytir skarðs reið til Hleiðargarðs
og helt þá liðin var pína;

23_4 fyrri *mbr.*, fjarri *A*. 24_3 að *skr. 2 gg. A.* —$_4$ er: væri *mbr.* 26_1 lá á *mbr.* — $_2$ ǫrt: huort *mbr.* 29_1 Hreytir *rett. fra* hreyti *mbr.*, *A* (Hristir *vilde være mere tiltalende*). — $_2$ og *ul. mbr.*, — þá: er *tf. mbr.*

Kraki var glaðr er kaskur maðr
kom með bræður sína.
30. Siklings lof er sízt við of,
á slíku má það marka,
gull og seim að gefr hann þeim,
og gengu í lið með Bjarka.
31. Ǫðlings frægð er aldri lægð,
engum kvíddi hann vanda,
gull og fé, þó at geðligt sé,
hann gaf til beggja handa.
32. Afreksmaðr var einka glaðr
og ǫrr við hirðmenn sína,
guðvefs pell og greipar svell
á gǫrpum lætur skína.
33. Hrætt var alt við Hrólf ávalt,
þá hjǫrva vaktist messa,
fleiri menn hefr eg frétt upp enn
frækna heldr en þessa.
34. Berserkr einn er brǫgnum meinn,
er bókin nefnir Agnar;
rúnan sjá er rituð á skrá
og renni niðr til þagnar.

Sjaunda ríma.

1. Kvinnur svinnar kalsa brátt eg kveði þeim rímur,
undan sprundum ek eg við slímur,
eg er svó tregr að vaka um grímur.
2. Manna sannast málin forn í mǫrgu sinni,
samt og jamt er á snældu minni,
snótum þótt eg nokkuð spinni.

31_2 engum: aldri *mbr.* — kvíddi *mbr.*, kvíði *A.* — $_3$ at *mgl. mbr.*, *A.* 34_4 þagnar *mbr.*, þagna *A.* 1_2 ek *mbr.*, *ul. A.* — $_3$ eg er, *omv. mbr.*, *A.* — vakna *A.*

3. Rengur strengur rotnar allr á Rǫgnis karfa,
kvinnum innist það til þarfa
og þýðum lýðum hvað skáldin starfa.
4. Enn skal renna hinn sjaundi són af sagnar strengjum,
kveikja ljóð af kǫskum drengjum,
kvæðin fróð vér með því lengjum.
5. Fróði hinn góði arfa á er ǫrþing stefna,
Ingjald kringum er ilt að hefna,
annan kann eg Hálfdan nefna.
6. Hálfdan valdi heiðurskvón er hlífar telgi,
arfa djarfa Hróar og Helgi,
hónum þjóna að siglu elgi.
7. Fæddist hræddur Helgi á laun og Hróar hinn snjalli
vandalaust hjá Vífli kalli,
virðum stirðr á æskupalli.
8. Ingjald vingast ei við menn svó ýtar finni,
á báli Hálfdan brendi inni,
brǫgðin lǫgð eru slík í minni.
9. Land með brandi lagði und sig sá líkaði þráttið;
kvinnan svinnum kappa játti,
konungur sonu við henni átti.
10. Arfa djarfa áttu þau „við oðin í laugi“
Fróði móður Fenris haugi,
fær og Hrærek slønganbaugi.
11. Hefnd á vendi Hróar og Helgi Hálfdans síðan,

3_2 kvinnur *mbr.* — innist það *rett. fra* mun það koma *mbr.*, *A.* — $_3$ og *ul. mbr.* — lýð *mbr.* 4_1 Enn *rett. fra* Hér *mbr.*, *A.* 6_2 Hróar *rett. fra* Hrói *mbr.*, *A.* 7_1 Fræddíst *A.* *Bör* Helgi *og* Hróar *ombyttes?* — $_2$ laust *rett. fra* laus *mbr.*, *A.* 9_1 þráttið: þrane *mbr.* — $_2$ svinnann . . . atti *mbr.* — $_3$ konungur *skr.* kóngur *mbr.*, *A.* 10_2 mod úr *mbr.* — $_3$ sløngan *rett. fra* slauga *mbr.*, *A.* 11_1 Hefnd á vendi *rett. fra* Hendr og vendr *mbr.*, *A.* — Hálfdans *rett. fra* -dan *mbr.*, *A.*

kynda eld og kveykja víðan
kringum Ingjalds sal svó fríðan.
12. Brann og rann þar blíðr og framur buðlung síðan,
rekkar þekkir ríki víða
ripta og skipta í tíma blíðan.
13. Bræðr og mæðu Hróar og Helgi hraktir vóru,
hǫldar vǫldu hǫggin stóru,
hvar sem rǫskvir kappar fóru.
14. Mætan ætti menja grip, það mæltu sveitir,
hagleik fagran hǫldar teitir,
hringrinn Ingjalds Svíagrís heitir.
15. Skæðir bræður skiptu með sér skilmings sandi,
hvórir vóru á hálfu landi,
hætt og mætt þó friðrinn standi.
16. Hringr af þingum helzt bar þeim til heitra meina,
stóð yfir glóða steypir fleina
sterkur merkur fimm og eina.
17. Hrærek fær ei hringinn séð, ef Hróar skal forða,
þetta mein kemr þeim til orða
um þilju elg á hirti borða.
18. „Sýn mér dýnu hrugnis hér“, að Hrærek sagði,
Hróar í kló honum hringinn lagði,
honum varð þetta fyrst að bragði.
19. Bystur fyst um bylgjurnar þar sem boðarnir hrjóta,

11_2 víðan *mbr.*. síðan *A.* 12_2 víða: sijdann *mbr.* — $_3$ blíðan *mbr.*; víðan *A.* 13_1 mæðu *rett. fra* mæður *mbr.*, *A.* 14_1 Mætan—mæltu: *rett. fra* Mætum attu menta einn þann meiddi *mbr.*, *A.* 15_1 skiptu *mbr.*, skipta *A.* — $_3$ hæst *mbr.* 16_1 meina *mbr.*, *i A skr.* menia |: meina :|. — $_3$ sterkur *rett. fra* sterkr og *mbr.*, *A.* 17_1 Hróar *rett. fra* Hrói = 18_2. 19_1 Ristur *mbr.* — bylgiur *mbr.* — hrjóta *mbr.*; fljóta *A.*

ǫrva Týr kvað engan njóta,
af æðru bræðr í sundur brjóta.
20. Skeiðir reiðir skjótt í sundr og skildu síðan,
Hrærek rær úr hǫmlu tíðan
heim um geim og andast síðan.
21. Faðirinn glaðr var Helgi Hrólfs í Hleiðargarði,
fell við elli hinn feiknaharði,
framur gramr við Saxa barði.
22. Tólf hefr Hrólfur af leyst ár, sá erfði drengi,
drífr að stríði dólga mengi,
duga mun svó ef stýrir lengi.
23. Lýtr að nýtum landið alt af litlum starfa,
hrekr og skekr þá Ingjalds arfa
út á þrútinn slóða karfa.
24. Fekk hann rekknum fjórðung lands hinn frægðargildi,
hefr hann það sem Hrólfur vildi,
hann er sannr að spekt og mildi.
25. Frétt hef eg rétt að Ingjald átti arfa hinn þriðja,
æztr og stæstur allra niðja,
engan dreng mun sátta biðja.
26. Frá eg hann ætti hinn frækna son við frillu sinni,
besserk þessi hinn bragða stinni
breiðir skeiðr í hafnar minni.
27. Alla kallast drengrinn Danmǫrk djarfr í fréttum,
eiga segist að erfðum réttum
jǫrð og hjǫrð með skógi sléttum.

---

19 ₂ orda *mbr.* — ₃ hriota *mbr.* 20 ₃ um *mbr.*, af *A.* 22 ₁ Hrólfur *ul. mbr.* — ₂ stríði *læs* kifi? — ₃ svó *læs* hugr? 23 ₃ slóða *rett. fra* slóðar *mbr.*, *A.* 24 ₃ sannr *rett. fra* samr *mbr.*, *A.* 26 ₂ stinni: sinni *mbr.* 27 ₂ segist *rett. fra* seigvr *mbr.*, segir *A.*

28. Eisan geisar um Eystrasalt og alt með Gautum,
maðrinn glaðr í mǫrgum þrautum
meiðir skeiðir á karfa lautum.

29. Austan traustur Agnar helt fyr Jótlands síðu
með dregluð segl og drekana fríðu,
drengir strengja hǫfn hina víðu.

30. Agnar magnar eptirspurn með ærnum móði,
„hvar lá far, þá hringrinn góði
hraut í braut á báru flóði?".

31. En þeir menn, sem áður vissu atburð þenna,
láta kátir í lægið renna,
lengja streng svó grunns nam kenna.

32. Út af skútu Agnar hljóp í æginn þunna,
áttrætt sótti hann ofan til grunna
Ingjalds hring í hafnar munna.

33. Köfin í hafi þreytti hann þrjú sá þrǫngvir setra,
var þá smíðið ǫllu betra
er áður lá þar sextigi vetra.

34. Frétt hef eg rétt að fáir munu slíkt til frægðar vinna,
keldu eld í kafinu finna,
kveðið hefr gleðiskáld um minna.

35. Sunnan kunna seggir leið að Sjálands bygðum,
ýtar býta engum trygðum,
undan skundar fólk með stygðum.

36. Bjarki er vakr á Berlings leik og búnir bragnar,
vargr er margr og firðum fagnar,
ferr með her í móts við Agnar.

---

29 $_2$ fríðu *rett. fra* fríða *mbr.*, *A.* — $_3$ hina víðu *rett. fra* svó víða *mbr.*, *A.* 30 $_1$ eptirspurn *rett. fra* eptir spyr *mbr.*, *A.* — $_3$ í braut: til grvns *mbr.* 33 $_1$ Köfin: Kóf *A*; kavfinn *mbr.* — hafinv *skr. mbr.* — þrjú *mbr.*, þá *A.* — $_3$ þar (ɔ: ðar) *rett. fra* fyrir *mbr.*, *A.* 36 $_1$ leik: heid *mbr.*; leið *A.* — búnir: vasker *mbr.* — $_2$ vargr—firðum: vargvrinn margur virdum *mbr.*; fríðum *skr. A.* — $_3$ ferr *rett. fra* fór *mbr. A.* — herinn *mbr.*

37. Rekkar þekkir annes eitt við eyland fundu,
Heiða reið i hǫfnum bundu,
harðir varðmenn skipast á grundu.
38. Bjarki arkar beint á land og beina-Hjalti;
á skafna stafna skein á salti,
sáða ráð af orða malti.
39. Dreki á brekanum fremstur flaut með fimm tigi skeiða,
gullsins ǫll með glæstum reiða,
gnúði á súðum pellið breiða.
40. Í myrkri sáu þeir menn að sér svó marga ganga,
móðugt stóðu meiðar spanga
með merki sterk og skjǫldu langa.
41. Frétti af létta Hjalti hinn er helt á sverði,
hverir þeir væri hann hitti á verði,
hann svarar þanninn menja skerði.
42. „Við erum liðinu Agnars úr og eigi smæstir,
gýgjar týgjum góðum læstir,
gǫngum lǫngum kóngi næstir.
43. Með hverjum ver þú hilmi land, kvað hreytir sverða,
þið munuð liðsmenn litið skerða,
lát mik að sliku fræddan verða“.
44. „Vér erum liðsmenn herra Hrólfs og hverjum smærri,
máttu sjá þar marga stærri,
menn hans kennast fjǫllum hærri.

37_1 Rekkar *mbr.*, Rekkir *A.* — eyland *mbr.*, eyar *A.* — $_2$ Heiða reið *rett. fra* heiðarleið *mbr.*, *A.* 38_2 á*(1) mgl. mbr.*, *A.* 42_1 liðinu *mbr.*, liði *A.* — eigi *mbr.*, eru *A.* — $_2$ læst*irum skr. mbr.* 43_1 hilmi: hilmer *mbr.*; hilmis *A.* — $_2$ litið *ul. mbr.* 44_1 Vid *skr. mbr.* — og—smærri *rett. fra hdss* kvað hreytir sverða *(fra foreg. v.), men mbr. tf. det i teksten opt.*

45. Segið þegar að sólin skín á síldarheiðum,
að ýtar flýti sér upp af skeiðum,
að vér berjumst á velli breiðum".
46. Skilja að vilja skatnar skjótt og sér fara hvórir.
hǫldar tǫldust hvergi fjórir
harðari varðmenn né svó stórir.
47. Horn að morni hinn hvelli lúðr svó hlymr í fjǫllum,
herrinn ferr af humra vǫllum,
hringa þing að skipast af ǫllum.
48. Í hamri amrar dvergmál drjúgt og dynr um grundir,
skrykkjum hnykkist jǫrðin undir,
ymrinn glymr um fjórar stundir.
49. Þeir hittast mitt á nesinu nú með nǫktum sverðum,
hlífar knífr í gyltum gerðum
gnestr og brestr í kappa herðum.
50. Fífan rífur bragna brjóst en bogarnir hrǫkkva,
mækir sækir málminn dǫkkva,
mundriðar sundr í skjǫldum hrǫkkva.
51. Lengi gengur leikrinn harðr af lýða hendi,
Agnar bragna Óðni sendi,
óðast blóð um vǫllu rendi.
52. Hrólfr og tólf hans hetjur gengu hart að seggjum,
nafnar jafna neðan af leggjum
nǫktum og hrǫktum kolblám eggjum.

---

45 $_2$ sér *mgl. mbr., A.* — $_3$ að *rett. fra* eða *mbr., A.* 46 $_1$ skatnar: segger *mbr.* — skjótt: fliott *mbr.* — $_2$ tauldu *skr. mbr.* 47 $_3$ a uollum *mbr.* 48 $_2$ hnykkist *mbr.,* þrykkist *A.* 49 $_2$ hlífar *rett. fra* hnífrinn *mbr., A.* 50 $_1$ hrǫkkva: stockua *mbr. (over* st *er skr.* hr, *men udraderet).* 51 $_3$ vǫllu: vollum *mbr.* 52 $_1$ hans h. t. *mbr.* — að: nær *mbr.* — $_2$ nafnar jafna *rett. fra* nafnan safna *mbr., A.* — $_3$ hroktu *mbr.*

53. Agnars magnast ýta morð með járnið stinna,
þá kom skarð í hópinn hinna,
hafa þá kappar nóg að vinna.
54. Agnar magnar odda leik en ernir gjalla,
rekr og skekr þá raga og snjalla;
ríman sjaunda verðr að falla.

Áttunda ríma.

1. Hvarf eg djarfur hróðri frá,
þar hvílast mátti valla,
Agnar magnar odda þrá,
undramargir falla.
2. Aldri Baldur ýtum gaf
áverka né skeinu,
hjó sem snǫggvast hǫfuðið af
og hafði fimm í einu.
3. Enn að sennu sveipa má
sverði beygir randar,
sundrar einatt seggi þrjá
sér til hvárrar handar.
4. Kallar snjallur Hrólfur hátt,
„hvar ertu Bjarki hinn frækni?
sýn oss þinn hinn mikla mátt,
maðrinn hildarsækni“.
5. Bǫðvar ótrauðr balinu þá
bregðr og hristir Laufa,
en þar stǫkkva ýtar frá
jafnt sem bǫrn fyr skaufa.

53 $_1$ ýta morð *rett. fra* ýtarmeir *mbr.*, *A.* — 54 $_2$ hrekr *mbr.* 1 $_1$ djarfur *rett. fra* djarfa *mbr.*, *A.* 2 $_3$ snǫggvast *mbr.*: glǫggvast *A.* 3 $_1$ sennu *rett. fra* sinni *mbr.*, *A.* — $_2$ randar *mbr.*, randa *A.* 5 $_1$ ótrauðr *rett. fra* trauðr *mbr.A.* — balinu *rett. fra* bǫlvi *mbr.*, *A.* — $_3$ stvckv *mbr.*

6. Rekkar þekkir stofna styr,
stǫkkur fyr þeim mengið,
Bjarki hefr ei felmtrað fyrr,
svó fregn hafi af því gengið.
7. Hǫldar líta hvítabjǫrn
hlaupa þeira á milli,
verður hǫnd á venju gjǫrn
vǫskum fleina spilli.
8. Sverðið harða setr hann þá
sjálfr í hǫfuð á bessa,
stǫkk í sundur hjǫltum hjá,
hann mun iðrast þessa.
9. Laufi raufar lífið mjóst,
lék hann þetta Bjarki,
naktan rak hann í niflungs brjóst,
nú kom á hann að marki.
10. Bjartr í hjartað brandrinn smó
á buðlungs arfa ríkum,
allir litu að Agnar hló,
ofsa skaði er að slíkum.
11. Besserk þessi brosandi dó,
blés með anda heitum,
ǫllum þótti Agnar þó
unninn vera með sleitum.
12. Launin vóru af leyfðum Hrólf,
lét hann ekki dvína,
stillir gaf honum stórbú tólf
og stolta dóttur sína.
13. Herfang var með hǫldum skipt,
hef eg það lagt í minni,

---

6 $_1$ Reckur þeker *mbr.* — $_2$ fyr *rett. fra* frá *mbr.*, *A.* — mengið *rett. fra* mengi *mbr.*, *A.* — $_3$ Bjarki *mbr.*; Bjarka *A.* 7 $_2$ þeim i *A.* 8 $_2$ hǫfuð *mbr.*, hǫfuðið *A.* 9 $_3$ naktan *mbr.*, nakinn *A.* — hann *ul. A.* 10 $_1$ smió *skr. A.* — $_4$ mikill er skadi *mbr.*

þar gat sjóli Svíagrís ript
og sendi móður sinni.
14. Hǫldar dvǫldust hǫfnum á,
hraðir að odda messu,
ýtar kómu austan frá
Aðals að máli þessu.
15. Sǫgðu og lǫgðu bréf á borð,
báru það fyr vísi,
Aðals vill fremja eggja morð
austr á Vænis ísi.
16. Biðr hann liðs, og býður framm
blóðrautt gull í mála,
við þann kóng í vópna glamm,
er virðar nefna Ála.
17. Ýtar sǫgðu Ála þann
Upplendingum stýra
með svó margan mektarmann,
að má eg valla skýra.
18. „Ef herrinn ferr og hetjur tólf,
hafa skal pund í mála,
kjǫrgripi þrjá skal kóngrinn fá,
ef kappar fella Ála“.
19. Hvítserkr á með hilmi að gá,
hefr hann barizt við Saxa,
fleygðu vigr en fengu sigr,
frægðin tók að vaxa.
20. Geirþjóf hét sá gramsson lét
gjalda fǫður síns dauða,
bræðr hans tólf hafa barizt við Hrólf,
hann bauð þeim hel til nauða.

---

17 $_3$ mektar: ofsa *mbr.* — $_4$ eg má *mbr.* 18 $_2$ pund *mbr.*, fund *A.* 19$_4$ og fr. *mbr.* 20$_4$ bauð, *hermed ender mbr.*

21. Heldu heim úr hjǫrva seim,
herfang nóg er fengið,
fólkþing stefnt og fylkis hefnt
og flest að óskum gengið.
22. Kvittum hitt að kappar Hrólfs
kómu austr á Væni,
þar var bendur bogi til kólfs
og brakar í báru mæni.
23. Aðals var glaðr afreksmaðr,
austur þangað kómu,
fyrðar þeir með fránan geir
flengja þegar til rómu.
24. Ýtar býta engum frið,
unnu vel til mála,
þar fell Áli og alt hans lið
ungr í leiki stála.
25. Hestrinn beztur Hrafn er kendr,
hafa þeir tekið af Ála,
Hildisvín er hjálmrinn vendr,
hann kaus Bjarki í mála.
26. Ǫðling bað þá eigi drafl
eiga um nǫkkur skipti,
það mun kosta kóngligt afl,
hann kappann gripunum svipti.
27. Ekki þótti Bǫðvar betr,
í burtu fóru þeir Hjalti,
létust áðr en liðinn er vetr
leita að Fróða malti.
28. Síðan ríða seggir heim
og sǫgðu kóngi þetta,
hann kveðst mundu handa þeim
heimta slíkt af létta.

---

21 $_3$ fólk *rett. fra* fjǫl *A*. 22 $_1$ að kappar *omv*. *A*. — $_4$ báru *rett. fra* hverju *A*. 28 $_3$ mundu *skr*. mundi *A*.

Kritiske anmærkninger.

A. Til sagaen.

S. 5_{2} viðruðu] kan ikke her betyde det samme som på de andre, f. eks. hos Fritzner anførte steder, men må betyde det samme som nyisl. *að viðra sig*, ɔ: at opholde sig ude for at forfriske sig (således også Icel.-Engl. Dict.).

8_{20} í ǫðru] dunkelt; = *annars?; ekki . . í ǫðru* „ellers ikke“.

9_{16} geitum] ɔ: skurver i hovedet.

10_{13} lofðungs Lundar] Lunds konge (efter Lund i Skåne), ɔ: en dansk konge.

19_{26} ógurligt] er tilvisse noget påfaldende (og derfor vel udeladt i C); det må betyde „af en usædvanlig störrelse“.

28_{5} slæmliga (*slag-, slæg-* i varr.)] er vistnok alt sammen forvanskninger af *slæliga*.

31_{2} rís . . hugr] er en yngre forvanskning af *hrýss . . hugr* (af *hrjósa*).

31_{13} ligðu—lýtum] denne sætning, der åbenbart er bleven misforstået af afskriverne, kan kun betyde: „lig ikke således, at du begår en (moralsk) fejl“; *lýti* altså nærmest „samleje, der ikke burde finde sted“. Jfr. 51_{2-3}.

46_{6} hoffrakt] er sikkert ikke = *hofprakt* (Fritzner) men samme ord som oht. hōhfart, mht. hôchfart (hoffart).

53_{24} trumsar] se Fritzner: *trunsa.*

59_{21} ekki verra en hálfneytt] *neytt* kan næppe være andet (hdskrr. skriver tildels *neitt*, hvad der intet betyder) end part. til *neyta* „at nyde, bruge“; *hálfneytt* „kun halvt brugt, ufuldendt, halvgjort“; det hele

altså: „ikke værre, ɔ: bedre, end halvgjort", „godt, at det blev gjort så fuldstændig".

69₇ hæfir] står her i den betydning som Fritzner anfører allersidst *(hæfa)*, men er kun kendt fra dette sted; betydningen er i øvrigt nærbeslægtet med den, Fritzner først anfører.

73₂₇₋₂₈ upp á yðr at synjaz] det i noten foreslåede *heljaz* er måske mindre sandsynligt; meningen er denne: „at jeg ikke behøver at ty til eder" (bryder mig om eder); men hvorledes *synjaz* kan betyde det, er ikke let at se.

79₃₋₄ nær fǫllum] hvad *fall* her betyder, er meget tvivlsomt; betydningen „krop" kunde være ment; i så fald vilde *við rass upp* være ganske overflødigt; det er måske derfor udeladt i BD.

98₁₄ mikilaflaði] må sikkert være det oprindelige, „med de vældige kræfter".

98₁₆₋₁₇ því svá kallaðr] begrundelsen er ikke klar; men jeg er enig med A. Olrik (Danm. Helted. 140) imod Detter, at den går næppe på *bjarki* men på betydningen i *Bǫðvarr;* ganske vist kunde da atter dette tyde på et dunkelt minde om det oprindelige: *bǫðvar-Bjarki.*

99₂₆ hrævardalr] et ukendt og måske forvansket ord; det synes at måtte betyde „ligbunke"; *hrævar-* er en yngre sammensætningsform som i *hrævar-eldur, hrævar-ljós,* jfr. *landareign, lánardróttinn, bragðarlax* Bjarkar. V 2₄.

104₂₃ hvar ek kenda] en uklassisk udtryksmåde (f. *er . . . af*).

106₉ eptir líkindum] herefter har jeg interpungeret tildels imod håndskrifterne, hvad der forekommer mig at være evident.

106₁₂ stóð þér þat] er sagaforfatterens eget udbrud (ganske usædvanligt og efterklassisk) og ikke en del af citatet fra mester Galterus.

B. Til rimerne.

I. 2_1 Reipa osv.] jfr. *Reipagǫngu og reyna sund* Ísl. þulur II, 360. — 7_1 Viðris varra kólf] „Odins læbers drik“ = skjaldedrikken, digtet; *kólfr* egl. gilde og deraf drik. — 15_2 þunga] er subst. — 18_3 linna kólfs] *kólfr* her „værelse, hjem“ (egl. drikkeselskab, drikkestue). — 32_1 ægis sporðr] „havets hale“ vistnok = det (yderste) nordlige hav. — 33_2 reyðar veldi] „hvalens rige“ = havet. — 42_3 meginrít] må være forvansket; det foreslåede *af meginhlít* vilde betyde: „med en hovedfylde“, „hvem kummer piner svarlig“. — 53_2 eyðir jallinn bríma] *bríma* måtte, hvis teksten var rigtig, være dativ; „hun svækker, overvælder, jarlen med (elskovens) ild“ (hans egen elskovs ild).

II. 1_3 mærðar storð] „digtets land“ giver ingen god mening; derfor er *menja* vel det rigtige; „hos kvinden“. — 4_4 mjallinn] „fuld forstand, tilregnelighed“ (nyisl.); her betyder det „væsen, som er forskelligt fra andre menneskers“. — 5_3 keim] „smuds“ (hun skinnede af guld, se følg. l.). — 17_2 keifað] *keifa* bet. „at gå med besvær“, „at gå en besværlig vej“. — 18_3 brynju fleinn] efterklass. omskr. for *skálm* (sværd). — 24_2 hann B.] nom. (ikke acc.); *sækja* her „at udføre“. — 27_1 baldinbrá] egl. = Baldrsbrá (planten), her — ganske usædvanlig — brugt om den smukke kvinde. — $_3$ þjósti] „lidenskab“, ophidset sorg. — 35_3 urðar seið] „stenhulens fisk“ = bjørnen. — 37_3 berr... að sér bǫnd] *að bera bǫnd að sér* = „at røbe sig selv, vise sig og sit indre“ (ved en ydre handling). — 39_2 Indholdet omtr.: „hun gav ham et stykke“. — 43_1 foldar hlyn] man væntede en omskr. for 'mand', men så er *foldar* urigtigt (*fleina*?); ellers kan udtrykket kun bet. „jordens træer“ (*hlyn* coll.), d. v. s. det træbevoksede land. — 54_2 iðr] egl. indvoldene; „dersom Odins drik lægger sig tungt ɔ: bliver besværlig (el. berusende?)“.

III. 1_3 lygnir] skal der læses ei lygnir? (ɔ: når de holder sig til det givne i sagaen?). — 3_2 hróðri] her blot 'tale'. — 4_1 Auðþǫll] er dativ; subj. til *segir* er skjalden. — 6_3 í belgja munna] hentydning til Skrymirs hanske. — 7_2 Meningen: „det vil vi slå en stærk bom for". — 10_3 harðr að stalli] står i forb. med udtrykket *at drepa stall, stalldræpt hjarta.* — 16_2 lindra] = da. *lindre,* men forekommer ellers ikke så vidt vides; her = 'trøste, tilfredsstille'. — 22_3 kært] „omtalt". — 23_2 þjólmi] kendes ellers ikke: må bet. „hindring, vanskelighed"; jfr. *þjálmi* i skjaldespr. — 26_2 kveldi] verb. „at kvældes" ɔ: ende. — 35_3 þaufa] her med dat. „at behandle"; jfr. Jón Ól. i hans lexicon „lente contrectare" *(þaufa um e-ð),* Bj. Hald. „palpare in tenebris"; sml. subst. *þauf*; disse ord eksisterer i nutidssproget. — 36_3 geymir—silda] må være en betegnelse for kong Rolv; *benja síldr* pile el. spyd; deres *runnar* krigerne; disses „beskytter" kongen. — 39_1 meina] „forhindrer". — 40_2 kurteinn] bet. „sværd", men findes, så vidt vides, kun her. Ser ud som et ved folkeetymologi omdannet fremmedord. — kynjaleiðum] af *-leið* „måde at være på", omtr. = egenskaber. — 41_2 skaufa] ordet synes beslægtet med *skúfa* og *skýfa,* „støde til side", og bet. måske en 'stang'. — 43_1 Furðu] hører sammen med *blitt.* — 44_2 er vistnok forvansket; *eyði* kunde være dativ og *að* bet. „hos" (på hans gård), men det passer ikke med det følgende (45_1: *hann fór*); mulig er det meningen, at *eyði* skal styres af *standa* og dette i bet. „at træffe"(?). Eller er *að* fejl for *með*? — 45_2 ǫllum] er mistænkeligt. — 52_1 må høre til Bjarkes replik, da *ei* ikke passer i Tores mund. — $_2$ hnyðju] „en trækølle" (istf. øksen). — $_3$ er dunkel og sikkert forvansket; *skinna—ryðju* må være en omskr. for øksen; *ryðja* = „et redskab til at rydde, ødelægge med" (ellers ukendt); *skinna kyrtill* = brynje, men *skinna*

forvansket af *Skelfis* (et søkongenavn)?, eller *Skǫglar*? — 56_1 boðull] af *boð*, „indbydelse“.

IV. 1_3 aka mér við] *aka sér* „at skutte (vride) sig“, tegn på ulyst. — $_4$ synes at bet. „lige så godt som læggen [ɔ: den afpillede benknokkel nedenfor knæet] passer til *svið*“ [*svið* bet. det svedne og kogte hoved og benknokler af fårene]; det hele (l. $_{3-4}$) bet. altså: „jeg passer lige så lidt — og undslår mig derfor — til at digte om kvinder som den bare knokkel passer til svið“; den passer nemlig slet ikke. — 9_1 Spanga gýgi] øksen (*spangir* er brynjepladerne), dat. styret af *hlýr* l. $_2$. — 16—17. Mellem disse vers synes noget udfaldet. — 23 er Bǫðvars replik. — 30_2 kólfs] *kólfr* her „sovekammer, leje“ = V, 36_3. — 35_2 saumar að] se Fritzner: *sauma at*; særlig udtr. *sauma at hǫndum e-s.* — 43_2 skupp] foruden ntr. *skupp* (også hos Bj. Hald.) anfører Jón Ól. i sit lex. et masc. *skuppr* (*glappa skuppr* om djævelen fra Tords Rollantsr. XIV, 27); ordet bet. snarest „en latterlig person, der bør udles og spottes“; jfr. *skoppa* „næsvis person, som er fremme overalt og gør fortræd“ (Ross). — 51_2 beinin skerr] „gnave benene“, ɔ: får kun knoklerne. — 67_3 er forvansket; *Grímnis oll* er uforståeligt.

V. 5_1 Í grindur vandist] „vænnede sig til at komme (trænge) ind i fårefoldene“, kom ofte i fårefoldene. — 8_2 krukku] må bet. „bjørn“, måske egl. „den i hi liggende sammenkrøbne“ (jfr. *krukk* og *krukka*; Ross). — 11_3 í brúðar átt] åbenbart identisk með *í móðurætt* = „til jorden“. — 12_4 griðar] „øksens“. — 14—15; herimellem mangler vistnok noget (sml. *hér næst* 14_3 og 15_1). — 16_4 „for at bemægtige sig kvinder“. — 22_3 meiðslin] „det trykkende ved den tunge byrde“. — 23 er overhovedet dunkelt; meningen skulde helst være: „aldrig har jeg svunget således sværd mod nogen, at det ikke har gjort sin virkning“; det er l. $_{3-4}$, der er så vanskelige.

Har de lydt omtr. så: *að eg ei Heljar mætri mey* | *að mundi galt* ɔ: at jeg ikke betalte dem som gave (gav dem) til Hels herlige mø?? — 24_1 bragðarlax] jfr. anm. til sag., kender jeg ikke andet steds fra, men ordet bet. vel „stærk laks med kraftige bevægelser“. — 25_2 alľan] ɔ: *skjǫldinn*. — 26_4 hrofnar] står i forb. med ord som *hrjúfr, hrufa* ('brist') og bet. omtr. det samme som *klofnar*, men er noget svagere. — 27_3 úr skálmum] *skálm* egl. det ene bukseben; „helt i gennem“. — 29_{3-4}. Det er tvivlsomt, hvorvidt ordene skal opfattes som et alvorligt velment råd eller som ironi; der er meget der taler for det sidste; det er da en ironisk hentydning til Bjarkes lyde (björnetåen), hvorfor han straks fjærner den. — 32_1 treysta á tær] „stoler på deres tær“ ɔ: tager benene på nakken. — 34_3 balta] kendes ellers ikke; men må bet. „at uddele“. — 48_4 er uforståeligt og forvansket. — 49_2 ligeledes. — 56_4 „at hans klø(fornemmelser) forsvandt med det samme“; udtr. betegner det eftertrykkelige i handlingen.

VI. 3_3 det første ord er vel *ófrǫm* „bly, tilbageholden“, men hvad er plur. *þær* her? *eg—þær* er vel forvansket af *er ýti kær*? el. lign. — 12_1 Urnis gólfs . . ýta] „jættens gulvs (ɔ: skjoldets; jfr. Hrungnismyten) bærere“. — 18_3 kónguriun (stillir)] er dog vist fejl for *kappinn*. — 29_1 skarðs] af *skarðr* „sværd“, jfr. navneremserne l. 40 (min udg.); kunde også være af *skarr* l. 70 sst.

VII. 1_2 við slímur] „langsomt, ugærne“; „*slíma* f. *slímuseta* sessio torpida, iners“ Jón Ól. (lex.). — $_3$ vaka] ɔ: for at digte. — 5_2 Ingj. kringum] dativ; adj. *kringr*. — 6_1 telgi] man væntede *telgði*, medmindre *er—telgi* går på sönnerne („for at de skulde osv.“); det følg. er vistnok også endel forvansket. — 10_1 við—laugi] uforståeligt og forvansket. — $_3$ móður] „vred på, fjendsk imod“

(guldet). — $_3$ fær] er adj. — 15_1 skilmings] „slangens" (sand, = land, = guld); sikkert en forvanskning af et af de gamle slangenavne, der beg. med *s* og ender på *-ingr*. — 16_2 glóða—fleina] synes at måtte indeholde en omskr. for ringen, men hvorledes, er uklart. Jeg nævner som mulighed, at rette til *glóðin strætis* (*storðar* el. lign.) *fleina*, „spydstrædets (landets), = armens, ild". Men så måtte det følgende *sterkur* være henført til hvad kenningen betyder, *hringr*, og ikke til dens hovedord, *glóðin*. — 17_1 forða] „føre (den) bort med sig". — $_3$ um þilju elg] „over isen" (som var mellem skibene), *elgr* = „snesjap, tæt sne". *þilju elgr* (= elgsdyr) kunde også bet. „skibet" el. her da „skibskanten". — 18_1 hrugnis] bet. her „slange", men er ellers ukendt og er vist forvansket. — 19_3 er uforståeligt og sikkert forvansket; der har stået, at Hrørek smed ringen i vandet. — 21_3 barði] står her usædvanlig i betydn. *barðiz*. — 23_3 slóða karfa] „skibets vej", søen; af *slóði* masc. — 33_1 þrǫngvir setra] synes at måtte opfattes som „han som bringer trang og nød over (folks) boliger"; jfr. 28_1 *Eisan geisar* „bålet raser". — $_2$ her synes noget forvansket, ti *v* i *var* kan ikke være ment som rimstav. — 36_1 Berlings leik] hdskrs læsem. er dunkel; eftersom Berlings tundr (V, 24_2) synes at måtte betyde „Odins flamme" (sværd), måtte vi også her søge en omskr. med Odins navn i; derfor har jeg rettet. — 38_3 er sikkert forvansket og uforståeligt. Det første ord skulde helst beg. med *sk-*; *af orða* er mulig forvansket af *af Fróða* (jfr. VIII. 27_4): *skeið var heið af Fróða malti*?? — 42_2 gýgjar týgjum] „rustning"(?); *gýgr* = økse? — 47_1 hinn hvelli lúðr] må være forvansket; *horn* må være subj., men så mangler verb.; *hið hvella þaut*?? — $_3$ hringa] „sværdenes". — 48_3 stundir] „mile". — 53 Er dette vers dublet til det næste?

VIII. 2_1 Baldur] usædvanlig halvkenning. — 5_4 skaufa] = *skaufhala* „ræv". — 9_4 nú—hann] „nu blev han ramt". — 12_1 vóru] fejlagtigt?; *stór*? — 23_4 flengja] „iler". — 26_4 læs *kappana*?

REGISTRE.

I. Personregister.

II. Stedsregister.

III. Andre navne.

Trykfejl.

S. 63. 24 læs 23 (i kol.titlen). — 93_{27} *læs* ek (*f.* ok). — 102_{10} *læs* vandast. — *111. V.* 3_4 *læs* svó. — *117. V.* 43_4 *læs* Kylfingslandi *(som ét ord).* — *132. V.* 1_4 *læs* leggur *og i noten ligeså.*

